

Nationale rekeningen

2018

Nationale rekeningen 2018

Verklaring van tekens

Niets (blanco)	Een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
.	Het cijfer is onbekend, onvoldoende betrouwbaar of geheim
*	Voorlopige cijfers
**	Nader voorlopige cijfers
2018-2019	2018 tot en met 2019
2018/2019	Het gemiddelde over de jaren 2018 tot en met 2019
2018/'19	Oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2018 en eindigend in 2019
2016/'17-2018/'19	Oogstjaar, boekjaar, enz., 2016/'17 tot en met 2018/'19

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Prepress: Centraal Bureau voor de Statistiek, CCN Creatie
Ontwerp: Edenspiekermann

Inlichtingen

Tel. 088 570 70 70, fax 070 337 59 94
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen/Bonaire, 2019.
Verveelvoudigen is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.

Voorwoord

De nationale rekeningen bieden een samenhangend en consistent overzicht van de Nederlandse economie. Deze officiële statistiek speelt een centrale rol bij het vaststellen en beoordelen van economisch en monetair beleid en vormt de basis voor de economische voorspellingen en analyses van het Centraal Planbureau. Ook spelen de nationale rekeningen een grote rol bij de bepaling van de afdracht aan de Europese Unie en bij de vraag of Nederland voldoet aan de EMU-normen.

Een belangrijke indicator uit de nationale rekeningen is het bbp, een veelgebruikte maat voor de omvang van de economie. De nationale rekeningen bieden echter meer inzicht in de Nederlandse economie dan alleen de mate van groei. Zo staan in deze publicatie ook het overheidstekort en het beschikbaar inkomen van huishoudens en biedt het systeem inzicht in de consumptie, investeringen, in- en uitvoer en werkgelegenheid binnen de Nederlandse economie.

Dit boek geeft een handzaam overzicht van de meest relevante macro-economische tabellen en indicatoren van de laatste zes jaar. Hierdoor kan iedereen snel een eerste indruk krijgen van de staat van de Nederlandse economie. Meer detailgegevens over de nationale rekeningen zijn te raadplegen en te downloaden op <https://opendata.cbs.nl/>.

**Directeur-Generaal,
Dr. T.B.P.M. Tjin-A-Tsoi**

Den Haag/Heerlen/Bonaire, juli 2019

Inhoud

Voorwoord 3

Lijst van tabellen en toelichtingen 6

Nationale rekeningen op de CBS-website 9

Wijzigingen ten opzichte van de voorgaande editie 11

Economische kerncijfers 13

1. Macro-economie 15

2. Aanbod-, gebruik- en input-outputtabellen 22

3. Bestedingen 29

4. Productie, verbruik en inkomensvorming 48

5. Arbeid 66

6. Sectorgegevens 78

7. Overige tabellen 108

8. Toelichtingen 111

Lijst van tabellen en toelichtingen

1-7 Tabellen

1. Macro-economie

M 1	De drie benaderingen van het binnenlands product	15
M 2	Macro-economische saldi van binnenlands product tot nationaal vorderingensaldo	16
M 3	Productie, verbruik en inkomensvorming naar sector	17
M 4	Binnenlands product en nationaal inkomen, alternatieve definities	18
M 5	Bijdrage aan de volumegroei van het binnenlands product	18
M 6	Goederen- en dienstentotalen	19
M 7	Overheidssaldo en overheidsschuld conform EMU-definities	20

2. Aanbod-, gebruik- en input-outputtabellen

G 1	Aanbodtabel, basisprijzen, 2018	22
G 2	Gebruiktabel, aankooprijzen, 2018	24
G 3	Input-outputtabel, basisprijzen, 2018	26

3. Bestedingen

B 1.1	Consumptieve bestedingen naar goederen- en dienstencategorieën	29
B 1.2	Consumptieve bestedingen naar goederen- en dienstencategorieën, volumemutaties	30
B 1.3	Consumptieve bestedingen naar goederen- en dienstencategorieën, prijsmutaties	31
B 2.1	Consumptieve bestedingen naar verbruiksfuncties	32
B 2.2	Consumptieve bestedingen naar verbruiksfuncties, volumemutaties	33
B 2.3	Consumptieve bestedingen naar verbruiksfuncties, prijsmutaties	34
B 3.1	Investerings in vaste activa naar type van activa	35
B 3.2	Investerings in vaste activa naar type van activa, volumemutaties	36
B 3.3	Investerings in vaste activa naar type van activa, prijsmutaties	37
B 4.1	Investerings in vaste activa naar bedrijfstakken en -klassen	38
B 4.2	Investerings in vaste activa naar bedrijfstakken en -klassen, volumemutaties	39
B 4.3	Investerings in vaste activa naar bedrijfstakken en -klassen, prijsmutaties	40
B 5.1	Uitvoer van goederen en diensten naar herkomst	41
B 5.2	Uitvoer van goederen en diensten naar herkomst, volumemutaties	42
B 5.3	Uitvoer van goederen en diensten naar herkomst, prijsmutaties	43
B 6.1	Invoer van goederen en diensten naar bestemming	44
B 6.2	Invoer van goederen en diensten naar bestemming, volumemutaties	45
B 6.3	Invoer van goederen en diensten naar bestemming, prijsmutaties	46

4. Productie, verbruik en inkomensvorming

P 1	Output (basisprijzen) naar bedrijfstakken, -klassen	48
P 2	Intermediair verbruik (aankooprijzen) naar bedrijfstakken, -klassen	49
P 3	Niet-productgebonden belastingen op productie naar bedrijfstakken en -klassen	50
P 4	Niet-productgebonden subsidies naar bedrijfstakken en -klassen	51
P 5	Beloning van werknemers naar bedrijfstakken en -klassen	52
P 6	Lonen naar bedrijfstakken en -klassen	53
P 7	Sociale premies ten laste van werkgevers naar bedrijfstakken en -klassen	54
P 8	Exploitatieoverschot / gemengd inkomen (bruto) naar bedrijfstakken en -klassen	55
P 9	Exploitatieoverschot / gemengd inkomen (netto) naar bedrijfstakken en -klassen	56
P 10	Verbruik van vaste activa naar bedrijfstakken en -klassen	57
P 11.1	Toegevoegde waarde naar bedrijfstakken en -klassen	58
P 11.2	Toegevoegde waarde naar bedrijfstakken en -klassen, volumemutaties	59
P 11.3	Toegevoegde waarde naar bedrijfstakken en -klassen, prijsmutaties	60
P 11.4	Toegevoegde waarde naar bedrijfstakken en -klassen, % bbp	61
P 12	Duale classificatie van de beloning van werknemers naar bedrijfstakken en -klassen, 2018	62
P 13	Duale classificatie van de toegevoegde waarde naar bedrijfstakken en -klassen, 2018	62
P 14	Arbeidsinkomensquote naar bedrijfstakken	63
P 15	Toegerekend arbeidsinkomen naar bedrijfstakken	63

5. Arbeid

A 1	Kerncijfers arbeid	66
A 2	Aantal werkzame personen naar bedrijfstakken en -klassen	67
A 3.1	Banen van werkzame personen naar bedrijfstakken en -klassen	68
A 3.2	Banen van werknemers naar bedrijfstakken en -klassen	69
A 3.3	Banen van zelfstandigen naar bedrijfstakken en -klassen	70
A 4.1	Arbeidsvolume van werkzame personen in arbeidsjaren naar bedrijfstakken en -klassen	71
A 4.2	Arbeidsvolume van werkzame personen in gewerkte uren naar bedrijfstakken en -klassen	72
A 4.3	Arbeidsvolume in gewerkte uren naar bedrijfstakken	73
A 5	Beloning en lonen van werknemers per arbeidsjaar en gewerkt uur	74
A 6.1	Opbouw loonkosten	75
A 6.2	Ontwikkeling loonkosten per gewerkt uur	75
A 7.1	Arbeidsproductiviteit per arbeidsjaar naar bedrijfstakken	76
A 7.2	Arbeidsproductiviteit per gewerkt uur naar bedrijfstakken	76

6. Sectorgegevens

S 1.1	Rekeningenstelsel 2015	78
S 1.2	Rekeningenstelsel 2016	79
S 1.3	Rekeningenstelsel 2017	80
S 1.4	Rekeningenstelsel 2018	81
S 2.1	Transacties van de totale economie	82
S 2.2	Transacties van de sector niet-financiële vennootschappen	84
S 2.3	Transacties van de sector financiële instellingen	86
S 2.4	Transacties van de sector overheid	88
S 2.5	Transacties van de sector huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	90

S 2.6	Transacties van het buitenland met Nederland	92
S 3.1	Financiële balansen van de totale economie	94
S 3.2	Financiële balansen van de sector niet-financiële vennootschappen	94
S 3.3	Financiële balansen van de sector financiële instellingen	96
S 3.4	Financiële balansen van de sector overheid	96
S 3.5	Financiële balansen van de sector huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	98
S 3.6	Financiële balansen van het buitenland met Nederland	98
S 4.1	Balansen van de totale economie	100
S 4.2	Balansen van de sector niet-financiële vennootschappen	101
S 4.3	Balansen van de sector financiële instellingen	102
S 4.4	Balansen van de sector overheid	103
S 4.5	Balansen van de sector huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	104
S 5.1	Niet-financiële balans van de totale economie, 2015	105
S 5.2	Niet-financiële balans van de totale economie, 2016	105
S 5.3	Niet-financiële balans van de totale economie, 2017	106
S 5.4	Niet-financiële balans van de totale economie, 2018	106

7. Overige tabellen

O 1.1	Belastingen	108
O 1.2	Belastingen op inkomen en vermogen	108
O 1.3	Belastingen op productie en invoer	109

8 Toelichtingen

8.1	Nationale rekeningen in hoofdlijnen	111
8.2	Transacties in de nationale rekeningen	115
8.3	Aanbod-, gebruik- en input-outputtabellen	134
8.4	Sectoren in het rekeningstelsel	137
8.5	Rekeningen in het rekeningstelsel	142
8.6	Arbeid	146
8.7	Prijs- en volumemutaties	150

Nationale rekeningen op de CBS-website

Website

Cijfers en publicaties van de nationale rekeningen zijn beschikbaar via de website van het CBS (www.cbs.nl). De cijfers van de nationale rekeningen worden gepubliceerd op StatLine, de elektronische databank van het CBS (<https://opendata.cbs.nl/>). Gedetailleerde aanbod- en gebruiktabellen en input-outputtabellen vanaf 2015 zijn te vinden op de website onder maatwerk bij het thema Macro-economie.

Macro-economische cijfers op StatLine

De gegevens van de nationale rekeningen staan op StatLine onder het thema Macro-economie in de hoofdmap Nationale rekeningen. Hieronder wordt de mappenstructuur van deze hoofdmap beschreven. Voor elke map is aangegeven wat voor soort informatie hierin is te vinden

De cijfers op StatLine en in deze publicatie sluiten aan op het Europees Systeem van rekeningen (ESR) 2010. Eerder gepubliceerde cijfers die hier niet op aansluiten zijn op StatLine te vinden in de hoofdmap Archief, onder Macro-economie\Nationale rekeningen.

Bbp, finale bestedingen en productie

De tabellen in deze map zijn gebaseerd op de aanbod- en gebruiktabellen van de nationale rekeningen. Ze bevatten informatie over het bbp (de economische groei), de toegevoegde waarde, de productie en het intermediair verbruik. Ook de verschillende bestedingscategorieën zijn hier te vinden, zoals daar zijn consumptie, investeringen, invoer en uitvoer. De meeste tabellen bevatten uitsplitsingen naar bedrijfstak en/of productgroep.

Inkomens- en vermogensrekeningen

De tabellen in deze map zijn gebaseerd op de sectorrekeningen. Ze bevatten informatie over inkomsten en uitgaven en over bezittingen en schulden, en veranderingen hierin. Veel tabellen bevatten uitsplitsingen naar sectoren, zoals de niet-financiële ondernemingen, de financiële instellingen, de overheid of de huishoudens.

Overige rekeningen

In deze map staan de tabellen van de satellietrekeningen van de nationale rekeningen. Hij bevat submappen van de Arbeidsrekeningen, Groeirekeningen, Milieurekeningen, Regionale rekeningen en de Toerismerekeningen.

Arbeidsrekeningen

De tabellen in deze map zijn gebaseerd op de arbeidsrekeningen en bevatten gegevens over arbeid en lonen. De tabellen bevatten onder meer werkzame personen, banen,

arbeidsjaren, gewerkte uren en de beloning van werknemers. Veel gegevens zijn uit te splitsen naar bedrijfstak, geslacht en type werkende (werknemer / zelfstandige).

Groeirekeningen

De tabellen in deze map zijn gebaseerd op de groeirekeningen en bevatten gegevens die inzicht bieden in de economische groei. Te vinden is onder meer de kapitaalgoederenvoorraad, de productiviteit en de bijdragen van diverse productiefactoren aan de ontwikkeling van de productiewaarde en de toegevoegde waarde.

Milieurekeningen

De tabellen in deze map zijn gebaseerd op de milieurekeningen en bevatten gegevens over het milieu die in samenhang zijn gemaakt met macro-economische gegevens. Te vinden zijn onder meer de omvang van diverse vormen van uitstoot en vervuiling, herkomst (bedrijfstakken, huishoudens) en bestemming (verbranding, storting, enzovoorts) van diverse vormen van vervuiling, gemaakte kosten om vervuiling te vermijden en opbrengsten aan milieuheffingen. Ook zijn er gegevens over waterverbruik en de winning en het gebruik van grondstoffen.

Regionale rekeningen

De tabellen in deze map zijn gebaseerd op de regionale rekeningen en bevatten regionale uitsplitsingen van gegevens uit de nationale rekeningen. Te vinden zijn onder meer het bruto regionaal product, de economische structuur, het arbeidsvolume, de investeringen, de vestigingsgrootte en de inkomsten van huishoudens. De gegevens zijn uit te splitsen naar landsdeel en provincie en naar veertig kleinere regio's (COROP-gebieden).

Toerismerekeningen

De tabellen in deze map zijn gebaseerd op de toerismerekeningen en bevatten gegevens over bestedingen aan toerisme. Er kan onderscheid worden gemaakt tussen type uitgave, type aanbieder (hotel, reisbureau, vervoerder, enzovoorts), zakelijk en recreatief, uitgaven door ingezetenen en niet-ingezetenen, en uitgaven van ingezetenen in binnen- en buitenland.

Wijzigingen ten opzichte van de voorgaande editie

Algemene wijzigingen

In deze publicatie zijn cijfers opgenomen voor de jaren 2013 tot en met 2018. De gegevens voor de verslagjaren 2013 t/m 2017 zijn definitief, het meest recente verslagjaar 2018 heeft de status voorlopig.

Tijdreeksen vanaf 1995 zijn beschikbaar op StatLine, zie <https://opendata.cbs.nl/>.

Wijzigingen in de tabel Economische kerncijfers

De prijsmutatie van de netto materiële consumptie van de overheid wordt op een andere manier berekend dan voorheen. Zie toelichting 8.2 pagina 122. De cijfers voor 2013 t/m 2016 zijn herzien.

Wijzigingen in het tabellenhoofdstuk Sectorgegevens

Er is een registratiewijziging doorgevoerd bij de subsidies. Tot nu werden deze als negatieve bestedingen bij de ontvangers en negatieve ontvangsten bij de verstrekkers beschouwd. Nu worden ze geboekt als positieve ontvangsten bij de ontvangers en positieve bestedingen bij de verstrekkers.

Bij de financiële rekeningen en balansen is de registratie van de termijncontracten veranderd. Termijncontracten maken deel uit van de post 'financiële derivaten en aandelenopties van werknemers'.

Balansstanden van termijncontracten worden vanaf heden bruto, zowel aan de activa als passiva zijde, gepresenteerd. De presentatie van de stromen van termijncontracten blijft netto (gesaldeerd aan de activa zijde). Hierdoor ontstaat aan de passiva zijde een bedrag bij de post 'prijsmutaties en herwaarderings' om de balansmutatie te registreren. Door deze presentatiewijze wijzigen ook de bovenliggende aggregaten.

Wijzigingen in het tabellenhoofdstuk Overige tabellen

Tabel O 2 Uitgaven van de overheid naar COFOG-functie is in deze editie vervallen. De gegevens worden op een later tijdstip gepubliceerd op StatLine, zie <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/84122NED/table>

Economische kerncijfers

		2013	2014	2015	2016	2017	2018*
Totale economie							
Binnenlands product (bbp)	mln euro	660 463	671 560	690 008	708 337	738 146	774 039
Binnenlands product (bbp) (economische groei)	% volumemutaties	– 0,1	1,4	2,0	2,2	2,9	2,6
Belasting- en premieontvangsten	% bbp	35,8	36,7	36,5	38,0	38,3	38,3
Nationale besparingen (netto)	mln euro	75 591	69 831	82 801	84 314	110 430	119 289
Nationaal vorderingensaldo	mln euro	64 872	62 559	40 083	55 928	79 554	86 171
Inkomen							
Nationaal inkomen (netto)	mln euro	556 241	555 532	574 795	579 950	622 259	654 457
Nationaal inkomen (netto)	% reële mutaties	– 0,5	– 0,5	3,7	0,9	5,6	2,7
Beschikbaar nationaal inkomen (netto)	mln euro	546 281	546 469	565 798	574 991	616 934	648 094
Beschikbaar nationaal inkomen (netto)	% reële mutaties	– 0,8	– 0,4	3,8	1,6	5,6	2,6
Nationaal inkomen (netto) per inwoner	euro	33 101	32 940	33 931	34 054	36 323	37 979
Beschikbaar nationaal inkomen (netto) per inwoner	euro	32 508	32 403	33 400	33 763	36 012	37 610
Exploitatieoverschot/gemengd inkomen (netto)	mln euro	157 764	159 410	173 209	174 435	185 620	194 200
Bevolking							
Gemiddelde bevolking	X 1000	16 804	16 865	16 940	17 030	17 131	17 232
Gemiddeld aantal huishoudens	X 1000	7 580	7 628	7 693	7 757	7 826	7 898
Arbeid							
Aantal werkzame personen ¹⁾	X 1000	8 733	8 725	8 808	8 943	9 142	9 367
Werkzame beroepsbevolking 15 tot 75 jaar	X 1000	8 266	8 214	8 294	8 403	8 579	8 774
Werkloze beroepsbevolking 15 tot 75 jaar	X 1000	647	660	614	538	438	350
Banen van werkzame personen ¹⁾	X 1000 banen	9 756	9 757	9 881	10 036	10 250	10 502
Arbeidsvolume van werkzame personen ¹⁾	X 1000 arbeidsjaren	6 937	6 927	7 015	7 159	7 315	7 508
Arbeidsvolume van werkzame personen ¹⁾	mln gewerkte uren	12 355	12 438	12 559	12 854	13 115	13 408
Arbeidsvolume van werknemers	X 1000 arbeidsjaren	5 803	5 769	5 820	5 929	6 081	6 259
Arbeidsvolume van werknemers	mln gewerkte uren	9 856	9 870	9 918	10 140	10 389	10 671
Arbeidsproductiviteit per gewerkt uur ¹⁾	% volumemutaties	1,2	0,8	0,7	– 0,4	0,9	0,4
Binnenlands product (bruto) per arbeidsjaar ¹⁾	euro	95 206	96 941	98 366	98 938	100 905	103 092
Loonkosten	mln euro	323 733	327 772	329 514	339 242	351 142	367 735
Finale bestedingen							
Consumptieve bestedingen	mln euro	470 767	476 709	483 170	490 883	506 752	529 064
Consumptieve bestedingen	% volumemutaties	– 0,6	0,4	1,2	1,2	1,7	2,1
Huishoudens incl. IZWh	mln euro	300 441	304 244	310 816	316 041	327 261	341 458
Overheid	mln euro	170 326	172 465	172 354	174 842	179 491	187 606
w.o.: Netto materiële consumptie	% prijsmutaties	0,8	0,1	0,1	– 0,1	1,3	2,2
Algemeen bestuur (inclusief defensie)	% prijsmutaties	0,8	0,1	0,2	– 0,1	1,3	2,1
Gesubsidieerd onderwijs	% prijsmutaties	1,1	0,0	– 0,2	0,0	1,2	2,5
Consumentenprijsindex	% mutatie	2,5	1,0	0,6	0,3	1,4	1,7
Investerings in vaste activa (bruto)	mln euro	121 237	118 138	152 533	141 675	148 670	157 502
Investerings in vaste activa (bruto)	% volumemutaties	– 1,6	– 2,4	29,0	– 7,3	4,2	3,2
Buitenland							
Uitvoer van goederen en diensten	mln euro	527 581	541 129	570 353	563 377	615 553	652 685
Uitvoer van goederen en diensten	% volumemutaties	2,5	4,5	7,4	1,7	6,5	3,7
Invoer van goederen en diensten	mln euro	460 137	466 572	518 594	491 044	536 163	567 613
Invoer van goederen en diensten	% volumemutaties	2,2	3,3	14,5	– 2,0	6,2	3,3
Uitvoeroverschot	% bbp	10,2	11,1	7,5	10,2	10,8	11,0
Saldo lopende transacties met het buitenland	mln euro	66 506	63 903	43 464	57 105	79 878	86 647
Overheid							
Belastingen	mln euro	139 097	147 961	155 687	165 039	180 549	188 607
Subsidies	mln euro	7 375	7 182	7 042	7 894	8 561	8 881
Sociale premies	mln euro	100 932	102 015	99 833	107 486	105 535	111 744
Sociale uitkeringen in geld en natura	mln euro	146 941	148 327	149 171	152 477	155 368	159 317
Sociale uitkeringen in geld en natura	% bbp	22,2	22,1	21,6	21,5	21,0	20,6
EMU-schuld	% bbp	67,7	67,8	64,6	61,9	56,9	52,4
EMU-saldo	% bbp	– 2,9	– 2,2	– 2,0	0,0	1,3	1,5
Totaal inkomsten	mln euro	287 916	292 730	293 856	308 843	322 635	337 057
Totaal uitgaven	mln euro	307 259	307 182	307 826	308 695	313 333	325 504
Huishoudens incl. IZWh							
Beschikbaar inkomen (bruto)	mln euro	332 165	340 237	346 509	356 594	365 354	381 022
Reëel beschikbaar inkomen (netto)	% volumemutaties	– 1,0	1,7	1,8	2,4	1,0	2,0
Vrije / individuele besparingen	mln euro	31 724	35 993	35 693	40 553	38 093	39 564
Spaarquote	% beschikbaar inkomen	15,3	16,3	15,9	16,6	15,3	15,1
Woninghypotheken	mln euro	678 913	680 529	685 084	695 440	704 792	714 367
Saldo opgenomen en afgeloste hypotheken	mln euro	– 8 725	– 817	5 036	10 152	9 619	9 661
Vennootschappen							
Brutowinst vóór belasting	mln euro	237 376	234 718	263 343	255 081	273 668	292 733
Winst van buitenlandse dochters	mln euro	60 146	59 429	70 009	61 305	71 028	75 982
Vorderingensaldo	mln euro	56 486	47 737	28 973	33 783	53 748	62 735

¹⁾ Gegevens van de jaren 2017 en 2018 zijn voorlopig.

1.

Macro-economie

M 1 De drie benaderingen van het binnenlands product

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Vanuit de productie						
Output (basisprijzen)	1 283 977	1 303 026	1 338 856	1 360 246	1 431 012	1 505 788
Intermediair verbruik (excl. aftrekbare btw) (–)	688 268	698 212	718 021	725 422	769 446	813 011
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	595 709	604 814	620 835	634 824	661 566	692 777
Saldo van productgebonden belastingen en subsidies	64 754	66 746	69 173	73 513	76 580	81 262
Productgebonden belastingen	65 494	67 460	69 896	74 504	77 706	82 470
Productgebonden subsidies (–)	740	714	723	991	1 126	1 208
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	660 463	671 560	690 008	708 337	738 146	774 039
Vanuit de inkomensvorming						
Beloning van werknemers	324 676	328 166	330 267	340 586	352 818	369 439
Lonen	255 269	254 918	260 690	268 805	278 473	290 828
Sociale premies t.l.v. werkgevers	69 407	73 248	69 577	71 781	74 345	78 611
Saldo van belastingen op productie en invoer en subsidies	64 856	69 618	70 790	75 404	78 256	83 139
Belastingen op productie en invoer	73 774	78 079	79 430	84 725	88 314	93 526
Subsidies (–)	8 918	8 461	8 640	9 321	10 058	10 387
Exploitatieoverschot / gemengd inkomen (bruto)	270 931	273 776	288 951	292 347	307 072	321 461
Verbruik van vaste activa	113 167	114 366	115 742	117 912	121 452	127 261
Exploitatieoverschot / gemengd inkomen (netto)	157 764	159 410	173 209	174 435	185 620	194 200
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	660 463	671 560	690 008	708 337	738 146	774 039
Vanuit de finale bestedingen						
Consumptieve bestedingen	470 767	476 709	483 170	490 883	506 752	529 064
Overheid	170 326	172 465	172 354	174 842	179 491	187 606
Huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens	300 441	304 244	310 816	316 041	327 261	341 458
Investerings in vaste activa (bruto)	121 237	118 138	152 533	141 675	148 670	157 502
Vennootschappen, huishoudens en izw's t.b.v. huishoudens	96 924	94 608	127 953	116 979	123 258	131 972
Overheid	24 313	23 530	24 580	24 696	25 412	25 530
Veranderingen in voorraden ¹⁾	1 015	2 156	2 546	3 446	3 334	2 401
Uitvoer van goederen en diensten	527 581	541 129	570 353	563 377	615 553	652 685
Goederen	407 564	409 005	418 373	420 899	460 770	486 619
Diensten	120 017	132 124	151 980	142 478	154 783	166 066
Invoer van goederen en diensten (–)	460 137	466 572	518 594	491 044	536 163	567 613
Goederen	343 001	345 078	352 926	355 196	388 826	412 693
Diensten	117 136	121 494	165 668	135 848	147 337	154 920
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	660 463	671 560	690 008	708 337	738 146	774 039

¹⁾ Inclusief saldo aan- en verkopen van kostbaarheden.

M 2 Macro-economische saldi van binnenlands product tot nationaal vorderingensaldo

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	660 463	671 560	690 008	708 337	738 146	774 039
Saldo uit het buitenland ontvangen primaire inkomens	8 945	- 1 662	529	- 10 475	5 565	7 679
Uit het buitenland ontvangen primaire inkomens	237 694	268 281	260 599	260 367	263 399	282 148
Beloning van werknemers	1 564	1 766	1 903	1 796	1 825	1 956
Inkomen uit vermogen	234 587	265 236	257 098	257 144	260 077	278 686
Uit het buitenland (EU) ontvangen subsidies	1 543	1 279	1 598	1 427	1 497	1 506
Aan het buitenland betaalde primaire inkomens (-)	228 749	269 943	260 070	270 842	257 834	274 469
Beloning van werknemers	8 769	8 420	8 591	8 841	9 347	10 613
Inkomen uit vermogen	217 971	259 107	248 362	258 903	245 348	260 639
Aan het buitenland betaalde belastingen op productie en invoer	2 009	2 416	3 117	3 098	3 139	3 217
Nationaal inkomen (bruto, marktprijzen)	669 408	669 898	690 537	697 862	743 711	781 718
Verbruik van vaste activa (-)	113 167	114 366	115 742	117 912	121 452	127 261
Nationaal inkomen (netto, marktprijzen)	556 241	555 532	574 795	579 950	622 259	654 457
Saldo uit het buitenland ontvangen inkomensoverdrachten	- 9 960	- 9 063	- 8 997	- 4 959	- 5 325	- 6 363
Uit het buitenland ontvangen inkomensoverdrachten	12 538	13 581	14 121	13 195	13 354	14 633
Belastingen op inkomen en vermogen	4 765	5 486	5 425	5 484	5 767	6 756
Sociale premies	2 628	3 264	3 211	3 239	3 433	3 725
Sociale uitkeringen (in geld)	250	253	270	240	240	240
Overige inkomensoverdrachten	4 895	4 578	5 215	4 232	3 914	3 912
Aan het buitenland betaalde inkomensoverdrachten (-)	22 498	22 644	23 118	18 154	18 679	20 996
Belastingen op inkomen en vermogen	3 283	3 542	3 913	3 673	4 076	4 231
Sociale premies	415	433	445	435	447	459
Sociale uitkeringen (in geld)	2 671	2 493	2 769	2 783	2 909	2 918
Overige inkomensoverdrachten	16 129	16 176	15 991	11 263	11 247	13 388
Beschikbaar nationaal inkomen (netto)	546 281	546 469	565 798	574 991	616 934	648 094
Consumptieve bestedingen (-)	470 767	476 709	483 170	490 883	506 752	529 064
Correctie pensioenvoorziening (saldo buitenland)	77	71	173	206	248	259
Nationale besparingen (netto)	75 591	69 831	82 801	84 314	110 430	119 289
Investerings in vaste activa (netto) (-)	8 070	3 772	36 791	23 763	27 218	30 241
Veranderingen in voorraden (-) ¹⁾	1 015	2 156	2 546	3 446	3 334	2 401
Saldo lopende transacties met het buitenland	66 506	63 903	43 464	57 105	79 878	86 647
Uitvoerschot	67 444	74 557	51 759	72 333	79 390	85 072
Goederen	64 563	63 927	65 447	65 703	71 944	73 926
Diensten	2 881	10 630	- 13 688	6 630	7 446	11 146
Saldo primaire inkomens	8 945	- 1 662	529	- 10 475	5 565	7 679
Ontvangen	237 694	268 281	260 599	260 367	263 399	282 148
Betaald (-)	228 749	269 943	260 070	270 842	257 834	274 469
Saldo inkomensoverdrachten	- 9 960	- 9 063	- 8 997	- 4 959	- 5 325	- 6 363
Ontvangen	12 538	13 581	14 121	13 195	13 354	14 633
Betaald (-)	22 498	22 644	23 118	18 154	18 679	20 996
Correctie pensioenvoorziening (saldo buitenland)	77	71	173	206	248	259
Saldo uit het buitenland ontvangen kapitaaloverdrachten	- 531	- 493	- 297	- 1 020	- 346	- 383
Uit het buitenland ontvangen kapitaaloverdrachten	792	692	1 097	1 023	998	921
Aan het buitenland betaalde kapitaaloverdrachten (-)	1 323	1 185	1 394	2 043	1 344	1 304
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	- 1 103	- 851	- 3 084	- 157	22	- 93
Nationaal vorderingensaldo	64 872	62 559	40 083	55 928	79 554	86 171
Verandering van vorderingen op het buitenland	300 151	246 215	352 116	343 278	176 766	- 139 805
Verandering van schulden aan het buitenland (-)	238 714	185 139	311 528	287 546	101 135	- 228 909
Statistisch verschil	3 435	1 483	- 505	196	3 923	- 2 933

¹⁾ Inclusief saldo aan- en verkopen van kostbaarheden.

M 3 Productie, verbruik en inkomensvorming naar sector

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Vanuit de productie						
Output (basisprijzen)	1 283 977	1 303 026	1 338 856	1 360 246	1 431 012	1 505 788
Niet-financiële vennootschappen	903 830	913 450	941 983	959 410	1 019 686	1 079 776
Financiële instellingen	84 427	86 134	85 893	81 852	79 919	81 243
Overheid	123 166	125 229	125 175	126 164	128 916	134 093
Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	172 554	178 213	185 805	192 820	202 491	210 676
Intermediair verbruik (excl. aftrekbare btw) (–)	688 268	698 212	718 021	725 422	769 446	813 011
Niet-financiële vennootschappen	522 217	529 057	544 649	553 103	593 923	631 050
Financiële instellingen	32 004	33 113	34 001	32 711	32 413	34 946
Overheid	42 501	44 190	43 482	42 765	43 339	45 640
Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	91 546	91 852	95 889	96 843	99 771	101 375
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	595 709	604 814	620 835	634 824	661 566	692 777
Niet-financiële vennootschappen	381 613	384 393	397 334	406 307	425 763	448 726
Financiële instellingen	52 423	53 021	51 892	49 141	47 506	46 297
Overheid	80 665	81 039	81 693	83 399	85 577	88 453
Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	81 008	86 361	89 916	95 977	102 720	109 301
Vanuit de inkomensvorming						
Beloning van werknemers	324 676	328 166	330 267	340 586	352 818	369 439
Niet-financiële vennootschappen	232 399	235 594	237 864	245 789	256 195	270 110
Financiële instellingen	18 822	18 785	17 667	17 673	17 421	16 944
Overheid	58 264	58 360	58 650	60 176	61 827	63 961
Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	15 191	15 427	16 086	16 948	17 375	18 424
Exploitatieoverschot / gemengd inkomen (netto)	157 764	159 410	173 209	174 435	185 620	194 200
Niet-financiële vennootschappen	89 644	86 775	96 971	96 973	104 168	110 079
Financiële instellingen	28 658	28 379	29 000	25 692	24 078	23 085
Overheid	0	0	0	0	0	0
Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	39 462	44 256	47 238	51 770	57 374	61 036
Verbruik van vaste activa	113 167	114 366	115 742	117 912	121 452	127 261
Niet-financiële vennootschappen	60 973	62 058	63 231	64 663	66 699	69 636
Financiële instellingen	4 283	4 200	4 194	4 268	4 457	4 753
Overheid	21 739	21 985	22 156	22 337	22 916	23 644
Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	26 172	26 123	26 161	26 644	27 380	29 228
Saldo van niet-productgebonden belastingen en subsidies	102	2 872	1 617	1 891	1 676	1 877
Niet-financiële vennootschappen	– 1 403	– 34	– 732	– 1 118	– 1 299	– 1 099
Financiële instellingen	660	1 657	1 031	1 508	1 550	1 515
Overheid	662	694	887	886	834	848
Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	183	555	431	615	591	613
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	595 709	604 814	620 835	634 824	661 566	692 777
Niet-financiële vennootschappen	381 613	384 393	397 334	406 307	425 763	448 726
Financiële instellingen	52 423	53 021	51 892	49 141	47 506	46 297
Overheid	80 665	81 039	81 693	83 399	85 577	88 453
Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	81 008	86 361	89 916	95 977	102 720	109 301
	% volumemutatie					
Vanuit de productie						
Output (basisprijzen)	0,1	2,0	3,4	2,6	3,3	3,0
Niet-financiële vennootschappen	0,4	2,2	4,1	2,9	4,1	3,5
Financiële instellingen	– 2,0	– 0,3	1,5	– 0,4	– 0,5	2,1
Overheid	0,8	0,9	0,2	1,2	0,1	0,6
Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	– 0,4	2,8	3,6	2,9	3,0	2,4
Intermediair verbruik (excl. aftrekbare btw) (–)	0,0	2,5	5,0	3,1	3,6	3,3
Niet-financiële vennootschappen	0,2	2,7	5,7	3,5	4,2	3,5
Financiële instellingen	– 2,0	3,0	3,4	– 1,6	0,7	7,4
Overheid	1,5	3,2	0,1	3,7	– 2,5	1,0
Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	– 0,9	0,8	3,4	2,0	3,7	1,8
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	0,3	1,4	1,7	2,0	2,9	2,6
Niet-financiële vennootschappen	0,6	1,6	1,7	2,2	3,9	3,4
Financiële instellingen	– 1,9	– 2,3	0,3	0,4	– 1,4	– 1,5
Overheid	0,3	– 0,4	0,3	– 0,1	1,4	0,4
Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	0,3	4,9	3,7	3,9	2,3	3,0

M 4 Binnenlands product en nationaal inkomen, alternatieve definities

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	660 463	671 560	690 008	708 337	738 146	774 039
Verbruik van vaste activa (–)	113 167	114 366	115 742	117 912	121 452	127 261
Binnenlands product (netto, marktprijzen)	547 296	557 194	574 266	590 425	616 694	646 778
Saldo uit het buitenland ontvangen primaire inkomens	8 945	– 1 662	529	– 10 475	5 565	7 679
Nationaal inkomen (bruto, marktprijzen)	669 408	669 898	690 537	697 862	743 711	781 718
Nationaal inkomen (netto, marktprijzen)	556 241	555 532	574 795	579 950	622 259	654 457
Saldo uit het buitenland ontvangen inkomensoverdrachten	– 9 960	– 9 063	– 8 997	– 4 959	– 5 325	– 6 363
Beschikbaar nationaal inkomen (bruto, marktprijzen)	659 448	660 835	681 540	692 903	738 386	775 355
Beschikbaar nationaal inkomen (netto, marktprijzen)	546 281	546 469	565 798	574 991	616 934	648 094
	euro					
Binnenlands product per inwoner (bruto, marktprijzen)	39 303	39 820	40 733	41 593	43 088	44 919
Binnenlands product per inwoner (netto, marktprijzen)	32 569	33 038	33 900	34 669	35 998	37 534
Nationaal inkomen per inwoner (bruto, marktprijzen)	39 835	39 721	40 764	40 978	43 412	45 365
Nationaal inkomen per inwoner (netto, marktprijzen)	33 101	32 940	33 931	34 054	36 323	37 979
Beschikbaar nationaal inkomen per inwoner (bruto, marktprijzen)	39 243	39 184	40 233	40 686	43 102	44 995
Beschikbaar nationaal inkomen per inwoner (netto, marktprijzen)	32 508	32 403	33 400	33 763	36 012	37 610
	% volumemutatie					
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	– 0,1	1,4	2,0	2,2	2,9	2,6
Binnenlands product (netto, marktprijzen)	– 0,4	1,5	2,1	2,2	3,0	2,7
Nationaal inkomen (bruto, marktprijzen)	– 0,2	– 0,2	3,3	1,1	5,0	2,6
Nationaal inkomen (netto, marktprijzen)	– 0,5	– 0,5	3,7	0,9	5,6	2,7
Beschikbaar nationaal inkomen (bruto, marktprijzen)	– 0,5	– 0,1	3,3	1,7	5,0	2,5
Beschikbaar nationaal inkomen (netto, marktprijzen)	– 0,8	– 0,4	3,8	1,6	5,6	2,6
	% prijsmutatie					
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	1,3	0,3	0,8	0,5	1,3	2,2
Binnenlands product (netto, marktprijzen)	1,5	0,3	0,9	0,6	1,4	2,2
Nationaal inkomen (bruto, marktprijzen)	1,0	0,3	– 0,2	– 0,0	1,4	2,4
Nationaal inkomen (netto, marktprijzen)	1,1	0,4	– 0,2	– 0,0	1,6	2,4
Beschikbaar nationaal inkomen (bruto, marktprijzen)	1,0	0,3	– 0,2	– 0,0	1,4	2,4
Beschikbaar nationaal inkomen (netto, marktprijzen)	1,1	0,4	– 0,2	– 0,0	1,6	2,4

M 5 Bijdrage aan de volumegroei van het binnenlands product (bruto, marktprijzen)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	% volumemutatie					
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	– 0,1	1,4	2,0	2,2	2,9	2,6
	procentpunten					
Nationale finale bestedingen	.	.	.	2,2	1,2	1,4
Consumptieve bestedingen	.	.	.	0,4	0,6	1,0
Huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens	.	.	.	0,2	0,4	0,7
Overheid	.	.	.	0,2	0,2	0,3
Investerings inclusief veranderingen in voorraden ¹⁾	.	.	.	1,8	0,6	0,4
Uitvoer	.	.	.	0,0	1,7	1,2
Goederen uit productie	.	.	.	0,5	0,6	0,4
Wederuitvoer	.	.	.	0,2	0,3	0,2
Diensten uit productie	.	.	.	– 0,7	0,8	0,6

¹⁾ Inclusief saldo aan- en verkopen van kostbaarheden.

M 6 Goederen- en dienstentotalen

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Beschikbaar voor finale bestedingen	1 120 600	1 138 132	1 208 602	1 199 381	1 274 309	1 341 652
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	660 463	671 560	690 008	708 337	738 146	774 039
Invoer van goederen en diensten	460 137	466 572	518 594	491 044	536 163	567 613
Goederen	343 001	345 078	352 926	355 196	388 826	412 693
Diensten	117 136	121 494	165 668	135 848	147 337	154 920
Totale finale bestedingen	1 120 600	1 138 132	1 208 602	1 199 381	1 274 309	1 341 652
Nationale finale bestedingen	593 019	597 003	638 249	636 004	658 756	688 967
Consumptieve bestedingen	470 767	476 709	483 170	490 883	506 752	529 064
Overheid	170 326	172 465	172 354	174 842	179 491	187 606
Huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens	300 441	304 244	310 816	316 041	327 261	341 458
Investerings in vaste activa (bruto)	121 237	118 138	152 533	141 675	148 670	157 502
Vennootschappen, huishoudens en izw's t.b.v. huishoudens	96 924	94 608	127 953	116 979	123 258	131 972
Overheid	24 313	23 530	24 580	24 696	25 412	25 530
Veranderingen in voorraden ¹⁾	1 015	2 156	2 546	3 446	3 334	2 401
Uitvoer van goederen en diensten	527 581	541 129	570 353	563 377	615 553	652 685
Goederen	407 564	409 005	418 373	420 899	460 770	486 619
Diensten	120 017	132 124	151 980	142 478	154 783	166 066
	% volumemutatie					
Beschikbaar voor finale bestedingen	0,8	2,2	7,1	0,4	4,3	2,9
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	-0,1	1,4	2,0	2,2	2,9	2,6
Invoer van goederen en diensten	2,2	3,3	14,5	-2,0	6,2	3,3
Goederen	1,3	3,3	7,6	5,4	5,7	3,4
Diensten	5,1	3,1	34,2	-17,7	7,5	3,1
Totale finale bestedingen	0,8	2,2	7,1	0,4	4,3	2,9
Nationale finale bestedingen	-0,6	0,1	6,9	-0,7	2,3	2,1
Consumptieve bestedingen	-0,6	0,4	1,2	1,2	1,7	2,1
Overheid	0,0	0,6	-0,1	1,3	0,9	1,6
Huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens	-1,0	0,4	2,0	1,1	2,1	2,3
Investerings in vaste activa (bruto)	-1,6	-2,4	29,0	-7,3	4,2	3,2
Vennootschappen, huishoudens en izw's t.b.v. huishoudens	-1,2	-2,1	35,0	-8,8	4,8	4,2
Overheid	-3,1	-3,5	4,8	0,7	1,6	-1,6
Veranderingen in voorraden ¹⁾	.	.	.	.	.	.
Uitvoer van goederen en diensten	2,5	4,5	7,4	1,7	6,5	3,7
Goederen	1,9	3,1	5,1	4,4	6,0	3,2
Diensten	4,6	9,6	14,6	-5,8	8,0	5,5
	% prijsmutatie					
Beschikbaar voor finale bestedingen	0,2	-0,6	-0,9	-1,2	1,9	2,3
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	1,3	0,3	0,8	0,5	1,3	2,2
Invoer van goederen en diensten	-1,2	-1,8	-3,0	-3,4	2,8	2,5
Goederen	-1,8	-2,6	-5,0	-4,5	3,6	2,7
Diensten	0,7	0,6	1,6	-0,3	0,9	2,0
Totale finale bestedingen	0,2	-0,6	-0,9	-1,2	1,9	2,3
Nationale finale bestedingen	1,2	0,6	0,0	0,4	1,3	2,4
Consumptieve bestedingen	1,4	0,8	0,1	0,4	1,5	2,3
Overheid	0,2	0,7	0,0	0,1	1,7	2,9
Huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens	2,1	0,9	0,2	0,6	1,4	2,0
Investerings in vaste activa (bruto)	0,6	-0,2	0,1	0,2	0,7	2,7
Vennootschappen, huishoudens en izw's t.b.v. huishoudens	0,3	-0,3	0,2	0,3	0,6	2,8
Overheid	1,6	0,3	-0,3	-0,2	1,3	2,1
Veranderingen in voorraden ¹⁾	.	.	.	.	.	.
Uitvoer van goederen en diensten	-0,8	-1,9	-1,9	-2,8	2,6	2,2
Goederen	-1,4	-2,6	-2,6	-3,6	3,3	2,4
Diensten	1,1	0,4	0,4	-0,5	0,6	1,7

¹⁾ Inclusief saldo aan- en verkopen van kostbaarheden.

M 7 Overheidssaldo en overheidsschuld conform EMU-definities

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Totaal inkomsten	287 916	292 730	293 856	308 843	322 635	337 057
Belastingen	139 097	147 961	155 687	165 039	180 549	188 607
Belastingen op productie en invoer	71 765	75 663	76 313	81 627	85 175	90 309
Belastingen op inkomen en vermogen	65 601	70 773	77 760	81 566	93 533	96 567
Vermogensheffingen	1 731	1 525	1 614	1 846	1 841	1 731
Premies wettelijke sociale verzekering	97 204	98 343	96 119	103 902	101 913	108 003
Marktoutput	7 641	7 832	7 389	7 661	7 664	7 755
Betalingen voor niet-marktoutput	9 896	10 143	10 710	10 872	10 930	11 182
Inkomen uit vermogen	21 324	15 928	11 072	8 123	8 029	7 495
Rente	2 732	2 437	2 148	1 719	1 502	1 529
Overig	18 592	13 491	8 924	6 404	6 527	5 966
Overige inkomsten n.e.g.	12 754	12 523	12 879	13 246	13 550	14 015
Output voor eigen finaal gebruik	5 440	5 472	5 622	5 674	5 888	5 961
Niet-productgebonden subsidies	79	38	37	41	95	81
Toegerekende sociale premies	3 728	3 672	3 714	3 584	3 622	3 741
Overige inkomensoverdrachten	3 070	3 042	2 793	3 338	3 218	3 650
Kapitaaloverdrachten (excl. vermogensheffingen)	437	299	713	609	727	582
Totaal uitgaven (–)	307 259	307 182	307 826	308 695	313 333	325 504
Beloning van werknemers	58 264	58 360	58 650	60 176	61 827	63 961
Intermediair verbruik	42 501	44 190	43 482	42 765	43 339	45 640
Investerings (bruto)	24 081	23 235	24 417	24 611	25 380	25 454
Uitkeringen wettelijke sociale verzekering	111 561	113 497	110 031	111 824	113 458	116 573
In geld	51 779	53 223	54 476	55 075	55 293	55 633
In natura via marktproducenten	59 782	60 274	55 555	56 749	58 165	60 940
Uitkeringen sociale voorziening	31 652	31 158	35 426	37 069	38 288	39 003
In geld	21 297	20 749	20 081	20 933	21 396	21 532
In natura via marktproducenten	10 355	10 409	15 345	16 136	16 892	17 471
Subsidies	7 375	7 182	7 042	7 894	8 561	8 881
Inkomen uit vermogen	10 322	9 881	8 998	8 167	7 416	6 922
Rente	10 295	9 857	8 980	8 151	7 396	6 904
Overig	27	24	18	16	20	18
Overige uitgaven n.e.g.	21 503	19 679	19 780	16 189	15 064	19 070
Niet-productgebonden belastingen op productie	741	732	924	927	929	929
Belastingen op inkomen en vermogen	0	17	2	20	41	15
Uitkeringen rechtstreeks door werkgevers	3 728	3 672	3 714	3 584	3 622	3 741
Overige inkomensoverdrachten	12 004	12 154	12 231	8 130	9 350	11 556
Kapitaaloverdrachten	5 690	4 251	4 596	5 525	3 733	5 081
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	– 660	– 1 147	– 1 687	– 1 997	– 2 611	– 2 252
EMU-saldo / Vorderingsaldo	– 19 343	– 14 452	– 13 970	148	9 302	11 553
Centrale overheid	– 8 524	– 6 437	– 12 467	– 7 924	7 209	5 849
Lokale overheid	– 2 394	– 1 571	– 1 267	456	– 520	– 913
Wettelijke sociale verzekeringsinstellingen	– 8 425	– 6 444	– 236	7 616	2 613	6 617
EMU-schuld	446 841	455 632	445 967	438 372	420 056	405 504
Deposito's	1 139	982	1 820	3 844	1 930	1 579
Kortlopende schuldbewijzen	26 151	23 441	14 051	16 605	16 950	21 892
Langlopende schuldbewijzen	323 669	336 076	335 798	326 173	316 755	302 174
Kortlopende leningen	25 539	26 141	26 426	24 159	19 956	15 638
Langlopende leningen	70 343	68 992	67 872	67 591	64 465	64 221
	% bbp					
EMU-saldo	– 2,9	– 2,2	– 2,0	0,0	1,3	1,5
EMU-schuld	67,7	67,8	64,6	61,9	56,9	52,4

2.

Aanbod-, gebruik- en input- outputtabellen

G 1 Aanbodtabel 2018* in basisprijzen (mln euro)

2018*												
	Landbouw, bosbouw en visserij	Delfstoffenwinning	Industrie	Energievoorziening	Waterbedrijven en afvalbeheer	Bouwnijverheid	Handel	Vervoer en opslag	Horeca	Informatie en communicatie	Financiële dienstverlening	Verhuur en handel van onroerend goed
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1 Landbouwproducten	28 160	0	135	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2 Bosbouwproducten	207	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3 Visserijproducten	339	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4 Aardolie en aardgas	0	7 322	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5 Overige delfstoffen	0	3 010	212	0	208	822	1	0	0	0	0	0
6 Voedingsmiddelen	339	0	61 880	0	716	0	1 103	0	0	0	0	0
7 Dranken en tabak	0	0	8 358	0	0	0	107	0	0	0	0	0
8 Textiel, kleding en lederproducten	0	0	3 421	0	12	0	203	0	0	0	0	0
9 Hout, papier en drukwerk	1	0	12 211	0	0	5	114	0	0	188	0	0
10 Cokes en aardolieproducten	0	0	30 532	0	0	0	31	0	0	0	0	0
11 Chemische producten	1	88	51 860	0	504	0	508	0	0	0	0	0
12 Farmaceutische producten	0	0	5 021	0	0	0	27	0	0	0	0	0
13 Rubber, kunststoffen, bouwmaterialen	0	45	15 011	0	283	13	181	0	0	0	0	0
14 Basismetalen	0	0	8 085	0	879	0	29	0	0	0	0	0
15 Metaalproducten	0	0	19 625	0	0	390	118	0	0	0	0	0
16 Elektrotechnische apparaten	0	0	29 415	0	0	0	199	0	0	5	0	0
17 Elektrische apparaten	0	0	4 870	0	0	0	44	0	0	0	0	0
18 Machines en apparatuur, n.e.g.	0	24	29 821	66	37	23	1 409	0	0	66	0	0
19 Vervoermiddelen	0	0	21 877	0	0	12	72	174	0	0	0	0
20 Overige industrieproducten en reparatie	104	1	18 725	0	0	506	2 290	297	0	0	0	0
21 Elektriciteit en gas	369	6	106	12 816	283	0	0	11	0	0	0	0
22 Water en afvalbeheer	0	2	434	12	7 601	32	2 472	17	0	4	0	0
23 Bouwnijverheid	130	0	13	2 406	0	104 422	2	471	0	199	0	1 077
24 Handel in en reparatie van vervoermiddelen	0	0	4	0	0	0	12 890	92	0	0	0	0
25 Groothandel	0	0	0	0	0	0	4 172	0	0	0	0	0
26 Detailhandel	0	0	0	0	0	0	481	0	0	0	0	0
27 Vervoer en opslag	260	131	10	0	0	95	177	57 250	0	0	0	0
28 Post- en koeriersdiensten	0	0	11	0	0	0	0	4 822	0	0	0	0
29 Horecadiensten	143	0	12	0	0	0	139	22	27 319	0	0	2 057
30 Uitgeverijdiensten, film, radio en t.v.	0	0	2 146	0	0	0	201	0	0	14 045	0	0
31 Telecommunicatie	0	0	0	10	0	0	0	0	0	14 292	0	0
32 IT- en informatiediensten	0	13	2 226	124	40	170	3 406	413	81	29 498	1 250	47
33 Financiële diensten en verzekeringsdiensten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	72 853	146
34 Verhuur en handel van onroerend goed	737	1	387	0	29	191	1 013	550	191	53	2 053	88 278
35 Vrije beroepen en technische diensten	9	16	2 210	206	107	371	4 867	732	77	2 769	3 473	212
36 Wetenschappelijke onderzoek en ontwikkeling	148	1	2 828	13	38	59	500	15	2	507	238	2
37 Administratieve en ondersteunende diensten	170	411	2 407	21	111	151	6 363	2 701	243	15 152	2 237	139
38 Openbaar bestuur en overheidsdiensten	87	0	2 030	4	0	0	0	1 996	4	34	198	13
39 Onderwijs	0	0	0	0	0	0	0	2	7	396	0	0
40 Gezondheidszorg en welzijn	69	0	0	0	0	0	0	9	0	0	0	0
41 Cultuur, sport en recreatie	2	0	0	0	0	0	0	9	800	42	0	0
42 Overige diensten	0	0	4	0	0	0	458	0	30	351	0	0
43 Huishoudens met personeel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
44 Marges op transitohandel	1	0	2 136	0	0	0	16 770	4	0	0	0	0
45 Overige diensten n.e.g.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
46 Overige goederen n.e.g.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
47 Handels- en vervoersmarges	625	329	8 349	1 841	46	533	113 090	14 685	992	1 339	0	173
48 Cif/fob-correctie en herclassificatie												
49 Cif/fob-herclassificatie												
50 Aanbod in basisprijzen	31 901	11 400	346 382	17 519	10 894	107 795	173 437	84 272	29 746	78 940	82 302	92 144

Specialistische zakelijke diensten	Verhuur en overige zakelijke diensten	Openbaar bestuur en overheidsdiensten	Onderwijs	Gezondheids- en welzijnszorg	Cultuur, sport en recreatie	Overige dienstverlening	Huishoudens met personeel	Goederen en diensten n.e.g.	Totaal kolommen 1 - 21	Invoer van goederen	Invoer van diensten	Aanbod in basisprijzen	Handels- en vervoersmarges	Productgebonden belastingen	Productgebonden subsidies (-)	Totaal
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
1	5	0	0	0	0	0	0	0	28 301	21 359	0	49 660	10 391	725	0	60 776
0	0	0	0	0	0	0	0	0	215	364	0	579	76	3	0	658
0	0	0	0	0	0	0	0	0	339	731	0	1 070	347	15	0	1 432
0	0	0	0	0	0	0	0	0	7 324	37 110	0	44 434	1 056	5 317	0	50 807
746	0	1	0	0	0	0	0	0	5 000	5 091	1 269	11 360	1 523	35	0	12 918
0	0	0	0	0	0	0	0	0	64 038	32 492	541	97 071	22 879	3 038	18	122 970
0	0	0	0	0	0	0	0	0	8 465	4 530	86	13 081	5 431	5 674	0	24 186
211	0	0	0	0	0	2	0	0	3 849	20 300	52	24 201	13 803	4 135	0	42 139
0	16	0	0	0	0	0	0	0	12 535	9 586	385	22 506	5 199	725	0	28 430
0	0	0	0	0	0	0	0	0	30 563	26 419	0	56 982	3 384	10 769	0	71 135
0	0	0	0	0	0	0	0	0	52 961	40 495	1 960	95 416	9 945	1 401	0	106 762
174	0	2	0	0	0	0	0	0	5 224	11 620	234	17 078	8 258	564	0	25 900
9	10	0	0	0	0	0	0	0	15 552	16 177	20	31 749	7 068	889	0	39 706
0	0	0	0	0	0	0	0	0	8 993	15 874	44	24 911	3 225	77	0	28 213
180	0	0	0	0	0	0	0	0	20 313	9 284	105	29 702	4 860	592	0	35 154
22	8	0	0	0	0	1	0	0	29 650	60 916	155	90 721	15 622	1 919	0	108 262
0	0	0	0	0	0	1	0	0	4 915	17 697	2	22 614	4 167	774	0	27 555
91	21	1	0	0	0	0	0	0	31 559	32 532	85	64 176	8 474	305	0	72 955
461	0	0	0	0	0	14	0	0	22 610	29 473	169	52 252	8 730	4 051	0	65 033
101	22	0	0	0	0	5	0	0	22 051	21 168	2 125	45 344	9 000	2 590	0	56 934
0	0	0	0	0	0	0	0	0	13 591	707	0	14 298	1 073	2 774	1 158	16 987
0	0	3 649	2	0	16	11	0	0	14 252	2 985	283	17 520	126	738	0	18 384
742	164	825	0	0	0	0	0	0	110 451	0	2 355	112 806	0	9 443	24	122 225
0	103	4	0	0	0	0	0	0	13 093	0	0	13 093	0	1 354	0	14 447
1 516	0	0	0	0	0	0	0	0	5 688	0	6 948	12 636	0	- 16	0	12 620
0	0	4	0	0	0	0	0	0	485	0	0	485	0	85	0	570
158	484	787	10	203	0	0	0	0	59 565	0	14 526	74 091	0	453	0	74 544
2 820	0	0	0	0	0	0	0	0	7 653	0	3 986	11 639	0	227	0	11 866
23	372	2	172	525	1 264	52	0	0	32 102	0	583	32 685	0	2 225	0	34 910
584	1	202	78	0	10	7	0	0	17 274	1 624	566	19 464	2 432	996	0	22 892
0	15	0	0	0	0	0	0	0	14 317	0	2 423	16 740	0	1 572	0	18 312
4 140	877	989	178	486	103	349	0	0	44 390	0	8 083	52 473	0	1 361	0	53 834
59	88	0	0	0	0	10	0	0	73 156	0	8 667	81 823	0	2 985	0	84 808
682	52	1 122	218	276	108	77	0	0	96 018	0	30	96 048	0	450	8	96 490
89 471	1 294	5	739	0	890	60	0	0	107 508	4	31 745	139 257	0	9 101	0	148 358
4 108	19	283	3 460	798	3	293	0	0	13 315	0	3 542	16 857	0	93	0	16 950
6 273	74 585	451	485	325	765	40	0	0	113 030	0	38 800	151 830	0	3 300	0	155 130
487	12	70 328	2 670	0	0	255	0	0	78 118	0	60	78 178	0	0	0	78 178
18	29	237	35 844	927	409	0	0	0	37 869	0	186	38 055	0	248	0	38 303
0	0	501	0	84 815	0	0	0	0	85 394	0	0	85 394	0	168	0	85 562
10	223	19	684	0	12 331	0	0	0	14 120	297	509	14 926	85	814	0	15 825
0	146	0	0	0	25	12 530	0	0	13 544	0	338	13 882	0	501	0	14 383
0	0	0	0	0	0	0	740	0	740	0	0	740	0	0	0	740
5	0	0	0	0	0	0	0	0	18 916	0	0	18 916	0	0	0	18 916
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	18 099	18 099	0	0	0	18 099
0	0	0	0	0	0	0	0	1 735	1 735	0	0	1 735	0	0	0	1 735
1 960	863	0	0	0	35	147	0	0	145 007	0	2 147	147 154	- 147 154	0	0	0
										- 6 142		- 6 142				- 6 142
											3 812	3812				3812
115 052	79 409	79 412	44 540	88 355	15 959	13 854	740	1 735	1 505 788	412 693	154 920	2 073 401	0	82 470	1 208	2 154 663

G 2 Gebruiktabel 2018* in aankooprijzen (mln euro)

2018*													
	Landbouw, bosbouw en visserij	Delfstoffenwinning	Industrie	Energievoorziening	Waterbedrijven en afvalbeheer	Bouwnijverheid	Handel	Vervoer en opslag	Horeca	Informatie en communicatie	Financiële dienstverlening	Verhuur en handel van onroerend goed	Specialistische zakelijke diensten
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1 Landbouwproducten	5 950	0	19 779	0	0	135	197	0	580	0	0	4	0
2 Bosbouwproducten	21	0	137	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0
3 Visserijproducten	21	0	369	0	0	0	2	0	43	0	0	0	0
4 Aardolie en aardgas	646	21	26 636	1 788	49	83	423	92	354	33	49	77	86
5 Overige delfstoffen	75	898	2 726	1 070	0	1 077	14	0	0	0	0	17	454
6 Voedingsmiddelen	4 791	1	21 991	136	631	37	620	11	4 341	19	31	40	39
7 Dranken en tabak	1	0	332	0	1	5	38	7	1 952	6	18	2	18
8 Textiel, kleding en lederproducten	46	2	1 879	3	11	97	98	22	36	47	15	10	124
9 Hout, papier en drukwerk	108	14	8 852	29	25	2 648	680	213	146	1 169	126	727	288
10 Cokes en aardolieproducten	744	31	7 638	628	97	1 049	1 004	6 659	52	112	246	129	335
11 Chemische producten	827	30	33 810	59	121	1 061	308	9	0	79	0	141	479
12 Farmaceutische producten	96	0	1 786	0	0	0	40	0	0	0	0	0	432
13 Rubber, kunststoffen, bouwmaterialen	238	30	7 302	40	44	9 490	870	373	79	110	31	906	248
14 Basismetalen	6	0	10 700	0	7	2 221	180	0	0	0	0	100	23
15 Metaalproducten	36	15	12 534	71	48	6 953	515	54	17	21	14	167	554
16 Elektrotechnische apparaten	28	9	15 952	35	16	819	742	127	61	2 146	111	55	541
17 Elektrische apparaten	20	40	3 621	32	31	2 488	597	107	29	906	19	62	296
18 Machines en apparatuur, n.e.g.	50	17	11 638	37	4	1 670	1 043	21	6	53	5	1	324
19 Vervoermiddelen	6	1	9 155	0	4	83	2 224	79	3	8	5	1	5
20 Overige industrieproducten en reparatie	1 134	270	5 865	318	286	1 615	1 352	1 994	320	331	60	299	716
21 Elektriciteit en gas	429	987	2 579	1 870	151	123	1 338	342	391	238	124	240	229
22 Water en afvalbeheer	341	17	1 868	37	3 034	64	298	58	100	64	93	68	297
23 Bouwnijverheid	393	234	316	1 086	91	30 991	441	954	125	621	68	12 525	1 295
24 Handel in en reparatie van vervoermiddelen	76	15	297	4	75	294	2 647	869	34	99	157	54	401
25 Groothandel	31	7	3 886	96	21	11	5 724	15	0	302	0	0	88
26 Detailhandel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
27 Vervoer en opslag	287	98	2 580	97	473	167	5 819	21 012	47	223	154	28	488
28 Post- en koeriersdiensten	28	0	117	17	6	67	533	2 174	44	186	121	124	2 769
29 Horecadiensten	10	15	489	33	18	114	649	603	85	257	278	32	555
30 Uitgeverijdiensten, film,radio en t.v.	18	16	683	61	28	176	1 465	200	177	1 436	430	106	3 022
31 Telecommunicatie	82	11	391	47	35	234	846	238	104	1 775	680	354	1 179
32 IT- en informatiediensten	84	29	1 339	115	69	493	2 105	625	199	11 599	1 358	275	2 908
33 Financiële diensten en verzekeringsdiensten	382	195	3 397	213	173	881	2 644	1 001	294	751	19 893	19 619	1 837
34 Verhuur en handel van onroerend goed	595	43	2 239	123	118	860	7 491	1 552	1 715	1 092	1 046	2 012	2 565
35 Vrije beroepen en technische diensten	822	484	14 168	503	312	3 562	20 526	4 377	1 217	8 505	5 831	1 871	23 373
36 Wetenschappelijke onderzoek en ontwikkeling	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12	0	1 512
37 Administratieve en ondersteunende diensten	680	473	21 554	846	547	3 397	13 452	6 335	1 576	11 318	3 305	1 728	8 825
38 Openbaar bestuur en overheidsdiensten	69	8	502	232	21	145	289	155	118	264	204	67	353
39 Onderwijs	7	15	227	29	15	119	205	79	76	104	357	30	488
40 Gezondheidszorg en welzijn	3	1	75	4	2	30	124	35	14	35	29	7	53
41 Cultuur, sport en recreatie	3	9	128	7	6	28	116	42	134	458	48	13	175
42 Overige diensten	73	15	370	16	47	98	345	129	282	404	165	190	323
43 Huishoudens met personeel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
44 Marges op transitohandel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
45 Overige diensten n.e.g.	8	1	286	14	2	53	714	181	65	130	243	25	364
46 Overige goederen n.e.g.	11	0	218	11	8	936	68	22	72	15	17	24	24
47 Totaal intermediair gebruik	19 276	4 052	260 411	9 707	6 627	74 375	78 787	50 766	14 888	44 916	35 343	42 130	58 085
48 Niet-productgebonden belastingen	393	16	511	212	44	137	532	461	322	60	1 559	4 596	160
49 Niet-productgebonden subsidies (–)	1 007	4	862	56	88	75	427	1 489	132	317	40	18	1 763
50 Lonen	2 756	668	33 701	1 669	1 586	14 046	37 900	14 858	6 389	15 161	13 494	2 912	30 463
51 Sociale premies	707	157	9 017	434	475	3 895	9 493	4 396	1 307	3 300	3 650	814	6 824
52 Exploitatie-overschot (bruto)	9 776	6 511	43 604	5 553	2 250	15 417	47 152	15 280	6 972	15 820	28 296	41 710	21 283
53 Totaal regels 47-51	12 625	7 348	85 971	7 812	4 267	33 420	94 650	33 506	14 858	34 024	46 959	50 014	56 967
54 Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland													
55 Consumptie door ingezetenen in het buitenland													
56 Cif/fob-correctie													
57 Gebruik in aankooprijzen	31 901	11 400	346 382	17 519	10 894	107 795	173 437	84 272	29 746	78 940	82 302	92 144	115 052

1) Inclusief saldo aan- en verkopen van kostbaarheden.

Verhuur en overige zakelijke diensten	Openbaar bestuur en overheidsdiensten	Onderwijs	Gezondheids- en welzijnszorg	Cultuur, sport en recreatie	Overige dienstverlening	Huishoudens met personeel	Goederen en diensten n.e.g.	Totaal kolommen 1-21	Uitvoer van goederen	Uitvoer van diensten	Consumptie huishoudens incl. izwh's	Consumptie door de overheid	Investerings in vaste activa (bruto)	Veranderingen in voorraden ¹⁾	Consumptie ingezetenen in het buitenland	Totaal
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
299	135	0	350	5	39	0	162	27 635	25 814	17	7 480	0	62	- 232		60 776
0	12	0	0	10	0	0	0	182	461	0	13	0	0	2		658
0	5	0	31	0	2	0	0	473	772	0	177	0	0	10		1 432
49	140	217	385	146	181	0	0	31 455	12 523	0	5 854	32	0	943		50 807
21	87	1	0	0	0	0	7	6 447	2 489	3 743	97	0	93	49		12 918
14	138	65	1 509	205	77	0	175	34 871	53 808	881	33 472	0	0	- 62		122 970
12	45	34	133	720	44	0	137	3 505	9 263	134	11 476	0	0	- 192		24 186
237	314	14	485	22	92	0	21	3 575	17 658	0	20 548	0	337	21		42 139
816	185	200	534	60	180	0	216	17 216	8 084	92	2 767	0	261	10		28 430
583	220	183	98	180	138	0	5	20 131	37 845	482	12 133	0	0	544		71 135
282	88	105	650	33	379	0	118	38 579	59 410	2 888	5 770	0	0	115		106 762
0	275	37	3 114	0	0	0	4	5 784	13 376	348	2 087	4 351	0	- 46		25 900
411	111	77	428	54	162	0	435	21 439	14 420	57	3 039	0	590	161		39 706
0	5	49	0	0	18	0	0	13 309	14 605	128	0	0	0	171		28 213
18	703	140	58	16	38	0	181	22 153	8 788	471	1 726	0	2 087	- 71		35 154
252	67	95	943	82	53	0	74	22 208	70 940	312	5 955	1 365	7 102	380		108 262
161	145	79	94	50	36	0	149	8 962	14 769	62	2 927	43	695	97		27 555
27	33	20	32	15	13	0	3	15 012	45 639	342	463	0	11 370	129		72 955
8	62	3	0	0	7	0	0	11 654	28 414	363	9 151	6	15 272	173		65 033
677	1 115	108	961	35	92	0	15	17 563	21 303	3 116	11 151	0	3 709	92		56 934
126	391	262	394	390	246	0	0	10 850	715	0	5 258	11	153	0		16 987
40	1 328	76	278	86	39	0	0	8 186	4 775	402	2 730	2 299	0	- 8		18 384
107	3 564	930	896	176	64	0	0	54 877	0	3 348	147	480	63 373	0		122 225
1 352	158	96	160	77	55	0	0	6 920	0	0	7 527	0	0	0		14 447
3	0	0	0	0	0	0	0	10 184	0	2 436	0	0	0	0		12 620
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	570	0	0	0		570
1 254	354	104	436	61	66	0	0	33 748	0	32 118	7 904	774	0	0		74 544
60	452	129	328	64	46	0	0	7 265	0	4 165	436	0	0	0		11 866
982	245	84	1 003	97	62	0	0	5 611	0	58	29 190	51	0	0		34 910
373	633	556	506	154	73	0	33	10 146	1 688	1 998	5 261	329	3 511	- 41		22 892
190	359	180	562	284	152	0	0	7 703	0	3 613	6 996	0	0	0		18 312
748	1 828	408	386	186	222	0	0	24 976	0	10 625	241	0	17 992	0		53 834
917	1 672	221	1 024	200	421	0	0	55 735	0	5 812	22 457	0	804	0		84 808
826	614	552	1 852	194	528	0	0	26 017	0	28	65 005	3 759	1 681	0		96 490
8 505	6 022	1 674	1 302	850	1 247	0	0	105 151	0	24 541	3 605	347	14 714	0		148 358
0	0	0	0	0	0	0	0	1 524	0	3 527	0	0	11 899	0		16 950
9 001	6 011	3 346	2 535	1 178	702	0	0	96 809	0	45 152	11 416	562	1 191	0		155 130
117	387	122	171	65	55	0	0	3 344	0	715	1 307	72 206	606	0		78 178
88	1 234	164	684	101	28	0	0	4 050	0	216	3 783	30 254	0	0		38 303
53	1 235	48	2 981	10	21	0	0	4 760	0	0	12 501	68 301	0	0		85 562
248	247	154	45	2 203	65	0	0	4 129	144	860	9 404	1 132	0	156		15 825
146	211	65	771	137	330	0	0	4 117	0	110	9 588	568	0	0		14 383
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	736	0	0		740
0	0	0	0	0	0	0	0	0	18 916	0	0	0	0	0		18 916
500	296	59	7	42	31	0	0	3 021	0	0	0	0	0	0	15 078	18 099
139	31	30	53	8	48	0	0	1 735	0	0	0	0	0	0		1 735
29 642	31 157	10 687	26 179	8 196	6 052	0	1 735	813 011	486 619	153 160	341 616	187 606	157 502	2 401	15 078	2 156 993
604	635	313	393	71	37	0	0	11 056	0	0	0	0	0	0		11 056
465	17	38	1 885	409	87	0	0	9 179	0	0	0	0	0	0		9 179
24 983	23 887	19 412	38 918	3 295	4 023	707	0	290 828	0	0	0	0	0	0		290 828
6 498	8 877	6 137	10 756	803	1 038	33	0	78 611	0	0	0	0	0	0		78 611
18 147	14 873	8 029	13 994	4 003	2 791	0	0	321 461	0	0	0	0	0	0		321 461
49 767	48 255	33 853	62 176	7 763	7 802	740	0	692 777	0	0	0	0	0	0		692 777
									15 236	- 15 236						0
										15 078				- 15 078		0
									- 2 330							- 2 330
79 409	79 412	44 540	88 355	15 959	13 854	740	1 735	1 505 788	486 619	166 066	341 458	187 606	157 502	2 401	0	2 847 440

G 3 Input-outputtabel 2018* in basisprijzen (mln euro)

2018*	Landbouw, bosbouw en visserij	Delfstoffenwinning	Industrie	Energievoorziening	Waterbedrijven en afvalbeheer	Bouwnijverheid	Handel	Vervoer en opslag	Horeca	Informatie en communicatie	Financiële dienstverlening	Verhuur en handel van onroerend goed	Specialistische zakelijke diensten	Verhuur en overige zakelijke diensten
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1 Landbouw, bosbouw en visserij	5 458	5	10 254	2	8	144	269	133	158	11	2	19	29	124
2 Delfstoffenwinning	51	323	1 232	19	8	302	69	13	24	7	1	12	7	8
3 Industrie	5 775	275	52 433	464	712	12 549	3 658	2 989	2 742	1 617	384	1 114	2 811	1 526
4 Energievoorziening	293	967	1 962	2 043	116	80	1 002	251	290	166	66	216	170	88
5 Waterbedrijven en afvalbeheer	416	51	2 074	33	2 026	340	251	42	79	52	73	57	286	29
6 Bouwnijverheid	409	241	572	976	109	29 262	529	882	130	629	60	10 556	1 305	82
7 Handel	335	56	3 880	125	440	797	8 973	1 259	211	1 370	242	180	1 604	1 726
8 Vervoer en opslag	202	55	2 462	76	466	183	2 999	14 093	71	335	240	143	576	1 297
9 Horeca	10	15	493	33	18	114	630	593	351	253	243	32	531	371
10 Informatie en communicatie	155	42	1 937	166	100	792	4 603	822	402	11 003	1 578	641	5 347	1 071
11 Financiële dienstverlening	278	183	2 982	191	147	762	2 344	817	302	695	13 808	19 484	1 776	816
12 Verhuur en handel van onroerend goed	4	42	1 675	101	82	872	6 160	894	1 423	923	645	1 994	1 910	616
13 Specialistische zakelijke diensten	784	370	9 534	346	244	3 018	14 388	3 198	931	4 766	3 481	1 420	15 726	2 673
14 Verhuur en overige zakelijke diensten	358	265	7 957	737	447	2 924	5 754	4 347	1 378	1 906	1 698	1 334	4 915	7 184
15 Openbaar bestuur en overheidsdiensten	88	10	777	240	149	173	598	276	147	291	305	78	639	161
16 Onderwijs	7	15	252	28	17	114	235	87	112	166	317	32	908	118
17 Gezondheids- en welzijnszorg	4	1	85	4	2	30	137	39	14	36	32	7	57	60
18 Cultuur, sport en recreatie	3	9	199	11	22	53	272	48	147	492	114	36	360	440
19 Overige dienstverlening	63	12	308	15	35	95	272	109	256	277	166	152	305	139
20 Huishoudens met personeel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
21 Goederen en diensten n.e.g.	11	0	218	11	8	936	68	22	72	15	17	24	24	139
22 Verbruik uit binnenland excl. marges	14 704	2 937	101 286	5 621	5 156	53 540	53 211	30 914	9 240	25 010	23 472	37 531	39 286	18 668
23 Invoer goederen	2 401	125	113 008	3 445	730	10 936	4 764	4 576	3 072	2 657	217	674	1 672	1 294
24 Invoer diensten	512	815	25 089	325	460	3 158	17 965	13 104	492	16 115	9 243	717	16 129	8 602
25 Invoerrechten	5	0	415	3	3	53	23	12	62	13	0	2	5	9
26 Overige belastingen op invoer	186	14	389	2	54	230	351	459	415	31	47	55	61	143
27 Overige productgebonden belastingen	358	18	821	14	66	286	467	1 118	271	257	2 259	2 517	238	235
28 Subsidies op invoer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
29 Overige productgebonden subsidies	19	5	134	15	9	18	68	20	20	10	6	15	12	7
30 Handels- en vervoersmarges	1 129	148	19 537	312	167	6 190	2 074	603	1 356	843	111	649	706	698
31 Totaal verbruik tegen aankooprijzen	19 276	4 052	260 411	9 707	6 627	74 375	78 787	50 766	14 888	44 916	35 343	42 130	58 085	29 642
32 Niet-productgebonden belastingen	393	16	511	212	44	137	532	461	322	60	1 559	4 596	160	604
33 Niet-productgebonden subsidies	1 007	4	862	56	88	75	427	1 489	132	317	40	18	1 763	465
34 Lonen	2 756	668	33 701	1 669	1 586	14 046	37 900	14 858	6 389	15 161	13 494	2 912	30 463	24 983
35 Sociale premies werkgevers	707	157	9 017	434	475	3 895	9 493	4 396	1 307	3 300	3 650	814	6 824	6 498
36 Exploitatie-overschot (bruto)	9 776	6 511	43 604	5 553	2 250	15 417	47 152	15 280	6 972	15 820	28 296	41 710	21 283	18 147
37 Toegevoegde waarde tegen basisprijzen	12 625	7 348	85 971	7 812	4 267	33 420	94 650	33 506	14 858	34 024	46 959	50 014	56 967	49 767
38 Cif/fob-correctie														
39 Totaal	31 901	11 400	346 382	17 519	10 894	107 795	173 437	84 272	29 746	78 940	82 302	92 144	115 052	79 409

1) Inclusief saldo aan- en verkopen van kostbaarheden.

Openbaar bestuur en overheidsdiensten																		
Onderwijs																		
Gezondheids- en welzijnszorg																		
Cultuur, sport en recreatie																		
Overige dienstverlening																		
Huishoudens met personeel																		
Goederen en diensten n.e.g.																		
Totaal kolommen 1 - 21																		
Uitvoer van goederen																		
Uitvoer van diensten																		
Consumptie huishoudens incl. izwh's																		
Consumptie door de overheid																		
Investerings in vaste activa (bruto)																		
Veranderingen in voorraden ¹⁾																		
Handels- en vervoersmarges																		
Cif/fob-correctie																		
Cif/fob-herclassificatie																		
Totaal																		
116	15	140	16	25	0	26	16 954	11 974	238	1 859	150	255	– 154	625				31 901
19	10	24	6	9	0	0	2 144	5 316	2 443	122	0	38	1 008	329				11 400
1 290	403	1 844	639	390	0	391	94 006	196 090	14 558	18 263	2 675	12 373	68	8 349				346 382
242	154	248	254	145	0	0	8 753	593	66	3 814	13	2 439	0	1 841				17 519
1 051	62	209	77	32	0	8	7 248	1 013	429	1 129	854	175	0	46				10 894
2 942	762	716	162	58	0	0	50 382	140	4 269	189	403	51 879	0	533				107 795
376	134	262	156	111	0	4	22 241	22 516	7 174	9 721	15	– 1 340	20	113 090				173 437
869	213	615	115	104	0	0	25 114	4	34 499	6 234	2 754	982	0	14 685				84 272
217	81	860	117	56	0	0	5 018	0	4 716	18 885	52	83	0	992				29 746
1 888	892	1 060	458	337	0	10	33 304	546	24 879	9 566	366	8 945	– 5	1 339				78 940
2 686	216	937	182	403	0	0	49 009	0	10 323	20 488	243	2 239	0	0				82 302
112	263	1 026	113	364	0	0	19 219	0	1 908	65 049	3 723	2 072	0	173				92 144
4 188	1 149	896	699	891	0	4	68 706	513	29 059	3 121	797	10 749	147	1 960				115 052
3 372	2 483	1 725	962	531	0	0	50 277	11	17 455	9 809	223	771	0	863				79 409
1 075	226	844	80	67	0	0	6 224	185	753	3 068	66 488	2 694	0	0				79 412
1 329	630	560	270	76	0	0	5 273	0	584	3 202	32 025	3 456	0	0				44 540
1 246	52	3 406	10	21	0	0	5 243	0	286	12 754	68 803	1 269	0	0				88 355
247	154	47	1 862	69	0	0	4 585	56	1 911	7 828	1 121	472	– 49	35				15 959
193	64	700	116	403	0	0	3 680	11	242	8 552	823	399	0	147				13 854
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	736	0	0	0				740
31	30	53	8	48	0	0	1 735	0	0	0	0	0	0	0				1 735
23 489	7 993	16 172	6 302	4 140	0	443	479 115	238 968	155 792	203 657	182 264	99 950	1 035	145 007				1 505 788
1 315	556	4 098	490	649	0	354	157 033	199 199	1 368	31 929	1 665	26 281	1 360	0	– 2 330	– 3 812		412 693
1 797	407	730	469	372	0	0	116 501	0	7 241	17 270	2	7 947	0	2 147		3 812		154 920
9	4	23	1	2	0	0	644	1 431	8	331	1	79	4	0				2 498
50	114	152	121	76	0	11	2 961	105	105	5 777	14	1 591	0	0				10 553
4 103	1 340	2 431	499	498	0	29	17 825	0	1 526	34 346	546	15 176	0	0				69 419
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				0
13	14	14	24	12	0	0	435	18	10	745	0	0	0	0				1 208
407	287	2 587	338	327	0	898	39 367	46 934	2 366	48 893	3 114	6 478	2	– 147 154				0
31 157	10 687	26 179	8 196	6 052	0	1 735	813 011	486 619	168 396	341 458	187 606	157 502	2 401	0	– 2 330	0		2 154 663
635	313	393	71	37	0	0	11 056	0	0	0	0	0	0	0				11 056
17	38	1 885	409	87	0	0	9 179	0	0	0	0	0	0	0				9 179
23 887	19 412	38 918	3 295	4 023	707	0	290 828	0	0	0	0	0	0	0				290 828
8 877	6 137	10 756	803	1 038	33	0	78 611	0	0	0	0	0	0	0				78 611
14 873	8 029	13 994	4 003	2 791	0	0	321 461	0	0	0	0	0	0	0				321 461
48 255	33 853	62 176	7 763	7 802	740	0	692 777	0	0	0	0	0	0	0				692 777
									– 2 330						2 330			0
79 412	44 540	88 355	15 959	13 854	740	1 735	1 505 788	486 619	166 066	341 458	187 606	157 502	2 401	0	0	0		2 847 440

3.

Bestedingen

B 1.1 Consumptieve bestedingen naar goederen- en dienstencategorieën

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Consumptieve bestedingen door huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens, binnenlands	297 727	301 872	308 989	315 332	326 606	341 616
Goederen	131 885	131 707	134 606	135 526	140 514	147 324
Voedingsmiddelen	32 806	33 354	34 620	35 335	37 005	38 375
Aardappelen, groenten en fruit	6 594	6 740	7 111	7 467	7 867	8 223
Vlees en vleesproducten	6 028	5 987	6 181	6 343	6 594	6 795
Vis	1 057	1 084	1 137	1 118	1 184	1 227
Zuivel, eieren, oliën en vetten	4 877	5 090	5 212	5 279	5 623	5 827
Brood, broodproducten, koekjes, gebak en banket	5 267	5 284	5 392	5 378	5 553	5 804
Kruidenierswaren	8 983	9 169	9 587	9 750	10 184	10 499
Dranken	5 363	5 412	5 426	5 482	5 483	5 741
Alcoholvrije dranken	1 939	1 940	1 929	1 963	1 895	1 956
Alcoholhoudende dranken	3 424	3 472	3 497	3 519	3 588	3 785
Tabak	4 921	4 708	4 763	4 863	4 861	4 915
Duurzame consumptiegoederen	52 473	53 726	55 822	56 265	58 587	61 321
Kleding en textiel	12 433	12 970	13 573	13 687	14 225	14 565
Schoenen en lederwaren	3 653	3 673	3 740	3 674	3 873	3 984
Woninginrichting en woningdecoratie	11 982	12 206	12 794	13 419	14 378	14 738
Elektrische apparatuur	8 294	8 483	8 416	8 204	8 342	8 635
Vervoermiddelen	9 298	9 676	10 344	10 213	10 290	11 476
Overige duurzame goederen n.e.g.	6 813	6 718	6 955	7 068	7 479	7 923
Energie, water en motorbrandstoffen	22 764	20 845	20 135	19 477	20 115	21 929
Energie en water	10 809	9 351	9 424	9 088	8 995	9 859
Motorbrandstoffen	11 955	11 494	10 711	10 389	11 120	12 070
Producten voor de persoonlijke verzorging	5 929	6 112	6 188	6 309	6 410	6 572
Overige goederen	7 629	7 550	7 652	7 795	8 053	8 471
Diensten	165 842	170 165	174 383	179 806	186 092	194 292
Huisvesting	60 973	63 568	65 817	67 472	69 317	71 882
Werkelijke huur	17 563	18 221	18 824	19 269	19 847	20 619
Toegerekende huur eigen woningbezit	36 944	39 057	40 746	41 886	43 037	44 373
Diensten met betrekking tot huis en tuin	6 466	6 290	6 247	6 317	6 433	6 890
Horeca	20 998	22 117	23 580	25 130	27 261	29 190
Maaltijd- en drankverstrekking	16 439	17 234	18 242	19 466	20 740	22 124
Logiesverstrekking	4 559	4 883	5 338	5 664	6 521	7 066
Diensten m.b.t. recreatie en cultuur	12 778	12 742	13 106	13 432	13 934	14 529
Recreatie	9 895	9 763	9 955	10 172	10 577	10 985
Cultuur	2 883	2 979	3 151	3 260	3 357	3 544
Diensten m.b.t. vervoer en communicatie	14 856	14 721	14 830	14 718	14 946	15 376
Vervoer	6 567	6 668	6 935	7 064	7 349	7 955
Communicatie	8 289	8 053	7 895	7 654	7 597	7 421
Medische diensten en welzijnszorg	12 240	12 313	12 399	12 544	12 534	12 501
Medische diensten	7 398	7 578	7 602	7 948	8 010	7 848
Welzijnszorg	4 842	4 735	4 797	4 596	4 524	4 653
Financiële en zakelijke diensten	24 325	24 790	24 259	25 318	25 861	27 280
Overige diensten	19 672	19 914	20 392	21 192	22 239	23 534
Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland (–)	10 421	11 198	12 067	13 108	14 267	15 236
Consumptie door ingezetenen in het buitenland	13 135	13 570	13 894	13 817	14 922	15 078
Consumptieve bestedingen door huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens, nationaal	300 441	304 244	310 816	316 041	327 261	341 458
Individuele consumptie door de overheid	115 250	116 528	116 535	117 218	120 978	126 546
Goederen	5 487	5 548	5 742	5 523	5 597	5 797
Duurzame consumptiegoederen	1 364	1 407	1 448	1 349	1 372	1 414
Woninginrichting en woningdecoratie	1	2	0	0	0	0
Elektrische apparatuur	57	62	71	77	76	67
Vervoermiddelen	6	6	6	6	7	6
Overige duurzame goederen n.e.g.	1 300	1 337	1 371	1 266	1 289	1 341
Energie, water en motorbrandstoffen	26	29	34	36	31	32
Producten voor de persoonlijke verzorging	4 097	4 112	4 260	4 138	4 194	4 351
Diensten	109 763	110 980	110 793	111 695	115 381	120 749
Huisvesting	3 592	3 976	4 361	4 690	4 832	4 986
Horeca	25	33	48	45	55	51
Diensten m.b.t. recreatie en cultuur	16 578	16 896	16 131	13 622	15 157	16 249
Diensten m.b.t. vervoer en communicatie	399	355	375	381	388	376
Medische diensten en welzijnszorg	61 499	61 891	61 608	63 687	65 238	68 152
Financiële en zakelijke diensten	794	745	761	763	705	701
Overige diensten	26 876	27 084	27 509	28 507	29 006	30 234
Werkelijke individuele consumptie	415 691	420 772	427 351	433 259	448 239	468 004
Collectieve consumptie door de overheid	55 076	55 937	55 819	57 624	58 513	61 060
Consumptieve bestedingen	470 767	476 709	483 170	490 883	506 752	529 064

B 1.2 Consumptieve bestedingen naar goederen- en dienstencategorieën, volumemutaties

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	%					
Consumptieve bestedingen door huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens, binnenlands	-0,8	0,5	2,1	1,4	2,2	2,6
Goederen	-2,4	0,5	3,1	0,9	2,4	3,1
Voedingsmiddelen	0,3	2,0	3,4	1,6	2,3	2,9
Aardappelen, groenten en fruit	1,3	5,0	3,4	2,3	3,1	3,4
Vlees en vleesproducten	-0,8	-0,1	3,7	2,2	0,0	2,1
Vis	-3,2	2,6	3,2	-4,1	-2,2	2,2
Zuivel, eieren, oliën en vetten	-1,1	0,6	3,3	2,6	1,0	0,5
Brood, broodproducten, koekjes, gebak en banket	0,9	-0,1	1,2	-1,0	3,1	4,2
Kruidenierswaren	1,1	3,0	4,4	2,4	3,9	3,8
Dranken	-1,2	-0,7	-0,2	-0,7	-1,2	2,7
Alcoholvrije dranken	-0,8	-1,7	-1,3	-3,2	-6,7	1,5
Alcoholhoudende dranken	-1,4	-0,1	0,4	0,7	1,9	3,4
Tabak	-11,3	-6,6	-2,5	-1,4	-1,0	-6,1
Duurzame consumptiegoederen	-4,2	3,4	4,4	0,4	4,1	4,8
Kleding en textiel	-0,7	4,8	5,5	-0,1	3,5	1,6
Schoenen en lederwaren	-6,1	1,0	3,2	-1,9	5,3	5,3
Woninginrichting en woningdecoratie	-3,8	2,2	5,1	4,0	6,6	2,5
Elektrische apparatuur	-2,3	8,3	3,0	0,7	5,9	7,1
Vervoermiddelen	-9,5	2,8	4,6	-2,8	-1,0	10,2
Overige duurzame goederen n.e.g.	-4,5	-0,6	3,5	0,6	5,4	4,7
Energie, water en motorbrandstoffen	-0,4	-7,1	2,9	2,4	-0,4	2,1
Energie en water	2,9	-12,9	3,5	2,2	-2,1	0,6
Motorbrandstoffen	-3,1	-1,8	2,4	2,5	1,1	3,3
Producten voor de persoonlijke verzorging	-0,8	3,4	1,5	1,6	2,2	-0,2
Overige goederen	-2,9	-0,4	0,3	-0,5	2,1	3,0
Diensten	0,5	0,5	1,4	1,7	2,1	2,2
Huisvesting	0,9	1,0	1,0	0,7	1,1	1,7
Werkelijke huur	-0,3	1,0	1,3	0,2	1,2	1,9
Toegerekende huur eigen woningbezit	2,1	1,4	1,1	1,0	1,0	1,3
Diensten met betrekking tot huis en tuin	-2,5	-1,5	-1,1	0,6	1,2	4,3
Horeca	0,1	3,3	4,1	5,0	5,0	4,1
Maaltijd- en drankverstrekking	-1,1	2,9	3,5	4,8	3,9	4,1
Logiesverstrekking	4,6	4,9	5,9	5,8	8,8	4,2
Diensten m.b.t. recreatie en cultuur	-4,2	-2,1	1,2	2,5	1,6	2,6
Recreatie	-4,6	-3,0	0,3	2,5	1,5	2,2
Cultuur	-2,8	1,2	4,0	2,5	1,9	3,7
Diensten m.b.t. vervoer en communicatie	-0,2	0,5	1,7	1,0	3,0	4,3
Vervoer	1,3	0,9	1,4	2,4	1,9	6,3
Communicatie	-1,4	0,2	2,0	-0,2	3,9	2,3
Medische diensten en welzijnszorg	9,1	-0,3	0,9	0,5	-0,7	-0,8
Medische diensten	12,4	1,4	0,4	4,1	0,0	-2,3
Welzijnszorg	4,3	-2,9	1,6	-5,3	-2,1	1,9
Financiële en zakelijke diensten	1,2	-0,6	0,2	1,3	1,4	-0,3
Overige diensten	-2,1	-0,6	1,4	2,5	4,1	4,5
Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland (-)	7,3	6,2	6,4	6,6	7,3	4,6
Consumptie door ingezetenen in het buitenland	1,0	2,6	2,1	0,1	4,8	-1,9
Consumptieve bestedingen door huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens, nationaal	-1,0	0,4	2,0	1,1	2,1	2,3
Individuele consumptie door de overheid	-0,8	0,4	0,4	1,0	1,2	1,6
Goederen	-5,5	2,0	3,7	-0,9	3,4	5,8
Duurzame consumptiegoederen	-5,4	4,7	1,8	-5,7	0,4	5,1
Woninginrichting en woningdecoratie	.	.	.	.	.	.
Elektrische apparatuur	-1,7	8,8	19,4	11,3	0,0	-9,2
Vervoermiddelen	-14,3	0,0	0,0	0,0	16,7	-14,3
Overige duurzame goederen n.e.g.	-5,5	4,5	1,2	-6,6	0,4	6,1
Energie, water en motorbrandstoffen	12,0	15,4	34,5	14,7	-13,9	-9,7
Producten voor de persoonlijke verzorging	-5,7	1,0	4,1	0,7	4,5	6,1
Diensten	-0,6	0,3	0,3	1,1	1,1	1,4
Huisvesting	-0,1	-0,7	1,3	5,4	1,4	1,3
Horeca	-13,8	28,0	39,4	-4,2	6,7	-16,4
Diensten m.b.t. recreatie en cultuur	-0,5	-0,1	1,3	-1,3	3,0	-0,2
Diensten m.b.t. vervoer en communicatie	-6,8	-12,8	2,8	0,5	0,8	-3,6
Medische diensten en welzijnszorg	-0,9	0,6	-0,0	2,1	1,4	2,6
Financiële en zakelijke diensten	2,5	-4,5	1,9	0,0	-9,2	-4,3
Overige diensten	0,2	0,2	0,0	-0,3	-0,2	-0,1
Werkelijke individuele consumptie	-0,9	0,4	1,5	1,1	1,9	2,1
Collectieve consumptie door de overheid	1,8	0,9	-1,1	2,1	0,3	1,6
Consumptieve bestedingen	-0,6	0,4	1,2	1,2	1,7	2,1

B 1.3 Consumptieve bestedingen naar goederen- en dienstencategorieën, prijsmutaties

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	%					
Consumptieve bestedingen door huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens, binnenlands	2,1	0,9	0,2	0,7	1,3	1,9
Goederen	1,7	-0,6	-0,9	-0,2	1,3	1,7
Voedingsmiddelen	2,0	-0,3	0,4	0,4	2,4	0,8
Aardappelen, groenten en fruit	3,8	-2,6	2,0	2,6	2,2	1,1
Vlees en vleesproducten	1,8	-0,5	-0,5	0,4	4,0	1,0
Vis	-0,2	0,0	1,6	2,6	8,3	1,4
Zuivel, eieren, oliën en vetten	1,9	3,7	-0,8	-1,2	5,5	3,1
Brood, broodproducten, koekjes, gebak en banket	1,3	0,5	0,9	0,7	0,1	0,3
Kruidentierswaren	1,4	-0,9	0,1	-0,7	0,5	-0,7
Dranken	4,0	1,6	0,5	1,7	1,2	1,9
Alcoholvrije dranken	2,9	1,8	0,7	5,1	3,4	1,7
Alcoholhoudende dranken	4,5	1,6	0,3	-0,1	0,1	2,0
Tabak	11,5	2,4	3,8	3,6	1,0	7,6
Duurzame consumptiegoederen	0,9	-1,0	-0,5	0,4	-0,0	-0,1
Kleding en textiel	0,8	-0,4	-0,8	0,9	0,4	0,8
Schoenen en lederwaren	1,4	-0,5	-1,3	0,1	0,1	-2,3
Woninginrichting en woningdecoratie	1,1	-0,4	-0,2	0,9	0,5	0,0
Elektrische apparatuur	-1,7	-5,5	-3,7	-3,2	-4,0	-3,4
Vervoermiddelen	3,0	1,2	2,2	1,6	1,8	1,2
Overige duurzame goederen n.e.g.	0,7	-0,8	0,1	1,0	0,4	1,2
Energie, water en motorbrandstoffen	0,1	-1,4	-6,1	-5,5	3,7	6,8
Energie en water	2,1	-0,7	-2,6	-5,6	1,1	9,0
Motorbrandstoffen	-1,6	-2,1	-9,0	-5,4	5,8	5,0
Producten voor de persoonlijke verzorging	2,5	-0,3	-0,2	0,3	-0,6	2,7
Overige goederen	3,1	-0,6	1,1	2,4	1,1	2,1
Diensten	2,4	2,1	1,1	1,4	1,4	2,1
Huisvesting	3,4	3,3	2,6	1,8	1,6	1,9
Werkelijke huur	3,8	2,7	2,0	2,1	1,8	1,9
Toegerekende huur eigen woningbezit	3,5	4,3	3,2	1,8	1,7	1,8
Diensten met betrekking tot huis en tuin	1,8	-1,3	0,4	0,5	0,7	2,7
Horeca	1,2	2,0	2,5	1,5	3,3	2,8
Maaltijd- en drankverstrekking	2,1	1,9	2,2	1,9	2,5	2,4
Logiesverstrekking	-2,0	2,1	3,2	0,3	5,8	4,0
Diensten m.b.t. recreatie en cultuur	2,9	1,8	1,7	0,0	2,1	1,6
Recreatie	2,8	1,7	1,6	-0,3	2,4	1,6
Cultuur	3,5	2,1	1,7	1,0	1,0	1,8
Diensten m.b.t. vervoer en communicatie	1,0	-1,4	-1,0	-1,7	-1,4	-1,3
Vervoer	2,9	0,7	2,5	-0,5	2,1	1,8
Communicatie	-0,4	-3,0	-3,8	-2,8	-4,5	-4,5
Medische diensten en welzijnszorg	1,3	0,9	-0,2	0,7	0,7	0,5
Medische diensten	1,3	1,0	-0,1	0,4	0,7	0,3
Welijnszorg	1,5	0,7	-0,3	1,2	0,5	0,9
Financiële en zakelijke diensten	1,9	2,5	-2,4	3,0	0,7	5,8
Overige diensten	2,5	1,8	0,9	1,4	0,8	1,2
Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland (-)	1,2	1,2	1,3	1,9	1,4	2,1
Consumptie door ingezetenen in het buitenland	1,7	0,7	0,3	-0,7	3,0	3,0
Consumptieve bestedingen door huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens, nationaal	2,1	0,9	0,2	0,6	1,4	2,0
Individuele consumptie door de overheid	0,2	0,7	-0,4	-0,4	1,9	3,0
Goederen	-2,1	-0,9	-0,2	-3,0	-2,0	-2,1
Duurzame consumptiegoederen	0,4	-1,5	1,0	-1,2	1,3	-1,9
Woninginrichting en woningdecoratie	.	.	.	.	.	.
Elektrische apparatuur	0,0	0,0	-4,1	-2,5	-1,3	-2,9
Vervoermiddelen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overige duurzame goederen n.e.g.	0,5	-1,5	1,3	-1,1	1,4	-1,9
Energie, water en motorbrandstoffen	-7,1	-3,3	-12,8	-7,7	0,0	14,3
Producten voor de persoonlijke verzorging	-2,8	-0,6	-0,5	-3,5	-3,0	-2,2
Diensten	0,3	0,8	-0,4	-0,3	2,1	3,2
Huisvesting	3,2	11,5	8,3	2,0	1,6	1,8
Horeca	0,0	3,1	4,3	-2,2	14,6	10,9
Diensten m.b.t. recreatie en cultuur	-5,4	2,0	-5,8	-14,4	8,1	7,4
Diensten m.b.t. vervoer en communicatie	4,7	2,0	2,7	1,1	1,0	0,5
Medische diensten en welzijnszorg	1,8	0,0	-0,4	1,3	1,0	1,9
Financiële en zakelijke diensten	1,3	-1,7	0,3	0,3	1,7	3,9
Overige diensten	0,2	0,5	1,6	3,9	2,0	4,4
Werkelijke individuele consumptie	1,6	0,8	0,0	0,3	1,5	2,2
Collectieve consumptie door de overheid	0,2	0,6	0,9	1,2	1,3	2,8
Consumptieve bestedingen	1,4	0,8	0,1	0,4	1,5	2,3

B 2.1 Consumptieve bestedingen naar verbruiksfuncties

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Consumptieve bestedingen door huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens, nationaal	300 441	304 244	310 816	316 041	327 261	341 458
Voeding en niet-alcoholische dranken	33 551	33 824	34 881	35 561	37 041	38 412
Brood en graanproducten	6 983	6 959	7 056	7 104	7 342	7 644
Vlees en vleesproducten	6 581	6 492	6 678	6 854	7 132	7 352
Vis	1 084	1 104	1 170	1 152	1 222	1 269
Zuivel, eieren, oliën en vetten	4 653	4 822	4 917	4 976	5 300	5 491
Aardappelen, groenten en fruit	6 337	6 426	6 777	7 116	7 507	7 848
Suiker, zoetwaren en ijs	2 423	2 460	2 571	2 582	2 650	2 754
Overige voedingsmiddelen	2 465	2 562	2 643	2 683	2 814	2 914
Koffie, thee en cacao	1 037	1 030	1 132	1 120	1 166	1 169
Mineraalwater, frisdranken e.d	1 988	1 969	1 937	1 974	1 908	1 971
Alcoholische dranken, tabak en narcotica	9 656	9 766	10 040	10 222	10 308	10 784
Kleding en schoeisel	15 346	15 877	16 512	16 560	17 235	17 651
Kleding	12 559	13 072	13 650	13 750	14 274	14 605
Schoeisel	2 787	2 805	2 862	2 810	2 961	3 046
Huisvesting, water en energie	70 725	71 884	74 215	75 446	77 115	80 356
Werkelijke huur	17 563	18 221	18 824	19 269	19 847	20 619
Toegerekende huur eigen woningbezit	36 944	39 057	40 746	41 886	43 037	44 373
Onderhoud en reparatie van de woning	1 328	1 274	1 255	1 240	1 296	1 356
Watervoorziening en andere diensten	2 840	2 909	2 928	2 907	2 896	2 938
Energie	12 050	10 423	10 462	10 144	10 039	11 070
Woninginrichting en huishouding	15 554	15 791	16 338	17 170	18 301	19 057
Gezondheid	10 190	10 438	10 544	10 915	11 079	11 055
Vervoer	35 786	35 901	36 435	36 620	38 291	41 766
Aankoop van voertuigen	8 720	9 081	9 716	9 560	9 595	10 779
Gebruik van prive voertuigen	20 735	20 388	19 994	20 199	21 530	23 247
Vervoersdiensten	6 331	6 432	6 725	6 861	7 166	7 740
Communicatie	9 507	9 443	9 290	8 905	8 767	8 724
Recreatie en cultuur	32 085	31 908	32 431	32 905	34 288	35 515
Onderwijs	2 050	2 071	2 127	2 176	2 271	2 323
Horeca	20 947	22 065	23 536	25 084	27 212	29 136
Sociale bescherming	4 831	4 724	4 786	4 586	4 514	4 642
Overige	37 499	38 180	37 854	39 182	40 184	42 195
Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland (–)	10 421	11 198	12 067	13 108	14 267	15 236
Consumptie door ingezetenen in het buitenland	13 135	13 570	13 894	13 817	14 922	15 078
Individuele consumptie door de overheid	115 250	116 528	116 535	117 218	120 978	126 546
Huisvesting, water en energie	2 436	2 819	3 118	3 345	3 438	3 592
Gezondheid	47 877	48 512	48 865	47 582	50 084	52 328
Recreatie en cultuur	4 213	4 146	4 109	4 177	4 193	4 394
Onderwijs	28 924	29 099	29 424	30 421	30 952	32 441
Sociale bescherming	31 800	31 952	31 019	31 693	32 311	33 791
Werkelijke individuele consumptie	415 691	420 772	427 351	433 259	448 239	468 004
Voeding en niet-alcoholische dranken	33 551	33 824	34 881	35 561	37 041	38 412
Alcoholische dranken, tabak en narcotica	9 656	9 766	10 040	10 222	10 308	10 784
Kleding en schoeisel	15 346	15 877	16 512	16 560	17 235	17 651
Huisvesting, water en energie	73 161	74 703	77 333	78 791	80 553	83 948
Woninginrichting en huishouding	15 554	15 791	16 338	17 170	18 301	19 057
Gezondheid	58 067	58 950	59 409	58 497	61 163	63 383
Vervoer	35 786	35 901	36 435	36 620	38 291	41 766
Communicatie	9 507	9 443	9 290	8 905	8 767	8 724
Recreatie en cultuur	36 298	36 054	36 540	37 082	38 481	39 909
Onderwijs	30 974	31 170	31 551	32 597	33 223	34 764
Horeca	20 947	22 065	23 536	25 084	27 212	29 136
Sociale bescherming	36 631	36 676	35 805	36 279	36 825	38 433
Overige	37 499	38 180	37 854	39 182	40 184	42 195
Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland (–)	10 421	11 198	12 067	13 108	14 267	15 236
Consumptie door ingezetenen in het buitenland	13 135	13 570	13 894	13 817	14 922	15 078
Collectieve consumptie door de overheid	55 076	55 937	55 819	57 624	58 513	61 060
Consumptieve bestedingen	470 767	476 709	483 170	490 883	506 752	529 064

B 2.2 Consumptieve bestedingen naar verbruiksfuncties, volumemutaties

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	%					
Consumptieve bestedingen door huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens, nationaal	-1,0	0,4	2,0	1,1	2,1	2,3
Voeding en niet-alcoholische dranken	-1,2	0,7	2,3	1,2	1,6	2,8
Brood en graanproducten	-0,6	-0,2	0,6	0,5	3,0	3,9
Vlees en vleesproducten	-2,0	-0,6	3,1	2,4	0,3	2,2
Vis	-2,2	2,1	3,3	-3,8	-1,8	2,3
Zuivel, eieren, oliën en vetten	-2,2	0,0	2,5	1,8	0,6	0,3
Aardappelen, groenten en fruit	0,1	2,1	3,0	2,2	3,2	3,4
Suiker, zoetwaren en ijs	-3,1	1,8	4,2	1,0	3,1	4,7
Overige voedingsmiddelen	1,7	4,3	3,5	1,9	4,1	3,3
Koffie, thee en cacao	-1,2	2,2	3,1	1,9	1,4	3,0
Mineraalwater, frisdranken e.d	-3,2	-2,2	-2,1	-2,5	-6,2	1,7
Alcoholische dranken, tabak en narcotica	-1,3	0,5	2,2	-0,4	0,5	0,6
Kleding en schoeisel	-2,0	3,9	4,9	-0,4	3,8	2,2
Kleding	-0,9	4,5	5,2	-0,1	3,5	1,6
Schoeisel	-6,6	0,8	3,6	-1,6	5,3	5,2
Huisvesting, water en energie	1,2	-1,1	1,4	0,9	0,7	1,4
Werkelijke huur	-0,3	1,0	1,3	0,2	1,2	1,9
Toegerekende huur eigen woningbezit	2,1	1,4	1,1	1,0	1,0	1,3
Onderhoud en reparatie van de woning	-6,1	-3,8	-1,6	-0,9	5,3	3,4
Watervoorziening en andere diensten	-0,3	-1,0	0,7	0,4	0,6	2,7
Energie	2,1	-11,2	2,9	2,2	-2,2	0,4
Woninginrichting en huishouding	-4,2	1,6	3,7	4,2	6,0	3,3
Gezondheid	8,4	1,8	1,0	3,1	0,8	-1,0
Vervoer	-4,0	0,3	2,8	1,5	2,0	6,6
Aankoop van voertuigen	-9,6	2,8	4,6	-3,1	-1,5	10,8
Gebruik van prive voertuigen	-3,1	-1,0	2,3	3,4	3,6	4,9
Vervoersdiensten	1,5	1,0	2,1	2,6	2,2	6,1
Communicatie	1,4	4,0	4,0	0,0	4,7	4,7
Recreatie en cultuur	-3,9	-0,4	1,2	0,9	3,1	2,9
Onderwijs	-3,6	-1,9	1,9	1,4	2,8	3,2
Horeca	0,1	3,3	4,1	5,0	5,1	4,1
Sociale bescherming	4,3	-2,9	1,6	-5,3	-2,1	1,9
Overige	0,2	-0,0	0,6	1,2	1,9	0,6
Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland (-)	7,3	6,2	6,4	6,6	7,3	4,6
Consumptie door ingezetenen in het buitenland	1,0	2,6	2,1	0,1	4,8	-1,9
Individuele consumptie door de overheid	-0,8	0,4	0,4	1,0	1,2	1,6
Huisvesting, water en energie	2,3	0,3	0,5	6,9	1,0	2,5
Gezondheid	-2,2	1,4	0,7	-3,6	4,7	2,9
Recreatie en cultuur	4,4	-4,1	1,5	11,9	-5,1	-1,5
Onderwijs	0,8	0,2	0,4	0,6	-0,4	0,4
Sociale bescherming	-1,2	-0,4	-0,1	6,6	-1,5	1,1
Werkelijke individuele consumptie	-0,9	0,4	1,5	1,1	1,9	2,1
Voeding en niet-alcoholische dranken	-1,2	0,7	2,3	1,2	1,6	2,8
Alcoholische dranken, tabak en narcotica	-1,3	0,5	2,2	-0,4	0,5	0,6
Kleding en schoeisel	-2,0	3,9	4,9	-0,4	3,8	2,2
Huisvesting, water en energie	1,3	-1,0	1,3	1,1	0,7	1,5
Woninginrichting en huishouding	-4,2	1,6	3,7	4,2	6,0	3,3
Gezondheid	-0,4	1,5	0,7	-2,4	4,0	2,2
Vervoer	-4,0	0,3	2,8	1,5	2,0	6,6
Communicatie	1,4	4,0	4,0	0,0	4,7	4,7
Recreatie en cultuur	-2,9	-0,8	1,2	2,2	2,2	2,4
Onderwijs	0,5	0,0	0,5	0,6	-0,2	0,6
Horeca	0,1	3,3	4,1	5,0	5,1	4,1
Sociale bescherming	-0,5	-0,7	0,1	5,0	-1,5	1,2
Overige	0,2	-0,0	0,6	1,2	1,9	0,6
Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland (-)	7,3	6,2	6,4	6,6	7,3	4,6
Consumptie door ingezetenen in het buitenland	1,0	2,6	2,1	0,1	4,8	-1,9
Collectieve consumptie door de overheid	1,8	0,9	-1,1	2,1	0,3	1,6
Consumptieve bestedingen	-0,6	0,4	1,2	1,2	1,7	2,1

B 2.3 Consumptieve bestedingen naar verbruiksfuncties, prijsmutaties

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	%					
Consumptieve bestedingen door huishoudens						
incl. izw's t.b.v. huishoudens, nationaal	2,1	0,9	0,2	0,6	1,4	2,0
Voeding en niet-alcoholische dranken	3,0	0,1	0,8	0,7	2,6	0,9
Brood en graanproducten	2,1	-0,1	0,8	0,2	0,3	0,2
Vlees en vleesproducten	2,7	-0,8	-0,2	0,3	3,7	0,9
Vis	0,7	-0,3	2,6	2,4	8,0	1,5
Zuivel, eieren, oliën en vetten	3,0	3,6	-0,5	-0,6	5,9	3,3
Aardappelen, groenten en fruit	5,0	-0,7	2,4	2,8	2,2	1,1
Suiker, zoetwaren en ijs	2,1	-0,2	0,3	-0,5	-0,4	-0,7
Overige voedingsmiddelen	4,0	-0,4	-0,3	-0,4	0,8	0,2
Koffie, thee en cacao	-1,0	-2,8	6,6	-2,9	2,6	-2,7
Mineraalwater, frisdranken e.d	4,0	1,3	0,5	4,6	3,0	1,5
Alcoholische dranken, tabak en narcotica	3,8	0,6	0,6	2,3	0,4	4,0
Kleding en schoeisel	0,9	-0,4	-0,9	0,7	0,3	0,2
Kleding	0,8	-0,4	-0,8	0,9	0,3	0,7
Schoeisel	1,6	-0,2	-1,5	-0,2	0,1	-2,2
Huisvesting, water en energie	3,3	2,7	1,9	0,8	1,5	2,7
Werkelijke huur	3,8	2,7	2,0	2,1	1,8	1,9
Toegerekende huur eigen woningbezit	3,5	4,3	3,2	1,8	1,7	1,8
Onderhoud en reparatie van de woning	2,9	-0,3	0,1	-0,3	-0,8	1,2
Watervoorziening en andere diensten	0,2	3,5	0,0	-1,1	-1,0	-1,2
Energie	2,5	-2,6	-2,5	-5,1	1,2	9,8
Woninginrichting en huishouding	1,0	-0,1	-0,2	0,8	0,5	0,8
Gezondheid	1,3	0,6	0,1	0,5	0,7	0,8
Vervoer	1,4	0,1	-1,3	-1,0	2,5	2,3
Aankoop van voertuigen	3,0	1,3	2,3	1,5	1,9	1,4
Gebruik van prive voertuigen	0,4	-0,7	-4,1	-2,3	2,8	3,0
Vervoersdiensten	2,8	0,6	2,4	-0,6	2,2	1,8
Communicatie	-1,7	-4,5	-5,4	-4,1	-6,0	-4,9
Recreatie en cultuur	2,1	-0,2	0,5	0,5	1,0	0,7
Onderwijs	2,1	2,9	0,8	0,9	1,5	-0,9
Horeca	1,2	2,0	2,5	1,5	3,3	2,8
Sociale bescherming	1,5	0,7	-0,3	1,2	0,5	0,9
Overige	1,9	1,8	-1,5	2,3	0,7	4,3
Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland (-)	1,2	1,2	1,3	1,9	1,4	2,1
Consumptie door ingezetenen in het buitenland	1,7	0,7	0,3	-0,7	3,0	3,0
Individuele consumptie door de overheid	0,2	0,7	-0,4	-0,4	1,9	3,0
Huisvesting, water en energie	3,7	15,4	10,1	0,3	1,8	2,0
Gezondheid	2,0	-0,1	0,0	1,0	0,6	1,6
Recreatie en cultuur	-5,6	2,6	-2,3	-9,2	5,8	6,3
Onderwijs	-0,4	0,4	0,7	2,8	2,2	4,4
Sociale bescherming	-1,3	0,8	-2,8	-4,2	3,5	3,5
Werkelijke individuele consumptie	1,6	0,8	0,0	0,3	1,5	2,2
Voeding en niet-alcoholische dranken	3,0	0,1	0,8	0,7	2,6	0,9
Alcoholische dranken, tabak en narcotica	3,8	0,6	0,6	2,3	0,4	4,0
Kleding en schoeisel	0,9	-0,4	-0,9	0,7	0,3	0,2
Huisvesting, water en energie	3,3	3,2	2,2	0,7	1,5	2,7
Woninginrichting en huishouding	1,0	-0,1	-0,2	0,8	0,5	0,8
Gezondheid	1,9	0,1	0,0	0,9	0,6	1,4
Vervoer	1,4	0,1	-1,3	-1,0	2,5	2,3
Communicatie	-1,7	-4,5	-5,4	-4,1	-6,0	-4,9
Recreatie en cultuur	1,2	0,1	0,1	-0,7	1,5	1,3
Onderwijs	-0,3	0,6	0,7	2,7	2,1	4,0
Horeca	1,2	2,0	2,5	1,5	3,3	2,8
Sociale bescherming	-1,0	0,8	-2,5	-3,5	3,1	3,1
Overige	1,9	1,8	-1,5	2,3	0,7	4,3
Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland (-)	1,2	1,2	1,3	1,9	1,4	2,1
Consumptie door ingezetenen in het buitenland	1,7	0,7	0,3	-0,7	3,0	3,0
Collectieve consumptie door de overheid	0,2	0,6	0,9	1,2	1,3	2,8
Consumptieve bestedingen	1,4	0,8	0,1	0,4	1,5	2,3

B 3.1 Investerings in vaste activa (bruto) naar type van activa

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Vennootschappen en huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens						
Woningen	19 836	20 510	24 035	29 104	32 843	36 969
Bedrijfsgebouwen	13 357	13 291	13 611	14 201	15 332	17 223
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	5 923	6 086	6 714	7 358	6 489	7 597
Overdrachtskosten op grond	844	1 096	1 343	2 381	2 392	2 597
Vervoermiddelen	10 083	9 547	13 687	14 202	16 441	16 468
Personenauto's	5 655	5 527	7 917	6 887	7 637	9 318
Overige wegvervoermiddelen	2 358	2 393	2 804	3 294	3 404	3 704
Treinen en trams	481	422	401	447	1 689	1 000
Schepen	998	752	1 098	1 061	1 805	1 383
Vliegtuigen	591	453	1 467	2 513	1 906	1 063
Computers	3 221	3 177	3 926	5 633	3 079	3 062
Telecommunicatie-apparatuur	829	860	892	831	765	766
Machines en installaties	14 302	15 806	16 108	15 550	16 436	18 098
Overige materiële vaste activa	4 180	4 222	4 411	4 240	4 827	5 153
In cultuur gebrachte biologische hulpbronnen	316	333	355	341	89	52
Onderzoek en ontwikkeling	10 875	8 304	31 245	7 282	7 717	8 039
Computerprogrammatuur en databanken	15 359	14 222	21 176	17 121	17 784	18 823
Overige immateriële vaste activa	1 173	1 210	705	664	646	656
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	100 298	98 664	138 208	118 908	124 840	135 503
Verkoop van gebruikte vaste activa (–)	3 374	4 056	10 255	1 929	1 582	3 531
Investerings in vaste activa (bruto) van vennootschappen en huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens	96 924	94 608	127 953	116 979	123 258	131 972
Overheid						
Woningen	130	110	92	92	99	99
Bedrijfsgebouwen	3 858	3 747	3 664	3 795	3 917	3 951
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	10 952	10 257	10 868	10 090	10 339	10 070
Overdrachtskosten op grond	115	101	67	61	64	60
Vervoermiddelen	395	368	363	490	388	397
Personenauto's	133	116	130	155	154	175
Overige wegvervoermiddelen	243	234	217	191	224	216
Treinen en trams	0	0	0	100	9	4
Schepen	10	10	8	36	1	2
Vliegtuigen	9	8	8	8	0	0
Computers	903	891	914	883	1 063	943
Telecommunicatie-apparatuur	298	323	236	231	213	211
Machines en installaties	1 437	953	1 190	1 348	1 684	1 529
Overige materiële vaste activa	1 229	1 281	1 271	1 146	1 040	1 149
In cultuur gebrachte biologische hulpbronnen	0	0	0	0	0	0
Onderzoek en ontwikkeling	3 314	3 427	3 647	3 745	3 845	3 921
Computerprogrammatuur en databanken	3 253	3 410	3 517	3 783	3 940	4 148
Overige immateriële vaste activa	0	0	0	0	0	0
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	25 884	24 868	25 829	25 664	26 592	26 478
Verkoop van gebruikte vaste activa (–)	1 571	1 338	1 249	968	1 180	948
Investerings in vaste activa (bruto) van de overheid	24 313	23 530	24 580	24 696	25 412	25 530
Totaal investeringen in activa						
Woningen	19 966	20 620	24 127	29 196	32 942	37 068
Bedrijfsgebouwen	17 215	17 038	17 275	17 996	19 249	21 174
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	16 875	16 343	17 582	17 448	16 828	17 667
Overdrachtskosten op grond	959	1 197	1 410	2 442	2 456	2 657
Vervoermiddelen	10 478	9 915	14 050	14 692	16 829	16 865
Personenauto's	5 788	5 643	8 047	7 042	7 791	9 493
Overige wegvervoermiddelen	2 601	2 627	3 021	3 485	3 628	3 920
Treinen en trams	481	422	401	547	1 698	1 004
Schepen	1 008	762	1 106	1 097	1 806	1 385
Vliegtuigen	600	461	1 475	2 521	1 906	1 063
Computers	4 124	4 068	4 840	6 516	4 142	4 005
Telecommunicatie-apparatuur	1 127	1 183	1 128	1 062	978	977
Machines en installaties	15 739	16 759	17 298	16 898	18 120	19 627
Overige materiële vaste activa	5 409	5 503	5 682	5 386	5 867	6 302
In cultuur gebrachte biologische hulpbronnen	316	333	355	341	89	52
Onderzoek en ontwikkeling	14 189	11 731	34 892	11 027	11 562	11 960
Computerprogrammatuur en databanken	18 612	17 632	24 693	20 904	21 724	22 971
Overige immateriële vaste activa	1 173	1 210	705	664	646	656
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	126 182	123 532	164 037	144 572	151 432	161 981
Verkoop van gebruikte vaste activa (–)	4 945	5 394	11 504	2 897	2 762	4 479
Totaal investeringen in vaste activa (bruto)	121 237	118 138	152 533	141 675	148 670	157 502

B 3.2 Investerings in vaste activa (bruto) naar type van activa, volumemutaties

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	%					
Vennootschappen en huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens						
Woningen	- 12,3	6,2	20,2	21,8	12,4	7,0
Bedrijfsgebouwen	- 3,3	- 0,9	4,6	5,4	7,9	10,7
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	11,1	2,4	11,3	9,9	- 14,3	13,5
Overdrachtskosten op grond	- 15,4	24,2	14,4	37,5	- 3,3	2,7
Vervoermiddelen	- 8,6	- 5,8	39,3	2,3	14,8	- 1,7
Personenauto's	- 11,6	- 2,8	41,5	- 14,7	9,2	17,8
Overige wegvervoermiddelen	- 7,7	2,1	17,1	16,5	3,2	8,4
Treinen en trams	- 7,9	- 14,6	- 5,5	8,0	274,3	- 40,1
Schepen	23,6	- 26,6	44,3	- 2,6	74,3	- 22,6
Vliegtuigen	- 20,7	- 24,2	163,6	68,5	- 26,1	- 43,9
Computers	0,0	- 1,0	26,6	48,0	- 45,1	0,8
Telecommunicatie-apparatuur	6,4	9,4	14,4	- 3,9	- 4,2	4,1
Machines en installaties	- 7,6	9,7	- 1,9	- 4,2	5,3	8,7
Overige materiële vaste activa	- 6,4	- 0,8	2,0	- 4,5	12,9	5,1
In cultuur gebrachte biologische hulpbronnen	31,9	4,7	2,1	2,5	- 60,1	- 78,7
Onderzoek en ontwikkeling	49,6	- 24,3	274,7	- 77,1	4,4	2,5
Computerprogrammatuur en databanken	17,8	- 7,4	47,2	- 18,6	3,6	3,3
Overige immateriële vaste activa	- 2,5	1,4	- 42,6	- 6,8	- 2,9	- 0,8
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	0,7	- 1,5	39,7	- 14,2	4,4	5,6
Verkoop van gebruikte vaste activa (-)	135,5	18,1	148,2	- 81,4	- 19,6	121,1
Investerings in vaste activa (bruto) van vennootschappen en huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens	- 1,2	- 2,1	35,0	- 8,8	4,8	4,2
Overheid						
Woningen	- 6,3	- 12,3	- 14,5	2,2	6,5	- 3,0
Bedrijfsgebouwen	- 16,4	- 3,0	- 0,3	4,5	3,2	- 0,7
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	1,5	- 6,4	7,2	- 6,8	- 0,0	- 5,6
Overdrachtskosten op grond	- 28,3	- 18,3	- 37,6	- 14,9	0,0	- 17,2
Vervoermiddelen	- 13,9	- 7,3	- 2,2	33,3	- 21,2	1,8
Personenauto's	12,8	- 12,8	12,1	19,2	- 1,9	12,3
Overige wegvervoermiddelen	- 20,0	- 3,7	- 8,1	- 12,4	17,3	- 3,6
Treinen en trams	.	.	.	.	.	.
Schepen	11,1	0,0	- 20,0	350,0	.	.
Vliegtuigen	- 67,9	- 33,3	- 12,5	0,0	.	.
Computers	- 1,6	- 1,2	4,8	- 0,4	20,8	- 10,1
Telecommunicatie-apparatuur	- 3,6	11,1	- 19,5	0,8	- 2,6	1,4
Machines en installaties	19,4	- 34,7	19,2	12,5	23,4	- 9,0
Overige materiële vaste activa	- 11,1	3,4	- 2,3	- 10,3	- 9,2	9,1
In cultuur gebrachte biologische hulpbronnen	.	.	.	.	.	.
Onderzoek en ontwikkeling	2,9	2,5	4,8	1,1	0,9	0,2
Computerprogrammatuur en databanken	- 2,8	4,8	1,7	8,1	3,9	2,6
Overige immateriële vaste activa	.	.	.	.	.	.
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	- 2,4	- 4,2	4,1	- 0,5	2,3	- 2,5
Verkoop van gebruikte vaste activa (-)	9,2	- 14,6	- 7,2	- 22,9	20,9	- 21,1
Investerings in vaste activa (bruto) van de overheid	- 3,1	- 3,5	4,8	0,7	1,6	- 1,6
Totaal investeringen in activa						
Woningen	- 12,2	6,1	20,1	21,7	12,3	7,0
Bedrijfsgebouwen	- 6,5	- 1,4	3,5	5,2	6,9	8,3
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	4,7	- 3,3	8,7	- 0,4	- 6,1	1,8
Overdrachtskosten op grond	- 17,2	19,1	10,0	35,0	- 3,2	2,2
Vervoermiddelen	- 8,8	- 5,9	37,8	3,1	13,6	- 1,6
Personenauto's	- 11,1	- 3,0	40,9	- 14,1	8,9	17,6
Overige wegvervoermiddelen	- 9,0	1,6	14,8	14,5	4,0	7,7
Treinen en trams	- 7,9	- 14,6	- 5,5	31,7	207,5	- 40,2
Schepen	23,4	- 26,3	43,4	0,0	68,6	- 22,5
Vliegtuigen	- 22,4	- 24,3	160,5	68,1	- 26,3	- 43,9
Computers	- 0,4	- 1,0	21,8	38,9	- 36,2	- 2,0
Telecommunicatie-apparatuur	3,7	9,8	5,2	- 2,9	- 3,9	3,5
Machines en installaties	- 5,6	5,7	- 0,7	- 3,0	6,7	7,0
Overige materiële vaste activa	- 7,5	0,2	1,0	- 5,8	8,2	5,8
In cultuur gebrachte biologische hulpbronnen	31,9	4,7	2,1	2,5	- 60,1	- 78,7
Onderzoek en ontwikkeling	35,1	- 18,0	195,8	- 68,9	3,2	1,8
Computerprogrammatuur en databanken	13,7	- 5,2	38,4	- 14,8	3,7	3,1
Overige immateriële vaste activa	- 2,5	1,4	- 42,6	- 6,8	- 2,9	- 0,8
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	0,1	- 2,0	32,5	- 12,0	4,0	4,2
Verkoop van gebruikte vaste activa (-)	71,1	7,7	109,7	- 75,0	- 6,1	60,4
Totaal investeringen in vaste activa (bruto)	- 1,6	- 2,4	29,0	- 7,3	4,2	3,2

B 3.3 Investerings in vaste activa (bruto) naar type van activa, prijsmutaties

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	%					
Vennootschappen en huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens						
Woningen	-1,8	-2,6	-2,5	-0,6	0,4	5,2
Bedrijfsgebouwen	1,4	0,4	-2,1	-1,0	0,1	1,5
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	0,5	0,4	-0,8	-0,3	2,9	3,2
Overdrachtskosten op grond	0,7	4,6	7,1	28,9	3,9	5,7
Vervoermiddelen	0,6	0,5	2,9	1,4	0,9	1,9
Personenauto's	0,2	0,5	1,2	1,9	1,6	3,6
Overige wegvervoermiddelen	1,4	-0,6	0,1	0,8	0,1	0,4
Treinen en trams	2,6	2,7	0,5	3,2	1,0	-1,1
Schepen	1,7	2,6	1,2	-0,8	-2,4	-1,0
Vliegtuigen	-1,0	1,1	22,9	1,7	2,6	-0,6
Computers	-0,6	-0,4	-2,4	-3,1	-0,4	-1,4
Telecommunicatie-apparatuur	-4,4	-5,2	-9,3	-3,0	-3,9	-3,8
Machines en installaties	0,6	0,7	3,8	0,7	0,4	1,3
Overige materiële vaste activa	1,9	1,8	2,4	0,7	0,8	1,6
In cultuur gebrachte biologische hulpbronnen	-4,5	0,6	4,4	-6,3	-34,6	173,7
Onderzoek en ontwikkeling	2,0	0,8	0,4	1,6	1,6	1,6
Computerprogrammatuur en databanken	0,9	-0,0	1,1	-0,6	0,2	2,5
Overige immateriële vaste activa	1,8	1,7	1,6	1,1	0,2	2,3
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	0,4	-0,2	0,3	0,3	0,6	2,7
Verkoop van gebruikte vaste activa (-)	2,0	1,8	1,8	1,1	2,0	0,9
Investerings in vaste activa (bruto) van vennootschappen en huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens	0,3	-0,3	0,2	0,3	0,6	2,8
Overheid						
Woningen	-2,3	-3,5	-2,1	-2,1	1,0	3,1
Bedrijfsgebouwen	2,0	0,1	-1,9	-0,9	0,1	1,6
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	1,4	0,1	-1,2	-0,4	2,5	3,1
Overdrachtskosten op grond	0,9	7,4	6,3	7,0	4,9	13,2
Vervoermiddelen	1,0	0,5	0,8	1,2	0,5	0,5
Personenauto's	0,8	0,0	0,0	0,0	1,3	1,2
Overige wegvervoermiddelen	1,3	0,0	0,9	0,5	0,0	0,0
Treinen en trams	.	.	.	.	.	.
Schepen	0,0	0,0	0,0	0,0	.	.
Vliegtuigen	0,0	33,3	14,3	0,0	.	.
Computers	0,4	-0,1	-2,1	-3,0	-0,4	-1,4
Telecommunicatie-apparatuur	0,7	-2,4	-9,2	-2,9	-5,3	-2,3
Machines en installaties	0,1	1,6	4,8	0,7	1,2	-0,2
Overige materiële vaste activa	0,8	0,8	1,5	0,5	0,0	1,2
In cultuur gebrachte biologische hulpbronnen	.	.	.	.	.	.
Onderzoek en ontwikkeling	1,1	0,9	1,5	1,5	1,7	1,8
Computerprogrammatuur en databanken	2,3	0,0	1,4	-0,5	0,3	2,6
Overige immateriële vaste activa	.	.	.	.	.	.
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	1,4	0,2	-0,2	-0,2	1,3	2,1
Verkoop van gebruikte vaste activa (-)	-1,6	-0,2	0,6	0,5	0,9	1,8
Investerings in vaste activa (bruto) van de overheid	1,6	0,3	-0,3	-0,2	1,3	2,1
Totaal investeringen in activa						
Woningen	-1,8	-2,6	-2,5	-0,6	0,4	5,1
Bedrijfsgebouwen	1,5	0,3	-2,1	-1,0	0,1	1,5
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	1,1	0,2	-1,1	-0,3	2,7	3,2
Overdrachtskosten op grond	0,7	4,8	7,1	28,3	3,9	5,9
Vervoermiddelen	0,7	0,5	2,9	1,4	0,9	1,9
Personenauto's	0,2	0,5	1,2	1,9	1,6	3,6
Overige wegvervoermiddelen	1,4	-0,6	0,1	0,8	0,1	0,3
Treinen en trams	2,6	2,7	0,5	3,6	1,0	-1,1
Schepen	1,7	2,6	1,2	-0,8	-2,4	-1,0
Vliegtuigen	-1,0	1,5	22,8	1,7	2,6	-0,6
Computers	-0,3	-0,3	-2,3	-3,1	-0,4	-1,4
Telecommunicatie-apparatuur	-3,1	-4,4	-9,3	-3,0	-4,2	-3,5
Machines en installaties	0,5	0,8	3,9	0,7	0,5	1,2
Overige materiële vaste activa	1,7	1,6	2,2	0,7	0,7	1,5
In cultuur gebrachte biologische hulpbronnen	-4,5	0,6	4,4	-6,3	-34,6	173,7
Onderzoek en ontwikkeling	1,8	0,8	0,5	1,6	1,6	1,7
Computerprogrammatuur en databanken	1,1	-0,0	1,2	-0,6	0,2	2,5
Overige immateriële vaste activa	1,8	1,7	1,6	1,1	0,2	2,3
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	0,6	-0,1	0,2	0,2	0,7	2,6
Verkoop van gebruikte vaste activa (-)	0,9	1,3	1,7	0,9	1,5	1,1
Totaal investeringen in vaste activa (bruto)	0,6	-0,2	0,1	0,2	0,7	2,7

B 4.1 Investerings in vaste activa (bruto) naar bedrijfstakken, -klassen (eigendoms criterium)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	4 852	5 164	4 777	4 374	4 552	5 080
Delfstoffenwinning	2 526	3 220	2 628	2 185	1 787	1 611
Industrie	12 617	13 333	13 902	15 560	16 044	17 250
Voedings-, genotmiddelenindustrie	2 278	2 542	2 417	2 454	2 541	.
Textiel-, kleding-, lederindustrie	94	110	113	107	126	.
Hout-, papier-, grafische industrie	445	429	415	625	653	.
Aardolie-industrie	586	858	655	778	734	.
Chemische industrie	2 293	2 154	2 441	2 878	3 035	.
Farmaceutische industrie	297	346	337	447	405	.
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	641	620	560	628	717	.
Basismetale, metaalproductenindustrie	892	971	1 023	1 121	1 270	.
Elektrotechnische industrie	743	913	1 407	1 601	1 621	.
Elektrische apparatenindustrie	802	856	817	934	994	.
Machine-industrie	1 987	2 017	2 371	2 598	2 217	.
Transportmiddelenindustrie	666	613	529	480	670	.
Overige industrie en reparatie	893	904	817	909	1 061	.
Energiebedrijven	5 585	6 294	5 605	5 428	4 554	5 114
Waterbedrijven en afvalbeheer	1 067	1 243	1 283	1 437	1 396	1 494
Bouwnijverheid	2 459	2 441	2 713	3 007	3 432	3 701
Algemene bouw en projectontwikkeling	594	642	787	1 081	1 227	.
Grond-, water- en wegenbouw	779	739	644	715	547	.
Gespecialiseerde bouw	1 086	1 060	1 282	1 211	1 658	.
Handel, vervoer en horeca	16 526	16 011	18 549	19 399	21 485	21 037
Autohandel en -reparatie	1 124	1 176	1 144	1 332	1 406	.
Groothandel en handelsbemiddeling	4 480	4 479	4 715	4 649	5 097	.
Detailhandel (niet in auto's)	2 340	2 343	2 512	2 578	2 886	.
Vervoer over land	2 380	2 329	2 451	2 629	3 980	.
Vervoer over water	784	522	602	763	779	.
Vervoer door de lucht	653	538	1 523	2 611	2 020	.
Opslag en dienstverlening voor vervoer	3 664	3 569	4 386	3 477	3 631	.
Post- en koeriersdiensten	283	247	309	282	299	.
Horeca	818	808	907	1 078	1 387	.
Informatie en communicatie	5 580	5 982	6 991	8 782	7 151	8 158
Uitgeverijen, film, radio en t.v.	574	573	648	681	631	.
Telecommunicatie	2 889	3 253	3 226	3 046	3 201	.
IT- en informatiedienstverlening	2 117	2 156	3 117	5 055	3 319	.
Financiële dienstverlening	4 321	4 293	4 911	5 288	6 547	6 489
Bankwezen	2 919	2 702	3 488	3 588	4 222	.
Verzekeraars en pensioenfondsen	883	1 043	834	1 081	1 617	.
Overige financiële dienstverlening	519	548	589	619	708	.
Exploitatie van en handel in onroerend goed	24 571	25 929	29 437	35 716	38 891	44 092
Zakelijke dienstverlening	15 002	10 331	42 098	11 958	13 290	15 062
Management- en technisch advies	3 167	2 900	3 056	3 197	3 375	.
Research	567	586	649	609	746	.
Reclame, design, overige diensten	497	459	508	518	588	.
Verhuur van roerende goederen	9 546	5 199	36 611	6 091	6 872	.
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	341	345	357	441	477	.
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	166	187	285	330	363	.
Overige zakelijke dienstverlening	718	655	632	772	869	.
Overheid en zorg	29 412	27 550	29 426	29 408	30 169	30 653
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	17 463	16 066	16 866	16 939	17 809	.
Onderwijs	5 575	5 957	6 234	6 013	6 155	.
Gezondheidszorg	3 744	3 307	3 923	4 069	3 848	.
Verzorging en welzijn	2 630	2 220	2 403	2 387	2 357	.
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	1 664	1 741	1 717	2 030	2 134	2 240
Cultuur, sport en recreatie	911	988	990	1 252	1 291	.
Overige dienstverlening	753	753	727	778	843	.
Huishoudens met personeel	0	0	0	0	0	.
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	126 182	123 532	164 037	144 572	151 432	161 981
Verkoop van gebruikte vaste activa (-)	4 945	5 394	11 504	2 897	2 762	4 479
Investerings in vaste activa (bruto)	121 237	118 138	152 533	141 675	148 670	157 502

B 4.2 Investerings in vaste activa (bruto) naar bedrijfstakken, -klassen, volumemutaties

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	%					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	- 9,4	5,0	- 9,3	- 8,6	4,5	8,9
Delfstoffenwinning	- 11,8	26,0	- 18,3	- 16,8	- 17,9	- 10,9
Industrie	- 4,4	5,2	2,8	11,4	2,4	5,9
Voedings-, genotmiddelenindustrie	13,8	11,2	- 6,6	1,3	3,1	.
Textiel-, kleding-, lederindustrie	16,3	16,0	1,8	- 3,5	17,8	.
Hout-, papier-, grafische industrie	2,8	- 3,6	- 4,0	50,1	4,6	.
Aardolie-industrie	- 31,0	45,2	- 24,4	18,6	- 5,9	.
Chemische industrie	- 15,2	- 6,7	11,4	17,4	4,2	.
Farmaceutische industrie	- 57,8	17,2	- 5,5	31,5	- 9,8	.
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	10,0	- 3,1	- 9,4	12,1	14,5	.
Basismetale, metaalproductenindustrie	0,5	8,0	4,0	9,3	12,8	.
Elektrotechnische industrie	6,0	22,7	51,5	12,2	0,2	.
Elektrische apparatenindustrie	- 4,5	6,1	- 6,4	13,7	5,7	.
Machine-industrie	- 2,6	0,9	15,8	8,6	- 15,5	.
Transportmiddelenindustrie	24,5	- 8,7	- 15,0	- 9,6	39,4	.
Overige industrie en reparatie	6,0	0,8	- 10,0	11,3	16,1	.
Energiebedrijven	2,1	12,3	- 14,4	- 2,9	- 17,8	8,8
Waterbedrijven en afvalbeheer	- 14,4	16,4	2,6	11,7	- 3,8	5,5
Bouwnijverheid	5,3	- 1,1	10,7	11,0	14,5	6,1
Algemene bouw en projectontwikkeling	- 0,7	9,1	24,0	38,2	13,8	.
Grond-, water- en wegenbouw	15,9	- 6,2	- 14,1	11,8	- 23,2	.
Gespecialiseerde bouw	2,0	- 2,9	19,9	- 6,2	37,3	.
Handel, vervoer en horeca	4,3	- 3,5	13,5	4,4	10,0	- 3,5
Autohandel en -reparatie	- 3,1	4,7	- 3,7	16,3	5,0	.
Groothandel en handelsbemiddeling	23,5	- 0,4	4,1	- 1,4	9,2	.
Detailhandel (niet in auto's)	3,4	- 0,2	6,7	3,0	11,6	.
Vervoer over land	- 5,2	- 2,4	4,8	6,0	50,6	.
Vervoer over water	3,5	- 34,8	13,4	28,6	4,1	.
Vervoer door de lucht	- 19,2	- 18,4	133,5	68,7	- 24,6	.
Opslag en dienstverlening voor vervoer	- 0,5	- 3,0	22,9	- 20,6	2,9	.
Post- en koeriersdiensten	30,8	- 11,7	23,5	- 8,7	6,0	.
Horeca	- 0,4	- 1,8	10,5	19,3	27,9	.
Informatie en communicatie	4,0	7,4	17,7	27,5	- 19,2	12,5
Uitgeverijen, film, radio en t.v.	5,7	0,0	12,2	5,7	- 7,3	.
Telecommunicatie	10,0	13,4	0,6	- 5,0	3,5	.
IT- en informatiedienstverlening	- 3,6	1,2	44,9	65,7	- 34,5	.
Financiële dienstverlening	0,6	- 0,8	14,1	8,2	23,0	- 3,9
Bankwezen	3,6	- 7,6	28,7	3,3	16,7	.
Verzekeraars en pensioenfondsen	- 8,8	17,8	- 20,6	30,3	48,9	.
Overige financiële dienstverlening	1,6	5,6	7,8	6,1	14,2	.
Exploitatie van en handel in onroerend goed	- 10,4	7,5	16,0	20,3	8,3	8,4
Zakelijke dienstverlening	41,5	- 31,3	305,9	- 71,9	10,1	10,7
Management- en technisch advies	14,8	- 8,3	4,7	4,8	5,0	.
Research	0,9	2,5	9,2	- 5,9	21,5	.
Reclame, design, overige diensten	9,7	- 7,2	10,5	3,3	12,4	.
Verhuur van roerende goederen	69,9	- 45,8	601,9	- 83,7	11,3	.
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	- 5,5	1,5	2,3	24,6	7,7	.
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	6,4	13,3	51,3	17,2	9,4	.
Overige zakelijke dienstverlening	8,3	- 9,3	- 4,0	21,2	12,3	.
Overheid en zorg	- 3,4	- 6,5	7,0	0,2	1,6	- 0,3
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	- 5,0	- 8,1	5,5	0,8	3,6	.
Onderwijs	- 0,9	6,2	4,2	- 3,9	1,6	.
Gezondheidszorg	0,1	- 11,9	18,2	4,1	- 5,5	.
Verzorging en welzijn	- 2,6	- 15,7	9,3	0,5	- 1,1	.
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	6,3	3,8	- 2,1	18,4	5,0	4,0
Cultuur, sport en recreatie	2,1	7,5	- 0,1	27,0	3,3	.
Overige dienstverlening	11,8	- 0,7	- 4,8	6,7	7,7	.
Huishoudens met personeel	.	.	.	.	.	.
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	0,1	- 2,0	32,5	- 12,0	4,0	4,2
Verkoop van gebruikte vaste activa (-)	71,1	7,7	109,7	- 75,0	- 6,1	60,4
Investerings in vaste activa (bruto)	- 1,6	- 2,4	29,0	- 7,3	4,2	3,2

B 4.3 Investerings in vaste activa (bruto) naar bedrijfstakken, -klassen, prijsmutaties

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	%					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	1,2	1,4	2,0	0,2	-0,5	2,5
Delfstoffenwinning	1,4	1,2	-0,2	-0,1	-0,4	1,2
Industrie	0,3	0,5	1,5	0,5	0,7	1,6
Voedings-, genotmiddelenindustrie	0,3	0,4	1,8	0,2	0,4	.
Textiel-, kleding-, lederindustrie	1,1	0,9	0,9	-1,8	0,0	.
Hout-, papier-, grafische industrie	0,9	0,0	0,7	0,3	-0,2	.
Aardolie-industrie	1,4	0,8	0,9	0,1	0,3	.
Chemische industrie	0,4	0,7	1,7	0,5	1,2	.
Farmaceutische industrie	-0,7	-0,6	3,1	0,9	0,5	.
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	0,2	-0,2	-0,4	0,0	-0,3	.
Basismetale, metaalproductenindustrie	0,5	0,8	1,3	0,3	0,5	.
Elektrotechnische industrie	0,0	0,1	1,7	1,4	1,1	.
Elektrische apparatenindustrie	0,3	0,6	2,0	0,5	0,7	.
Machine-industrie	0,5	0,6	1,5	0,9	1,0	.
Transportmiddelenindustrie	0,0	0,8	1,5	0,4	0,1	.
Overige industrie en reparatie	-0,3	0,4	0,4	0,0	0,6	.
Energiebedrijven	0,5	0,4	4,0	-0,3	2,1	3,2
Waterbedrijven en afvalbeheer	0,0	0,1	0,6	0,3	0,9	1,4
Bouwnijverheid	0,5	0,3	0,4	-0,1	-0,3	1,7
Algemene bouw en projectontwikkeling	-0,7	-0,9	-1,1	-0,6	-0,2	.
Grond-, water- en wegenbouw	0,9	1,1	1,4	-0,7	-0,4	.
Gespecialiseerde bouw	0,8	0,6	0,9	0,7	-0,3	.
Handel, vervoer en horeca	0,6	0,4	2,1	0,2	0,7	1,5
Autohandel en -reparatie	1,1	-0,1	1,0	0,1	0,5	.
Groothandel en handelsbemiddeling	0,3	0,4	1,1	-0,0	0,4	.
Detailhandel (niet in auto's)	0,0	0,3	0,5	-0,4	0,3	.
Vervoer over land	1,4	0,3	0,4	1,2	0,5	.
Vervoer over water	1,3	2,2	1,7	-1,4	-1,9	.
Vervoer door de lucht	-0,9	0,9	21,3	1,6	2,6	.
Opslag en dienstverlening voor vervoer	0,9	0,4	0,0	-0,2	1,5	.
Post- en koeriersdiensten	1,1	-1,2	1,3	0,0	0,0	.
Horeca	0,4	0,6	1,6	-0,4	0,6	.
Informatie en communicatie	-0,4	-0,2	-0,7	-1,5	0,8	1,4
Uitgeverijen, film, radio en t.v.	0,0	-0,2	0,8	-0,6	0,0	.
Telecommunicatie	-0,9	-0,7	-1,4	-0,6	1,6	.
IT- en informatiedienstverlening	0,2	0,6	-0,2	-2,1	0,2	.
Financiële dienstverlening	0,6	0,2	0,3	-0,5	0,7	3,2
Bankwezen	0,7	0,1	0,3	-0,4	0,9	.
Verzekeraars en pensioenfondsen	0,5	0,3	0,7	-0,6	0,4	.
Overige financiële dienstverlening	0,2	0,0	-0,3	-1,0	0,1	.
Exploitatie van en handel in onroerend goed	-1,1	-1,8	-2,1	0,8	0,6	4,6
Zakelijke dienstverlening	1,9	0,3	0,4	1,0	1,0	2,4
Management- en technisch advies	0,3	-0,1	0,7	-0,2	0,5	.
Research	0,2	0,9	1,4	-0,3	0,8	.
Reclame, design, overige diensten	0,0	-0,4	0,2	-1,3	1,0	.
Verhuur van roerende goederen	2,9	0,5	0,3	2,3	1,4	.
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	-0,3	-0,3	1,1	-0,9	0,4	.
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	0,0	-0,5	0,7	-1,2	0,6	.
Overige zakelijke dienstverlening	0,3	0,6	0,5	0,8	0,2	.
Overheid en zorg	1,5	0,2	-0,2	-0,3	1,0	1,9
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	1,5	0,1	-0,5	-0,4	1,5	.
Onderwijs	1,3	0,6	0,5	0,4	0,7	.
Gezondheidszorg	2,0	0,3	0,4	-0,4	0,1	.
Verzorging en welzijn	1,5	0,1	-1,0	-1,1	-0,1	.
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	0,7	0,8	0,8	-0,1	0,1	0,9
Cultuur, sport en recreatie	0,6	0,9	0,3	-0,4	-0,2	.
Overige dienstverlening	0,8	0,7	1,4	0,3	0,6	.
Huishoudens met personeel	.	.	.	.	.	.
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	0,6	-0,1	0,2	0,2	0,7	2,6
Verkoop van gebruikte vaste activa (-)	0,9	1,3	1,7	0,9	1,5	1,1
Investerings in vaste activa (bruto)	0,6	-0,2	0,1	0,2	0,7	2,7

B 5.1 Uitvoer van goederen en diensten naar herkomst (basisprijzen)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Uitvoer van goederen						
Landbouw, bosbouw en visserij	.	.	11 621	11 931	12 225	11 974
Delfstoffenwinning	.	.	7 415	5 566	5 430	5 316
Industrie	.	.	168 057	167 619	183 337	196 090
Voedings-, genotmiddelenindustrie	.	.	35 599	38 757	40 438	40 475
Textiel-, kleding-, lederindustrie	.	.	1 778	1 963	1 988	2 138
Hout-, papier-, grafische industrie	.	.	4 320	4 493	4 898	5 222
Aardolie-industrie	.	.	17 202	14 057	16 360	20 585
Chemische industrie	.	.	24 825	24 325	29 535	33 815
Farmaceutische industrie	.	.	3 926	4 044	3 770	3 866
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	.	.	5 099	5 741	6 130	6 509
Basismetale, metaalproductenindustrie	.	.	8 785	8 904	10 013	10 480
Elektrotechnische industrie	.	.	34 165	30 938	30 557	28 210
Elektrische apparatenindustrie	.	.	2 714	2 783	2 902	3 104
Machine-industrie	.	.	15 253	15 128	18 334	20 845
Transportmiddelenindustrie	.	.	11 741	13 737	15 318	17 577
Overige industrie en reparatie	.	.	2 650	2 749	3 094	3 264
Energiebedrijven	.	.	1 618	714	655	593
Waterbedrijven en afvalbeheer	.	.	982	924	1 025	1 013
Bouwnijverheid	.	.	176	166	127	140
Handel, vervoer en horeca	.	.	18 256	18 380	21 498	22 520
Informatie en communicatie	.	.	587	641	671	546
Financiële dienstverlening	.	.	0	0	0	0
Exploitatie van en handel in onroerend goed	.	.	0	0	0	0
Zakelijke dienstverlening	.	.	585	607	548	524
Overheid en zorg	.	.	179	154	180	185
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	.	.	45	47	61	67
Wederuitvoer	.	.	167 521	170 829	188 856	199 199
Saldo productgebonden belastingen en subsidies	.	.	1 339	1 352	1 417	1 518
Handels- en vervoersmarges	.	.	39 992	41 969	44 740	46 934
Uitvoer van goederen	407 564	409 005	418 373	420 899	460 770	486 619
Uitvoer van diensten						
Landbouw, bosbouw en visserij	.	.	219	221	226	238
Delfstoffenwinning	.	.	4 837	3 539	2 405	2 443
Industrie	.	.	12 549	11 968	13 264	14 558
Energiebedrijven	.	.	65	69	61	66
Waterbedrijven en afvalbeheer	.	.	366	468	437	429
Bouwnijverheid	.	.	3 226	2 954	3 953	4 269
Handel, vervoer en horeca	.	.	42 018	41 455	43 508	46 389
Informatie en communicatie	.	.	15 633	18 712	23 654	24 879
Financiële dienstverlening	.	.	12 205	10 126	9 262	10 323
Exploitatie van en handel in onroerend goed	.	.	1 540	1 610	1 796	1 908
Zakelijke dienstverlening	.	.	44 808	37 950	42 300	46 514
Overheid en zorg	.	.	1 530	1 650	1 609	1 623
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	.	.	1 710	1 783	1 984	2 153
Wederuitvoer	.	.	10 322	8 706	8 812	8 609
Saldo productgebonden belastingen en subsidies	.	.	1 286	1 409	1 513	1 629
Handels- en vervoersmarges	.	.	1 970	2 160	2 257	2 366
Cif/fob-correctie	.	.	- 2 304	- 2 302	- 2 258	- 2 330
Uitvoer van diensten	120 017	132 124	151 980	142 478	154 783	166 066
Uitvoer van goederen en diensten	527 581	541 129	570 353	563 377	615 553	652 685

B 5.2 Uitvoer van goederen en diensten naar herkomst (basisprijzen), volumemutaties

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	%					
Uitvoer van goederen						
Landbouw, bosbouw en visserij	.	.	.	3,0	0,2	- 2,5
Delfstoffenwinning	.	.	.	11,3	- 13,3	- 18,3
Industrie	.	.	.	3,1	5,0	4,0
Voedings-, genotmiddelenindustrie	.	.	.	8,3	0,7	1,3
Textiel-, kleding-, lederindustrie	.	.	.	11,1	1,2	5,5
Hout-, papier-, grafische industrie	.	.	.	5,3	7,9	2,5
Aardolie-industrie	.	.	.	- 2,5	- 5,0	5,8
Chemische industrie	.	.	.	4,8	12,5	9,3
Farmaceutische industrie	.	.	.	3,3	- 4,8	2,8
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	.	.	.	14,1	5,9	4,6
Basismetale, metaalproductenindustrie	.	.	.	2,9	5,3	1,8
Elektrotechnische industrie	.	.	.	- 6,0	- 1,7	- 7,9
Elektrische apparatenindustrie	.	.	.	5,4	6,1	3,3
Machine-industrie	.	.	.	- 1,3	20,9	13,6
Transportmiddelenindustrie	.	.	.	16,7	11,9	13,0
Overige industrie en reparatie	.	.	.	3,5	13,1	6,3
Energiebedrijven	.	.	.	- 50,6	- 1,3	- 7,9
Waterbedrijven en afvalbeheer	.	.	.	- 2,4	1,6	- 3,5
Bouwnijverheid	.	.	.	- 6,8	- 22,9	7,9
Handel, vervoer en horeca	.	.	.	1,3	10,8	2,7
Informatie en communicatie	.	.	.	6,6	3,4	- 19,2
Financiële dienstverlening	.	.	.	.	.	.
Exploitatie van en handel in onroerend goed	.	.	.	.	.	.
Zakelijke dienstverlening	.	.	.	3,8	- 5,9	- 6,9
Overheid en zorg	.	.	.	- 6,1	2,6	- 2,2
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	.	.	.	2,2	29,8	9,8
Wederuitvoer	.	.	.	6,2	7,7	3,5
Saldo productgebonden belastingen en subsidies	.	.	.	6,6	5,7	3,0
Handels- en vervoersmarges	.	.	.	5,2	5,7	3,3
Uitvoer van goederen	1,9	3,1	5,1	4,4	6,0	3,2
Uitvoer van diensten						
Landbouw, bosbouw en visserij	.	.	.	- 2,7	1,4	0,9
Delfstoffenwinning	.	.	.	- 26,9	- 32,4	- 0,4
Industrie	.	.	.	- 5,4	9,6	7,7
Energiebedrijven	.	.	.	9,2	- 11,6	0,0
Waterbedrijven en afvalbeheer	.	.	.	28,7	- 4,9	- 0,2
Bouwnijverheid	.	.	.	- 7,9	31,4	4,9
Handel, vervoer en horeca	.	.	.	- 0,2	3,9	3,9
Informatie en communicatie	.	.	.	20,0	26,4	4,0
Financiële dienstverlening	.	.	.	- 11,9	- 5,6	15,8
Exploitatie van en handel in onroerend goed	.	.	.	3,2	8,4	4,2
Zakelijke dienstverlening	.	.	.	- 15,8	10,1	7,4
Overheid en zorg	.	.	.	7,1	- 3,0	0,6
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	.	.	.	2,9	10,0	6,1
Wederuitvoer	.	.	.	- 15,8	0,9	- 3,3
Saldo productgebonden belastingen en subsidies	.	.	.	6,4	6,5	4,6
Handels- en vervoersmarges	.	.	.	6,5	4,9	3,2
Cif/fob-correctie	.	.	.	- 2,0	- 3,3	1,6
Uitvoer van diensten	4,6	9,6	14,6	- 5,8	8,0	5,5
Uitvoer van goederen en diensten	2,5	4,5	7,4	1,7	6,5	3,7

B 5.3 Uitvoer van goederen en diensten naar herkomst (basisprijzen), prijsmutaties

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	%					
Uitvoer van goederen						
Landbouw, bosbouw en visserij	.	.	.	-0,3	2,3	0,5
Delfstoffenwinning	.	.	.	-32,6	12,5	19,9
Industrie	.	.	.	-3,3	4,1	2,8
Voedings-, genotmiddelenindustrie	.	.	.	0,5	3,6	-1,2
Textiel-, kleding-, lederindustrie	.	.	.	-0,6	0,1	1,9
Hout-, papier-, grafische industrie	.	.	.	-1,2	1,0	4,0
Aardolie-industrie	.	.	.	-16,2	22,6	18,9
Chemische industrie	.	.	.	-6,5	7,9	4,7
Farmaceutische industrie	.	.	.	-0,2	-2,1	-0,3
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	.	.	.	-1,3	0,8	1,5
Basismetale, metaalproductenindustrie	.	.	.	-1,5	6,8	2,8
Elektrotechnische industrie	.	.	.	-3,7	0,5	0,2
Elektrische apparatenindustrie	.	.	.	-2,7	-1,7	3,5
Machine-industrie	.	.	.	0,5	0,2	0,1
Transportmiddelenindustrie	.	.	.	0,2	-0,3	1,6
Overige industrie en reparatie	.	.	.	0,3	-0,5	-0,7
Energiebedrijven	.	.	.	-10,8	-7,1	-1,7
Waterbedrijven en afvalbeheer	.	.	.	-3,5	9,2	2,4
Bouwnijverheid	.	.	.	1,2	-0,8	2,2
Handel, vervoer en horeca	.	.	.	-0,6	5,5	2,0
Informatie en communicatie	.	.	.	2,4	1,2	0,7
Financiële dienstverlening	.	.	.	.	.	.
Exploitatie van en handel in onroerend goed	.	.	.	.	.	.
Zakelijke dienstverlening	.	.	.	0,0	-4,0	2,7
Overheid en zorg	.	.	.	-8,3	13,9	5,1
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	.	.	.	2,2	0,0	0,0
Wederuitvoer	.	.	.	-4,0	2,7	1,9
Saldo productgebonden belastingen en subsidies	.	.	.	-5,3	-0,8	4,0
Handels- en vervoersmarges	.	.	.	-0,3	0,8	1,6
Uitvoer van goederen	-1,4	-2,6	-2,6	-3,6	3,3	2,4
Uitvoer van diensten						
Landbouw, bosbouw en visserij	.	.	.	3,8	0,9	4,4
Delfstoffenwinning	.	.	.	0,1	0,5	2,0
Industrie	.	.	.	0,8	1,1	1,9
Energiebedrijven	.	.	.	-2,8	0,0	8,2
Waterbedrijven en afvalbeheer	.	.	.	-0,6	-1,8	-1,6
Bouwnijverheid	.	.	.	-0,5	1,8	2,9
Handel, vervoer en horeca	.	.	.	-1,1	1,0	2,6
Informatie en communicatie	.	.	.	-0,2	0,0	1,1
Financiële dienstverlening	.	.	.	-5,8	-3,1	-3,8
Exploitatie van en handel in onroerend goed	.	.	.	1,3	2,9	2,0
Zakelijke dienstverlening	.	.	.	0,6	1,2	2,3
Overheid en zorg	.	.	.	0,7	0,6	0,3
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	.	.	.	1,4	1,2	2,3
Wederuitvoer	.	.	.	0,2	0,3	1,1
Saldo productgebonden belastingen en subsidies	.	.	.	3,0	0,8	3,0
Handels- en vervoersmarges	.	.	.	3,0	-0,4	1,5
Cif/fob-correctie	.	.	.	1,9	1,4	1,6
Uitvoer van diensten	1,1	0,4	0,4	-0,5	0,6	1,7
Uitvoer van goederen en diensten	-0,8	-1,9	-1,9	-2,8	2,6	2,2

B 6.1 Invoer van goederen en diensten naar bestemming

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Invoer van goederen						
Intermediair verbruik	.	.	134 076	130 452	144 201	156 679
Landbouw, bosbouw en visserij	.	.	2 053	2 060	2 160	2 401
Delfstoffenwinning	.	.	141	132	119	125
Industrie	.	.	95 988	92 415	103 229	113 008
Voedings-, genotmiddelenindustrie	.	.	18 536	19 717	20 176	20 104
Textiel-, kleding-, lederindustrie	.	.	894	961	977	982
Hout-, papier-, grafische industrie	.	.	3 361	3 661	3 874	4 220
Aardolie-industrie	.	.	19 281	15 552	18 820	24 509
Chemische industrie	.	.	11 969	10 534	13 607	16 581
Farmaceutische industrie	.	.	1 054	1 140	1 054	986
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	.	.	2 954	3 150	3 603	3 789
Basismetale, metaalproductenindustrie	.	.	5 337	5 534	6 645	7 038
Elektrotechnische industrie	.	.	16 118	14 575	14 198	12 449
Elektrische apparatenindustrie	.	.	1 593	1 687	1 772	1 778
Machine-industrie	.	.	6 521	6 463	7 919	8 853
Transportmiddelenindustrie	.	.	5 814	6 845	7 794	8 705
Overige industrie en reparatie	.	.	2 556	2 596	2 790	3 014
Energiebedrijven	.	.	3 429	2 550	3 174	3 445
Waterbedrijven en afvalbeheer	.	.	665	666	736	730
Bouwnijverheid	.	.	8 913	9 755	10 247	10 936
Handel, vervoer en horeca	.	.	10 811	10 150	11 302	12 412
Informatie en communicatie	.	.	2 427	2 546	2 657	2 657
Financiële dienstverlening	.	.	199	208	219	217
Exploitatie van en handel in onroerend goed	.	.	617	616	654	674
Zakelijke dienstverlening	.	.	2 405	2 566	2 864	2 966
Overheid en zorg	.	.	5 471	5 808	5 766	5 969
Cultuur, recreatie en overige dienstverlening	.	.	957	980	1 074	1 139
Goederen en diensten n.e.g.	.	.	276	308	335	354
Finale bestedingen	.	.	224 477	230 227	250 153	261 802
Consumptieve bestedingen huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens	.	.	29 166	29 393	31 158	31 929
Consumptieve bestedingen overheid	.	.	1 575	1 611	1 616	1 665
Investerings in vaste activa	.	.	22 931	24 679	25 395	26 281
Uitvoer (= wederuitvoer)	.	.	168 741	172 118	190 208	200 567
Veranderingen in voorraden	.	.	2 064	2 426	1 776	1 360
Cif/fob-correctie en herclassificatie	.	.	- 5 903	- 5 791	- 5 863	- 6 142
Invoer van goederen	343 001	345 078	352 926	355 196	388 826	412 693
Invoer van diensten						
Intermediair verbruik	.	.	99 008	99 683	109 169	116 501
Landbouw, bosbouw en visserij	.	.	434	457	502	512
Delfstoffenwinning	.	.	1 463	1 264	821	815
Industrie	.	.	23 876	23 779	24 443	25 089
Energiebedrijven	.	.	280	304	328	325
Waterbedrijven en afvalbeheer	.	.	427	431	432	460
Bouwnijverheid	.	.	2 971	2 802	2 913	3 158
Handel, vervoer en horeca	.	.	26 784	27 499	30 054	31 561
Informatie en communicatie	.	.	8 893	10 858	15 117	16 115
Financiële dienstverlening	.	.	11 118	9 283	7 935	9 243
Exploitatie van en handel in onroerend goed	.	.	752	701	725	717
Zakelijke dienstverlening	.	.	18 560	18 697	22 184	24 731
Overheid en zorg	.	.	2 715	2 850	2 890	2 934
Cultuur, recreatie en overige dienstverlening	.	.	735	758	825	841
Finale bestedingen	.	.	61 398	30 926	32 612	32 460
Consumptieve bestedingen huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens	.	.	15 491	15 504	16 980	17 270
Consumptieve bestedingen overheid	.	.	2	1	1	2
Investerings in vaste activa	.	.	36 803	8 004	8 171	7 947
Uitvoer (= wederuitvoer)	.	.	9 102	7 417	7 460	7 241
Handels- en vervoersmarges	.	.	1 663	1 750	1 951	2 147
Cif/fob-herclassificatie	.	.	3 599	3 489	3 605	3 812
Invoer van diensten	117 136	121 494	165 668	135 848	147 337	154 920
Invoer van goederen en diensten	460 137	466 572	518 594	491 044	536 163	567 613

B 6.2 Invoer van goederen en diensten naar bestemming, volumemutaties

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	%					
Invoer van goederen						
Intermediair verbruik	.	.	.	3,6	3,7	3,6
Landbouw, bosbouw en visserij	.	.	.	10,8	1,6	4,0
Delfstoffenwinning	.	.	.	0,7	-9,8	-1,7
Industrie	.	.	.	2,6	3,8	3,6
Voedings-, genotmiddelenindustrie	.	.	.	8,0	1,0	-0,0
Textiel-, kleding-, lederindustrie	.	.	.	11,0	-0,9	0,1
Hout-, papier-, grafische industrie	.	.	.	9,5	4,6	2,0
Aardolie-industrie	.	.	.	-1,0	-2,5	6,5
Chemische industrie	.	.	.	-2,1	13,0	12,4
Farmaceutische industrie	.	.	.	10,7	-7,5	-6,0
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	.	.	.	9,6	9,5	2,6
Basismetale, metaalproductenindustrie	.	.	.	6,1	0,9	2,2
Elektrotechnische industrie	.	.	.	-5,9	-2,9	-10,3
Elektrische apparatenindustrie	.	.	.	7,0	-1,4	-1,0
Machine-industrie	.	.	.	-0,3	20,6	11,9
Transportmiddelenindustrie	.	.	.	18,3	12,9	12,1
Overige industrie en reparatie	.	.	.	3,6	4,4	6,3
Energiebedrijven	.	.	.	-7,8	-2,4	-1,3
Waterbedrijven en afvalbeheer	.	.	.	4,1	4,4	-7,1
Bouwnijverheid	.	.	.	10,5	2,5	5,2
Handel, vervoer en horeca	.	.	.	4,2	6,0	4,0
Informatie en communicatie	.	.	.	6,3	4,6	3,3
Financiële dienstverlening	.	.	.	11,6	3,8	2,3
Exploitatie van en handel in onroerend goed	.	.	.	3,9	2,4	0,2
Zakelijke dienstverlening	.	.	.	10,0	10,1	3,3
Overheid en zorg	.	.	.	10,1	0,8	4,2
Cultuur, recreatie en overige dienstverlening	.	.	.	6,1	7,2	3,3
Goederen en diensten n.e.g.	.	.	.	13,4	5,8	6,0
Finale bestedingen	.	.	.	6,2	6,7	3,3
Consumptieve bestedingen huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens	.	.	.	4,8	5,8	3,1
Consumptieve bestedingen overheid	.	.	.	6,6	4,8	9,8
Investerings in vaste activa	.	.	.	7,8	3,9	3,2
Uitvoer (= wederuitvoer)	.	.	.	6,2	7,7	3,5
Veranderingen in voorraden	.	.	.	13,9	-23,7	-25,8
Cif/fob-correctie en herclassificatie	.	.	.	-3,7	-0,2	3,1
Invoer van goederen	1,3	3,3	7,6	5,4	5,7	3,4
Invoer van diensten						
Intermediair verbruik	.	.	.	1,1	9,1	4,9
Landbouw, bosbouw en visserij	.	.	.	4,4	8,1	-0,8
Delfstoffenwinning	.	.	.	-13,9	-35,2	-2,7
Industrie	.	.	.	-1,0	1,7	1,2
Energiebedrijven	.	.	.	8,2	5,9	-1,8
Waterbedrijven en afvalbeheer	.	.	.	0,7	1,4	5,1
Bouwnijverheid	.	.	.	-5,4	2,9	5,6
Handel, vervoer en horeca	.	.	.	2,6	8,2	2,8
Informatie en communicatie	.	.	.	22,2	38,6	5,0
Financiële dienstverlening	.	.	.	-11,2	-9,6	16,8
Exploitatie van en handel in onroerend goed	.	.	.	-5,6	3,7	-3,4
Zakelijke dienstverlening	.	.	.	0,4	17,4	9,0
Overheid en zorg	.	.	.	5,9	1,1	-0,2
Cultuur, recreatie en overige dienstverlening	.	.	.	2,9	7,4	0,7
Finale bestedingen	.	.	.	-49,5	2,8	-3,3
Consumptieve bestedingen huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens	.	.	.	1,0	5,2	-1,6
Consumptieve bestedingen overheid	.	.	.	-50,0	0,0	100,0
Investerings in vaste activa	.	.	.	-78,3	1,1	-5,5
Uitvoer (= wederuitvoer)	.	.	.	-19,0	-0,4	-4,8
Handels- en vervoersmarges	.	.	.	5,0	9,8	8,8
Cif/fob-herclassificatie	.	.	.	-4,9	1,9	4,1
Invoer van diensten	5,1	3,1	34,2	-17,7	7,5	3,1
Invoer van goederen en diensten	2,2	3,3	14,5	-2,0	6,2	3,3

B 6.3 Invoer van goederen en diensten naar bestemming, prijsmutaties

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	%					
Invoer van goederen						
Intermediair verbruik	.	.	.	-6,1	6,6	4,9
Landbouw, bosbouw en visserij	.	.	.	-9,5	3,3	6,9
Delfstoffenwinning	.	.	.	-7,0	0,0	6,8
Industrie	.	.	.	-6,1	7,7	5,7
Voedings-, genotmiddelenindustrie	.	.	.	-1,5	1,3	-0,3
Textiel-, kleding-, lederindustrie	.	.	.	-3,1	2,6	0,4
Hout-, papier-, grafische industrie	.	.	.	-0,5	1,1	6,8
Aardolie-industrie	.	.	.	-18,5	24,1	22,3
Chemische industrie	.	.	.	-10,1	14,3	8,4
Farmaceutische industrie	.	.	.	-2,3	0,0	-0,5
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	.	.	.	-2,7	4,5	2,5
Basismetale, metaalproductenindustrie	.	.	.	-2,3	19,0	3,6
Elektrotechnische industrie	.	.	.	-3,9	0,3	-2,2
Elektrische apparatenindustrie	.	.	.	-1,0	6,5	1,3
Machine-industrie	.	.	.	-0,6	1,6	-0,1
Transportmiddelenindustrie	.	.	.	-0,5	0,9	-0,3
Overige industrie en reparatie	.	.	.	-1,9	2,9	1,6
Energiebedrijven	.	.	.	-19,3	27,5	9,9
Waterbedrijven en afvalbeheer	.	.	.	-3,8	5,9	6,7
Bouwnijverheid	.	.	.	-0,9	2,5	1,5
Handel, vervoer en horeca	.	.	.	-9,9	5,0	5,6
Informatie en communicatie	.	.	.	-1,3	-0,3	-3,2
Financiële dienstverlening	.	.	.	-6,3	1,4	-3,1
Exploitatie van en handel in onroerend goed	.	.	.	-3,9	3,6	2,9
Zakelijke dienstverlening	.	.	.	-3,0	1,4	0,2
Overheid en zorg	.	.	.	-3,6	-1,5	-0,7
Cultuur, recreatie en overige dienstverlening	.	.	.	-3,4	2,2	2,7
Goederen en diensten n.e.g.	.	.	.	-1,6	2,8	-0,3
Finale bestedingen	.	.	.	-3,5	1,8	1,3
Consumptieve bestedingen huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens	.	.	.	-3,8	0,2	-0,6
Consumptieve bestedingen overheid	.	.	.	-4,1	-4,3	-6,2
Investerings in vaste activa	.	.	.	-0,1	-0,9	0,3
Uitvoer (= wederuitvoer)	.	.	.	-3,9	2,6	1,9
Veranderingen in voorraden	.	.	.	3,2	-4,1	3,2
Cif/fob-correctie en herclassificatie	.	.	.	1,9	1,4	1,6
Invoer van goederen	-1,8	-2,6	-5,0	-4,5	3,6	2,7
Invoer van diensten						
Intermediair verbruik	.	.	.	-0,4	0,4	1,8
Landbouw, bosbouw en visserij	.	.	.	0,9	1,6	2,8
Delfstoffenwinning	.	.	.	0,3	0,2	2,0
Industrie	.	.	.	0,6	1,1	1,5
Energiebedrijven	.	.	.	0,3	1,9	0,9
Waterbedrijven en afvalbeheer	.	.	.	0,2	-1,1	1,3
Bouwnijverheid	.	.	.	-0,4	1,0	2,6
Handel, vervoer en horeca	.	.	.	0,1	1,0	2,2
Informatie en communicatie	.	.	.	-0,1	0,4	1,6
Financiële dienstverlening	.	.	.	-6,0	-5,4	-0,2
Exploitatie van en handel in onroerend goed	.	.	.	-1,3	-0,3	2,4
Zakelijke dienstverlening	.	.	.	0,3	1,0	2,3
Overheid en zorg	.	.	.	-0,8	0,3	1,7
Cultuur, recreatie en overige dienstverlening	.	.	.	0,3	1,4	1,2
Finale bestedingen	.	.	.	-0,3	2,6	2,9
Consumptieve bestedingen huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens	.	.	.	-0,9	4,1	3,4
Consumptieve bestedingen overheid	.	.	.	0,0	0,0	0,0
Investerings in vaste activa	.	.	.	0,0	1,0	2,9
Uitvoer (= wederuitvoer)	.	.	.	0,6	1,0	2,0
Handels- en vervoersmarges	.	.	.	0,2	1,5	1,1
Cif/fob-herclassificatie	.	.	.	1,9	1,4	1,6
Invoer van diensten	0,7	0,6	1,6	-0,3	0,9	2,0
Invoer van goederen en diensten	-1,2	-1,8	-3,0	-3,4	2,8	2,5

4.

Productie, verbruik en inkomensvorming

P 1 Output (basisprijzen) naar bedrijfstakken, -klassen

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	31 810	30 660	30 359	30 813	32 801	31 901
Delfstoffenwinning	27 788	23 038	18 874	13 388	11 659	11 400
Industrie	298 411	298 987	303 244	302 101	326 476	346 382
Voedings-, genotmiddelenindustrie	63 861	64 434	66 359	69 268	72 715	72 898
Textiel-, kleding-, lederindustrie	3 359	3 336	3 386	3 496	3 485	3 552
Hout-, papier-, grafische industrie	12 957	12 950	12 892	13 211	13 994	14 827
Aardolie-industrie	36 595	33 534	25 285	20 847	24 314	30 337
Chemische industrie	45 906	44 180	41 782	41 001	48 007	54 176
Farmaceutische industrie	5 026	5 210	5 784	6 072	5 832	6 046
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	13 021	13 093	13 335	14 030	14 836	15 677
Basismetale, metaalproductenindustrie	25 349	25 882	26 111	27 095	28 997	30 366
Elektrotechnische industrie	31 711	32 885	40 332	36 580	36 213	33 893
Elektrische apparatenindustrie	6 120	6 093	6 587	7 083	7 468	7 566
Machine-industrie	24 086	25 585	25 379	25 749	29 922	33 188
Transportmiddelenindustrie	13 239	14 257	17 703	19 193	21 243	23 348
Overige industrie en reparatie	17 181	17 548	18 309	18 476	19 450	20 508
Energiebedrijven	19 062	18 409	17 859	16 530	16 730	17 519
Waterbedrijven en afvalbeheer	9 741	10 036	10 167	10 304	10 830	10 894
Bouwnijverheid	79 607	80 907	84 840	92 352	98 230	107 795
Algemene bouw en projectontwikkeling	30 234	30 926	34 160	38 270	41 088	45 730
Grond-, water- en wegenbouw	15 644	16 027	15 050	16 241	17 084	18 038
Gespecialiseerde bouw	33 729	33 954	35 630	37 841	40 058	44 027
Handel, vervoer en horeca	232 045	238 859	252 013	258 912	273 555	287 455
Autohandel en -reparatie	16 421	16 377	17 246	17 786	18 753	19 979
Groothandel en handelsbemiddeling	87 467	90 220	96 428	99 769	105 312	110 283
Detailhandel (niet in auto's)	36 452	36 714	38 107	39 358	41 441	43 175
Vervoer over land	26 037	26 527	27 147	28 221	29 498	31 169
Vervoer over water	8 454	9 051	9 407	8 448	8 795	9 175
Vervoer door de lucht	10 801	10 824	11 235	10 872	11 675	12 380
Opslag en dienstverlening voor vervoer	19 875	21 073	22 655	22 762	24 150	25 101
Post- en koeriersdiensten	5 235	5 547	5 502	5 684	6 107	6 447
Horeca	21 303	22 526	24 286	26 012	27 824	29 746
Informatie en communicatie	52 556	54 882	62 428	67 709	75 026	78 940
Uitgeverijen, film, radio en tv	9 928	10 017	12 557	14 075	16 599	17 372
Telecommunicatie	16 002	15 834	15 426	15 372	15 359	15 084
IT- en informatiedienstverlening	26 626	29 031	34 445	38 262	43 068	46 484
Financiële dienstverlening	85 232	86 991	86 893	82 850	80 920	82 302
Bankwezen	54 870	55 733	57 143	54 688	51 996	51 197
Verzekeraars en pensioenfondsen	23 267	23 649	21 447	19 746	19 870	21 333
Overige financiële dienstverlening	7 095	7 609	8 303	8 416	9 054	9 772
Exploitatie van en handel in onroerend goed	77 509	80 904	84 189	86 309	89 270	92 144
Zakelijke dienstverlening	148 779	155 041	162 982	169 865	180 678	194 461
Management- en technisch advies	74 848	78 135	81 324	82 607	86 692	93 657
Research	4 165	4 066	4 265	4 620	4 908	5 228
Reclame, design, overige dienstverlening	13 965	13 934	14 492	15 629	15 676	16 167
Verhuur van roerende goederen	13 955	14 190	13 094	13 102	14 291	14 731
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	18 272	19 572	21 823	23 607	25 953	28 953
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	8 238	9 456	11 223	12 987	14 699	16 073
Overige zakelijke dienstverlening	15 336	15 688	16 761	17 313	18 459	19 652
Overheid en zorg	193 441	195 731	195 686	198 971	203 756	212 307
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	74 307	75 249	74 148	73 509	75 544	79 412
Onderwijs	38 814	39 602	40 616	42 034	42 946	44 540
Gezondheidszorg	44 416	44 784	45 383	46 486	47 344	48 726
Verzorging en welzijn	35 904	36 096	35 539	36 942	37 922	39 629
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	26 609	27 163	27 860	28 579	29 436	30 553
Cultuur, sport en recreatie	13 811	14 183	14 719	15 079	15 486	15 959
Overige dienstverlening	12 317	12 498	12 609	12 909	13 286	13 854
Huishoudens met personeel	481	482	532	591	664	740
Subtotaal	1 282 590	1 301 608	1 337 394	1 358 683	1 429 367	1 504 053
Goederen en diensten n.e.g.	1 387	1 418	1 462	1 563	1 645	1 735
Output	1 283 977	1 303 026	1 338 856	1 360 246	1 431 012	1 505 788

P 2 Intermediair verbruik (aankooprijzen) naar bedrijfstakken, -klassen

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	19 982	18 986	18 461	18 300	19 104	19 276
Delfstoffenwinning	5 487	6 297	6 305	5 465	4 237	4 052
Industrie	230 462	229 409	228 711	225 239	244 893	260 411
Voedings-, genotmiddelenindustrie	50 419	50 206	51 859	54 094	56 989	56 966
Textiel-, kleding-, lederindustrie	2 281	2 251	2 287	2 356	2 329	2 332
Hout-, papier-, grafische industrie	9 112	9 058	9 043	9 226	9 874	10 516
Aardolie-industrie	36 062	33 873	23 781	19 392	22 773	28 831
Chemische industrie	37 785	36 021	32 285	30 722	36 734	42 314
Farmaceutische industrie	2 998	3 186	3 361	3 359	3 103	3 162
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	8 842	8 717	8 958	9 188	9 852	10 453
Basismetale, metaalproductenindustrie	17 449	17 381	17 607	17 989	19 807	20 766
Elektrotechnische industrie	27 434	28 593	35 589	32 732	32 201	29 568
Elektrische apparatenindustrie	3 793	3 773	3 976	4 214	4 496	4 527
Machine-industrie	15 277	15 978	15 744	16 100	18 813	20 801
Transportmiddelenindustrie	9 917	11 020	14 187	15 642	17 125	18 577
Overige industrie en reparatie	9 093	9 352	10 034	10 225	10 797	11 598
Energiebedrijven	11 153	11 037	10 042	8 749	9 341	9 707
Waterbedrijven en afvalbeheer	5 837	5 959	5 995	6 125	6 519	6 627
Bouwnijverheid	53 975	55 025	58 446	64 164	68 260	74 375
Algemene bouw en projectontwikkeling	22 943	23 288	25 714	29 002	31 161	34 455
Grond-, water- en wegenbouw	10 933	11 546	10 832	11 901	12 667	13 302
Gespecialiseerde bouw	20 099	20 191	21 900	23 261	24 432	26 618
Handel, vervoer en horeca	115 984	119 481	125 944	128 348	136 862	144 441
Autohandel en -reparatie	8 960	8 933	9 476	9 675	10 179	10 781
Groothandel en handelsbemiddeling	38 340	40 062	43 879	45 474	48 899	51 723
Detailhandel (niet in auto's)	14 157	14 350	14 850	15 001	15 715	16 283
Vervoer over land	15 962	16 133	16 432	17 085	17 671	18 699
Vervoer over water	5 949	6 279	6 301	5 663	5 983	6 170
Vervoer door de lucht	8 290	8 284	7 689	6 922	7 737	8 461
Opslag en dienstverlening voor vervoer	10 105	10 531	11 513	11 794	12 489	13 162
Post- en koeriersdiensten	2 951	3 206	3 346	3 554	4 015	4 274
Horeca	11 270	11 703	12 458	13 180	14 174	14 888
Informatie en communicatie	24 736	26 544	32 959	36 600	42 407	44 916
Uitgeverijen, film, radio en tv	5 191	5 126	7 645	9 078	11 358	11 990
Telecommunicatie	7 931	7 982	7 881	8 180	7 942	7 956
IT- en informatiedienstverlening	11 614	13 436	17 433	19 342	23 107	24 970
Financiële dienstverlening	32 202	33 345	34 399	33 092	32 787	35 343
Bankwezen	16 683	17 438	18 624	17 162	16 042	17 800
Verzekeraars en pensioenfondsen	12 612	12 740	12 486	12 537	13 174	13 791
Overige financiële dienstverlening	2 907	3 167	3 289	3 393	3 571	3 752
Exploitatie van en handel in onroerend goed	42 857	42 752	44 685	44 691	43 336	42 130
Zakelijke dienstverlening	67 548	70 414	73 408	76 127	81 528	87 727
Management- en technisch advies	36 124	37 544	38 178	38 776	41 827	45 970
Research	2 253	2 229	2 473	2 683	2 899	3 043
Reclame, design, overige dienstverlening	7 962	8 001	8 493	9 013	8 839	9 072
Verhuur van roerende goederen	5 700	5 889	5 512	5 743	6 244	6 333
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	3 891	4 138	4 316	4 267	4 546	4 867
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	5 692	6 374	7 624	8 667	9 651	10 468
Overige zakelijke dienstverlening	5 926	6 239	6 812	6 978	7 522	7 974
Overheid en zorg	64 211	64 765	64 050	63 557	64 719	68 023
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	30 435	31 373	30 107	28 585	29 091	31 157
Onderwijs	8 887	9 202	9 608	10 085	10 259	10 687
Gezondheidszorg	14 790	14 549	14 735	15 008	15 148	15 556
Verzorging en welzijn	10 099	9 641	9 600	9 879	10 221	10 623
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	12 447	12 780	13 154	13 402	13 808	14 248
Cultuur, sport en recreatie	7 126	7 352	7 605	7 757	7 990	8 196
Overige dienstverlening	5 321	5 428	5 549	5 645	5 818	6 052
Huishoudens met personeel	0	0	0	0	0	0
Subtotaal	686 881	696 794	716 559	723 859	767 801	811 276
Goederen en diensten n.e.g.	1 387	1 418	1 462	1 563	1 645	1 735
Intermediair verbruik	688 268	698 212	718 021	725 422	769 446	813 011

P 3 Niet-productgebonden belastingen op productie naar bedrijfstakken, -klassen

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	353	334	351	361	383	393
Delfstoffenwinning	18	18	11	9	9	16
Industrie	511	537	470	486	497	511
Voedings-, genotmiddelenindustrie	156	147	130	129	126	130
Textiel-, kleding-, lederindustrie	13	10	7	7	7	7
Hout-, papier-, grafische industrie	32	32	33	34	36	36
Aardolie-industrie	23	42	42	51	55	63
Chemische industrie	75	89	83	88	85	89
Farmaceutische industrie	14	12	8	7	9	8
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	36	36	34	30	29	29
Basismetale, metaalproductenindustrie	54	56	51	65	66	65
Elektrotechnische industrie	12	18	7	8	8	8
Elektrische apparatenindustrie	8	8	6	5	5	3
Machine-industrie	38	37	23	22	25	27
Transportmiddelenindustrie	20	17	16	16	17	14
Overige industrie en reparatie	30	33	30	24	29	32
Energiebedrijven	80	142	126	173	170	212
Waterbedrijven en afvalbeheer	62	59	49	50	43	44
Bouwnijverheid	135	136	139	143	137	137
Algemene bouw en projectontwikkeling	51	47	44	45	42	42
Grond-, water- en wegenbouw	21	20	15	16	18	17
Gespecialiseerde bouw	63	69	80	82	77	78
Handel, vervoer en horeca	1 298	1 320	1 251	1 211	1 307	1 315
Autohandel en -reparatie	72	74	72	66	67	66
Groothandel en handelsbemiddeling	357	355	276	284	293	289
Detailhandel (niet in auto's)	177	160	153	154	172	177
Vervoer over land	139	143	144	142	152	148
Vervoer over water	10	7	4	2	3	2
Vervoer door de lucht	52	59	40	20	21	37
Opslag en dienstverlening voor vervoer	208	216	219	201	211	224
Post- en koeriersdiensten	39	46	53	49	49	50
Horeca	244	260	290	293	339	322
Informatie en communicatie	100	113	77	60	58	60
Uitgeverijen, film, radio en tv	21	22	16	19	17	15
Telecommunicatie	23	23	12	10	10	7
IT- en informatiedienstverlening	56	68	49	31	31	38
Financiële dienstverlening	719	1 699	1 068	1 557	1 596	1 559
Bankwezen	634	1 608	1 000	1 487	1 490	1 468
Verzekeraars en pensioenfondsen	45	46	38	38	61	46
Overige financiële dienstverlening	40	45	30	32	45	45
Exploitatie van en handel in onroerend goed	2 923	4 070	3 831	4 011	4 231	4 596
Zakelijke dienstverlening	798	880	740	747	744	764
Management- en technisch advies	242	286	160	153	141	130
Research	15	15	16	13	13	10
Reclame, design, overige dienstverlening	21	19	26	20	23	20
Verhuur van roerende goederen	421	451	434	487	485	524
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	35	42	34	24	26	25
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	27	27	28	15	17	16
Overige zakelijke dienstverlening	37	40	42	35	39	39
Overheid en zorg	1 156	1 184	1 307	1 315	1 331	1 341
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	499	517	625	623	646	635
Onderwijs	288	301	316	320	302	313
Gezondheidszorg	150	149	150	147	148	153
Verzorging en welzijn	219	217	216	225	235	240
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	127	127	114	98	102	108
Cultuur, sport en recreatie	80	83	69	62	66	71
Overige dienstverlening	47	44	45	36	36	37
Huishoudens met personeel	0	0	0	0	0	0
Niet-productgebonden belastingen op productie	8 280	10 619	9 534	10 221	10 608	11 056

P 4 Niet-productgebonden subsidies naar bedrijfstakken, -klassen

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	1 218	1 102	1 077	908	913	1 007
Delfstoffenwinning	5	1	5	8	6	4
Industrie	667	605	704	914	967	862
Voedings-, genotmiddelenindustrie	71	41	50	41	57	34
Textiel-, kleding-, lederindustrie	8	5	7	8	10	7
Hout-, papier-, grafische industrie	28	21	22	22	19	18
Aardolie-industrie	0	0	0	2	2	4
Chemische industrie	59	60	68	98	93	81
Farmaceutische industrie	31	33	39	44	41	33
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	30	24	26	31	38	29
Basismetale, metaalproductenindustrie	61	54	56	62	63	60
Elektrotechnische industrie	105	107	125	168	162	149
Elektrische apparatenindustrie	39	37	43	66	65	56
Machine-industrie	131	133	180	262	260	257
Transportmiddelenindustrie	33	39	40	54	46	46
Overige industrie en reparatie	71	51	48	56	111	88
Energiebedrijven	1	0	10	4	61	56
Waterbedrijven en afvalbeheer	90	82	99	78	74	88
Bouwnijverheid	111	94	79	80	81	75
Algemene bouw en projectontwikkeling	18	16	15	11	15	14
Grond-, water- en wegenbouw	28	29	26	27	27	22
Gespecialiseerde bouw	65	49	38	42	39	39
Handel, vervoer en horeca	1 632	1 539	1 488	1 709	1 996	2 048
Autohandel en -reparatie	35	20	19	21	37	31
Groothandel en handelsbemiddeling	146	149	133	162	215	192
Detailhandel (niet in auto's)	132	80	70	79	133	204
Vervoer over land	1 136	1 132	1 106	1 260	1 360	1 349
Vervoer over water	67	71	67	66	66	67
Vervoer door de lucht	0	0	1	3	3	1
Opslag en dienstverlening voor vervoer	44	42	52	74	66	59
Post- en koeriersdiensten	11	9	6	8	11	13
Horeca	61	36	34	36	105	132
Informatie en communicatie	237	271	288	329	322	317
Uitgeverijen, film, radio en tv	10	14	11	13	14	7
Telecommunicatie	32	27	28	28	22	21
IT- en informatiedienstverlening	195	230	249	288	286	289
Financiële dienstverlening	41	38	34	46	42	40
Bankwezen	27	25	24	33	31	31
Verzekeraars en pensioenfondsen	4	4	2	3	1	0
Overige financiële dienstverlening	10	9	8	10	10	9
Exploitatie van en handel in onroerend goed	18	17	21	17	20	18
Zakelijke dienstverlening	1 665	1 676	1 675	1 804	1 954	2 228
Management- en technisch advies	246	272	279	300	284	275
Research	1 065	1 094	1 131	1 220	1 227	1 437
Reclame, design, overige dienstverlening	59	46	52	59	71	51
Verhuur van roerende goederen	5	6	6	7	12	11
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	160	167	119	126	244	341
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	37	35	37	36	42	49
Overige zakelijke dienstverlening	93	56	51	56	74	64
Overheid en zorg	2 019	1 855	1 988	2 000	1 979	1 940
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	23	12	15	16	21	17
Onderwijs	50	28	19	23	31	38
Gezondheidszorg	1 821	1 758	1 789	1 764	1 753	1 676
Verzorging en welzijn	125	57	165	197	174	209
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	474	467	449	433	517	496
Cultuur, sport en recreatie	381	399	378	374	445	409
Overige dienstverlening	93	68	71	59	72	87
Huishoudens met personeel	0	0	0	0	0	0
Niet-productgebonden subsidies	8 178	7 747	7 917	8 330	8 932	9 179

P 5 Beloning van werknemers naar bedrijfstakken, -klassen

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	3 046	3 054	3 038	3 125	3 269	3 463
Delfstoffenwinning	1 118	1 242	1 240	1 126	850	825
Industrie	37 876	39 000	38 816	39 963	41 044	42 718
Voedings-, genotmiddelenindustrie	5 842	5 987	6 007	6 278	6 478	6 833
Textiel-, kleding-, lederindustrie	632	633	622	628	633	649
Hout-, papier-, grafische industrie	2 549	2 453	2 352	2 407	2 387	2 458
Aardolie-industrie	480	645	606	580	559	580
Chemische industrie	3 436	3 502	3 475	3 542	3 704	3 855
Farmaceutische industrie	889	864	902	1 016	942	988
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	2 780	2 725	2 735	2 809	2 929	3 016
Basismetale, metaalproductenindustrie	5 171	5 298	5 404	5 541	5 684	5 943
Elektrotechnische industrie	1 851	2 126	1 992	1 943	2 076	2 040
Elektrische apparatenindustrie	1 216	1 507	1 299	1 461	1 442	1 480
Machine-industrie	4 831	4 962	5 031	5 201	5 465	5 769
Transportmiddelenindustrie	1 964	2 056	2 141	2 241	2 320	2 539
Overige industrie en reparatie	6 235	6 242	6 250	6 316	6 425	6 568
Energiebedrijven	2 072	2 035	1 981	1 976	2 027	2 103
Waterbedrijven en afvalbeheer	1 813	1 828	1 812	1 857	1 931	2 061
Bouwnijverheid	17 040	16 446	16 055	16 323	16 963	17 941
Algemene bouw en projectontwikkeling	4 776	4 463	4 358	4 578	4 836	5 196
Grond-, water- en wegenbouw	3 441	3 432	3 257	3 230	3 361	3 444
Gespecialiseerde bouw	8 823	8 551	8 440	8 515	8 766	9 301
Handel, vervoer en horeca	64 064	64 463	65 801	68 004	70 447	74 343
Autohandel en -reparatie	4 619	4 552	4 453	4 595	4 765	4 989
Groothandel en handelsbemiddeling	23 501	23 636	24 370	25 158	25 991	27 446
Detailhandel (niet in auto's)	13 131	13 348	13 484	13 735	14 366	14 958
Vervoer over land	7 659	7 636	7 808	8 157	8 373	8 798
Vervoer over water	943	935	923	935	940	949
Vervoer door de lucht	2 024	1 970	2 006	2 117	2 069	2 254
Opslag en dienstverlening voor vervoer	4 648	4 789	4 953	5 194	5 412	5 782
Post- en koeriersdiensten	1 794	1 565	1 500	1 398	1 400	1 471
Horeca	5 745	6 032	6 304	6 715	7 131	7 696
Informatie en communicatie	14 589	14 746	15 455	16 251	17 290	18 461
Uitgeverijen, film, radio en tv	2 549	2 499	2 488	2 482	2 508	2 571
Telecommunicatie	2 076	2 149	2 327	2 263	2 330	2 312
IT- en informatiedienstverlening	9 964	10 098	10 640	11 506	12 452	13 578
Financiële dienstverlening	19 007	18 953	17 835	17 851	17 611	17 144
Bankwezen	11 153	10 936	9 486	9 539	9 317	8 851
Verzekeraars en pensioenfondsen	5 068	5 089	5 089	5 127	5 040	4 725
Overige financiële dienstverlening	2 786	2 928	3 260	3 185	3 254	3 568
Exploitatie van en handel in onroerend goed	3 563	3 516	3 462	3 481	3 563	3 726
Zakelijke dienstverlening	54 507	56 315	58 015	61 037	64 611	68 768
Management- en technisch advies	27 918	28 389	28 009	28 714	29 670	30 798
Research	2 054	2 322	2 401	2 502	2 699	2 916
Reclame, design, overige dienstverlening	2 940	2 923	2 956	3 165	3 291	3 573
Verhuur van roerende goederen	1 382	1 415	1 570	1 499	1 600	1 786
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	13 659	14 654	16 267	18 070	19 929	21 766
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	745	782	805	901	992	1 143
Overige zakelijke dienstverlening	5 809	5 830	6 007	6 186	6 430	6 786
Overheid en zorg	97 353	97 819	98 090	100 615	103 833	107 987
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	29 633	29 546	29 556	30 383	31 470	32 764
Onderwijs	22 777	22 943	23 344	24 001	24 575	25 549
Gezondheidszorg	22 513	23 000	23 226	23 831	24 399	25 409
Verzorging en welzijn	22 430	22 330	21 964	22 400	23 389	24 265
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	8 628	8 749	8 667	8 977	9 379	9 899
Cultuur, sport en recreatie	3 601	3 669	3 613	3 715	3 866	4 098
Overige dienstverlening	4 546	4 598	4 522	4 671	4 849	5 061
Huishoudens met personeel	481	482	532	591	664	740
Beloning van werknemers	324 676	328 166	330 267	340 586	352 818	369 439

P 6 Lonen naar bedrijfstakken, -klassen

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	2 423	2 413	2 421	2 484	2 615	2 756
Delfstoffenwinning	795	863	923	882	695	668
Industrie	30 062	30 143	30 738	31 473	32 492	33 701
Voedings-, genotmiddelenindustrie	4 672	4 732	4 780	4 965	5 117	5 375
Textiel-, kleding-, lederindustrie	493	488	490	494	496	506
Hout-, papier-, grafische industrie	2 028	1 933	1 877	1 921	1 905	1 945
Aardolie-industrie	408	407	429	433	444	455
Chemische industrie	2 800	2 742	2 842	2 866	2 971	3 117
Farmaceutische industrie	721	695	737	728	760	786
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	2 154	2 108	2 138	2 192	2 300	2 359
Basismetaal, metaalproductenindustrie	4 117	4 141	4 271	4 365	4 494	4 680
Elektrotechnische industrie	1 545	1 596	1 617	1 570	1 703	1 634
Elektrische apparatenindustrie	1 020	1 045	1 029	1 150	1 129	1 158
Machine-industrie	3 771	3 924	4 027	4 149	4 370	4 602
Transportmiddelenindustrie	1 574	1 619	1 707	1 781	1 848	2 016
Overige industrie en reparatie	4 759	4 713	4 794	4 859	4 955	5 068
Energiebedrijven	1 602	1 600	1 603	1 597	1 626	1 669
Waterbedrijven en afvalbeheer	1 389	1 399	1 413	1 445	1 500	1 586
Bouwnijverheid	13 342	12 605	12 417	12 749	13 281	14 046
Algemene bouw en projectontwikkeling	3 697	3 378	3 321	3 569	3 769	4 047
Grond-, water- en wegenbouw	2 722	2 660	2 552	2 557	2 657	2 730
Gespecialiseerde bouw	6 923	6 567	6 544	6 623	6 855	7 269
Handel, vervoer en horeca	51 107	51 159	52 807	54 373	56 347	59 147
Autohandel en -reparatie	3 700	3 565	3 529	3 639	3 785	3 957
Groothandel en handelsbemiddeling	18 966	18 991	19 855	20 409	21 025	22 069
Detailhandel (niet in auto's)	10 521	10 617	10 786	10 986	11 428	11 874
Vervoer over land	5 932	5 878	6 040	6 299	6 469	6 761
Vervoer over water	757	743	741	747	753	756
Vervoer door de lucht	1 547	1 496	1 596	1 597	1 634	1 713
Opslag en dienstverlening voor vervoer	3 652	3 748	3 907	4 081	4 253	4 521
Post- en koeriersdiensten	1 238	1 149	1 099	1 049	1 051	1 107
Horeca	4 794	4 972	5 254	5 566	5 949	6 389
Informatie en communicatie	11 779	11 960	12 558	13 373	14 265	15 161
Uitgeverijen, film, radio en tv	2 069	2 006	2 009	2 004	2 045	2 102
Telecommunicatie	1 664	1 719	1 752	1 833	1 875	1 849
IT- en informatiedienstverlening	8 046	8 235	8 797	9 536	10 345	11 210
Financiële dienstverlening	14 947	14 412	14 131	14 017	13 547	13 494
Bankwezen	8 522	8 048	7 609	7 623	7 189	7 027
Verzekeraars en pensioenfondsen	4 155	4 073	4 004	3 965	3 832	3 699
Overige financiële dienstverlening	2 270	2 291	2 518	2 429	2 526	2 768
Exploitatie van en handel in onroerend goed	2 731	2 661	2 671	2 713	2 791	2 912
Zakelijke dienstverlening	43 813	44 682	46 936	49 316	52 310	55 446
Management- en technisch advies	22 461	22 609	22 878	23 518	24 323	25 247
Research	1 673	1 703	1 893	1 969	2 134	2 296
Reclame, design, overige dienstverlening	2 402	2 365	2 426	2 598	2 701	2 920
Verhuur van roerende goederen	1 081	1 093	1 261	1 187	1 264	1 403
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	10 992	11 697	13 066	14 412	15 982	17 313
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	620	650	670	752	821	946
Overige zakelijke dienstverlening	4 584	4 565	4 742	4 880	5 085	5 321
Overheid en zorg	74 322	74 031	75 056	77 128	79 401	82 217
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	21 879	21 693	21 835	22 558	23 275	23 887
Onderwijs	17 327	17 305	17 812	18 449	18 684	19 412
Gezondheidszorg	17 776	17 970	18 443	18 884	19 366	20 161
Verzorging en welzijn	17 340	17 063	16 966	17 237	18 076	18 757
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	6 957	6 990	7 016	7 255	7 603	8 025
Cultuur, sport en recreatie	2 881	2 910	2 905	2 984	3 118	3 295
Overige dienstverlening	3 616	3 618	3 604	3 708	3 853	4 023
Huishoudens met personeel	460	462	507	563	632	707
Lonen	255 269	254 918	260 690	268 805	278 473	290 828

P 7 Sociale premies ten laste van werkgevers naar bedrijfstakken, -klassen

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	623	641	617	641	654	707
Delfstoffenwinning	323	379	317	244	155	157
Industrie	7 814	8 857	8 078	8 490	8 552	9 017
Voedings-, genotmiddelenindustrie	1 170	1 255	1 227	1 313	1 361	1 458
Textiel-, kleding-, lederindustrie	139	145	132	134	137	143
Hout-, papier-, grafische industrie	521	520	475	486	482	513
Aardolie-industrie	72	238	177	147	115	125
Chemische industrie	636	760	633	676	733	738
Farmaceutische industrie	168	169	165	288	182	202
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	626	617	597	617	629	657
Basismetale, metaalproductenindustrie	1 054	1 157	1 133	1 176	1 190	1 263
Elektrotechnische industrie	306	530	375	373	373	406
Elektrische apparatenindustrie	196	462	270	311	313	322
Machine-industrie	1 060	1 038	1 004	1 052	1 095	1 167
Transportmiddelenindustrie	390	437	434	460	472	523
Overige industrie en reparatie	1 476	1 529	1 456	1 457	1 470	1 500
Energiebedrijven	470	435	378	379	401	434
Waterbedrijven en afvalbeheer	424	429	399	412	431	475
Bouwnijverheid	3 698	3 841	3 638	3 574	3 682	3 895
Algemene bouw en projectontwikkeling	1 079	1 085	1 037	1 009	1 067	1 149
Grond-, water- en wegenbouw	719	772	705	673	704	714
Gespecialiseerde bouw	1 900	1 984	1 896	1 892	1 911	2 032
Handel, vervoer en horeca	12 957	13 304	12 994	13 631	14 100	15 196
Autohandel en -reparatie	919	987	924	956	980	1 032
Groothandel en handelsbemiddeling	4 535	4 645	4 515	4 749	4 966	5 377
Detailhandel (niet in auto's)	2 610	2 731	2 698	2 749	2 938	3 084
Vervoer over land	1 727	1 758	1 768	1 858	1 904	2 037
Vervoer over water	186	192	182	188	187	193
Vervoer door de lucht	477	474	410	520	435	541
Opslag en dienstverlening voor vervoer	996	1 041	1 046	1 113	1 159	1 261
Post- en koeriersdiensten	556	416	401	349	349	364
Horeca	951	1 060	1 050	1 149	1 182	1 307
Informatie en communicatie	2 810	2 786	2 897	2 878	3 025	3 300
Uitgeverijen, film, radio en tv	480	493	479	478	463	469
Telecommunicatie	412	430	575	430	455	463
IT- en informatiedienstverlening	1 918	1 863	1 843	1 970	2 107	2 368
Financiële dienstverlening	4 060	4 541	3 704	3 834	4 064	3 650
Bankwezen	2 631	2 888	1 877	1 916	2 128	1 824
Verzekeraars en pensioenfondsen	913	1 016	1 085	1 162	1 208	1 026
Overige financiële dienstverlening	516	637	742	756	728	800
Exploitatie van en handel in onroerend goed	832	855	791	768	772	814
Zakelijke dienstverlening	10 694	11 633	11 079	11 721	12 301	13 322
Management- en technisch advies	5 457	5 780	5 131	5 196	5 347	5 551
Research	381	619	508	533	565	620
Reclame, design, overige dienstverlening	538	558	530	567	590	653
Verhuur van roerende goederen	301	322	309	312	336	383
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	2 667	2 957	3 201	3 658	3 947	4 453
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	125	132	135	149	171	197
Overige zakelijke dienstverlening	1 225	1 265	1 265	1 306	1 345	1 465
Overheid en zorg	23 031	23 788	23 034	23 487	24 432	25 770
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	7 754	7 853	7 721	7 825	8 195	8 877
Onderwijs	5 450	5 638	5 532	5 552	5 891	6 137
Gezondheidszorg	4 737	5 030	4 783	4 947	5 033	5 248
Verzorging en welzijn	5 090	5 267	4 998	5 163	5 313	5 508
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	1 671	1 759	1 651	1 722	1 776	1 874
Cultuur, sport en recreatie	720	759	708	731	748	803
Overige dienstverlening	930	980	918	963	996	1 038
Huishoudens met personeel	21	20	25	28	32	33
Sociale premies ten laste van werkgevers	69 407	73 248	69 577	71 781	74 345	78 611

P 8 Exploitatieoverschot / gemengd inkomen (bruto) naar bedrijfstakken, -klassen

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	9 647	9 388	9 586	9 935	10 958	9 776
Delfstoffenwinning	21 170	15 482	11 323	6 796	6 569	6 511
Industrie	30 229	30 646	35 951	37 327	41 009	43 604
Voedings-, genotmiddelenindustrie	7 515	8 135	8 413	8 808	9 179	9 003
Textiel-, kleding-, lederindustrie	441	447	477	513	526	571
Hout-, papier-, grafische industrie	1 292	1 428	1 486	1 566	1 716	1 835
Aardolie-industrie	30	- 1 026	856	826	929	867
Chemische industrie	4 669	4 628	6 007	6 747	7 577	7 999
Farmaceutische industrie	1 156	1 181	1 552	1 734	1 819	1 921
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	1 393	1 639	1 634	2 034	2 064	2 208
Basismetale, metaalproductenindustrie	2 736	3 201	3 105	3 562	3 503	3 652
Elektrotechnische industrie	2 519	2 255	2 869	2 065	2 090	2 426
Elektrische apparatenindustrie	1 142	842	1 349	1 469	1 590	1 612
Machine-industrie	4 071	4 741	4 761	4 688	5 879	6 848
Transportmiddelenindustrie	1 371	1 203	1 399	1 348	1 827	2 264
Overige industrie en reparatie	1 894	1 972	2 043	1 967	2 310	2 398
Energiebedrijven	5 758	5 195	5 720	5 636	5 253	5 553
Waterbedrijven en afvalbeheer	2 119	2 272	2 410	2 350	2 411	2 250
Bouwnijverheid	8 568	9 394	10 279	11 802	12 951	15 417
Algemene bouw en projectontwikkeling	2 482	3 144	4 059	4 656	5 064	6 051
Grond-, water- en wegenbouw	1 277	1 058	972	1 121	1 065	1 297
Gespecialiseerde bouw	4 809	5 192	5 248	6 025	6 822	8 069
Handel, vervoer en horeca	52 331	55 134	60 505	63 058	66 935	69 404
Autohandel en -reparatie	2 805	2 838	3 264	3 471	3 779	4 174
Groothandel en handelsbemiddeling	25 415	26 316	28 036	29 015	30 344	31 017
Detailhandel (niet in auto's)	9 119	8 936	9 690	10 547	11 321	11 961
Vervoer over land	3 413	3 747	3 869	4 097	4 662	4 873
Vervoer over water	1 619	1 901	2 246	1 914	1 935	2 121
Vervoer door de lucht	435	511	1 501	1 816	1 851	1 629
Opslag en dienstverlening voor vervoer	4 958	5 579	6 022	5 647	6 104	5 992
Post- en koeriersdiensten	462	739	609	691	654	665
Horeca	4 105	4 567	5 268	5 860	6 285	6 972
Informatie en communicatie	13 368	13 750	14 225	15 127	15 593	15 820
Uitgeverijen, film, radio en tv	2 177	2 384	2 419	2 509	2 730	2 803
Telecommunicatie	6 004	5 707	5 234	4 947	5 099	4 830
IT- en informatiedienstverlening	5 187	5 659	6 572	7 671	7 764	8 187
Financiële dienstverlening	33 345	33 032	33 625	30 396	28 968	28 296
Bankwezen	26 427	25 776	28 057	26 533	25 178	23 109
Verzekeraars en pensioenfondsen	5 546	5 778	3 836	2 047	1 596	2 771
Overige financiële dienstverlening	1 372	1 478	1 732	1 816	2 194	2 416
Exploitatie van en handel in onroerend goed	28 184	30 583	32 232	34 143	38 160	41 710
Zakelijke dienstverlening	27 591	29 108	32 494	33 758	35 749	39 430
Management- en technisch advies	10 810	12 188	15 256	15 264	15 338	17 034
Research	908	594	506	642	524	696
Reclame, design, overige dienstverlening	3 101	3 037	3 069	3 490	3 594	3 553
Verhuur van roerende goederen	6 457	6 441	5 584	5 380	5 974	6 099
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	847	905	1 325	1 372	1 696	2 636
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	1 811	2 308	2 803	3 440	4 081	4 495
Overige zakelijke dienstverlening	3 657	3 635	3 951	4 170	4 542	4 917
Overheid en zorg	32 740	33 818	34 227	35 484	35 852	36 896
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	13 763	13 825	13 875	13 934	14 358	14 873
Onderwijs	6 912	7 184	7 367	7 651	7 841	8 029
Gezondheidszorg	8 784	8 844	9 061	9 264	9 402	9 284
Verzorging en welzijn	3 281	3 965	3 924	4 635	4 251	4 710
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	5 881	5 974	6 374	6 535	6 664	6 794
Cultuur, sport en recreatie	3 385	3 478	3 810	3 919	4 009	4 003
Overige dienstverlening	2 496	2 496	2 564	2 616	2 655	2 791
Huishoudens met personeel	0	0	0	0	0	0
Exploitatieoverschot / gemengd inkomen (bruto)	270 931	273 776	288 951	292 347	307 072	321 461

P 9 Exploitatieoverschot / gemengd inkomen (netto) naar bedrijfstakken, -klassen

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	5 814	5 454	5 556	5 818	6 785	5 455
Delfstoffenwinning	19 258	13 501	9 279	4 733	4 387	4 244
Industrie	16 578	16 787	21 764	22 940	26 340	28 489
Voedings-, genotmiddelenindustrie	5 381	5 951	6 156	6 508	6 830	.
Textiel-, kleding-, lederindustrie	269	277	308	345	358	.
Hout-, papier-, grafische industrie	419	568	629	714	873	.
Aardolie-industrie	- 556	- 1 623	240	207	303	.
Chemische industrie	2 354	2 243	3 573	4 331	5 150	.
Farmaceutische industrie	324	373	765	970	1 078	.
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	683	924	911	1 314	1 344	.
Basismetale, metaalproductenindustrie	1 665	2 120	2 000	2 441	2 359	.
Elektrotechnische industrie	1 631	1 355	1 896	985	897	.
Elektrische apparatenindustrie	264	- 45	448	554	645	.
Machine-industrie	2 403	3 012	2 949	2 797	3 916	.
Transportmiddelenindustrie	736	562	755	712	1 195	.
Overige industrie en reparatie	1 005	1 070	1 134	1 062	1 392	.
Energiebedrijven	2 505	1 815	2 202	2 024	1 478	1 596
Waterbedrijven en afvalbeheer	815	965	1 091	1 023	1 057	856
Bouwnijverheid	6 127	6 919	7 764	9 253	10 350	12 685
Algemene bouw en projectontwikkeling	1 709	2 368	3 280	3 868	4 250	.
Grond-, water- en wegenbouw	709	476	379	527	472	.
Gespecialiseerde bouw	3 709	4 075	4 105	4 858	5 628	.
Handel, vervoer en horeca	37 494	40 130	45 106	47 286	50 640	52 341
Autohandel en -reparatie	1 722	1 755	2 162	2 347	2 625	.
Groothandel en handelsbemiddeling	21 335	22 124	23 665	24 539	25 732	.
Detailhandel (niet in auto's)	6 371	6 237	7 013	7 884	8 640	.
Vervoer over land	1 743	2 057	2 125	2 295	2 765	.
Vervoer over water	849	1 118	1 461	1 139	1 174	.
Vervoer door de lucht	- 201	- 109	865	1 087	996	.
Opslag en dienstverlening voor vervoer	2 230	2 761	3 069	2 602	2 975	.
Post- en koeriersdiensten	210	486	349	423	378	.
Horeca	3 235	3 701	4 397	4 970	5 355	.
Informatie en communicatie	7 549	7 875	8 175	8 688	8 754	8 745
Uitgeverijen, film, radio en tv	1 586	1 783	1 797	1 867	2 075	.
Telecommunicatie	2 737	2 451	1 980	1 699	1 826	.
IT- en informatiedienstverlening	3 226	3 641	4 398	5 122	4 853	.
Financiële dienstverlening	29 062	28 749	29 364	26 080	24 477	23 519
Bankwezen	24 068	23 389	25 681	24 081	22 603	.
Verzekeraars en pensioenfondsen	4 152	4 426	2 515	765	287	.
Overige financiële dienstverlening	842	934	1 168	1 234	1 587	.
Exploitatie van en handel in onroerend goed	1 994	4 584	6 380	8 024	11 395	13 147
Zakelijke dienstverlening	18 391	19 602	23 027	23 986	25 596	28 507
Management- en technisch advies	8 056	9 365	12 387	12 315	12 305	.
Research	359	39	- 67	58	- 86	.
Reclame, design, overige dienstverlening	2 525	2 465	2 499	2 923	3 022	.
Verhuur van roerende goederen	2 299	2 069	1 347	972	1 380	.
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	471	529	945	986	1 294	.
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	1 660	2 148	2 621	3 226	3 827	.
Overige zakelijke dienstverlening	3 021	2 987	3 295	3 506	3 854	.
Overheid en zorg	7 993	8 770	8 865	9 827	9 545	9 748
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	0	0	0	0	0	.
Onderwijs	995	1 212	1 305	1 500	1 608	.
Gezondheidszorg	5 824	5 754	5 831	5 908	5 931	.
Verzorging en welzijn	1 174	1 804	1 729	2 419	2 006	.
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	4 184	4 259	4 636	4 753	4 816	4 868
Cultuur, sport en recreatie	2 499	2 567	2 867	2 928	2 958	.
Overige dienstverlening	1 685	1 692	1 769	1 825	1 858	.
Huishoudens met personeel	0	0	0	0	0	.
Exploitatieoverschot / gemengd inkomen (netto)	157 764	159 410	173 209	174 435	185 620	194 200

P 10 Verbruik van vaste activa naar bedrijfstakken, -klassen

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	3 833	3 934	4 030	4 117	4 173	4 321
Delfstoffenwinning	1 912	1 981	2 044	2 063	2 182	2 267
Industrie	13 651	13 859	14 187	14 387	14 669	15 115
Voedings-, genotmiddelenindustrie	2 134	2 184	2 257	2 300	2 349	.
Textiel-, kleding-, lederindustrie	172	170	169	168	168	.
Hout-, papier-, grafische industrie	873	860	857	852	843	.
Aardolie-industrie	586	597	616	619	626	.
Chemische industrie	2 315	2 385	2 434	2 416	2 427	.
Farmaceutische industrie	832	808	787	764	741	.
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	710	715	723	720	720	.
Basismetale, metaalproductenindustrie	1 071	1 081	1 105	1 121	1 144	.
Elektrotechnische industrie	888	900	973	1 080	1 193	.
Elektrische apparatenindustrie	878	887	901	915	945	.
Machine-industrie	1 668	1 729	1 812	1 891	1 963	.
Transportmiddelenindustrie	635	641	644	636	632	.
Overige industrie en reparatie	889	902	909	905	918	.
Energiebedrijven	3 253	3 380	3 518	3 612	3 775	3 957
Waterbedrijven en afvalbeheer	1 304	1 307	1 319	1 327	1 354	1 394
Bouwnijverheid	2 441	2 475	2 515	2 549	2 601	2 732
Algemene bouw en projectontwikkeling	773	776	779	788	814	.
Grond-, water- en wegenbouw	568	582	593	594	593	.
Gespecialiseerde bouw	1 100	1 117	1 143	1 167	1 194	.
Handel, vervoer en horeca	14 837	15 004	15 399	15 772	16 295	17 063
Autohandel en -reparatie	1 083	1 083	1 102	1 124	1 154	.
Groothandel en handelsbemiddeling	4 080	4 192	4 371	4 476	4 612	.
Detailhandel (niet in auto's)	2 748	2 699	2 677	2 663	2 681	.
Vervoer over land	1 670	1 690	1 744	1 802	1 897	.
Vervoer over water	770	783	785	775	761	.
Vervoer door de lucht	636	620	636	729	855	.
Opslag en dienstverlening voor vervoer	2 728	2 818	2 953	3 045	3 129	.
Post- en koeriersdiensten	252	253	260	268	276	.
Horeca	870	866	871	890	930	.
Informatie en communicatie	5 819	5 875	6 050	6 439	6 839	7 075
Uitgeverijen, film, radio en tv	591	601	622	642	655	.
Telecommunicatie	3 267	3 256	3 254	3 248	3 273	.
IT- en informatiedienstverlening	1 961	2 018	2 174	2 549	2 911	.
Financiële dienstverlening	4 283	4 283	4 261	4 316	4 491	4 777
Bankwezen	2 359	2 387	2 376	2 452	2 575	.
Verzekeraars en pensioenfondsen	1 394	1 352	1 321	1 282	1 309	.
Overige financiële dienstverlening	530	544	564	582	607	.
Exploitatie van en handel in onroerend goed	26 190	25 999	25 852	26 119	26 765	28 563
Zakelijke dienstverlening	9 200	9 506	9 467	9 772	10 153	10 923
Management- en technisch advies	2 754	2 823	2 869	2 949	3 033	.
Research	549	555	573	584	610	.
Reclame, design, overige dienstverlening	576	572	570	567	572	.
Verhuur van roerende goederen	4 158	4 372	4 237	4 408	4 594	.
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	376	376	380	386	402	.
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	151	160	182	214	254	.
Overige zakelijke dienstverlening	636	648	656	664	688	.
Overheid en zorg	24 747	25 048	25 362	25 657	26 307	27 148
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	13 763	13 825	13 875	13 934	14 358	.
Onderwijs	5 917	5 972	6 062	6 151	6 233	.
Gezondheidszorg	2 960	3 090	3 230	3 356	3 471	.
Verzorging en welzijn	2 107	2 161	2 195	2 216	2 245	.
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	1 697	1 715	1 738	1 782	1 848	1 926
Cultuur, sport en recreatie	886	911	943	991	1 051	.
Overige dienstverlening	811	804	795	791	797	.
Huishoudens met personeel	0	0	0	0	0	.
Verbruik van vaste activa	113 167	114 366	115 742	117 912	121 452	127 261

P 11.1 Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen) naar bedrijfstakken, -klassen

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	11 828	11 674	11 898	12 513	13 697	12 625
Delfstoffenwinning	22 301	16 741	12 569	7 923	7 422	7 348
Industrie	67 949	69 578	74 533	76 862	81 583	85 971
Voedings-, genotmiddelenindustrie	13 442	14 228	14 500	15 174	15 726	15 932
Textiel-, kleding-, lederindustrie	1 078	1 085	1 099	1 140	1 156	1 220
Hout-, papier-, grafische industrie	3 845	3 892	3 849	3 985	4 120	4 311
Aardolie-industrie	533	- 339	1 504	1 455	1 541	1 506
Chemische industrie	8 121	8 159	9 497	10 279	11 273	11 862
Farmaceutische industrie	2 028	2 024	2 423	2 713	2 729	2 884
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	4 179	4 376	4 377	4 842	4 984	5 224
Basismetale, metaalproductenindustrie	7 900	8 501	8 504	9 106	9 190	9 600
Elektrotechnische industrie	4 277	4 292	4 743	3 848	4 012	4 325
Elektrische apparatenindustrie	2 327	2 320	2 611	2 869	2 972	3 039
Machine-industrie	8 809	9 607	9 635	9 649	11 109	12 387
Transportmiddelenindustrie	3 322	3 237	3 516	3 551	4 118	4 771
Overige industrie en reparatie	8 088	8 196	8 275	8 251	8 653	8 910
Energiebedrijven	7 909	7 372	7 817	7 781	7 389	7 812
Waterbedrijven en afvalbeheer	3 904	4 077	4 172	4 179	4 311	4 267
Bouwnijverheid	25 632	25 882	26 394	28 188	29 970	33 420
Algemene bouw en projectontwikkeling	7 291	7 638	8 446	9 268	9 927	11 275
Grond-, water- en wegenbouw	4 711	4 481	4 218	4 340	4 417	4 736
Gespecialiseerde bouw	13 630	13 763	13 730	14 580	15 626	17 409
Handel, vervoer en horeca	116 061	119 378	126 069	130 564	136 693	143 014
Autohandel en -reparatie	7 461	7 444	7 770	8 111	8 574	9 198
Groothandel en handelsbemiddeling	49 127	50 158	52 549	54 295	56 413	58 560
Detailhandel (niet in auto's)	22 295	22 364	23 257	24 357	25 726	26 892
Vervoer over land	10 075	10 394	10 715	11 136	11 827	12 470
Vervoer over water	2 505	2 772	3 106	2 785	2 812	3 005
Vervoer door de lucht	2 511	2 540	3 546	3 950	3 938	3 919
Opslag en dienstverlening voor vervoer	9 770	10 542	11 142	10 968	11 661	11 939
Post- en koeriersdiensten	2 284	2 341	2 156	2 130	2 092	2 173
Horeca	10 033	10 823	11 828	12 832	13 650	14 858
Informatie en communicatie	27 820	28 338	29 469	31 109	32 619	34 024
Uitgeverijen, film, radio en tv	4 737	4 891	4 912	4 997	5 241	5 382
Telecommunicatie	8 071	7 852	7 545	7 192	7 417	7 128
IT- en informatiedienstverlening	15 012	15 595	17 012	18 920	19 961	21 514
Financiële dienstverlening	53 030	53 646	52 494	49 758	48 133	46 959
Bankwezen	38 187	38 295	38 519	37 526	35 954	33 397
Verzekeraars en pensioenfondsen	10 655	10 909	8 961	7 209	6 696	7 542
Overige financiële dienstverlening	4 188	4 442	5 014	5 023	5 483	6 020
Exploitatie van en handel in onroerend goed	34 652	38 152	39 504	41 618	45 934	50 014
Zakelijke dienstverlening	81 231	84 627	89 574	93 738	99 150	106 734
Management- en technisch advies	38 724	40 591	43 146	43 831	44 865	47 687
Research	1 912	1 837	1 792	1 937	2 009	2 185
Reclame, design, overige dienstverlening	6 003	5 933	5 999	6 616	6 837	7 095
Verhuur van roerende goederen	8 255	8 301	7 582	7 359	8 047	8 398
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	14 381	15 434	17 507	19 340	21 407	24 086
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	2 546	3 082	3 599	4 320	5 048	5 605
Overige zakelijke dienstverlening	9 410	9 449	9 949	10 335	10 937	11 678
Overheid en zorg	129 230	130 966	131 636	135 414	139 037	144 284
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	43 872	43 876	44 041	44 924	46 453	48 255
Onderwijs	29 927	30 400	31 008	31 949	32 687	33 853
Gezondheidszorg	29 626	30 235	30 648	31 478	32 196	33 170
Verzorging en welzijn	25 805	26 455	25 939	27 063	27 701	29 006
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	14 162	14 383	14 706	15 177	15 628	16 305
Cultuur, sport en recreatie	6 685	6 831	7 114	7 322	7 496	7 763
Overige dienstverlening	6 996	7 070	7 060	7 264	7 468	7 802
Huishoudens met personeel	481	482	532	591	664	740
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	595 709	604 814	620 835	634 824	661 566	692 777

P 11.2 Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen) naar bedrijfstakken, -klassen: volumemutaties

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	%					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	0,9	4,6	2,1	2,2	0,5	- 2,5
Delfstoffenwinning	8,2	- 14,1	- 15,2	- 8,3	- 16,0	- 15,0
Industrie	- 0,9	2,4	0,7	2,2	6,1	4,7
Voedings-, genotmiddelenindustrie	2,4	4,0	3,5	- 0,5	0,3	1,4
Textiel-, kleding-, lederindustrie	1,4	- 2,0	1,8	- 2,5	3,8	1,6
Hout-, papier-, grafische industrie	1,2	2,1	- 0,0	2,4	1,6	3,3
Aardolie-industrie	4,9	27,6	- 5,9	0,7	- 6,6	9,3
Chemische industrie	- 7,8	- 3,7	- 0,8	10,2	8,8	4,1
Farmaceutische industrie	4,0	1,9	15,8	6,6	3,9	5,7
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	- 0,1	3,5	- 2,2	8,2	5,1	4,7
Basismetale, metaalproductenindustrie	- 3,8	4,0	- 1,4	4,3	3,3	3,7
Elektrotechnische industrie	7,0	6,1	- 9,8	- 1,1	5,0	5,5
Elektrische apparatenindustrie	- 1,1	- 0,5	8,3	2,5	6,8	- 1,3
Machine-industrie	1,8	6,7	1,2	- 1,8	16,4	11,1
Transportmiddelenindustrie	- 1,9	- 3,7	6,6	3,6	19,8	9,7
Overige industrie en reparatie	- 6,8	- 0,6	- 2,3	- 2,5	4,7	3,3
Energiebedrijven	2,7	1,5	5,0	0,0	2,3	0,6
Waterbedrijven en afvalbeheer	6,9	7,6	6,0	1,4	2,6	1,4
Bouwnijverheid	- 5,8	3,2	6,9	8,6	7,5	7,7
Algemene bouw en projectontwikkeling	- 14,2	9,6	18,8	13,5	11,8	9,7
Grond-, water- en wegenbouw	5,1	- 5,2	- 3,8	3,6	- 3,8	2,9
Gespecialiseerde bouw	- 4,2	2,6	3,8	7,2	8,1	7,9
Handel, vervoer en horeca	0,9	3,0	2,5	2,2	3,3	3,2
Autohandel en -reparatie	- 7,3	- 1,0	8,9	0,9	5,2	7,0
Groothandel en handelsbemiddeling	5,3	4,0	2,0	4,8	2,4	2,5
Detailhandel (niet in auto's)	- 3,3	2,1	4,4	1,0	3,7	2,9
Vervoer over land	- 3,3	- 0,0	- 1,3	0,1	5,6	4,3
Vervoer over water	12,1	10,3	0,3	- 9,1	2,3	- 2,5
Vervoer door de lucht	1,9	4,5	- 1,3	12,9	1,3	5,6
Opslag en dienstverlening voor vervoer	1,0	5,3	3,5	- 4,1	6,3	3,6
Post- en koeriersdiensten	- 11,6	- 5,6	- 14,4	- 6,5	- 6,1	- 0,7
Horeca	0,8	3,6	4,9	3,4	2,8	4,3
Informatie en communicatie	2,0	3,6	4,9	5,8	6,6	3,9
Uitgeverijen, film, radio en tv	- 4,3	1,6	- 1,5	- 1,0	4,0	1,2
Telecommunicatie	- 2,3	2,8	1,8	- 1,6	12,1	4,0
IT- en informatiedienstverlening	6,6	4,7	8,4	11,0	5,2	4,5
Financiële dienstverlening	- 2,0	- 2,2	0,3	0,4	- 1,3	- 1,4
Bankwezen	- 4,2	- 2,7	- 0,3	1,0	- 0,7	- 1,6
Verzekeraars en pensioenfondsen	0,8	- 4,8	- 1,7	- 1,3	- 10,8	- 6,7
Overige financiële dienstverlening	9,9	8,3	10,3	- 0,8	7,8	6,2
Exploitatie van en handel in onroerend goed	5,1	4,6	2,8	0,9	2,8	2,7
Zakelijke dienstverlening	- 1,2	3,4	4,4	3,4	4,1	4,8
Management- en technisch advies	- 2,5	4,9	4,5	0,7	1,6	4,3
Research	6,7	- 6,1	- 2,6	4,9	3,1	5,9
Reclame, design, overige dienstverlening	- 0,6	- 3,3	- 1,6	8,9	0,4	2,5
Verhuur van roerende goederen	1,1	- 1,9	- 7,2	- 3,2	8,5	2,5
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	- 2,6	6,8	11,7	8,5	8,1	6,2
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	4,1	17,3	15,4	20,7	13,5	9,3
Overige zakelijke dienstverlening	1,5	- 1,3	3,4	1,4	3,0	4,9
Overheid en zorg	0,6	0,7	0,2	0,6	1,2	0,9
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	1,0	- 0,7	- 0,5	0,3	1,9	0,6
Onderwijs	0,4	0,5	0,6	- 1,0	0,5	- 0,4
Gezondheidszorg	- 0,5	1,8	1,5	1,1	0,9	0,8
Verzorging en welzijn	1,3	2,1	- 0,6	2,1	1,4	3,0
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	- 3,4	- 1,4	1,0	1,2	1,9	2,8
Cultuur, sport en recreatie	- 5,0	- 1,4	0,6	1,5	1,9	1,9
Overige dienstverlening	- 1,9	- 1,4	0,9	0,2	1,2	3,2
Huishoudens met personeel	- 1,6	- 0,4	7,9	10,0	11,2	9,5
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	0,3	1,4	1,7	2,0	2,9	2,6

P 11.3 Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen) naar bedrijfstakken, -klassen: prijsmutaties

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	%					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	8,2	- 5,6	- 0,2	2,9	8,9	- 5,4
Delfstoffenwinning	- 3,7	- 12,6	- 11,5	- 31,2	11,6	16,5
Industrie	- 2,1	0,0	6,4	1,0	0,1	0,7
Voedings-, genotmiddelenindustrie	0,5	1,8	- 1,6	5,2	3,3	- 0,1
Textiel-, kleding-, lederindustrie	0,7	2,7	- 0,5	6,3	- 2,3	3,9
Hout-, papier-, grafische industrie	- 4,1	- 0,8	- 1,1	1,1	1,8	1,3
Aardolie-industrie	- 45,4	- 149,9	- 571,5	- 4,0	13,4	- 10,6
Chemische industrie	1,1	4,3	17,3	- 1,8	0,8	1,0
Farmaceutische industrie	- 39,8	- 2,1	3,4	5,1	- 3,2	0,0
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	- 0,2	1,2	2,3	2,3	- 2,0	0,1
Basismetale, metaalproductenindustrie	1,1	3,5	1,5	2,7	- 2,3	0,8
Elektrotechnische industrie	- 7,0	- 5,4	22,5	- 18,0	- 0,7	2,2
Elektrische apparatenindustrie	3,1	0,2	3,9	7,3	- 3,0	3,6
Machine-industrie	2,4	2,2	- 0,9	2,0	- 1,1	0,4
Transportmiddelenindustrie	4,2	1,2	1,9	- 2,5	- 3,2	5,6
Overige industrie en reparatie	1,6	1,9	3,3	2,3	0,2	- 0,3
Energiebedrijven	- 5,5	- 8,1	1,0	- 0,5	- 7,2	5,1
Waterbedrijven en afvalbeheer	- 4,0	- 3,0	- 3,5	- 1,2	0,6	- 2,4
Bouwnijverheid	- 0,1	- 2,1	- 4,6	- 1,7	- 1,1	3,5
Algemene bouw en projectontwikkeling	- 1,0	- 4,4	- 6,9	- 3,3	- 4,2	3,5
Grond-, water- en wegenbouw	1,3	0,3	- 2,1	- 0,7	5,7	4,2
Gespecialiseerde bouw	- 0,1	- 1,6	- 3,9	- 0,9	- 0,9	3,3
Handel, vervoer en horeca	2,7	- 0,1	3,0	1,3	1,4	1,4
Autohandel en -reparatie	7,9	0,7	- 4,1	3,5	0,5	0,3
Groothandel en handelsbemiddeling	0,6	- 1,8	2,7	- 1,4	1,4	1,3
Detailhandel (niet in auto's)	4,7	- 1,7	- 0,4	3,7	1,8	1,6
Vervoer over land	3,4	3,2	4,5	3,8	0,6	1,1
Vervoer over water	7,0	0,3	11,7	- 1,3	- 1,3	9,6
Vervoer door de lucht	6,4	- 3,2	41,4	- 1,3	- 1,6	- 5,7
Opslag en dienstverlening voor vervoer	1,5	2,4	2,2	2,6	0,0	- 1,2
Post- en koeriersdiensten	9,0	8,5	7,5	5,7	4,5	4,6
Horeca	2,2	4,1	4,2	4,9	3,5	4,3
Informatie en communicatie	- 1,9	- 1,7	- 0,8	- 0,2	- 1,7	0,4
Uitgeverijen, film, radio en tv	2,7	1,6	2,0	2,8	0,9	1,5
Telecommunicatie	- 3,4	- 5,4	- 5,6	- 3,1	- 8,0	- 7,6
IT- en informatiedienstverlening	- 2,5	- 0,7	0,6	0,2	0,2	3,1
Financiële dienstverlening	0,9	3,5	- 2,4	- 5,6	- 2,0	- 1,0
Bankwezen	8,3	3,0	0,9	- 3,5	- 3,5	- 5,6
Verzekeraars en pensioenfondsen	- 17,4	7,6	- 16,4	- 18,5	4,2	20,7
Overige financiële dienstverlening	- 5,1	- 2,1	2,4	1,0	1,3	3,4
Exploitatie van en handel in onroerend goed	1,6	5,3	0,7	4,4	7,3	6,0
Zakelijke dienstverlening	1,2	0,8	1,4	1,2	1,6	2,7
Management- en technisch advies	0,5	- 0,1	1,7	0,9	0,8	1,9
Research	1,2	2,3	0,2	3,1	0,6	2,7
Reclame, design, overige dienstverlening	- 1,5	2,2	2,8	1,3	2,9	1,2
Verhuur van roerende goederen	2,0	2,5	- 1,6	0,3	0,8	1,8
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	2,5	0,5	1,5	1,8	2,4	6,0
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	8,2	3,2	1,2	- 0,6	3,0	1,6
Overige zakelijke dienstverlening	1,1	1,7	1,9	2,5	2,7	1,8
Overheid en zorg	1,0	0,6	0,3	2,3	1,4	2,9
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	0,4	0,7	0,9	1,7	1,5	3,3
Onderwijs	0,3	1,1	1,4	4,0	1,8	4,0
Gezondheidszorg	3,0	0,3	- 0,1	1,6	1,3	2,2
Verzorging en welzijn	0,7	0,4	- 1,3	2,2	0,9	1,7
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	1,8	3,0	1,2	2,0	1,1	1,5
Cultuur, sport en recreatie	2,9	3,6	3,5	1,4	0,5	1,6
Overige dienstverlening	0,9	2,5	- 1,0	2,7	1,6	1,3
Huishoudens met personeel	- 0,2	0,6	2,3	1,0	1,1	1,8
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	0,6	0,1	0,9	0,3	1,2	2,0

P 11.4 Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen) naar bedrijfstakken, -klassen: % bbp

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	% bbp					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	1,8	1,7	1,7	1,8	1,9	1,6
Delfstoffenwinning	3,4	2,5	1,8	1,1	1,0	0,9
Industrie	10,3	10,4	10,8	10,9	11,1	11,1
Voedings-, genotmiddelenindustrie	2,0	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
Textiel-, kleding-, lederindustrie	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Hout-, papier-, grafische industrie	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Aardolie-industrie	0,1	-0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
Chemische industrie	1,2	1,2	1,4	1,5	1,5	1,5
Farmaceutische industrie	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	0,6	0,7	0,6	0,7	0,7	0,7
Basismetale, metaalproductenindustrie	1,2	1,3	1,2	1,3	1,2	1,2
Elektrotechnische industrie	0,6	0,6	0,7	0,5	0,5	0,6
Elektrische apparatenindustrie	0,4	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4
Machine-industrie	1,3	1,4	1,4	1,4	1,5	1,6
Transportmiddelenindustrie	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6
Overige industrie en reparatie	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Energiebedrijven	1,2	1,1	1,1	1,1	1,0	1,0
Waterbedrijven en afvalbeheer	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Bouwnijverheid	3,9	3,9	3,8	4,0	4,1	4,3
Algemene bouw en projectontwikkeling	1,1	1,1	1,2	1,3	1,3	1,5
Grond-, water- en wegenbouw	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6
Gespecialiseerde bouw	2,1	2,0	2,0	2,1	2,1	2,2
Handel, vervoer en horeca	17,6	17,8	18,3	18,4	18,5	18,5
Autohandel en -reparatie	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2	1,2
Groothandel en handelsbemiddeling	7,4	7,5	7,6	7,7	7,6	7,6
Detailhandel (niet in auto's)	3,4	3,3	3,4	3,4	3,5	3,5
Vervoer over land	1,5	1,5	1,6	1,6	1,6	1,6
Vervoer over water	0,4	0,4	0,5	0,4	0,4	0,4
Vervoer door de lucht	0,4	0,4	0,5	0,6	0,5	0,5
Opslag en dienstverlening voor vervoer	1,5	1,6	1,6	1,5	1,6	1,5
Post- en koeriersdiensten	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Horeca	1,5	1,6	1,7	1,8	1,8	1,9
Informatie en communicatie	4,2	4,2	4,3	4,4	4,4	4,4
Uitgeverijen, film, radio en tv	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Telecommunicatie	1,2	1,2	1,1	1,0	1,0	0,9
IT- en informatiedienstverlening	2,3	2,3	2,5	2,7	2,7	2,8
Financiële dienstverlening	8,0	8,0	7,6	7,0	6,5	6,1
Bankwezen	5,8	5,7	5,6	5,3	4,9	4,3
Verzekeraars en pensioenfondsen	1,6	1,6	1,3	1,0	0,9	1,0
Overige financiële dienstverlening	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8
Exploitatie van en handel in onroerend goed	5,2	5,7	5,7	5,9	6,2	6,5
Zakelijke dienstverlening	12,3	12,6	13,0	13,2	13,4	13,8
Management- en technisch advies	5,9	6,0	6,3	6,2	6,1	6,2
Research	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Reclame, design, overige dienstverlening	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Verhuur van roerende goederen	1,2	1,2	1,1	1,0	1,1	1,1
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	2,2	2,3	2,5	2,7	2,9	3,1
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	0,4	0,5	0,5	0,6	0,7	0,7
Overige zakelijke dienstverlening	1,4	1,4	1,4	1,5	1,5	1,5
Overheid en zorg	19,6	19,5	19,1	19,1	18,8	18,6
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	6,6	6,5	6,4	6,3	6,3	6,2
Onderwijs	4,5	4,5	4,5	4,5	4,4	4,4
Gezondheidszorg	4,5	4,5	4,4	4,4	4,4	4,3
Verzorging en welzijn	3,9	3,9	3,8	3,8	3,8	3,7
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
Cultuur, sport en recreatie	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Overige dienstverlening	1,1	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0
Huishoudens met personeel	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	90,2	90,1	90,0	89,6	89,6	89,5
Saldo van productgebonden belastingen en subsidies	9,8	9,9	10,0	10,4	10,4	10,5
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

P 12 Duale classificatie van de beloning van werknemers naar bedrijfstakken, -klassen, 2018*

	Totale economie	Niet-financiële vennoot- schappen	Financiële instellingen	Overheid	Huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens
	mln euro				
Bedrijfstakken en -klassen					
Landbouw, bosbouw en visserij	3 463	2 024	0	80	1 359
Delfstoffenwinning	825	824	0	0	1
Industrie	42 718	39 575	0	2 434	709
Voedings-, genotmiddelenindustrie	6 833	6 549	0	0	284
Textiel-, kleding-, lederindustrie	649	625	0	0	24
Hout-, papier-, grafische industrie	2 458	2 401	0	0	57
Aardolie-industrie	580	580	0	0	0
Chemische en farmaceutische industrie	4 843	4 841	0	1	1
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	3 016	2 992	0	0	24
Basismetale, metaalproductenindustrie	5 943	5 840	0	0	103
Elektrotechnische industrie	2 040	2 036	0	0	4
Elektrische apparatenindustrie	1 480	1 475	0	0	5
Machine-industrie	5 769	5 751	0	0	18
Transportmiddelenindustrie	2 539	2 520	0	0	19
Overige industrie en reparatie	6 568	3 965	0	2 433	170
Energiebedrijven	2 103	2 086	0	1	16
Waterbedrijven en afvalbeheer	2 061	1 613	0	390	58
Bouwnijverheid	17 941	16 976	0	0	965
Handel	47 393	44 396	0	0	2 997
Vervoer en post	19 254	17 943	0	677	634
Horeca	7 696	5 258	0	3	2 435
Informatie en communicatie	18 461	17 964	0	184	313
Financiële dienstverlening	17 144	0	16 940	93	111
Exploitatie van en handel in onroerend goed	3 726	3 442	0	6	278
Zakelijke dienstverlening	37 287	35 649	4	535	1 099
Verhuur en overige zakelijke diensten	31 481	30 516	0	46	919
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	32 764	0	0	32 764	0
Onderwijs	25 549	1 913	0	23 486	150
Gezondheidszorg en welzijnszorg	49 674	44 976	0	2 051	2 647
Cultuur en recreatie	4 098	2 719	0	637	742
Overige dienstverlening	5 801	2 236	0	574	2 991
Beloning van werknemers	369 439	270 110	16 944	63 961	18 424

P 13 Duale classificatie van de toegevoegde waarde naar bedrijfstakken, -klassen, 2018*

	Totale economie	Niet-financiële vennoot- schappen	Financiële instellingen	Overheid	Huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens
	mln euro				
Bedrijfstakken en -klassen					
Landbouw, bosbouw en visserij	12 625	3 815	0	85	8 725
Delfstoffenwinning	7 348	7 336	0	0	12
Industrie	85 971	78 316	0	2 507	5 148
Voedings-, genotmiddelenindustrie	15 932	13 025	0	0	2 907
Textiel-, kleding-, lederindustrie	1 220	1 113	0	0	107
Hout-, papier-, grafische industrie	4 311	4 084	0	0	227
Aardolie-industrie	1 506	1 506	0	0	0
Chemische en farmaceutische industrie	14 746	14 554	0	1	191
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	5 224	5 128	0	0	96
Basismetale, metaalproductenindustrie	9 600	9 074	0	0	526
Elektrotechnische industrie	4 325	4 302	0	0	23
Elektrische apparatenindustrie	3 039	3 010	0	0	29
Machine-industrie	12 387	12 316	0	0	71
Transportmiddelenindustrie	4 771	4 700	0	0	71
Overige industrie en reparatie	8 910	5 504	0	2 506	900
Energiebedrijven	7 812	7 422	0	22	368
Waterbedrijven en afvalbeheer	4 267	3 453	0	585	229
Bouwnijverheid	33 420	24 506	0	0	8 914
Handel	94 650	83 145	0	0	11 505
Vervoer en post	33 506	28 581	0	2 190	2 735
Horeca	14 858	8 811	0	3	6 044
Informatie en communicatie	34 024	31 249	0	187	2 588
Financiële dienstverlening	46 959	0	46 289	117	553
Exploitatie van en handel in onroerend goed	50 014	22 768	0	6	27 240
Zakelijke dienstverlening	56 967	45 684	8	827	10 448
Verhuur en overige zakelijke diensten	49 767	44 906	0	47	4 814
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	48 255	0	0	48 255	0
Onderwijs	33 853	2 348	0	29 848	1 657
Gezondheidszorg en welzijnszorg	62 176	49 742	0	2 218	10 216
Cultuur en recreatie	7 763	4 494	0	692	2 577
Overige dienstverlening	8 542	2 150	0	864	5 528
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	692 777	448 726	46 297	88 453	109 301

P 14 Arbeidsinkomensquote naar bedrijfstakken

	2013	2014	2015	2016	2017*	2018*
	%					
Bedrijfstakken						
Landbouw, bosbouw en visserij	87,0	84,9	93,9	92,8	91,1	93,0
Delfstoffenwinning	5,5	8,5	11,9	19,4	16,4	16,4
Industrie	75,2	76,0	70,2	69,8	66,8	65,7
Energiebedrijven	46,7	55,1	53,5	56,0	66,7	65,5
Waterbedrijven en afvalbeheer	75,3	71,8	68,3	70,4	70,4	76,5
Bouwnijverheid	96,1	94,7	91,7	88,4	86,6	83,0
Handel	66,5	66,3	65,0	64,4	63,8	64,2
Vervoer en opslag	83,8	78,7	75,0	76,6	75,0	77,1
Horeca	88,7	87,0	85,0	82,5	81,2	80,1
Informatie en communicatie	71,8	71,6	72,3	72,3	73,4	75,0
Financiële dienstverlening	40,2	40,4	38,6	41,5	42,8	43,2
Exploitatie van en handel in onroerend goed	99,8	68,1	57,8	50,2	39,9	35,2
Specialistische zakelijke dienstverlening	89,0	88,5	84,6	85,4	86,1	85,1
Verhuur en overige zakelijke dienstverlening	84,1	84,4	83,8	83,9	81,9	81,1
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Onderwijs	99,7	99,1	99,3	99,0	98,9	99,0
Gezondheids- en welzijnszorg	100,5	99,8	97,2	97,0	98,1	98,2
Cultuur, sport en recreatie	79,7	80,6	78,4	79,5	80,1	81,5
Overige dienstverlening	104,6	105,3	101,8	101,9	103,0	102,8
Huishoudens met personeel	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Totaal	76,9	77,3	75,7	76,7	76,1	75,9

P 15 Toegerekend arbeidsinkomen naar bedrijfstakken

	2013	2014	2015	2016	2017*	2018*
	mln euro					
Bedrijfstakken						
Landbouw, bosbouw en visserij	4 663	4 173	5 033	5 174	5 895	4 834
Delfstoffenwinning	9	14	10	9	10	8
Industrie	3 099	3 406	3 706	3 928	3 988	4 054
Energiebedrijven	67	88	255	263	311	321
Waterbedrijven en afvalbeheer	165	177	171	171	173	170
Bouwnijverheid	5 223	5 670	5 794	6 277	6 694	7 473
Handel	5 735	6 003	6 563	6 900	7 302	7 646
Vervoer en opslag	1 282	1 378	1 594	1 620	1 657	1 791
Horeca	2 221	2 439	2 787	2 921	3 003	3 259
Informatie en communicatie	1 313	1 458	1 628	1 772	1 815	1 944
Financiële dienstverlening	325	341	368	393	403	437
Exploitatie van en handel in onroerend goed	1 985	2 004	2 229	2 298	2 407	2 219
Specialistische zakelijke dienstverlening	6 122	6 631	7 380	8 034	8 175	8 778
Verhuur en overige zakelijke dienstverlening	2 835	3 000	2 894	3 012	3 250	3 505
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	0	0	0	0	0	0
Onderwijs	930	1 000	1 123	1 247	1 321	1 382
Gezondheids- en welzijnszorg	7 278	7 461	6 100	6 664	6 870	7 043
Cultuur, sport en recreatie	1 262	1 360	1 465	1 563	1 600	1 594
Overige dienstverlening	1 973	2 027	1 880	1 948	2 060	2 177
Huishoudens met personeel	0	0	0	0	0	0
Toegerekend arbeidsinkomen ¹⁾	46 487	48 630	50 980	54 194	56 934	58 635

¹⁾ Het toegerekende arbeidsinkomen wordt bepaald als het netto gemengde inkomen van huishoudens.

5.

Arbeid

A 1 Kerncijfers arbeid

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	1000 personen					
Aantal werkzame personen ¹⁾	8 733	8 725	8 808	8 943	9 142	9 367
Aantal werknemers ¹⁾	7 286	7 245	7 315	7 425	7 616	7 829
Aantal zelfstandigen ¹⁾	1 447	1 480	1 492	1 518	1 526	1 537
	1000 banen					
Banen van werkzame personen ¹⁾	9 756	9 757	9 881	10 036	10 250	10 502
Banen van werknemers	7 761	7 721	7 799	7 911	8 117	8 347
Banen van zelfstandigen ¹⁾	1 994	2 036	2 082	2 125	2 132	2 155
	1000 arbeidsjaren					
Arbeidsvolume van werkzame personen, in arbeidsjaren ¹⁾	6 937	6 927	7 015	7 159	7 315	7 508
Arbeidsvolume van werknemers, in arbeidsjaren	5 803	5 769	5 820	5 929	6 081	6 259
Arbeidsvolume van zelfstandigen, in arbeidsjaren ¹⁾	1 134	1 159	1 195	1 230	1 235	1 249
	mln uren					
Arbeidsvolume van werkzame personen, in gewerkte uren ¹⁾	12 355	12 438	12 559	12 854	13 115	13 408
Arbeidsvolume van werknemers, in gewerkte uren	9 856	9 870	9 918	10 140	10 389	10 671
Arbeidsvolume van zelfstandigen, in gewerkte uren ¹⁾	2 498	2 569	2 641	2 713	2 727	2 737
Arbeidsvolume van werknemers, in betaalde uren	11 670	11 604	11 722	11 958	12 274	12 698
Arbeidsvolume van werknemers, in overeengekomen uren	11 516	11 453	11 566	11 804	12 114	12 535
	1000 euro					
Beloning van werknemers per arbeidsjaar	56,0	56,9	56,7	57,4	58,0	59,0
Lonen van werknemers per arbeidsjaar	44,0	44,2	44,8	45,3	45,8	46,5
	euro					
Beloning van werknemers per gewerkt uur	32,9	33,3	33,3	33,6	34,0	34,6
Lonen van werknemers per gewerkt uur	25,9	25,8	26,3	26,5	26,8	27,3
	% mutaties					
Beloning van werknemers per arbeidsjaar	1,9	1,7	- 0,2	1,2	1,0	1,7
Lonen van werknemers per arbeidsjaar	2,0	0,5	1,4	1,2	1,0	1,5
Beloning van werknemers per gewerkt uur	1,5	0,9	0,1	0,9	1,1	1,9
Lonen van werknemers per gewerkt uur	1,6	- 0,3	1,8	0,9	1,1	1,7

¹⁾ Gegevens van de jaren 2017 en 2018 zijn voorlopig.

A 2 Aantal werkzame personen naar bedrijfstakken, -klassen

	2013	2014	2015	2016	2017*	2018*
	1000 personen					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	196	195	194	196	199	201
Delfstoffenwinning	10	11	11	10	8	8
Industrie	764	759	760	764	771	786
Voedings-, genotmiddelenindustrie	128	128	128	130	133	136
Textiel-, kleding-, lederindustrie	17	17	17	17	17	17
Hout-, papier-, grafische industrie	56	53	51	52	51	52
Aardolie-industrie	5	5	5	5	5	5
Chemische industrie	44	44	43	44	44	45
Farmaceutische industrie	12	12	13	13	13	13
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	53	51	51	52	54	55
Basismetale, metaalproductenindustrie	107	107	108	109	110	114
Elektrotechnische industrie	26	26	26	25	25	26
Elektrische apparatenindustrie	21	20	20	21	20	21
Machine-industrie	77	79	79	80	83	85
Transportmiddelenindustrie	36	36	38	38	39	43
Overige industrie en reparatie	181	182	181	178	176	176
Energiebedrijven	27	26	27	27	27	27
Waterbedrijven en afvalbeheer	32	32	32	33	34	35
Bouwnijverheid	466	453	449	452	462	475
Algemene bouw en projectontwikkeling	147	144	143	146	151	155
Grond-, water- en wegenbouw	60	58	56	54	55	55
Gespecialiseerde bouw	259	251	250	252	256	264
Handel, vervoer en horeca	2 141	2 153	2 188	2 224	2 276	2 342
Autohandel en -reparatie	137	135	133	137	140	143
Groothandel en handelsbemiddeling	478	476	485	494	505	519
Detailhandel (niet in auto's)	769	777	790	793	811	829
Vervoer over land	187	184	184	188	191	194
Vervoer over water	22	21	21	21	20	20
Vervoer door de lucht	25	25	25	25	25	26
Opslag en dienstverlening voor vervoer	82	84	87	91	94	100
Post- en koeriersdiensten	70	67	64	60	58	62
Horeca	370	383	399	415	431	448
Informatie en communicatie	259	264	271	281	295	306
Uitgeverijen, film, radio en tv	57	55	54	55	56	56
Telecommunicatie	31	31	30	31	31	30
IT- en informatiedienstverlening	172	178	187	196	208	221
Financiële dienstverlening	241	232	226	221	212	207
Bankwezen	121	115	108	106	98	94
Verzekeraars en pensioenfondsen	69	67	65	63	62	58
Overige financiële dienstverlening	51	51	53	52	53	55
Exploitatie van en handel in onroerend goed	73	72	72	72	73	74
Zakelijke dienstverlening	1 722	1 760	1 833	1 907	1 986	2 055
Management- en technisch advies	493	502	509	524	531	547
Research	32	33	36	37	39	41
Reclame, design, overige dienstverlening	178	181	183	185	186	190
Verhuur van roerende goederen	32	31	33	33	35	38
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	518	543	599	650	712	754
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	21	21	22	23	24	25
Overige zakelijke dienstverlening	446	448	451	455	458	460
Overheid en zorg	2 424	2 385	2 363	2 367	2 403	2 447
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	485	476	470	468	473	480
Onderwijs	512	512	515	523	529	535
Gezondheidszorg	555	558	557	561	570	581
Verzorging en welzijn	872	839	821	815	831	850
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	378	381	380	389	397	404
Cultuur, sport en recreatie	158	162	162	166	170	174
Overige dienstverlening	198	197	195	199	202	204
Huishoudens met personeel	22	22	23	24	25	26
Aantal werkzame personen	8 733	8 725	8 808	8 943	9 142	9 367

A 3.1 Banen van werkzame personen naar bedrijfstakken, -klassen

	2013	2014	2015	2016	2017*	2018*
	1000 banen					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	241	241	240	244	247	250
Delfstoffenwinning	10	11	11	10	9	8
Industrie	793	788	790	793	800	816
Voedings-, genotmiddelenindustrie	136	137	137	139	142	145
Textiel-, kleding-, lederindustrie	19	18	18	18	18	18
Hout-, papier-, grafische industrie	58	55	54	54	54	54
Aardolie-industrie	5	5	5	5	5	5
Chemische industrie	44	44	44	44	44	45
Farmaceutische industrie	14	13	14	14	14	14
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	54	52	53	53	55	56
Basismetale, metaalproductenindustrie	110	110	112	113	114	117
Elektrotechnische industrie	27	26	26	25	25	27
Elektrische apparatenindustrie	23	22	22	23	22	22
Machine-industrie	79	80	81	82	85	87
Transportmiddelenindustrie	37	37	38	39	40	44
Overige industrie en reparatie	186	188	187	184	182	182
Energiebedrijven	28	28	28	28	28	28
Waterbedrijven en afvalbeheer	33	33	33	34	35	36
Bouwnijverheid	510	497	498	502	512	527
Algemene bouw en projectontwikkeling	174	168	170	173	178	183
Grond-, water- en wegenbouw	62	60	58	56	57	58
Gespecialiseerde bouw	274	269	270	273	278	286
Handel, vervoer en horeca	2 340	2 356	2 400	2 442	2 498	2 569
Autohandel en -reparatie	151	148	147	152	155	158
Groothandel en handelsbemiddeling	505	503	512	522	533	548
Detailhandel (niet in auto's)	837	847	864	868	887	906
Vervoer over land	201	198	199	204	208	211
Vervoer over water	23	23	23	22	22	22
Vervoer door de lucht	25	26	26	26	26	27
Opslag en dienstverlening voor vervoer	85	87	90	94	98	103
Post- en koeriersdiensten	80	77	73	69	66	72
Horeca	433	448	467	485	503	522
Informatie en communicatie	286	291	300	311	325	337
Uitgeverijen, film, radio en tv	63	62	61	62	63	63
Telecommunicatie	31	32	31	31	32	30
IT- en informatiedienstverlening	191	197	207	217	230	243
Financiële dienstverlening	250	240	234	229	220	215
Bankwezen	125	118	111	109	101	97
Verzekeraars en pensioenfondsen	70	68	65	64	62	59
Overige financiële dienstverlening	55	55	57	56	57	59
Exploitatie van en handel in onroerend goed	85	84	83	84	86	86
Zakelijke dienstverlening	2 008	2 047	2 137	2 216	2 302	2 380
Management- en technisch advies	550	558	569	586	593	612
Research	33	34	37	38	40	42
Reclame, design, overige dienstverlening	220	223	229	232	233	238
Verhuur van roerende goederen	36	36	37	38	40	42
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	582	606	669	722	791	838
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	23	23	24	25	26	27
Overige zakelijke dienstverlening	564	567	571	576	579	581
Overheid en zorg	2 686	2 650	2 632	2 638	2 676	2 726
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	509	505	498	496	501	508
Onderwijs	570	571	577	586	592	600
Gezondheidszorg	618	623	621	628	637	650
Verzorging en welzijn	989	952	935	929	947	968
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	485	490	494	504	513	524
Cultuur, sport en recreatie	207	212	215	220	225	231
Overige dienstverlening	236	236	235	240	243	246
Huishoudens met personeel	42	42	44	44	45	47
Banen van werkzame personen	9 756	9 757	9 881	10 036	10 250	10 502

A 3.2 Banen van werknemers naar bedrijfstakken, -klassen

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	1000 banen					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	112	111	109	110	113	115
Delfstoffenwinning	10	11	11	10	8	8
Industrie	737	731	732	734	741	756
Voedings-, genotmiddelenindustrie	124	124	124	126	129	132
Textiel-, kleding-, lederindustrie	15	14	14	14	14	14
Hout-, papier-, grafische industrie	53	49	48	48	48	48
Aardolie-industrie	5	5	5	5	5	5
Chemische industrie	44	44	43	44	44	45
Farmaceutische industrie	12	12	13	13	13	13
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	52	50	50	51	53	54
Basismetale, metaalproductenindustrie	102	101	103	104	104	108
Elektrotechnische industrie	26	26	25	25	24	26
Elektrische apparatenindustrie	22	21	21	22	21	22
Machine-industrie	77	79	79	81	83	85
Transportmiddelenindustrie	35	36	37	38	39	42
Overige industrie en reparatie	169	170	168	164	163	162
Energiebedrijven	27	26	27	27	27	27
Waterbedrijven en afvalbeheer	32	32	32	33	34	35
Bouwnijverheid	322	303	298	297	306	317
Algemene bouw en projectontwikkeling	87	80	78	80	84	88
Grond-, water- en wegenbouw	56	54	51	49	50	50
Gespecialiseerde bouw	179	170	168	169	172	179
Handel, vervoer en horeca	1 989	1 995	2 031	2 068	2 123	2 191
Autohandel en -reparatie	114	110	109	112	114	118
Groothandel en handelsbemiddeling	451	448	457	469	480	495
Detailhandel (niet in auto's)	708	715	728	733	751	769
Vervoer over land	178	174	174	177	180	183
Vervoer over water	16	16	16	16	16	16
Vervoer door de lucht	25	25	25	25	26	26
Opslag en dienstverlening voor vervoer	80	82	85	88	92	97
Post- en koeriersdiensten	72	69	65	61	58	63
Horeca	343	355	371	388	406	423
Informatie en communicatie	229	232	238	247	261	271
Uitgeverijen, film, radio en tv	49	47	46	45	46	46
Telecommunicatie	31	31	30	31	31	30
IT- en informatiedienstverlening	149	154	163	171	183	196
Financiële dienstverlening	241	232	226	220	212	206
Bankwezen	124	118	111	108	100	96
Verzekeraars en pensioenfondsen	70	67	65	64	62	59
Overige financiële dienstverlening	47	47	50	48	49	51
Exploitatie van en handel in onroerend goed	66	65	65	65	66	67
Zakelijke dienstverlening	1 364	1 391	1 467	1 538	1 623	1 695
Management- en technisch advies	412	414	419	430	437	453
Research	31	32	35	36	38	40
Reclame, design, overige dienstverlening	70	72	73	76	77	79
Verhuur van roerende goederen	29	28	30	31	33	35
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	574	598	661	713	783	829
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	20	19	20	21	22	23
Overige zakelijke dienstverlening	229	227	230	232	234	236
Overheid en zorg	2 331	2 292	2 266	2 261	2 297	2 341
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	509	505	498	496	501	508
Onderwijs	507	505	507	511	516	522
Gezondheidszorg	520	521	519	522	530	541
Verzorging en welzijn	795	762	742	732	750	770
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	302	300	298	301	309	317
Cultuur, sport en recreatie	126	127	126	128	132	136
Overige dienstverlening	134	131	128	129	131	134
Huishoudens met personeel	42	42	44	44	45	47
Banen van werknemers	7 761	7 721	7 799	7 911	8 117	8 347

A 3.3 Banen van zelfstandigen naar bedrijfstakken, -klassen

	2013	2014	2015	2016	2017*	2018*
	1000 banen					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	129	130	131	134	134	135
Delfstoffenwinning	0	0	0	0	0	0
Industrie	56	57	58	59	59	60
Voedings-, genotmiddelenindustrie	12	13	13	13	13	13
Textiel-, kleding-, lederindustrie	4	4	4	4	4	4
Hout-, papier-, grafische industrie	6	6	6	6	6	6
Aardolie-industrie	0	0	0	0	0	0
Chemische industrie	0	0	0	0	0	0
Farmaceutische industrie	1	1	1	1	1	1
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	2	2	2	2	2	2
Basismetale, metaalproductenindustrie	9	9	9	9	9	9
Elektrotechnische industrie	1	1	1	1	1	1
Elektrische apparatenindustrie	1	1	1	1	1	1
Machine-industrie	1	1	1	1	1	1
Transportmiddelenindustrie	2	1	1	2	2	2
Overige industrie en reparatie	17	18	19	19	20	20
Energiebedrijven	1	1	1	1	1	1
Waterbedrijven en afvalbeheer	1	1	1	1	1	1
Bouwnijverheid	189	194	201	205	207	211
Algemene bouw en projectontwikkeling	87	89	92	93	94	96
Grond-, water- en wegenbouw	6	7	7	7	7	7
Gespecialiseerde bouw	95	98	102	105	106	108
Handel, vervoer en horeca	352	361	369	374	375	378
Autohandel en -reparatie	37	38	39	40	40	40
Groothandel en handelsbemiddeling	53	54	55	53	53	53
Detailhandel (niet in auto's)	130	133	135	136	136	137
Vervoer over land	23	24	25	28	28	29
Vervoer over water	6	6	6	6	6	6
Vervoer door de lucht	0	0	0	0	0	0
Opslag en dienstverlening voor vervoer	5	5	5	6	6	6
Post- en koeriersdiensten	7	8	8	8	8	8
Horeca	90	93	95	97	98	98
Informatie en communicatie	57	59	61	64	64	65
Uitgeverijen, film, radio en tv	14	15	16	17	17	18
Telecommunicatie	1	1	1	1	1	1
IT- en informatiedienstverlening	41	43	45	46	46	47
Financiële dienstverlening	8	8	8	8	8	8
Bankwezen	1	1	1	1	1	1
Verzekeraars en pensioenfondsen	0	0	0	0	0	0
Overige financiële dienstverlening	8	8	8	8	8	8
Exploitatie van en handel in onroerend goed	19	19	19	19	19	19
Zakelijke dienstverlening	644	656	670	678	680	686
Management- en technisch advies	138	144	151	156	156	159
Research	2	2	2	2	2	2
Reclame, design, overige dienstverlening	150	151	157	155	156	158
Verhuur van roerende goederen	7	7	7	7	7	7
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	8	8	9	9	9	9
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	4	4	4	4	4	4
Overige zakelijke dienstverlening	335	339	341	344	344	346
Overheid en zorg	355	358	366	377	379	385
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	0	0	0	0	0	0
Onderwijs	63	66	70	75	76	78
Gezondheidszorg	99	102	103	106	107	108
Verzorging en welzijn	194	190	193	196	197	198
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	183	190	196	203	204	207
Cultuur, sport en recreatie	81	86	89	92	93	95
Overige dienstverlening	102	104	107	111	111	112
Huishoudens met personeel	0	0	0	0	0	0
Banen van zelfstandigen	1 994	2 036	2 082	2 125	2 132	2 155

A 4.1 Arbeidsvolume van werkzame personen in arbeidsjaren naar bedrijfstakken, -klassen

	2013	2014	2015	2016	2017*	2018*
1000 arbeidsjaren						
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	166	164	162	166	169	172
Delfstoffenwinning	10	10	10	10	8	8
Industrie	700	694	698	703	710	723
Voedings-, genotmiddelenindustrie	112	113	113	115	117	120
Textiel-, kleding-, lederindustrie	15	15	15	15	15	15
Hout-, papier-, grafische industrie	51	48	47	48	48	48
Aardolie-industrie	5	5	5	5	5	5
Chemische industrie	42	41	41	41	42	42
Farmaceutische industrie	12	12	12	12	13	13
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	50	48	48	49	51	51
Basismetaal, metaalproductenindustrie	100	99	102	103	104	107
Elektrotechnische industrie	25	24	24	23	23	25
Elektrische apparatenindustrie	21	20	20	21	20	20
Machine-industrie	73	74	75	76	79	81
Transportmiddelenindustrie	34	34	36	37	37	41
Overige industrie en reparatie	159	160	160	157	157	156
Energiebedrijven	26	25	26	25	25	26
Waterbedrijven en afvalbeheer	30	30	30	31	32	33
Bouwnijverheid	442	431	431	439	449	462
Algemene bouw en projectontwikkeling	145	141	142	147	151	155
Grond-, water- en wegenbouw	58	56	54	52	53	54
Gespecialiseerde bouw	239	234	235	240	245	253
Handel, vervoer en horeca	1 580	1 576	1 604	1 644	1 690	1 742
Autohandel en -reparatie	124	122	121	124	127	130
Groothandel en handelsbemiddeling	427	424	432	441	450	464
Detailhandel (niet in auto's)	468	468	474	482	497	509
Vervoer over land	164	161	164	168	171	175
Vervoer over water	19	19	19	19	19	19
Vervoer door de lucht	22	22	22	22	23	23
Opslag en dienstverlening voor vervoer	75	77	80	83	87	92
Post- en koeriersdiensten	42	40	38	37	37	40
Horeca	237	244	255	267	280	291
Informatie en communicatie	242	247	256	265	277	288
Uitgeverijen, film, radio en tv	50	48	48	49	49	50
Telecommunicatie	28	29	28	29	30	28
IT- en informatiedienstverlening	164	170	179	188	198	210
Financiële dienstverlening	219	211	206	201	193	189
Bankwezen	113	107	100	98	91	87
Verzekeraars en pensioenfondsen	62	60	59	58	57	54
Overige financiële dienstverlening	44	44	46	45	46	47
Exploitatie van en handel in onroerend goed	63	61	62	62	63	64
Zakelijke dienstverlening	1 247	1 282	1 349	1 414	1 477	1 538
Management- en technisch advies	436	442	453	464	470	485
Research	29	30	32	34	35	37
Reclame, design, overige dienstverlening	110	112	118	120	122	125
Verhuur van roerende goederen	28	28	29	30	31	34
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	376	402	444	486	535	568
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	18	18	19	20	21	22
Overige zakelijke dienstverlening	250	251	254	260	263	267
Overheid en zorg	1 901	1 883	1 869	1 878	1 895	1 930
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	459	453	447	445	448	455
Onderwijs	409	411	414	423	425	429
Gezondheidszorg	444	446	445	449	454	464
Verzorging en welzijn	590	573	563	561	568	581
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	311	312	312	321	327	335
Cultuur, sport en recreatie	128	130	132	136	139	143
Overige dienstverlening	167	167	165	170	171	174
Huishoudens met personeel	15	15	14	15	17	17
Arbeidsvolume van werkzame personen	6 937	6 927	7 015	7 159	7 315	7 508

A 4.2 Arbeidsvolume van werkzame personen in gewerkte uren naar bedrijfstakken, -klassen

	2013	2014	2015	2016	2017*	2018*
	mln uren					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	373	376	372	383	389	394
Delfstoffenwinning	18	20	20	19	16	15
Industrie	1 252	1 251	1 248	1 260	1 264	1 284
Voedings-, genotmiddelenindustrie	202	204	203	207	210	214
Textiel-, kleding-, lederindustrie	27	27	27	27	27	27
Hout-, papier-, grafische industrie	91	87	85	86	84	85
Aardolie-industrie	8	9	9	9	9	9
Chemische industrie	74	73	72	73	74	74
Farmaceutische industrie	22	22	22	22	22	22
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	90	87	87	89	91	91
Basismetale, metaalproductenindustrie	186	186	187	189	190	194
Elektrotechnische industrie	44	43	43	41	41	43
Elektrische apparatenindustrie	37	36	35	38	35	36
Machine-industrie	135	139	138	140	143	145
Transportmiddelenindustrie	62	63	64	66	67	72
Overige industrie en reparatie	274	277	276	274	272	270
Energiebedrijven	45	44	44	43	45	47
Waterbedrijven en afvalbeheer	57	58	57	58	60	62
Bouwnijverheid	833	824	827	842	861	879
Algemene bouw en projectontwikkeling	267	267	272	278	288	294
Grond-, water- en wegenbouw	110	109	102	99	102	102
Gespecialiseerde bouw	455	449	453	464	471	482
Handel, vervoer en horeca	2 961	2 985	3 022	3 096	3 159	3 242
Autohandel en -reparatie	233	230	230	236	240	245
Groothandel en handelsbemiddeling	786	786	796	814	825	846
Detailhandel (niet in auto's)	861	869	882	893	911	931
Vervoer over land	334	331	334	347	349	354
Vervoer over water	37	37	36	36	36	36
Vervoer door de lucht	38	38	38	38	38	39
Opslag en dienstverlening voor vervoer	136	141	145	152	157	165
Post- en koeriersdiensten	75	72	68	67	68	71
Horeca	461	480	493	513	535	555
Informatie en communicatie	443	456	468	485	503	521
Uitgeverijen, film, radio en tv	88	87	86	87	88	89
Telecommunicatie	51	52	51	52	52	49
IT- en informatiedienstverlening	303	317	331	346	362	382
Financiële dienstverlening	373	364	353	346	334	326
Bankwezen	189	181	169	166	155	149
Verzekeraars en pensioenfondsen	106	103	100	98	97	92
Overige financiële dienstverlening	79	80	84	81	82	86
Exploitatie van en handel in onroerend goed	110	109	108	109	110	111
Zakelijke dienstverlening	2 280	2 355	2 475	2 593	2 710	2 805
Management- en technisch advies	805	822	844	869	875	897
Research	51	53	57	59	62	65
Reclame, design, overige dienstverlening	215	220	233	237	239	243
Verhuur van roerende goederen	53	52	54	55	58	62
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	667	716	792	866	961	1 017
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	33	33	35	36	38	39
Overige zakelijke dienstverlening	455	458	461	470	477	481
Overheid en zorg	3 033	3 018	2 987	3 016	3 048	3 095
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	743	738	719	717	718	724
Onderwijs	651	657	664	682	687	698
Gezondheidszorg	732	739	735	743	751	764
Verzorging en welzijn	907	885	869	874	892	909
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	577	578	578	604	615	628
Cultuur, sport en recreatie	246	248	247	260	265	271
Overige dienstverlening	306	305	307	318	322	326
Huishoudens met personeel	25	25	24	25	28	31
Arbeidsvolume van werkzame personen	12 355	12 438	12 559	12 854	13 115	13 408

A 4.3 Arbeidsvolume in gewerkte uren naar bedrijfstakken

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln uren					
Arbeidsvolume in gewerkte uren van werkzame personen ¹⁾	12 355	12 438	12 559	12 854	13 115	13 408
Landbouw, bosbouw en visserij	373	376	372	383	389	394
Delfstoffenwinning	18	20	20	19	16	15
Industrie	1 252	1 251	1 248	1 260	1 264	1 284
Energiebedrijven	45	44	44	43	45	47
Waterbedrijven en afvalbeheer	57	58	57	58	60	62
Bouwnijverheid	833	824	827	842	861	879
Handel, vervoer en horeca	2 961	2 985	3 022	3 096	3 159	3 242
Informatie en communicatie	443	456	468	485	503	521
Financiële dienstverlening	373	364	353	346	334	326
Exploitatie van en handel in onroerend goed	110	109	108	109	110	111
Zakelijke dienstverlening	2 280	2 355	2 475	2 593	2 710	2 805
Overheid en zorg	3 033	3 018	2 987	3 016	3 048	3 095
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	577	578	578	604	615	628
Arbeidsvolume in gewerkte uren van werknemers	9 856	9 870	9 918	10 140	10 389	10 671
Landbouw, bosbouw en visserij	137	137	134	138	143	148
Delfstoffenwinning	18	20	20	18	16	15
Industrie	1 162	1 160	1 153	1 159	1 163	1 182
Energiebedrijven	44	43	43	42	44	46
Waterbedrijven en afvalbeheer	57	57	56	57	59	61
Bouwnijverheid	524	506	492	488	504	520
Handel, vervoer en horeca	2 370	2 370	2 395	2 470	2 532	2 612
Informatie en communicatie	361	371	381	394	411	428
Financiële dienstverlening	361	351	341	334	322	314
Exploitatie van en handel in onroerend goed	90	89	88	89	90	91
Zakelijke dienstverlening	1 743	1 798	1 890	2 001	2 115	2 208
Overheid en zorg	2 686	2 666	2 629	2 647	2 676	2 721
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	303	302	297	303	313	325
Arbeidsvolume in gewerkte uren van zelfstandigen ¹⁾	2 498	2 569	2 641	2 713	2 727	2 737
Landbouw, bosbouw en visserij	236	240	238	245	246	246
Delfstoffenwinning	0	0	0	0	0	0
Industrie	90	91	95	101	101	102
Energiebedrijven	1	1	1	1	1	1
Waterbedrijven en afvalbeheer	1	1	1	1	1	1
Bouwnijverheid	308	319	335	354	356	358
Handel, vervoer en horeca	591	615	627	626	628	629
Informatie en communicatie	82	85	88	91	92	92
Financiële dienstverlening	12	13	12	12	12	12
Exploitatie van en handel in onroerend goed	21	20	20	20	20	20
Zakelijke dienstverlening	537	557	585	593	595	597
Overheid en zorg	347	352	358	369	372	374
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	274	276	281	300	302	303

¹⁾ Gegevens van de jaren 2017 en 2018 zijn voorlopig.

A 5 Beloning en lonen van werknemers per arbeidsjaar en gewerkt uur

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	1000 euro					
Beloning van werknemers per arbeidsjaar	56,0	56,9	56,7	57,4	58,0	59,0
Landbouw, bosbouw en visserij	39,8	40,4	40,7	41,2	41,7	42,6
Delfstoffenwinning	118,2	122,4	120,3	117,7	106,2	106,6
Industrie	57,5	59,7	59,3	60,8	61,8	63,1
Energiebedrijven	81,3	81,8	79,2	79,9	81,4	82,9
Waterbedrijven en afvalbeheer	60,7	61,3	61,1	61,6	62,1	63,9
Bouwnijverheid	58,2	59,4	59,0	60,1	60,4	61,8
Handel, vervoer en horeca	48,1	48,7	49,0	49,2	49,3	50,3
Informatie en communicatie	71,6	71,0	72,2	73,4	74,3	76,0
Financiële dienstverlening	89,1	92,2	89,0	91,0	93,7	93,6
Exploitatie van en handel in onroerend goed	66,2	66,5	65,9	66,0	66,5	68,6
Zakelijke dienstverlening	55,2	55,6	54,3	54,1	54,3	55,1
Overheid en zorg	56,1	57,1	57,8	59,2	60,6	61,8
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	47,0	48,3	48,8	49,6	50,5	51,6
	euro					
Beloning van werknemers per gewerkt uur	32,9	33,3	33,3	33,6	34,0	34,6
Landbouw, bosbouw en visserij	22,2	22,4	22,7	22,7	22,9	23,4
Delfstoffenwinning	61,5	63,1	63,2	61,3	54,7	55,4
Industrie	32,6	33,6	33,7	34,5	35,3	36,1
Energiebedrijven	47,1	47,1	46,3	46,6	45,8	46,0
Waterbedrijven en afvalbeheer	32,0	31,9	32,1	32,6	32,9	34,0
Bouwnijverheid	32,5	32,5	32,6	33,4	33,6	34,5
Handel, vervoer en horeca	27,0	27,2	27,5	27,5	27,8	28,5
Informatie en communicatie	40,4	39,7	40,6	41,3	42,0	43,1
Financiële dienstverlening	52,7	54,0	52,3	53,4	54,6	54,5
Exploitatie van en handel in onroerend goed	39,7	39,6	39,3	39,3	39,7	41,2
Zakelijke dienstverlening	31,3	31,3	30,7	30,5	30,6	31,1
Overheid en zorg	36,2	36,7	37,3	38,0	38,8	39,7
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	28,5	28,9	29,2	29,6	29,9	30,5
	1000 euro					
Lonen van werknemers per arbeidsjaar	44,0	44,2	44,8	45,3	45,8	46,5
Landbouw, bosbouw en visserij	31,6	31,9	32,5	32,7	33,3	33,9
Delfstoffenwinning	84,0	85,1	89,5	92,2	86,9	86,2
Industrie	45,6	46,1	47,0	47,9	48,9	49,7
Energiebedrijven	62,9	64,3	64,1	64,6	65,3	65,8
Waterbedrijven en afvalbeheer	46,5	46,9	47,6	48,0	48,2	49,2
Bouwnijverheid	45,5	45,6	45,6	46,9	47,3	48,3
Handel, vervoer en horeca	38,3	38,6	39,3	39,3	39,4	40,0
Informatie en communicatie	57,8	57,6	58,7	60,4	61,3	62,4
Financiële dienstverlening	70,1	70,1	70,5	71,5	72,1	73,6
Exploitatie van en handel in onroerend goed	50,8	50,3	50,8	51,4	52,1	53,6
Zakelijke dienstverlening	44,4	44,1	43,9	43,7	44,0	44,5
Overheid en zorg	42,8	43,2	44,2	45,4	46,3	47,1
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	37,9	38,6	39,5	40,1	40,9	41,9
	euro					
Lonen van werknemers per gewerkte uur	25,9	25,8	26,3	26,5	26,8	27,3
Landbouw, bosbouw en visserij	17,6	17,7	18,1	18,0	18,3	18,6
Delfstoffenwinning	43,7	43,9	47,0	48,0	44,7	44,8
Industrie	25,9	26,0	26,7	27,2	27,9	28,5
Energiebedrijven	36,4	37,0	37,5	37,6	36,7	36,5
Waterbedrijven en afvalbeheer	24,5	24,4	25,1	25,4	25,6	26,1
Bouwnijverheid	25,4	24,9	25,2	26,1	26,3	27,0
Handel, vervoer en horeca	21,6	21,6	22,1	22,0	22,3	22,6
Informatie en communicatie	32,6	32,2	33,0	34,0	34,7	35,4
Financiële dienstverlening	41,4	41,0	41,4	41,9	42,0	42,9
Exploitatie van en handel in onroerend goed	30,4	30,0	30,3	30,6	31,1	32,2
Zakelijke dienstverlening	25,1	24,9	24,8	24,7	24,7	25,1
Overheid en zorg	27,7	27,8	28,5	29,1	29,7	30,2
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	22,9	23,1	23,6	23,9	24,3	24,7

A 6.1 Opbouw loonkosten

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Lonen van werknemers	255 269	254 918	260 690	268 805	278 473	290 828
Sociale premies t.l.v. werkgevers	69 407	73 248	69 577	71 781	74 345	78 611
Werkelijke sociale premies t.l.v. werkgevers	58 832	61 955	58 191	59 955	61 404	64 756
Pensioenpremies t.l.v. werkgevers	27 216	26 959	23 102	22 405	22 455	22 716
Arbeidsongeschiktheidsfonds (Aof)	7 785	9 691	10 579	12 241	13 185	14 114
Werkhervattingskas (Whk)	472	1 306	1 502	1 500	1 416	1 555
Algemeen Werkloosheidsfonds (AWf)	2 699	3 378	3 330	4 065	4 573	5 211
Sectorfondsen (SFN)	4 062	4 155	3 463	2 938	2 342	2 334
Uitvoeringsfonds voor de Overheid (Ufo)	647	675	689	705	696	677
Wet Kinderopvang (Wko)	1 073	1 052	1 083	1 120	1 153	1 206
Zorgverzekeringsfonds (Zvw)	14 878	14 739	13 968	14 026	14 355	15 605
VPL premies (Wet VPL)	0	0	475	955	1 229	1 338
Toegerekende sociale premies t.l.v. werkgevers	10 575	11 293	11 386	11 826	12 941	13 855
Beloning van werknemers	324 676	328 166	330 267	340 586	352 818	369 439
Eindheffingen	1 054	1 138	658	530	569	566
Loonkostensubsidies (–)	1 997	1 532	1 411	1 874	2 245	2 270
Loonkosten	323 733	327 772	329 514	339 242	351 142	367 735

A 6.2 Ontwikkeling loonkosten per gewerkt uur

	2013	2014	2015	2016	2017*	2018*
	%					
Prijsindex arbeid	1,0	0,8	0,2	1,0	1,5	2,3
Structuureffect	0,8	0,4	– 0,1	– 0,3	– 0,5	– 0,3
Loonkosten per gewerkt uur	1,8	1,1	0,0	0,7	1,0	2,0

A 7.1 Arbeidsproductiviteit in arbeidsjaren naar bedrijfstakken ¹⁾

	2013	2014	2015	2016	2017*	2018*
	1000 euro					
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen) per arbeidsjaar	86	87	89	89	90	92
Landbouw, bosbouw en visserij	71	71	73	75	81	73
Delfstoffenwinning	2 335	1 633	1 205	820	917	939
Industrie	97	100	107	109	115	119
Energiebedrijven	306	291	306	309	292	303
Waterbedrijven en afvalbeheer	129	135	139	136	136	130
Bouwnijverheid	58	60	61	64	67	72
Handel, vervoer en horeca	73	76	79	79	81	82
Informatie en communicatie	115	115	115	117	118	118
Financiële dienstverlening	242	254	255	247	249	249
Exploitatie van en handel in onroerend goed	551	622	641	667	726	783
Zakelijke dienstverlening	65	66	66	66	67	69
Overheid en zorg	68	70	70	72	73	75
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	46	46	47	47	48	49
	% volumemutaties					
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen) per arbeidsjaar	1,5	1,6	0,4	-0,1	0,7	-0,0
Landbouw, bosbouw en visserij	-0,2	5,8	3,4	0,0	-1,2	-4,4
Delfstoffenwinning	0,9	-20,0	-16,6	-0,9	0,2	-12,2
Industrie	0,7	3,2	0,2	1,4	5,1	2,7
Energiebedrijven	-1,2	3,5	4,2	1,4	1,7	-1,2
Waterbedrijven en afvalbeheer	7,1	7,5	6,6	-0,5	-0,7	-2,3
Bouwnijverheid	0,4	5,8	6,8	6,7	5,1	4,7
Handel, vervoer en horeca	2,3	3,2	0,8	-0,2	0,5	0,1
Informatie en communicatie	2,8	1,5	1,5	1,9	2,1	-0,0
Financiële dienstverlening	0,5	1,4	2,8	2,6	2,9	1,0
Exploitatie van en handel in onroerend goed	8,4	7,2	2,2	-0,3	1,4	1,7
Zakelijke dienstverlening	-0,7	0,6	-0,8	-1,4	-0,3	0,7
Overheid en zorg	1,1	1,7	0,9	0,1	0,3	-0,9
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	-3,0	-1,6	1,1	-1,8	0,1	0,4

¹⁾ De arbeidsproductiviteit is de bruto toegevoegde waarde basisprijzen per arbeidsjaar.

A 7.2 Arbeidsproductiviteit per gewerkt uur naar bedrijfstakken ¹⁾

	2013	2014	2015	2016	2017*	2018*
	euro					
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen) per gewerkt uur	48	49	49	49	50	52
Landbouw, bosbouw en visserij	32	31	32	33	35	32
Delfstoffenwinning	1 210	843	633	428	473	488
Industrie	54	56	60	61	65	67
Energiebedrijven	177	167	178	180	164	168
Waterbedrijven en afvalbeheer	68	70	73	72	72	69
Bouwnijverheid	31	31	32	33	35	38
Handel, vervoer en horeca	39	40	42	42	43	44
Informatie en communicatie	63	62	63	64	65	65
Financiële dienstverlening	142	147	149	144	144	144
Exploitatie van en handel in onroerend goed	314	351	367	382	417	451
Zakelijke dienstverlening	36	36	36	36	37	38
Overheid en zorg	43	43	44	45	46	47
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	25	25	25	25	25	26
	% volumemutaties					
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen) per gewerkt uur	1,2	0,8	0,7	-0,4	0,9	0,4
Landbouw, bosbouw en visserij	1,3	3,7	3,2	-0,6	-1,1	-3,9
Delfstoffenwinning	-6,3	-20,2	-15,2	-1,7	-1,0	-11,4
Industrie	-0,1	2,5	1,0	1,2	5,7	3,1
Energiebedrijven	-1,8	2,7	5,8	1,2	-1,8	-2,6
Waterbedrijven en afvalbeheer	5,8	6,5	7,1	0,4	-0,6	-1,9
Bouwnijverheid	-0,7	4,2	6,6	6,7	5,2	5,5
Handel, vervoer en horeca	2,4	2,2	1,3	-0,2	1,2	0,6
Informatie en communicatie	2,8	0,6	2,1	2,1	2,8	0,4
Financiële dienstverlening	0,0	0,3	3,2	2,6	2,2	0,9
Exploitatie van en handel in onroerend goed	5,9	5,9	3,8	-0,3	1,8	2,0
Zakelijke dienstverlening	-1,4	0,1	-0,7	-1,3	-0,4	1,2
Overheid en zorg	0,9	1,2	1,2	-0,4	0,2	-0,6
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	-4,2	-1,6	1,1	-3,2	-0,1	0,8

¹⁾ De arbeidsproductiviteit is de bruto toegevoegde waarde basisprijzen per gewerkte uur.

6.

Sectorgegevens

S 1.1 Rekeningenstelsel 2015

	Niet-financiële vennootschappen	Financiële instellingen	Overheid	Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	Niet ingedeeld in sectoren	Totale economie	Transacties van het buitenland
	mln euro						
0. In- en uitvoer							
M Invoer van goederen en diensten							518 594
B Uitvoer van goederen en diensten							570 353
1. Productierekening							
M Output (basisprijzen)	941 983	85 893	125 175	185 805		1 338 856	
Productgebonden belastingen (excl. btw)					25 150	25 150	
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)					44 746	44 746	
B Intermediair verbruik (excl. aftrekbare btw)	544 649	34 001	43 482	95 889		718 021	
Productgebonden subsidies					723	723	
Toegevoegde waarde (bruto) ¹⁾	397 334	51 892	81 693	89 916	69 173	690 008	
2.1 Inkomensrekening (inkomensvorming)							
M Toegevoegde waarde (bruto) ¹⁾	397 334	51 892	81 693	89 916	69 173	690 008	
Subsidies						8 640	
Productgebonden					723	723	
Niet-productgebonden	6 160	34	37	1 686		7 917	
B Beloning van werknemers	237 864	17 667	58 650	16 086		330 267	1 903
Belastingen op productie en invoer						79 430	
Productgebonden (excl. btw)					25 150	25 150	
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)					44 746	44 746	
Niet-productgebonden	5 428	1 065	924	2 117		9 534	
Verbruik vaste activa	63 231	4 194	22 156	26 161		115 742	
Exploitatieoverschot/gemengd inkomen (netto)	96 971	29 000	0	47 238		173 209	
2.2 Inkomensrekening (primaire verdeling)							
M Exploitatieoverschot/gemengd inkomen (netto)	96 971	29 000	0	47 238		173 209	
Beloning van werknemers				323 579		323 579	8 591
Belastingen op productie en invoer			76 313			76 313	3 117
Inkomen uit vermogen	94 795	252 609	11 333	58 590		417 327	248 362
B Inkomen uit vermogen	127 618	264 691	9 259	7 023		408 591	257 098
Subsidies			7 042			7 042	1 598
Primair inkomen/nationaal inkomen (netto)	64 148	16 918	71 345	422 384		574 795	
2.3 Inkomensrekening (secundaire verdeling)							
M Primair inkomen/nationaal inkomen (netto)	64 148	16 918	71 345	422 384		574 795	
Belastingen op inkomen en vermogen	0	0	77 760	0		77 760	3 913
Sociale premies	7 181	62 395	99 833	244		169 653	445
Sociale uitkeringen (in geld)	0	0	0	122 486		122 486	2 769
Overige inkomensoverdrachten	6 145	19 034	116 591	24 375		166 145	15 991
B Belastingen op inkomen en vermogen	14 167	3 992	2	58 087		76 248	5 425
Sociale premies	0	0	0	166 887		166 887	3 211
Sociale uitkeringen (in geld)	7 181	39 289	78 271	244		124 985	270
Overige inkomensoverdrachten	8 097	18 872	126 029	23 923		176 921	5 215
Beschikbaar inkomen (netto)	48 029	36 194	161 227	320 348		565 798	
2.4 Inkomensrekening (inkomensbesteding)							
M Beschikbaar inkomen (netto)	48 029	36 194	161 227	320 348		565 798	
Correctie pensioenvoorziening	0	0	0	23 279		23 279	- 173
B Consumptieve bestedingen	0	0	172 354	310 816		483 170	
Correctie pensioenvoorziening	0	23 106	0	0		23 106	
Besparingen (netto) / saldo lopende transacties van het buitenland met Nederland	48 029	13 088	- 11 127	32 811		82 801	- 43 464
3.1 Kapitaalrekening (kapitaaloverdrachten)							
M Besparingen (netto) / saldo lopende transacties van het buitenland met Nederland	48 029	13 088	- 11 127	32 811		82 801	- 43 464
Kapitaaloverdrachten	1 458	104	10 769	8 006		20 337	1 394
B Kapitaaloverdrachten	1	43	13 038	7 552		20 634	1 097
Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	49 486	13 149	- 13 396	33 265		82 504	- 43 167
3.2 Kapitaalrekening (kapitaalvorming)							
M Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	49 486	13 149	- 13 396	33 265		82 504	- 43 167
Verbruik vaste activa	63 231	4 194	22 156	26 161		115 742	
B Investerings (bruto)	92 782	3 907	24 417	33 973		155 079	
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	2 107	2 291	- 1 687	373		3 084	- 3 084
Vorderingensaldo	17 828	11 145	- 13 970	25 080		40 083	- 40 083
4. Financiële rekening							
A Verandering van vorderingen	166 894	269 930	- 11 780	34 900		459 944	311 528
P Verandering van schulden	151 766	258 785	2 119	6 686		419 356	352 116
Saldo van financiële transacties	15 128	11 145	- 13 899	28 214		40 588	- 40 588
Vorderingensaldo	17 828	11 145	- 13 970	25 080		40 083	- 40 083
Statistisch verschil	- 2 700	0	71	3 134		505	- 505

¹⁾ Betreft voor de sectoren de toegevoegde waarde tegen basisprijzen. Voor de totale economie het bruto binnenlands product tegen marktprijzen.

S 1.2 Rekeningenstelsel 2016

	Niet-financiële vennootschappen	Financiële instellingen	Overheid	Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	Niet ingedeeld in sectoren	Totale economie	Transacties van het buitenland
	mln euro						
0. In- en uitvoer							
M Invoer van goederen en diensten							491 044
B Uitvoer van goederen en diensten							563 377
1. Productierekening							
M Output (basisprijzen)	959 410	81 852	126 164	192 820		1 360 246	
Productgebonden belastingen (excl. btw)					26 655	26 655	
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)					47 849	47 849	
B Intermediair verbruik (excl. aftrekbare btw)	553 103	32 711	42 765	96 843		725 422	
Productgebonden subsidies					951	951	
Toegevoegde waarde (bruto) ¹⁾	406 307	49 141	83 399	95 977	73 513	708 337	
2.1 Inkomensrekening (inkomensvorming)							
M Toegevoegde waarde (bruto) ¹⁾	406 307	49 141	83 399	95 977	73 513	708 337	
Subsidies						9 321	
Productgebonden					991	991	
Niet-productgebonden	6 688	46	41	1 555		8 330	
B Beloning van werknemers	245 789	17 673	60 176	16 948		340 586	1 796
Belastingen op productie en invoer						84 725	
Productgebonden (excl. btw)					26 655	26 655	
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)					47 849	47 849	
Niet-productgebonden	5 570	1 554	927	2 170		10 221	
Verbruik vaste activa	64 663	4 268	22 337	26 644		117 912	
Exploitatieoverschot/gemengd inkomen (netto)	96 973	25 692	0	51 770		174 435	
2.2 Inkomensrekening (primaire verdeling)							
M Exploitatieoverschot/gemengd inkomen (netto)	96 973	25 692	0	51 770		174 435	
Beloning van werknemers				333 541		333 541	8 841
Belastingen op productie en invoer			81 627			81 627	3 098
Inkomen uit vermogen	85 302	261 661	8 349	57 057		412 369	258 903
B Inkomen uit vermogen	129 015	270 319	8 393	6 401		414 128	257 144
Subsidies			7 894			7 894	1 427
Primair inkomen/nationaal inkomen (netto)	53 260	17 034	73 689	435 967		579 950	
2.3 Inkomensrekening (secundaire verdeling)							
M Primair inkomen/nationaal inkomen (netto)	53 260	17 034	73 689	435 967		579 950	
Belastingen op inkomen en vermogen	0	0	81 566	0		81 566	3 673
Sociale premies	7 713	61 988	107 486	276		177 463	435
Sociale uitkeringen (in geld)	0	0	0	125 033		125 033	2 783
Overige inkomensoverdrachten	5 531	18 719	120 110	24 461		168 821	11 263
B Belastingen op inkomen en vermogen	18 840	4 140	20	56 755		79 755	5 484
Sociale premies	0	0	0	174 659		174 659	3 239
Sociale uitkeringen (in geld)	7 713	39 995	79 592	276		127 576	240
Overige inkomensoverdrachten	7 963	18 890	124 902	24 097		175 852	4 232
Beschikbaar inkomen (netto)	31 988	34 716	178 337	329 950		574 991	
2.4 Inkomensrekening (inkomensbesteding)							
M Beschikbaar inkomen (netto)	31 988	34 716	178 337	329 950		574 991	
Correctie pensioenvoorziening	0	0	0	22 199		22 199	- 206
B Consumptieve bestedingen	0	0	174 842	316 041		490 883	
Correctie pensioenvoorziening	0	21 993	0	0		21 993	
Besparingen (netto) / saldo lopende transacties van het buitenland met Nederland	31 988	12 723	3 495	36 108		84 314	- 57 105
3.1 Kapitaalrekening (kapitaaloverdrachten)							
M Besparingen (netto) / saldo lopende transacties van het buitenland met Nederland	31 988	12 723	3 495	36 108		84 314	- 57 105
Kapitaaloverdrachten	1 698	151	8 216	8 155		18 220	2 043
B Kapitaaloverdrachten	11	17	11 286	7 926		19 240	1 023
Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	33 675	12 857	425	36 337		83 294	- 56 085
3.2 Kapitaalrekening (kapitaalvorming)							
M Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	33 675	12 857	425	36 337		83 294	- 56 085
Verbruik vaste activa	64 663	4 268	22 337	26 644		117 912	
B Investerings (bruto)	75 933	4 105	24 611	40 472		145 121	
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	1 264	378	- 1 997	512		157	- 157
Vorderingensaldo	21 141	12 642	148	21 997		55 928	- 55 928
4. Financiële rekening							
A Verandering van vorderingen	209 585	347 063	- 4 900	25 358		577 106	287 546
P Verandering van schulden	184 777	334 421	- 5 717	7 893		521 374	343 278
Saldo van financiële transacties	24 808	12 642	817	17 465		55 732	- 55 732
Vorderingensaldo	21 141	12 642	148	21 997		55 928	- 55 928
Statistisch verschil	3 667	0	669	- 4 532		- 196	196

¹⁾ Betreft voor de sectoren de toegevoegde waarde tegen basisprijzen. Voor de totale economie het bruto binnenlands product tegen marktprijzen.

S 1.3 Rekeningenstelsel 2017

	Niet-financiële vennootschappen	Financiële instellingen	Overheid	Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	Niet ingedeeld in sectoren	Totale economie	Transacties van het buitenland
	mln euro						
0. In- en uitvoer							
M Invoer van goederen en diensten							536 163
B Uitvoer van goederen en diensten							615 553
1. Productierekening							
M Output (basisprijzen)	1 019 686	79 919	128 916	202 491		1 431 012	
Productgebonden belastingen (excl. btw)					27 873	27 873	
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)					49 833	49 833	
B Intermediair verbruik (excl. aftrekbare btw)	593 923	32 413	43 339	99 771		769 446	
Productgebonden subsidies					1 090	1 090	
Toegevoegde waarde (bruto) ¹⁾	425 763	47 506	85 577	102 720	76 580	738 146	
2.1 Inkomensrekening (inkomensvorming)							
M Toegevoegde waarde (bruto) ¹⁾	425 763	47 506	85 577	102 720	76 580	738 146	
Subsidies						10 058	
Productgebonden					1 126	1 126	
Niet-productgebonden	7 124	42	95	1 671		8 932	
B Beloning van werknemers	256 195	17 421	61 827	17 375		352 818	1 825
Belastingen op productie en invoer						88 314	
Productgebonden (excl. btw)					27 873	27 873	
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)					49 833	49 833	
Niet-productgebonden	5 825	1 592	929	2 262		10 608	
Verbruik vaste activa	66 699	4 457	22 916	27 380		121 452	
Exploitatieoverschot/gemengd inkomen (netto)	104 168	24 078	0	57 374		185 620	
2.2 Inkomensrekening (primaire verdeling)							
M Exploitatieoverschot/gemengd inkomen (netto)	104 168	24 078	0	57 374		185 620	
Beloning van werknemers				345 296		345 296	9 347
Belastingen op productie en invoer			85 175			85 175	3 139
Inkomen uit vermogen	89 588	257 248	8 242	55 629		410 707	245 348
B Inkomen uit vermogen	119 655	261 893	7 629	6 801		395 978	260 077
Subsidies			8 561			8 561	1 497
Primair inkomen/nationaal inkomen (netto)	74 101	19 433	77 227	451 498		622 259	
2.3 Inkomensrekening (secundaire verdeling)							
M Primair inkomen/nationaal inkomen (netto)	74 101	19 433	77 227	451 498		622 259	
Belastingen op inkomen en vermogen	0	0	93 533	0		93 533	4 076
Sociale premies	8 610	61 856	105 535	333		176 334	447
Sociale uitkeringen (in geld)	0	0	0	127 876		127 876	2 909
Overige inkomensoverdrachten	6 314	18 457	120 503	25 663		170 937	11 247
B Belastingen op inkomen en vermogen	18 920	4 631	41	68 250		91 842	5 767
Sociale premies	0	0	0	173 348		173 348	3 433
Sociale uitkeringen (in geld)	8 610	41 291	80 311	333		130 545	240
Overige inkomensoverdrachten	7 821	18 349	126 635	25 465		178 270	3 914
Beschikbaar inkomen (netto)	53 674	35 475	189 811	337 974		616 934	
2.4 Inkomensrekening (inkomensbesteding)							
M Beschikbaar inkomen (netto)	53 674	35 475	189 811	337 974		616 934	
Correctie pensioenvoorziening	0	0	0	20 813		20 813	- 248
B Consumptieve bestedingen	0	0	179 491	327 261		506 752	
Correctie pensioenvoorziening	0	20 565	0	0		20 565	
Besparingen (netto) / saldo lopende transacties van het buitenland met Nederland	53 674	14 910	10 320	31 526		110 430	- 79 878
3.1 Kapitaalrekening (kapitaaloverdrachten)							
M Besparingen (netto) / saldo lopende transacties van het buitenland met Nederland	53 674	14 910	10 320	31 526		110 430	- 79 878
Kapitaaloverdrachten	523	88	8 440	8 299		17 350	1 344
B Kapitaaloverdrachten	15	15	9 605	8 061		17 696	998
Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	54 182	14 983	9 155	31 764		110 084	- 79 532
3.2 Kapitaalrekening (kapitaalvorming)							
M Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	54 182	14 983	9 155	31 764		110 084	- 79 532
Verbruik vaste activa	66 699	4 457	22 916	27 380		121 452	
B Investerings (bruto)	78 835	5 659	25 380	42 130		152 004	
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	1 067	1 012	- 2 611	510		- 22	22
Vorderingensaldo	40 979	12 769	9 302	16 504		79 554	- 79 554
4. Financiële rekening							
A Verandering van vorderingen	99 471	163 023	- 6 041	28 067		284 520	101 135
P Verandering van schulden	60 122	150 254	- 15 480	13 993		208 889	176 766
Saldo van financiële transacties	39 349	12 769	9 439	14 074		75 631	- 75 631
Vorderingensaldo	40 979	12 769	9 302	16 504		79 554	- 79 554
Statistisch verschil	- 1 630	0	137	- 2 430		- 3 923	3 923

¹⁾ Betreft voor de sectoren de toegevoegde waarde tegen basisprijzen. Voor de totale economie het bruto binnenlands product tegen marktprijzen.

S 1.4 Rekeningenstelsel 2018*

	Niet-financiële vennootschappen	Financiële instellingen	Overheid	Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	Niet ingedeeld in sectoren	Totale economie	Transacties van het buitenland
	mln euro						
0. In- en uitvoer							
M Invoer van goederen en diensten							567 613
B Uitvoer van goederen en diensten							652 685
1. Productierekening							
M Output (basisprijzen)	1 079 776	81 243	134 093	210 676		1 505 788	
Productgebonden belastingen (excl. btw)					29 851	29 851	
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)					52 619	52 619	
B Intermediair verbruik (excl. aftrekbare btw)	631 050	34 946	45 640	101 375		813 011	
Productgebonden subsidies					1 190	1 190	
Toegevoegde waarde (bruto) ¹⁾	448 726	46 297	88 453	109 301	81 262	774 039	
2.1 Inkomensrekening (inkomensvorming)							
M Toegevoegde waarde (bruto) ¹⁾	448 726	46 297	88 453	109 301	81 262	774 039	
Subsidies						10 387	
Productgebonden					1 208	1 208	
Niet-productgebonden	7 276	40	81	1 782		9 179	
B Beloning van werknemers	270 110	16 944	63 961	18 424		369 439	1 956
Belastingen op productie en invoer						93 526	
Productgebonden (excl. btw)					29 851	29 851	
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)					52 619	52 619	
Niet-productgebonden	6 177	1 555	929	2 395		11 056	
Verbruik vaste activa	69 636	4 753	23 644	29 228		127 261	
Exploitatieoverschot/gemengd inkomen (netto)	110 079	23 085	0	61 036		194 200	
2.2 Inkomensrekening (primaire verdeling)							
M Exploitatieoverschot/gemengd inkomen (netto)	110 079	23 085	0	61 036		194 200	
Beloning van werknemers				360 782		360 782	10 613
Belastingen op productie en invoer			90 309			90 309	3 217
Inkomen uit vermogen	99 084	269 598	7 693	56 039		432 414	260 639
B Inkomen uit vermogen	124 539	274 998	7 120	7 710		414 367	278 686
Subsidies			8 881			8 881	1 506
Primair inkomen/nationaal inkomen (netto)	84 624	17 685	82 001	470 147		654 457	
2.3 Inkomensrekening (secundaire verdeling)							
M Primair inkomen/nationaal inkomen (netto)	84 624	17 685	82 001	470 147		654 457	
Belastingen op inkomen en vermogen	0	0	96 567	0		96 567	4 231
Sociale premies	9 472	63 420	111 744	377		185 013	459
Sociale uitkeringen (in geld)	0	0	0	130 785		130 785	2 918
Overige inkomensoverdrachten	6 300	18 445	125 163	25 168		175 076	13 388
B Belastingen op inkomen en vermogen	20 632	5 359	15	68 036		94 042	6 756
Sociale premies	0	0	0	181 747		181 747	3 725
Sociale uitkeringen (in geld)	9 472	42 708	80 906	377		133 463	240
Overige inkomensoverdrachten	7 762	19 198	133 069	24 523		184 552	3 912
Beschikbaar inkomen (netto)	62 530	32 285	201 485	351 794		648 094	
2.4 Inkomensrekening (inkomensbesteding)							
M Beschikbaar inkomen (netto)	62 530	32 285	201 485	351 794		648 094	
Correctie pensioenvoorziening	0	0	0	20 971		20 971	- 259
B Consumptieve bestedingen	0	0	187 606	341 458		529 064	
Correctie pensioenvoorziening	0	20 712	0	0		20 712	
Besparingen (netto) / saldo lopende transacties van het buitenland met Nederland	62 530	11 573	13 879	31 307		119 289	- 86 647
3.1 Kapitaalrekening (kapitaaloverdrachten)							
M Besparingen (netto) / saldo lopende transacties van het buitenland met Nederland	62 530	11 573	13 879	31 307		119 289	- 86 647
Kapitaaloverdrachten	1 709	100	7 787	8 436		18 032	1 304
B Kapitaaloverdrachten	0	12	10 555	7 848		18 415	921
Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	64 239	11 661	11 111	31 895		118 906	- 86 264
3.2 Kapitaalrekening (kapitaalvorming)							
M Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	64 239	11 661	11 111	31 895		118 906	- 86 264
Verbruik vaste activa	69 636	4 753	23 644	29 228		127 261	
B Investerings (bruto)	80 795	4 891	25 454	48 763		159 903	
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	1 280	588	- 2 252	477		93	- 93
Vorderingensaldo	51 800	10 935	11 553	11 883		86 171	- 86 171
4. Financiële rekening							
A Verandering van vorderingen	41 672	- 339 085	- 1 481	26 690		- 272 204	- 228 909
P Verandering van schulden	- 8 625	- 350 020	- 13 240	10 577		- 361 308	- 139 805
Saldo van financiële transacties	50 297	10 935	11 759	16 113		89 104	- 89 104
Vorderingensaldo	51 800	10 935	11 553	11 883		86 171	- 86 171
Statistisch verschil	- 1 503	0	206	4 230		2 933	- 2 933

¹⁾ Betreft voor de sectoren de toegevoegde waarde tegen basisprijzen. Voor de totale economie het bruto binnenlands product tegen marktprijzen.

S 2.1 Transacties van de totale economie

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Middelen						
Output	1 283 977	1 303 026	1 338 856	1 360 246	1 431 012	1 505 788
Marktoutput	1 116 397	1 130 884	1 163 711	1 182 481	1 248 888	1 317 122
Indirect gemeten diensten van financiële intermediairs (IGDFI)	37 162	36 784	36 452	34 746	32 757	30 000
Overige marktoutput	1 079 235	1 094 100	1 127 259	1 147 735	1 216 131	1 287 122
Output voor eigen finaal gebruik	51 786	54 516	57 267	59 053	60 827	62 191
Investerings in eigen beheer	14 786	15 194	15 974	16 559	17 110	17 061
Output voor eigen consumptie	37 000	39 322	41 293	42 494	43 717	45 130
Niet-marktoutput	115 794	117 626	117 878	118 712	121 297	126 475
Betalingen voor niet-marktoutput	10 172	10 426	10 980	11 144	11 202	11 454
Overige niet marktoutput	105 622	107 200	106 898	107 568	110 095	115 021
Beloning van werknemers	317 471	321 512	323 579	333 541	345 296	360 782
Lonen	249 362	249 526	255 152	262 959	272 309	283 753
Sociale premies t.l.v. werkgevers	68 109	71 986	68 427	70 582	72 987	77 029
Belastingen op productie en invoer	71 765	75 663	76 313	81 627	85 175	90 309
Productgebonden belastingen	63 485	65 044	67 233	71 908	75 043	79 729
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)	42 408	42 951	44 746	47 849	49 833	52 619
Belastingen op invoer (exclusief btw)	6 912	7 311	6 839	8 339	8 990	10 310
Overige productgebonden belastingen	14 165	14 782	15 648	15 720	16 220	16 800
Niet-productgebonden belastingen op productie	8 280	10 619	9 080	9 719	10 132	10 580
Subsidies	8 918	8 461	8 640	9 321	10 058	10 387
Productgebonden subsidies	740	714	723	991	1 126	1 208
Niet-productgebonden subsidies	8 178	7 747	7 917	8 330	8 932	9 179
Inkomen uit vermogen	411 363	441 974	417 327	412 369	410 707	432 414
Rente	123 434	121 118	117 677	104 943	102 301	104 193
Correctie voor IGDFI	-42 371	-42 083	-44 726	-42 362	-36 454	-30 720
Werkelijk betaalde/ontvangen rente	165 805	163 201	162 403	147 305	138 755	134 913
Winstuitkeringen	232 951	255 799	222 529	240 809	244 265	240 501
Dividenden	231 411	253 792	220 600	239 206	242 358	238 588
Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen	1 540	2 007	1 929	1 603	1 907	1 913
Herbelegde winsten op buitenlandse directe investeringen	-13 427	-3 698	6 862	709	1 029	23 637
Overig inkomen uit investeringen	53 683	58 493	64 417	62 135	59 142	60 835
Inkomen toegerekend aan polishouders	6 044	6 218	5 529	4 925	4 025	3 636
Inkomen toe te rekenen aan pensioengerechtigden	28 248	30 632	34 212	34 217	32 101	32 911
Inkomen toe te rekenen aan aandeelhouders	19 391	21 643	24 676	22 993	23 016	24 288
Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen	14 722	10 262	5 842	3 773	3 970	3 248
Belastingen op inkomen en vermogen	65 601	70 773	77 760	81 566	93 533	96 567
Belastingen op inkomen	58 740	63 392	70 304	73 993	85 761	88 714
Belastingen op vermogen	6 861	7 381	7 456	7 573	7 772	7 853
Sociale premies en uitkeringen	292 157	295 403	292 139	302 496	304 210	315 798
Sociale premies	170 587	172 683	169 653	177 463	176 334	185 013
Sociale uitkeringen (exclusief sociale overdrachten in natura)	121 570	122 720	122 486	125 033	127 876	130 785
Overige inkomensoverdrachten	154 923	158 002	166 145	168 821	170 937	175 076
Premies schadeverzekering (netto)	15 957	16 254	16 229	16 364	15 967	15 998
Uitkeringen schadeverzekeringen	16 058	15 564	15 292	15 023	16 167	16 057
Inkomensoverdrachten binnen de overheid	101 287	105 596	113 798	116 772	117 285	121 513
Inkomensoverdrachten i.v.m. internationale samenwerking	157	127	222	249	301	228
Overige inkomensoverdrachten n.e.g.	21 464	20 461	20 604	20 413	21 217	21 280
Eigen middelen van de EU op basis van btw en bni	0	0	0	0	0	0
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering	22 545	23 423	23 279	22 199	20 813	20 971
Kapitaaloverdrachten	19 644	18 693	20 337	18 220	17 350	18 032
Vermogensheffingen	1 731	1 525	1 614	1 846	1 841	1 731
Investeringsbijdragen	7 490	7 212	8 391	6 742	6 689	6 300
Overige kapitaaloverdrachten	10 423	9 956	10 332	9 632	8 820	10 001
Totaal middelen	2 648 364	2 716 930	2 744 375	2 790 406	2 889 091	3 026 124
Saldi						
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	660 463	671 560	690 008	708 337	738 146	774 039
Binnenlands product (netto, marktprijzen)	547 296	557 194	574 266	590 425	616 694	646 778
Bruto exploitatieoverschot	270 931	273 776	288 951	292 347	307 072	321 461
Netto exploitatieoverschot	157 764	159 410	173 209	174 435	185 620	194 200
Saldo primaire inkomens (bruto)	669 408	669 898	690 537	697 862	743 711	781 718
Saldo primaire inkomens (netto)	556 241	555 532	574 795	579 950	622 259	654 457
Bruto beschikbaar inkomen	659 448	660 835	681 540	692 903	738 386	775 355
Netto beschikbaar inkomen	546 281	546 469	565 798	574 991	616 934	648 094
Bruto besparingen	188 758	184 197	198 543	202 226	231 882	246 550
Netto besparingen	75 591	69 831	82 801	84 314	110 430	119 289
Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	75 060	69 338	82 504	83 294	110 084	118 906
Vorderingsaldo	64 872	62 559	40 083	55 928	79 554	86 171
Totaal financiële transacties van vorderingen	182 456	274 234	459 944	577 106	284 520	-272 204
Totaal financiële transacties van schulden	121 019	213 158	419 356	521 374	208 889	-361 308
Saldo van financiële transacties	61 437	61 076	40 588	55 732	75 631	89 104
Statistisch verschil	-3 435	-1 483	505	-196	-3 923	2 933

¹⁾ Gegevens van de jaren 2017 en 2018 zijn voorlopig.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Bestedingen						
Intermediair verbruik	688 268	698 212	718 021	725 422	769 446	813 011
Beloning van werknemers	324 676	328 166	330 267	340 586	352 818	369 439
Lonen	255 269	254 918	260 690	268 805	278 473	290 828
Sociale premies t.l.v. werkgevers	69 407	73 248	69 577	71 781	74 345	78 611
Belastingen op productie en invoer	73 774	78 079	79 430	84 725	88 314	93 526
Productgebonden belastingen	65 494	67 460	69 896	74 504	77 706	82 470
Niet-productgebonden belastingen op productie	8 280	10 619	9 534	10 221	10 608	11 056
Subsidies	7 375	7 182	7 042	7 894	8 561	8 881
Productgebonden subsidies	739	714	723	951	1 090	1 190
Niet-productgebonden subsidies	6 636	6 468	6 319	6 943	7 471	7 691
Inkomen uit vermogen	394 747	435 845	408 591	414 128	395 978	414 367
Rente	120 719	119 638	111 930	99 898	101 713	103 040
Correctie voor IGDFI	- 43 260	- 43 582	- 47 022	- 44 860	- 38 024	- 32 486
Werkelijk betaalde/ontvangen rente	163 979	163 220	158 952	144 758	139 737	135 526
Winstuitkeringen	168 491	200 522	178 359	193 462	194 136	202 029
Dividenden	166 807	198 757	176 498	191 576	192 068	199 783
Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen	1 684	1 765	1 861	1 886	2 068	2 246
Herbelegde winsten op buitenlandse directe investeringen	40 048	50 387	51 714	58 035	40 161	48 559
Overig inkomen uit investeringen	50 767	55 036	60 746	58 960	55 998	57 491
Inkomen toegerekend aan polishouders	6 238	6 372	5 631	4 932	4 033	3 645
Inkomen toe te rekenen aan pensioengerechtigden	28 282	30 666	34 246	34 250	32 137	32 946
Inkomen toe te rekenen aan aandeelhouders	16 247	17 998	20 869	19 778	19 828	20 900
Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen	14 722	10 262	5 842	3 773	3 970	3 248
Belastingen op inkomen en vermogen	64 119	68 829	76 248	79 755	91 842	94 042
Belastingen op inkomen	57 358	61 555	68 920	72 327	84 223	86 340
Belastingen op vermogen	6 761	7 274	7 328	7 428	7 619	7 702
Sociale premies en uitkeringen	292 365	294 812	291 872	302 235	303 893	315 210
Sociale premies	168 374	169 852	166 887	174 659	173 348	181 747
Sociale uitkeringen (exclusief sociale overdrachten in natura)	123 991	124 960	124 985	127 576	130 545	133 463
Overige inkomensoverdrachten	166 157	169 600	176 921	175 852	178 270	184 552
Premies schadeverzekering (netto)	15 788	15 943	15 887	15 560	15 831	15 794
Uitkeringen schadeverzekeringen	16 143	15 858	15 640	15 739	16 239	16 139
Inkomensoverdrachten binnen de overheid	101 287	105 596	113 798	116 772	117 285	121 513
Inkomensoverdrachten i.v.m. internationale samenwerking	2 750	2 652	2 736	2 667	2 644	3 300
Overige inkomensoverdrachten n.e.g.	25 445	23 419	22 843	22 835	22 879	22 961
Eigen middelen van de EU op basis van btw en bni	4 744	6 132	6 017	2 279	3 392	4 845
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering	22 468	23 352	23 106	21 993	20 565	20 712
Consumptieve bestedingen	470 767	476 709	483 170	490 883	506 752	529 064
Individuele consumptieve bestedingen	415 691	420 772	427 351	433 259	448 239	468 004
Sociale overdrachten in natura	120 683	121 946	121 979	122 829	126 639	132 372
Sociale overdrachten in natura niet-marktproducten	50 546	51 263	51 079	49 944	51 582	53 961
Sociale overdrachten in natura aangekochte marktproducten	70 137	70 683	70 900	72 885	75 057	78 411
Overige individuele consumptie huishoudens	295 008	298 826	305 372	310 430	321 600	335 632
Collectieve consumptieve bestedingen	55 076	55 937	55 819	57 624	58 513	61 060
Kapitaaloverdrachten	20 175	19 186	20 634	19 240	17 696	18 415
Vermogensheffingen	1 740	1 534	1 622	1 855	1 851	1 742
Investeringsbijdragen	7 242	7 048	7 923	6 339	6 270	5 988
Overige kapitaaloverdrachten	11 193	10 604	11 089	11 046	9 575	10 685
Investerings	122 252	120 294	155 079	145 121	152 004	159 903
Investerings in vaste activa (bruto)	121 237	118 138	152 533	141 675	148 670	157 502
Verbruik van vaste activa	113 167	114 366	115 742	117 912	121 452	127 261
Investerings in vaste activa (netto)	8 070	3 772	36 791	23 763	27 218	30 241
Veranderingen in voorraden (incl. kostbaarheden)	1 015	2 156	2 546	3 446	3 334	2 401
Veranderingen in voorraden	764	1 579	2 244	3 140	3 131	2 268
Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden	251	577	302	306	203	133
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	1 103	851	3 084	157	- 22	93
Totaal bestedingen	2 648 246	2 721 117	2 773 465	2 807 991	2 886 117	3 021 215
Kerngegevens						
Bruto binnenlands product (% volumemutaties)	- 0,1	1,4	2,0	2,2	2,9	2,6
Bruto binnenlands product per inwoner (euro)	39 303	39 820	40 733	41 593	43 088	44 919
Bruto nationaal inkomen per inwoner (euro)	39 835	39 721	40 764	40 978	43 412	45 365
Bruto beschikbaar nationaal inkomen per inwoner (euro)	39 243	39 184	40 233	40 686	43 102	44 995
Saldo kredieten aan private sector (% bbp)	9,7	4,3	0,0	3,9	3,7	4,5
Krediet aan private sector, ultimo stand (% bbp)	257,7	267,2	262,8	259,3	249,1	241,6
Arbeidsvolume werkzame personen (1000 arbeidsjaren) ¹⁾	6 937	6 927	7 015	7 159	7 315	7 508
Arbeidsvolume werknemers (1000 arbeidsjaren)	5 803	5 769	5 820	5 929	6 081	6 259
Gemiddelde bevolking (x 1000)	16 804	16 865	16 940	17 030	17 131	17 232

S 2.2 Transacties van de sector niet-financiële vennootschappen

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Middelen						
Output	903 830	913 450	941 983	959 410	1 019 686	1 079 776
Marktoutput	896 494	905 888	934 086	951 344	1 011 210	1 071 598
Indirect gemeten diensten van financiële intermediairs (IGDFI)						
Overige marktoutput	896 494	905 888	934 086	951 344	1 011 210	1 071 598
Output voor eigen finaal gebruik	7 336	7 562	7 897	8 066	8 476	8 178
Investerings in eigen beheer	7 336	7 562	7 897	8 066	8 476	8 178
Output voor eigen consumptie						
Niet-marktoutput						
Betalings voor niet-marktoutput						
Overige niet marktoutput						
Beloning van werknemers						
Lonen						
Sociale premies t.l.v. werkgevers						
Belastingen op productie en invoer						
Productgebonden belastingen						
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)						
Belastingen op invoer (exclusief btw)						
Overige productgebonden belastingen						
Niet-productgebonden belastingen op productie						
Subsidies	6 326	6 062	6 160	6 688	7 124	7 276
Productgebonden subsidies	0	0	0	0	0	0
Niet-productgebonden subsidies	6 326	6 062	6 160	6 688	7 124	7 276
Inkomen uit vermogen	86 845	83 150	94 795	85 302	89 588	99 084
Rente	20 042	17 045	18 931	18 417	17 191	17 773
Correctie voor IGDFI	– 51	– 253	– 898	– 1 251	– 876	– 531
Werkelijk betaalde/ontvangen rente	20 093	17 298	19 829	19 668	18 067	18 304
Winstuitkeringen	66 247	58 258	74 485	72 921	72 354	67 232
Dividenden	66 026	57 841	74 257	72 736	72 160	67 055
Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen	221	417	228	185	194	177
Herbelegde winsten op buitenlandse directe investeringen	296	7 402	1 152	– 6 177	– 150	13 881
Overig inkomen uit investeringen	246	431	214	129	178	184
Inkomen toegerekend aan polishouders	205	330	105	93	147	136
Inkomen toe te rekenen aan pensioengerechtigden						
Inkomen toe te rekenen aan aandeelhouders	41	101	109	36	31	48
Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen	14	14	13	12	15	14
Belastingen op inkomen en vermogen						
Belastingen op inkomen						
Belastingen op vermogen						
Sociale premies en uitkeringen	7 104	7 302	7 181	7 713	8 610	9 472
Sociale premies	7 104	7 302	7 181	7 713	8 610	9 472
Sociale uitkeringen (exclusief sociale overdrachten in natura)						
Overige inkomensoverdrachten	5 736	5 731	6 145	5 531	6 314	6 300
Premies schadeverzekering (netto)						
Uitkeringen schadeverzekeringen	3 309	3 333	3 341	3 425	3 807	3 820
Inkomensoverdrachten binnen de overheid						
Inkomensoverdrachten i.v.m. internationale samenwerking						
Overige inkomensoverdrachten n.e.g.	2 427	2 398	2 804	2 106	2 507	2 480
Eigen middelen van de EU op basis van btw en bni						
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering						
Kapitaaloverdrachten	1 521	1 599	1 458	1 698	523	1 709
Vermogensheffingen						
Investeringsbijdragen	535	608	718	547	250	381
Overige kapitaaloverdrachten	986	991	740	1 151	273	1 328
Totaal middelen	1 011 362	1 017 294	1 057 722	1 066 342	1 131 845	1 203 617
Saldi						
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	381 613	384 393	397 334	406 307	425 763	448 726
Toegevoegde waarde (netto, basisprijzen)	320 640	322 335	334 103	341 644	359 064	379 090
Bruto exploitatieoverschot	150 617	148 833	160 202	161 636	170 867	179 715
Netto exploitatieoverschot	89 644	86 775	96 971	96 973	104 168	110 079
Saldo primaire inkomens (bruto)	117 034	102 636	127 379	117 923	140 800	154 260
Saldo primaire inkomens (netto)	56 061	40 578	64 148	53 260	74 101	84 624
Bruto beschikbaar inkomen	103 591	87 829	111 260	96 651	120 373	132 166
Netto beschikbaar inkomen	42 618	25 771	48 029	31 988	53 674	62 530
Bruto besparingen	103 591	87 829	111 260	96 651	120 373	132 166
Netto besparingen	42 618	25 771	48 029	31 988	53 674	62 530
Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	44 125	27 368	49 486	33 675	54 182	64 239
Vorderingensaldo	36 043	22 513	17 828	21 141	40 979	51 800
Totaal financiële transacties van vorderingen	99 448	684	166 894	209 585	99 471	41 672
Totaal financiële transacties van schulden	60 823	– 18 726	151 766	184 777	60 122	– 8 625
Saldo van financiële transacties	38 625	19 410	15 128	24 808	39 349	50 297
Statistisch verschil	2 582	– 3 103	– 2 700	3 667	– 1 630	– 1 503

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Bestedingen						
Intermediair verbruik	522 217	529 057	544 649	553 103	593 923	631 050
Beloning van werknemers	232 399	235 594	237 864	245 789	256 195	270 110
Lonen	184 592	184 952	189 685	195 820	204 687	215 064
Sociale premies t.l.v. werkgevers	47 807	50 642	48 179	49 969	51 508	55 046
Belastingen op productie en invoer	4 923	6 028	5 428	5 570	5 825	6 177
Productgebonden belastingen						
Niet-productgebonden belastingen op productie	4 923	6 028	5 428	5 570	5 825	6 177
Subsidies						
Productgebonden subsidies						
Niet-productgebonden subsidies						
Inkomen uit vermogen	120 428	129 347	127 618	129 015	119 655	124 539
Rente	17 590	17 686	19 947	18 653	19 632	18 740
Correctie voor IGDFI	- 10 198	- 10 749	- 11 481	- 11 258	- 9 979	- 8 869
Werkelijk betaalde/ontvangen rente	27 788	28 435	31 428	29 911	29 611	27 609
Winstuitkeringen	80 958	79 848	75 221	86 576	81 658	81 957
Dividenden	79 274	78 083	73 360	84 690	79 590	79 711
Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen	1 684	1 765	1 861	1 886	2 068	2 246
Herbelegde winsten op buitenlandse directe investeringen	7 400	21 802	26 862	20 302	14 693	20 878
Overig inkomen uit investeringen						
Inkomen toegerekend aan polishouders						
Inkomen toe te rekenen aan pensioengerechtigden						
Inkomen toe te rekenen aan aandeelhouders						
Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen	14 480	10 011	5 588	3 484	3 672	2 964
Belastingen op inkomen en vermogen	10 883	12 400	14 167	18 840	18 920	20 632
Belastingen op inkomen	10 883	12 400	14 167	18 840	18 920	20 632
Belastingen op vermogen						
Sociale premies en uitkeringen	7 104	7 302	7 181	7 713	8 610	9 472
Sociale premies						
Sociale uitkeringen (exclusief sociale overdrachten in natura)	7 104	7 302	7 181	7 713	8 610	9 472
Overige inkomensoverdrachten	8 296	8 138	8 097	7 963	7 821	7 762
Premies schadeverzekering (netto)	3 394	3 393	3 356	3 300	3 807	3 754
Uitkeringen schadeverzekeringen						
Inkomensoverdrachten binnen de overheid						
Inkomensoverdrachten i.v.m. internationale samenwerking						
Overige inkomensoverdrachten n.e.g.	4 902	4 745	4 741	4 663	4 014	4 008
Eigen middelen van de EU op basis van btw en bni						
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering						
Consumptieve bestedingen						
Individuele consumptieve bestedingen						
Sociale overdrachten in natura						
Sociale overdrachten in natura niet-marktproducten						
Sociale overdrachten in natura aangekochte marktproducten						
Overige individuele consumptie huishoudens						
Collectieve consumptieve bestedingen						
Kapitaaloverdrachten	14	2	1	11	15	0
Vermogensheffingen						
Investeringsbijdragen						
Overige kapitaaloverdrachten	14	2	1	11	15	0
Investeringen	68 277	64 759	92 782	75 933	78 835	80 795
Investeringen in vaste activa (bruto)	67 001	62 538	90 236	72 500	75 672	78 333
Verbruik van vaste activa	60 973	62 058	63 231	64 663	66 699	69 636
Investeringen in vaste activa (netto)	6 028	480	27 005	7 837	8 973	8 697
Veranderingen in voorraden (incl. kostbaarheden)	1 276	2 221	2 546	3 433	3 163	2 462
Veranderingen in voorraden	1 166	1 672	2 286	3 257	3 008	2 370
Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden	110	549	260	176	155	92
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	778	2 154	2 107	1 264	1 067	1 280
Totaal bestedingen	975 319	994 781	1 039 894	1 045 201	1 090 866	1 151 817
Kerngegevens						
Bruto toegevoegde waarde (% volumemutaties)	0,6	1,6	1,7	2,2	3,9	3,4
Brutowinst vóór belasting (mln euro)	205 392	204 286	229 462	224 801	237 151	257 095
Winst van buitenlandse dochters (mln euro)	54 257	52 354	63 570	54 439	63 183	68 930
Winstquote (% toegevoegde waarde)	39,5	38,7	40,3	39,8	40,1	40,1
Investeringsquote (% toegevoegde waarde)	17,6	16,3	22,7	17,8	17,8	17,5
Arbeidsvolume werknemers (1000 arbeidsjaren)	4 283	4 264	4 308	4 409	4 563	4 725

S 2.3 Transacties van de sector financiële instellingen

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Middelen						
Output	84 427	86 134	85 893	81 852	79 919	81 243
Marktooutput	83 454	85 048	84 613	80 450	78 484	79 783
Indirect gemeten diensten van financiële intermediairs (IGDFI)	37 162	36 784	36 452	34 746	32 757	30 000
Overige marktooutput	46 292	48 264	48 161	45 704	45 727	49 783
Output voor eigen finaal gebruik	973	1 086	1 280	1 402	1 435	1 460
Investerings in eigen beheer	973	1 086	1 280	1 402	1 435	1 460
Output voor eigen consumptie						
Niet-marktooutput						
Betalings voor niet-marktooutput						
Overige niet marktooutput						
Beloning van werknemers						
Lonen						
Sociale premies t.l.v. werkgevers						
Belastingen op productie en invoer						
Productgebonden belastingen						
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)						
Belastingen op invoer (exclusief btw)						
Overige productgebonden belastingen						
Niet-productgebonden belastingen op productie						
Subsidies	42	38	34	46	42	40
Productgebonden subsidies	0	0	0	0	0	0
Niet-productgebonden subsidies	42	38	34	46	42	40
Inkomen uit vermogen	249 967	286 378	252 609	261 661	257 248	269 598
Rente	95 230	96 625	92 783	82 032	80 674	81 792
Correctie voor IGDFI	- 39 777	- 39 621	- 40 973	- 38 778	- 34 586	- 29 888
Werkelijk betaalde/ontvangen rente	135 007	136 246	133 756	120 810	115 260	111 680
Winstuitkeringen	150 007	180 553	131 268	151 080	154 020	155 350
Dividenden	149 889	180 350	131 059	151 066	154 011	155 341
Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen	118	203	209	14	9	9
Herbelegde winsten op buitenlandse directe investeringen	- 13 749	- 11 128	5 669	6 842	1 044	9 716
Overig inkomen uit investeringen	18 479	20 328	22 889	21 707	21 510	22 740
Inkomen toegerekend aan polishouders	517	429	289	301	95	79
Inkomen toe te rekenen aan pensioengerechtigden						
Inkomen toe te rekenen aan aandeelhouders	17 962	19 899	22 600	21 406	21 415	22 661
Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen	0	0	0	0	0	0
Belastingen op inkomen en vermogen						
Belastingen op inkomen						
Belastingen op vermogen						
Sociale premies en uitkeringen	62 233	63 086	62 395	61 988	61 856	63 420
Sociale premies	62 233	63 086	62 395	61 988	61 856	63 420
Sociale uitkeringen (exclusief sociale overdrachten in natura)						
Overige inkomensoverdrachten	19 595	19 311	19 034	18 719	18 457	18 445
Premies schadeverzekering (netto)	15 957	16 254	16 229	16 364	15 967	15 998
Uitkeringen schadeverzekeringen	3 336	2 712	2 506	2 007	2 142	2 073
Inkomensoverdrachten binnen de overheid						
Inkomensoverdrachten i.v.m. internationale samenwerking						
Overige inkomensoverdrachten n.e.g.	302	345	299	348	348	374
Eigen middelen van de EU op basis van btw en bni						
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering						
Kapitaaloverdrachten	1 334	63	104	151	88	100
Vermogensheffingen						
Investeringsbijdragen	0	0	0	0	0	0
Overige kapitaaloverdrachten	1 334	63	104	151	88	100
Totaal middelen	417 598	455 010	420 069	424 417	417 610	432 846
Saldi						
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	52 423	53 021	51 892	49 141	47 506	46 297
Toegevoegde waarde (netto, basisprijzen)	48 140	48 821	47 698	44 873	43 049	41 544
Bruto exploitatieoverschot	32 941	32 579	33 194	29 960	28 535	27 838
Netto exploitatieoverschot	28 658	28 379	29 000	25 692	24 078	23 085
Saldo primaire inkomens (bruto)	27 362	30 757	21 112	21 302	23 890	22 438
Saldo primaire inkomens (netto)	23 079	26 557	16 918	17 034	19 433	17 685
Bruto beschikbaar inkomen	45 766	50 241	40 388	38 984	39 932	37 038
Netto beschikbaar inkomen	41 483	46 041	36 194	34 716	35 475	32 285
Bruto besparingen	23 298	26 889	17 282	16 991	19 367	16 326
Netto besparingen	19 015	22 689	13 088	12 723	14 910	11 573
Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	20 294	22 706	13 149	12 857	14 983	11 661
Vorderingensaldo	20 443	25 224	11 145	12 642	12 769	10 935
Totaal financiële transacties van vorderingen	59 594	244 917	269 930	347 063	163 023	- 339 085
Totaal financiële transacties van schulden	39 151	219 693	258 785	334 421	150 254	- 350 020
Saldo van financiële transacties	20 443	25 224	11 145	12 642	12 769	10 935
Statistisch verschil	0	0	0	0	0	0

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Bestedingen						
Intermediair verbruik	32 004	33 113	34 001	32 711	32 413	34 946
Beloning van werknemers	18 822	18 785	17 667	17 673	17 421	16 944
Lonen	14 804	14 284	14 001	13 880	13 401	13 340
Sociale premies t.l.v. werkgevers	4 018	4 501	3 666	3 793	4 020	3 604
Belastingen op productie en invoer	702	1 695	1 065	1 554	1 592	1 555
Productgebonden belastingen						
Niet-productgebonden belastingen op productie	702	1 695	1 065	1 554	1 592	1 555
Subsidies						
Productgebonden subsidies						
Niet-productgebonden subsidies						
Inkomen uit vermogen	255 546	288 200	264 691	270 319	261 893	274 998
Rente	84 598	83 905	75 955	66 740	67 949	69 754
Correctie voor IGDFI	- 5 105	- 5 678	- 7 455	- 6 492	- 3 546	- 1 656
Werkelijk betaalde/ontvangen rente	89 703	89 583	83 410	73 232	71 495	71 410
Winstuitkeringen	87 533	120 674	103 138	106 886	112 478	120 072
Dividenden	87 533	120 674	103 138	106 886	112 478	120 072
Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen	0	0	0	0	0	0
Herbelegde winsten op buitenlandse directe investeringen	32 648	28 585	24 852	37 733	25 468	27 681
Overig inkomen uit investeringen	50 767	55 036	60 746	58 960	55 998	57 491
Inkomen toegerekend aan polishouders	6 238	6 372	5 631	4 932	4 033	3 645
Inkomen toe te rekenen aan pensioengerechtigden	28 282	30 666	34 246	34 250	32 137	32 946
Inkomen toe te rekenen aan aandeelhouders	16 247	17 998	20 869	19 778	19 828	20 900
Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen						
Belastingen op inkomen en vermogen	3 469	4 012	3 992	4 140	4 631	5 359
Belastingen op inkomen	3 469	4 012	3 992	4 140	4 631	5 359
Belastingen op vermogen						
Sociale premies en uitkeringen	39 765	39 734	39 289	39 995	41 291	42 708
Sociale premies						
Sociale uitkeringen (exclusief sociale overdrachten in natura)	39 765	39 734	39 289	39 995	41 291	42 708
Overige inkomensoverdrachten	20 190	19 167	18 872	18 890	18 349	19 198
Premies schadeverzekering (netto)	2 780	2 852	2 906	2 764	1 748	1 896
Uitkeringen schadeverzekeringen	16 143	15 858	15 640	15 739	16 239	16 139
Inkomensoverdrachten binnen de overheid						
Inkomensoverdrachten i.v.m. internationale samenwerking						
Overige inkomensoverdrachten n.e.g.	1 267	457	326	387	362	1 163
Eigen middelen van de EU op basis van btw en bni						
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering	22 468	23 352	23 106	21 993	20 565	20 712
Consumptieve bestedingen						
Individuele consumptieve bestedingen						
Sociale overdrachten in natura						
Sociale overdrachten in natura niet-marktproducten						
Sociale overdrachten in natura aangekochte marktproducten						
Overige individuele consumptie huishoudens						
Collectieve consumptieve bestedingen						
Kapitaaloverdrachten	55	46	43	17	15	12
Vermogensheffingen						
Investeringsbijdragen						
Overige kapitaaloverdrachten	55	46	43	17	15	12
Investeringen	3 295	2 402	3 907	4 105	5 659	4 891
Investeringen in vaste activa (bruto)	3 295	2 402	3 907	4 105	5 659	4 891
Verbruik van vaste activa	4 283	4 200	4 194	4 268	4 457	4 753
Investeringen in vaste activa (netto)	- 988	- 1 798	- 287	- 163	1 202	138
Veranderingen in voorraden (incl. kostbaarheden)	0	0	0	0	0	0
Veranderingen in voorraden	0	0	0	0	0	0
Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden	0	0	0	0	0	0
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	839	- 720	2 291	378	1 012	588
Totaal bestedingen	397 155	429 786	408 924	411 775	404 841	421 911
Kerngegevens						
Bruto toegevoegde waarde (% volumemutaties)	- 1,9	- 2,3	0,3	0,4	- 1,4	- 1,5
Brutowinst vóór belasting (mln euro)	31 984	30 432	33 881	30 280	36 517	35 638
Winst van buitenlandse dochters (mln euro)	5 889	7 075	6 439	6 866	7 845	7 052
Financieel vermogen (mln euro)	14 381	34 573	5 183	- 54 540	- 17 468	- 67 882
Ontvangen inkomen uit vermogen (% totaal vorderingen)	1,6	1,4	1,4	1,2	1,3	1,4
Betaalde inkomen uit vermogen (% totaal schulden)	1,3	1,1	1,0	0,9	0,9	0,9
Liquiditeit ratio monetaire instellingen (%)	16,9	16,5	19,4	20,4	22,9	23,2
Financiële activa pensioenfondsen (mln euro)	1 016 165	1 247 424	1 244 303	1 366 884	1 442 081	1 446 231
Arbeidsvolume werknemers (1000 arbeidsjaren)	210	203	198	193	186	181

S 2.4 Transacties van de sector overheid (geconsolideerd)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Middelen						
Output	123 166	125 229	125 175	126 164	128 916	134 093
Marktoutput	7 641	7 832	7 389	7 661	7 664	7 755
Indirect gemeten diensten van financiële intermediairs (IGDFI)						
Overige marktoutput	7 641	7 832	7 389	7 661	7 664	7 755
Output voor eigen finaal gebruik	5 440	5 472	5 622	5 674	5 888	5 961
Investerings in eigen beheer	5 440	5 472	5 622	5 674	5 888	5 961
Output voor eigen consumptie						
Niet-marktoutput	110 085	111 925	112 164	112 829	115 364	120 377
Betalings voor niet-marktoutput	9 896	10 143	10 710	10 872	10 930	11 182
Overige niet marktoutput	100 189	101 782	101 454	101 957	104 434	109 195
Beloning van werknemers						
Lonen						
Sociale premies t.l.v. werkgevers						
Belastingen op productie en invoer	71 765	75 663	76 313	81 627	85 175	90 309
Productgebonden belastingen	63 485	65 044	67 233	71 908	75 043	79 729
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)	42 408	42 951	44 746	47 849	49 833	52 619
Belastingen op invoer (exclusief btw)	6 912	7 311	6 839	8 339	8 990	10 310
Overige productgebonden belastingen	14 165	14 782	15 648	15 720	16 220	16 800
Niet-productgebonden belastingen op productie	8 280	10 619	9 080	9 719	10 132	10 580
Subsidies	79	38	37	41	95	81
Productgebonden subsidies	0	0	0	0	0	0
Niet-productgebonden subsidies	79	38	37	41	95	81
Inkomen uit vermogen	21 324	15 928	11 072	8 123	8 029	7 495
Rente	2 732	2 437	2 148	1 719	1 502	1 529
Correctie voor IGDFI	15	3	- 38	- 51	- 41	- 38
Werkelijk betaalde/ontvangen rente	2 717	2 434	2 186	1 770	1 543	1 567
Winstuitkeringen	3 853	3 217	3 045	2 587	2 434	2 689
Dividenden	3 810	3 217	3 045	2 587	2 434	2 689
Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen	43	0	0	0	0	0
Herbelegde winsten op buitenlandse directe investeringen	26	28	41	44	135	40
Overig inkomen uit investeringen	18	8	14	16	8	7
Inkomen toegerekend aan polishouders	0	0	0	0	0	0
Inkomen toe te rekenen aan pensioengerechtigden						
Inkomen toe te rekenen aan aandeelhouders	18	8	14	16	8	7
Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen	14 695	10 238	5 824	3 757	3 950	3 230
Belastingen op inkomen en vermogen	65 601	70 773	77 760	81 566	93 533	96 567
Belastingen op inkomen	58 740	63 392	70 304	73 993	85 761	88 714
Belastingen op vermogen	6 861	7 381	7 456	7 573	7 772	7 853
Sociale premies en uitkeringen	100 932	102 015	99 833	107 486	105 535	111 744
Sociale premies	100 932	102 015	99 833	107 486	105 535	111 744
Sociale uitkeringen (exclusief sociale overdrachten in natura)						
Overige inkomensoverdrachten	3 070	3 042	2 793	3 338	3 218	3 650
Premies schadeverzekering (netto)	0	0	0	0	0	0
Uitkeringen schadeverzekeringen	169	160	164	164	177	160
Inkomensoverdrachten binnen de overheid	0	0	0	0	0	0
Inkomensoverdrachten i.v.m. internationale samenwerking	157	127	222	249	301	228
Overige inkomensoverdrachten n.e.g.	2 744	2 755	2 407	2 925	2 740	3 262
Eigen middelen van de EU op basis van btw en bni						
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering						
Kapitaaloverdrachten	2 168	1 824	2 327	2 455	2 568	2 313
Vermogensheffingen	1 731	1 525	1 614	1 846	1 841	1 731
Investeringsbijdragen	283	189	494	459	444	338
Overige kapitaaloverdrachten	154	110	219	150	283	244
Totaal middelen	388 105	394 512	395 310	410 800	427 069	446 252
Saldi						
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	80 665	81 039	81 693	83 399	85 577	88 453
Toegevoegde waarde (netto, basisprijzen)	58 926	59 054	59 537	61 062	62 661	64 809
Bruto exploitatieoverschot	21 739	21 985	22 156	22 337	22 916	23 644
Netto exploitatieoverschot	0	0	0	0	0	0
Saldo primaire inkomens (bruto)	97 131	96 513	93 501	96 026	100 143	105 645
Saldo primaire inkomens (netto)	75 392	74 528	71 345	73 689	77 227	82 001
Bruto beschikbaar inkomen	177 926	182 528	183 383	200 674	212 727	225 129
Netto beschikbaar inkomen	156 187	160 543	161 227	178 337	189 811	201 485
Bruto besparingen	7 600	10 063	11 029	25 832	33 236	37 523
Netto besparingen	- 14 139	- 11 922	- 11 127	3 495	10 320	13 879
Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	- 17 661	- 14 349	- 13 396	425	9 155	11 111
Vorderingensaldo	- 19 343	- 14 452	- 13 970	148	9 302	11 553
Totaal financiële transacties van vorderingen	7 463	- 1 807	- 11 780	- 4 900	- 6 041	- 1 481
Totaal financiële transacties van schulden	27 023	12 826	2 119	- 5 717	- 15 480	- 13 240
Saldo van financiële transacties	- 19 560	- 14 633	- 13 899	817	9 439	11 759
Statistisch verschil	- 217	- 181	71	669	137	206

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Bestedingen						
Intermediair verbruik	42 501	44 190	43 482	42 765	43 339	45 640
Beloning van werknemers	58 264	58 360	58 650	60 176	61 827	63 961
Lonen	43 679	43 413	44 055	45 451	46 348	47 582
Sociale premies t.l.v. werkgevers	14 585	14 947	14 595	14 725	15 479	16 379
Belastingen op productie en invoer	741	732	924	927	929	929
Productgebonden belastingen						
Niet-productgebonden belastingen op productie	741	732	924	927	929	929
Subsidies	7 375	7 182	7 042	7 894	8 561	8 881
Productgebonden subsidies	739	714	723	951	1 090	1 190
Niet-productgebonden subsidies	6 636	6 468	6 319	6 943	7 471	7 691
Inkomen uit vermogen	10 322	9 881	8 998	8 167	7 416	6 922
Rente	10 295	9 857	8 980	8 151	7 396	6 904
Correctie voor IGDFl	-1 474	-1 474	-1 517	-1 530	-1 356	-1 190
Werkelijk betaalde/ontvangen rente	11 769	11 331	10 497	9 681	8 752	8 094
Winstuitkeringen	0	0	0	0	0	0
Dividenden	0	0	0	0	0	0
Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen	0	0	0	0	0	0
Herbelegde winsten op buitenlandse directe investeringen	0	0	0	0	0	0
Overig inkomen uit investeringen	0	0	0	0	0	0
Inkomen toegerekend aan polishouders	0	0	0	0	0	0
Inkomen toe te rekenen aan pensioengerechtigden						
Inkomen toe te rekenen aan aandeelhouders						
Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen	27	24	18	16	20	18
Belastingen op inkomen en vermogen	0	17	2	20	41	15
Belastingen op inkomen	0	17	2	20	41	15
Belastingen op vermogen						
Sociale premies en uitkeringen	76 804	77 644	78 271	79 592	80 311	80 906
Sociale premies						
Sociale uitkeringen (exclusief sociale overdrachten in natura)	76 804	77 644	78 271	79 592	80 311	80 906
Overige inkomensoverdrachten	12 004	12 154	12 231	8 130	9 350	11 556
Premies schadeverzekering (netto)	171	163	167	168	179	161
Uitkeringen schadeverzekeringen	0	0	0	0	0	0
Inkomensoverdrachten binnen de overheid	0	0	0	0	0	0
Inkomensoverdrachten i.v.m. internationale samenwerking	2 750	2 652	2 736	2 667	2 644	3 300
Overige inkomensoverdrachten n.e.g.	4 339	3 207	3 311	3 016	3 135	3 250
Eigen middelen van de EU op basis van btw en bni	4 744	6 132	6 017	2 279	3 392	4 845
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering						
Consumptieve bestedingen	170 326	172 465	172 354	174 842	179 491	187 606
Individuele consumptieve bestedingen	115 250	116 528	116 535	117 218	120 978	126 546
Sociale overdrachten in natura	115 250	116 528	116 535	117 218	120 978	126 546
Sociale overdrachten in natura niet-marktproducten	45 113	45 845	45 635	44 333	45 921	48 135
Sociale overdrachten in natura aangekochte marktproducten	70 137	70 683	70 900	72 885	75 057	78 411
Overige individuele consumptie huishoudens						
Collectieve consumptieve bestedingen	55 076	55 937	55 819	57 624	58 513	61 060
Kapitaaloverdrachten	5 690	4 251	4 596	5 525	3 733	5 081
Vermogensheffingen						
Investeringsbijdragen	793	857	948	800	475	582
Overige kapitaaloverdrachten	4 897	3 394	3 648	4 725	3 258	4 499
Investerings	24 081	23 235	24 417	24 611	25 380	25 454
Investerings in vaste activa (bruto)	24 313	23 530	24 580	24 696	25 412	25 530
Verbruik van vaste activa	21 739	21 985	22 156	22 337	22 916	23 644
Investerings in vaste activa (netto)	2 574	1 545	2 424	2 359	2 496	1 886
Veranderingen in voorraden (incl. kostbaarheden)	- 232	- 295	- 163	- 85	- 32	- 76
Veranderingen in voorraden	- 252	- 312	- 181	- 194	- 55	- 95
Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden	20	17	18	109	23	19
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	- 660	- 1 147	- 1 687	- 1 997	- 2 611	- 2 252
Totaal bestedingen	407 448	408 964	409 280	410 652	417 767	434 699
Kerngegevens						
Bruto toegevoegde waarde (% volumemutaties)	0,3	- 0,4	0,3	- 0,1	1,4	0,4
Totaal inkomsten (% bbp)	43,6	43,6	42,6	43,6	43,7	43,5
Belasting- en premieontvangsten (% bbp)	35,8	36,7	36,5	38,0	38,3	38,3
Totaal uitgaven (% bbp)	46,5	45,7	44,6	43,6	42,4	42,1
Overheidsschuld (EMU) (% bbp)	67,7	67,8	64,6	61,9	56,9	52,4
Overheidssaldo (EMU) (% bbp)	- 2,9	- 2,2	- 2,0	0,0	1,3	1,5
Arbeidsvolume werknemers (1000 arbeidsjaren)	972	966	959	956	955	964

S 2.5 Transacties van de sector huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Middelen						
Output	172 554	178 213	185 805	192 820	202 491	210 676
Marktoutput	128 808	132 116	137 623	143 026	151 530	157 986
Indirect gemeten diensten van financiële intermediairs (IGDFI)	0	0	0	0	0	0
Overige marktoutput	128 808	132 116	137 623	143 026	151 530	157 986
Output voor eigen finaal gebruik	38 037	40 396	42 468	43 911	45 028	46 592
Investerings in eigen beheer	1 037	1 074	1 175	1 417	1 311	1 462
Output voor eigen consumptie	37 000	39 322	41 293	42 494	43 717	45 130
Niet-marktoutput	5 709	5 701	5 714	5 883	5 933	6 098
Betalings voor niet-marktoutput	276	283	270	272	272	272
Overige niet marktoutput	5 433	5 418	5 444	5 611	5 661	5 826
Beloning van werknemers	317 471	321 512	323 579	333 541	345 296	360 782
Lonen	249 362	249 526	255 152	262 959	272 309	283 753
Sociale premies t.l.v. werkgevers	68 109	71 986	68 427	70 582	72 987	77 029
Belastingen op productie en invoer						
Productgebonden belastingen						
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)						
Belastingen op invoer (exclusief btw)						
Overige productgebonden belastingen						
Niet-productgebonden belastingen op productie						
Subsidies	1 731	1 609	1 686	1 555	1 671	1 782
Productgebonden subsidies	0	0	0	0	0	0
Niet-productgebonden subsidies	1 731	1 609	1 686	1 555	1 671	1 782
Inkomen uit vermogen	52 887	56 118	58 590	57 057	55 629	56 039
Rente	5 090	4 611	3 554	2 549	2 721	2 901
Correctie voor IGDFI	- 2 558	- 2 212	- 2 817	- 2 282	- 951	- 263
Werkelijk betaalde/ontvangen rente	7 648	6 823	6 371	4 831	3 672	3 164
Winstuitkeringen	12 844	13 771	13 731	14 221	15 457	15 230
Dividenden	11 686	12 384	12 239	12 817	13 753	13 503
Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen	1 158	1 387	1 492	1 404	1 704	1 727
Herbelegde winsten op buitenlandse directe investeringen	0	0	0	0	0	0
Overig inkomen uit investeringen	34 940	37 726	41 300	40 283	37 446	37 904
Inkomen toegerekend aan polishouders	5 322	5 459	5 135	4 531	3 783	3 421
Inkomen toe te rekenen aan pensioengerechtigden	28 248	30 632	34 212	34 217	32 101	32 911
Inkomen toe te rekenen aan aandeelhouders	1 370	1 635	1 953	1 535	1 562	1 572
Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen	13	10	5	4	5	4
Belastingen op inkomen en vermogen						
Belastingen op inkomen						
Belastingen op vermogen						
Sociale premies en uitkeringen	121 888	123 000	122 730	125 309	128 209	131 162
Sociale premies	318	280	244	276	333	377
Sociale uitkeringen (exclusief sociale overdrachten in natura)	121 570	122 720	122 486	125 033	127 876	130 785
Overige inkomensoverdrachten	25 235	24 322	24 375	24 461	25 663	25 168
Premies schadeverzekering (netto)	0	0	0	0	0	0
Uitkeringen schadeverzekeringen	9 244	9 359	9 281	9 427	10 041	10 004
Inkomensoverdrachten binnen de overheid						
Inkomensoverdrachten i.v.m. internationale samenwerking						
Overige inkomensoverdrachten n.e.g.	15 991	14 963	15 094	15 034	15 622	15 164
Eigen middelen van de EU op basis van btw en bni						
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering	22 545	23 423	23 279	22 199	20 813	20 971
Kapitaaloverdrachten	7 563	7 492	8 006	8 155	8 299	8 436
Vermogensheffingen						
Investeringsbijdragen	223	224	204	197	200	175
Overige kapitaaloverdrachten	7 340	7 268	7 802	7 958	8 099	8 261
Totaal middelen	721 874	735 689	748 050	765 097	788 071	815 016
Saldi						
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	81 008	86 361	89 916	95 977	102 720	109 301
Toegevoegde waarde (netto, basisprijzen)	54 836	60 238	63 755	69 333	75 340	80 073
Bruto exploitatieoverschot	65 634	70 379	73 399	78 414	84 754	90 264
Netto exploitatieoverschot	39 462	44 256	47 238	51 770	57 374	61 036
Saldo primaire inkomens (bruto)	427 881	439 992	448 545	462 611	478 878	499 375
Saldo primaire inkomens (netto)	401 709	413 869	422 384	435 967	451 498	470 147
Bruto beschikbaar inkomen	332 165	340 237	346 509	356 594	365 354	381 022
Netto beschikbaar inkomen	305 993	314 114	320 348	329 950	337 974	351 794
Bruto besparingen	54 269	59 416	58 972	62 752	58 906	60 535
Netto besparingen	28 097	33 293	32 811	36 108	31 526	31 307
Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	28 302	33 613	33 265	36 337	31 764	31 895
Vorderingensaldo	27 729	29 274	25 080	21 997	16 504	11 883
Totaal financiële transacties van vorderingen	15 951	30 440	34 900	25 358	28 067	26 690
Totaal financiële transacties van schulden	- 5 978	- 635	6 686	7 893	13 993	10 577
Saldo van financiële transacties	21 929	31 075	28 214	17 465	14 074	16 113
Statistisch verschil	- 5 800	1 801	3 134	- 4 532	- 2 430	4 230

¹⁾ Gegevens van de jaren 2017 en 2018 zijn voorlopig.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Bestedingen						
Intermediair verbruik	91 546	91 852	95 889	96 843	99 771	101 375
Beloning van werknemers	15 191	15 427	16 086	16 948	17 375	18 424
Lonen	12 194	12 269	12 949	13 654	14 037	14 842
Sociale premies t.l.v. werkgevers	2 997	3 158	3 137	3 294	3 338	3 582
Belastingen op productie en invoer	1 914	2 164	2 117	2 170	2 262	2 395
Productgebonden belastingen						
Niet-productgebonden belastingen op productie	1 914	2 164	2 117	2 170	2 262	2 395
Subsidies						
Productgebonden subsidies						
Niet-productgebonden subsidies						
Inkomen uit vermogen	8 111	8 017	7 023	6 401	6 801	7 710
Rente	7 896	7 790	6 787	6 128	6 523	7 444
Correctie voor IGDFI	- 26 483	- 25 681	- 26 569	- 25 580	- 23 143	- 20 771
Werkelijk betaalde/ontvangen rente	34 379	33 471	33 356	31 708	29 666	28 215
Winstuitkeringen						
Dividenden						
Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen						
Herbelegde winsten op buitenlandse directe investeringen						
Overig inkomen uit investeringen						
Inkomen toegerekend aan polishouders						
Inkomen toe te rekenen aan pensioengerechtigden						
Inkomen toe te rekenen aan aandeelhouders						
Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen	215	227	236	273	278	266
Belastingen op inkomen en vermogen	49 767	52 400	58 087	56 755	68 250	68 036
Belastingen op inkomen	43 006	45 126	50 759	49 327	60 631	60 334
Belastingen op vermogen	6 761	7 274	7 328	7 428	7 619	7 702
Sociale premies en uitkeringen	168 692	170 132	167 131	174 935	173 681	182 124
Sociale premies	168 374	169 852	166 887	174 659	173 348	181 747
Sociale uitkeringen (exclusief sociale overdrachten in natura)	318	280	244	276	333	377
Overige inkomensoverdrachten	24 380	24 545	23 923	24 097	25 465	24 523
Premies schadeverzekering (netto)	9 443	9 535	9 458	9 328	10 097	9 983
Uitkeringen schadeverzekeringen						
Inkomensoverdrachten binnen de overheid						
Inkomensoverdrachten i.v.m. internationale samenwerking						
Overige inkomensoverdrachten n.e.g.	14 937	15 010	14 465	14 769	15 368	14 540
Eigen middelen van de EU op basis van btw en bni						
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering						
Consumptieve bestedingen	300 441	304 244	310 816	316 041	327 261	341 458
Individuele consumptieve bestedingen	300 441	304 244	310 816	316 041	327 261	341 458
Sociale overdrachten in natura	5 433	5 418	5 444	5 611	5 661	5 826
Sociale overdrachten in natura niet-marktproducten	5 433	5 418	5 444	5 611	5 661	5 826
Sociale overdrachten in natura aangekochte marktproducten						
Overige individuele consumptie huishoudens	295 008	298 826	305 372	310 430	321 600	335 632
Collectieve consumptieve bestedingen						
Kapitaaloverdrachten	7 358	7 172	7 552	7 926	8 061	7 848
Vermogensheffingen	1 740	1 534	1 622	1 855	1 851	1 742
Investeringsbijdragen						
Overige kapitaaloverdrachten	5 618	5 638	5 930	6 071	6 210	6 106
Investeringsen	26 599	29 898	33 973	40 472	42 130	48 763
Investeringsen in vaste activa (bruto)	26 628	29 668	33 810	40 374	41 927	48 748
Verbruik van vaste activa	26 172	26 123	26 161	26 644	27 380	29 228
Investeringsen in vaste activa (netto)	456	3 545	7 649	13 730	14 547	19 520
Veranderingen in voorraden (incl. kostbaarheden)	- 29	230	163	98	203	15
Veranderingen in voorraden	- 150	219	139	77	178	- 7
Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden	121	11	24	21	25	22
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	146	564	373	512	510	477
Totaal bestedingen	694 145	706 415	722 970	743 100	771 567	803 133
Kerngegevens						
Bruto toegevoegde waarde (% volumemutaties)	0,3	4,9	3,7	3,9	2,3	3,0
Netto reëel beschikbaar inkomen (% volumemutaties)	- 1,0	1,7	1,8	2,4	1,0	2,0
Vrije / individuele besparingen (mln euro)	31 724	35 993	35 693	40 553	38 093	39 564
Spaarquote (% beschikbaar inkomen)	15,3	16,3	15,9	16,6	15,3	15,1
Investeringsquote (% beschikbaar inkomen)	7,5	8,2	9,1	10,7	10,9	12,1
Spaartegoeden en overige deposito's (mln euro)	343 717	332 245	335 685	340 819	343 725	351 076
Verzekerings- en pensioenregelingen (mln euro)	1 169 734	1 397 948	1 487 744	1 622 711	1 605 425	1 651 557
Voorzieningen pensioenverzekeringen (mln euro)	1 019 464	1 240 626	1 323 939	1 454 492	1 442 274	1 494 012
Woninghypotheken (mln euro)	678 913	680 529	685 084	695 440	704 792	714 367
Saldo opgenomen en afgeloste hypotheken (mln euro)	- 8 725	- 817	5 036	10 152	9 619	9 661
Arbeidsvolume werknemers (1000 arbeidsjaren)	337	336	355	371	376	389
Arbeidsvolume zelfstandigen (1000 arbeidsjaren) ¹⁾	1 134	1 159	1 195	1 230	1 235	1 249
Gemiddelde aantal huishoudens (x1000)	7 580	7 628	7 693	7 757	7 826	7 898

S 2.6 Transacties van het buitenland met Nederland

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Middelen						
Invoer van goederen en diensten	460 137	466 572	518 594	491 044	536 163	567 613
Invoer van goederen	343 001	345 078	352 926	355 196	388 826	412 693
Invoer van diensten	117 136	121 494	165 668	135 848	147 337	154 920
Invoer van diensten exclusief IGDFI	113 678	117 370	160 947	131 306	143 814	151 602
Invoer van IGDFI	3 458	4 124	4 721	4 542	3 523	3 318
Beloning van werknemers	8 769	8 420	8 591	8 841	9 347	10 613
Lonen	7 142	6 786	7 049	7 264	7 605	8 589
Sociale premies t.l.v. werkgevers	1 627	1 634	1 542	1 577	1 742	2 024
Belastingen op productie en invoer	2 009	2 416	3 117	3 098	3 139	3 217
Productgebonden belastingen	2 009	2 416	2 663	2 596	2 663	2 741
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)	0	0	0	0	0	0
Belastingen op invoer (exclusief btw)	2 008	2 286	2 528	2 596	2 663	2 741
Overige productgebonden belastingen	1	130	135	0	0	0
Niet-productgebonden belastingen op productie	0	0	454	502	476	476
Subsidies						
Productgebonden subsidies						
Niet-productgebonden subsidies						
Inkomen uit vermogen	217 971	259 107	248 362	258 903	245 348	260 639
Rente	67 535	71 115	70 479	63 621	66 286	68 261
Correctie voor IGDFI	- 4 063	- 4 970	- 5 749	- 5 160	- 3 552	- 2 052
Werkelijk betaalde/ontvangen rente	71 598	76 085	76 228	68 781	69 838	70 313
Winstuitkeringen	109 975	137 231	125 846	136 850	138 350	143 231
Dividenden	108 334	135 466	123 985	134 964	136 282	140 985
Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen	1 641	1 765	1 861	1 886	2 068	2 246
Herbelegde winsten op buitenlandse directe investeringen	40 048	50 387	51 714	58 035	40 161	48 559
Overig inkomen uit investeringen	413	374	323	397	551	588
Inkomen toegerekend aan polishouders	229	194	138	36	27	26
Inkomen toe te rekenen aan pensioengerechtigden	34	34	34	33	36	35
Inkomen toe te rekenen aan aandeelhouders	150	146	151	328	488	527
Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen						
Belastingen op inkomen en vermogen	3 283	3 542	3 913	3 673	4 076	4 231
Belastingen op inkomen	3 283	3 542	3 913	3 673	4 076	4 231
Belastingen op vermogen						
Sociale premies en uitkeringen	3 086	2 926	3 214	3 218	3 356	3 377
Sociale premies	415	433	445	435	447	459
Sociale uitkeringen (exclusief sociale overdrachten in natura)	2 671	2 493	2 769	2 783	2 909	2 918
Overige inkomensoverdrachten	16 129	16 176	15 991	11 263	11 247	13 388
Premies schadeverzekering (netto)	882	808	936	519	451	512
Uitkeringen schadeverzekeringen	1 200	1 153	1 229	1 290	613	605
Inkomensoverdrachten binnen de overheid						
Inkomensoverdrachten i.v.m. internationale samenwerking	2 750	2 652	2 736	2 667	2 644	3 300
Overige inkomensoverdrachten n.e.g.	6 553	5 431	5 073	4 508	4 147	4 126
Eigen middelen van de EU op basis van btw en bni	4 744	6 132	6 017	2 279	3 392	4 845
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering	- 77	- 71	- 173	- 206	- 248	- 259
Kapitaaloverdrachten	1 323	1 185	1 394	2 043	1 344	1 304
Vermogensheffingen	143	145	144	145	146	147
Investeringsbijdragen	35	25	26	56	25	26
Overige kapitaaloverdrachten	1 145	1 015	1 224	1 842	1 173	1 131
Totaal middelen	712 630	760 273	803 003	781 877	813 772	864 123
Saldi						
Saldo goederen- en dienstentransacties van het buitenland	- 67 444	- 74 557	- 51 759	- 72 333	- 79 390	- 85 072
Saldo lopende transacties buitenland	- 66 506	- 63 903	- 43 464	- 57 105	- 79 878	- 86 647
Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	- 65 975	- 63 410	- 43 167	- 56 085	- 79 532	- 86 264
Vorderingensaldo	- 64 872	- 62 559	- 40 083	- 55 928	- 79 554	- 86 171
Totaal financiële transacties van vorderingen	238 714	185 139	311 528	287 546	101 135	- 228 909
Totaal financiële transacties van schulden	300 151	246 215	352 116	343 278	176 766	- 139 805
Saldo van financiële transacties	- 61 437	- 61 076	- 40 588	- 55 732	- 75 631	- 89 104
Statistisch verschil	3 435	1 483	- 505	196	3 923	- 2 933

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Bestedingen						
Uitvoer van goederen en diensten	527 581	541 129	570 353	563 377	615 553	652 685
Uitvoer van goederen	407 564	409 005	418 373	420 899	460 770	486 619
Uitvoer van diensten	120 017	132 124	151 980	142 478	154 783	166 066
Uitvoer van diensten exclusief IGDFI	117 448	129 499	149 555	140 434	152 830	164 514
Uitvoer van IGDFI	2 569	2 625	2 425	2 044	1 953	1 552
Beloning van werknemers	1 564	1 766	1 903	1 796	1 825	1 956
Lonen	1 235	1 394	1 511	1 418	1 441	1 514
Sociale premies t.l.v. werkgevers	329	372	392	378	384	442
Belastingen op productie en invoer						
Productgebonden belastingen						
Niet-productgebonden belastingen op productie						
Subsidies	1 543	1 279	1 598	1 427	1 497	1 506
Productgebonden subsidies	1	0	0	40	36	18
Niet-productgebonden subsidies	1 542	1 279	1 598	1 387	1 461	1 488
Inkomen uit vermogen	234 587	265 236	257 098	257 144	260 077	278 686
Rente	70 250	72 595	76 226	68 666	66 874	69 414
Correctie voor IGDFI	- 3 174	- 3 471	- 3 453	- 2 662	- 1 982	- 286
Werkelijk betaalde/ontvangen rente	73 424	76 066	79 679	71 328	68 856	69 700
Winstuitkeringen	174 435	192 508	170 016	184 197	188 479	181 703
Dividenden	172 938	190 501	168 087	182 594	186 572	179 790
Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen	1 497	2 007	1 929	1 603	1 907	1 913
Herbelegde winsten op buitenlandse directe investeringen	- 13 427	- 3 698	6 862	709	1 029	23 637
Overig inkomen uit investeringen	3 329	3 831	3 994	3 572	3 695	3 932
Inkomen toegerekend aan polishouders	35	40	36	29	19	17
Inkomen toe te rekenen aan pensioengerechtigden	0	0	0	0	0	0
Inkomen toe te rekenen aan aandeelhouders	3 294	3 791	3 958	3 543	3 676	3 915
Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen						
Belastingen op inkomen en vermogen	4 765	5 486	5 425	5 484	5 767	6 756
Belastingen op inkomen	4 665	5 379	5 297	5 339	5 614	6 605
Belastingen op vermogen	100	107	128	145	153	151
Sociale premies en uitkeringen	2 878	3 517	3 481	3 479	3 673	3 965
Sociale premies	2 628	3 264	3 211	3 239	3 433	3 725
Sociale uitkeringen (exclusief sociale overdrachten in natura)	250	253	270	240	240	240
Overige inkomensoverdrachten	4 895	4 578	5 215	4 232	3 914	3 912
Premies schadeverzekering (netto)	1 051	1 119	1 278	1 323	587	716
Uitkeringen schadeverzekeringen	1 115	859	881	574	541	523
Inkomensoverdrachten binnen de overheid						
Inkomensoverdrachten i.v.m. internationale samenwerking	157	127	222	249	301	228
Overige inkomensoverdrachten n.e.g.	2 572	2 473	2 834	2 086	2 485	2 445
Eigen middelen van de EU op basis van btw en bni						
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering	0	0	0	0	0	0
Consumptieve bestedingen						
Individuele consumptieve bestedingen						
Sociale overdrachten in natura						
Sociale overdrachten in natura niet-marktproducten						
Sociale overdrachten in natura aangekochte marktproducten						
Overige individuele consumptie huishoudens						
Collectieve consumptieve bestedingen						
Kapitaaloverdrachten	792	692	1 097	1 023	998	921
Vermogensheffingen	134	136	136	136	136	136
Investeringsbijdragen	283	189	494	459	444	338
Overige kapitaaloverdrachten	375	367	467	428	418	447
Investeringen						
Investeringen in vaste activa (bruto)						
Verbruik van vaste activa						
Investeringen in vaste activa (netto)						
Veranderingen in voorraden (incl. kostbaarheden)						
Veranderingen in voorraden						
Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden						
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	- 1 103	- 851	- 3 084	- 157	22	- 93
Totaal bestedingen	777 502	822 832	843 086	837 805	893 326	950 294
Kerngegevens						
Aandeel uitvoeroverschot in bbp (% bbp)	10,2	11,1	7,5	10,2	10,8	11,0
Uitvoeroverschot (mln euro)	67 444	74 557	51 759	72 333	79 390	85 072
Saldo primaire inkomens buitenland (mln euro)	8 945	- 1 662	529	- 10 475	5 565	7 679
Saldo inkomensoverdrachten buitenland (mln euro)	- 9 883	- 8 992	- 8 824	- 4 753	- 5 077	- 6 104
Saldo kapitaaloverdrachten buitenland (mln euro)	- 531	- 493	- 297	- 1 020	- 346	- 383
Saldo lopende rekening (mln euro)	66 506	63 903	43 464	57 105	79 878	86 647
Extern vermogen (mln euro)	101 570	298 763	337 602	434 580	440 770	547 313

S 3.1 Financiële balansen van de totale economie

	2016				2017		
	Beginbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen	Overige volumemutaties	Eindbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen
	mln euro						
Vorderingen							
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten	25 166	- 286	2 460	0	27 340	- 9	- 708
Chartaal geld	16 758	- 1 374	0	0	15 384	- 750	0
Girale deposito's	567 885	45 706	950	- 38 719	575 822	29 234	- 7 967
Spaartegoeden	335 655	5 904	11	- 751	340 819	2 934	- 28
Overige deposito's	585 656	55 470	- 1 083	40 451	680 494	60 432	- 20 025
Kortlopende schuldbewijzen	36 418	13 754	462	- 285	50 349	2 962	- 1 862
Langlopende schuldbewijzen	1 205 735	33 495	24 887	- 1 021	1 263 096	21 017	- 36 032
Kortlopende leningen	1 209 767	- 47 340	17 835	- 17 987	1 162 275	16 749	- 45 662
Langlopende leningen	2 626 777	130 765	3 278	42 230	2 803 050	93 790	- 45 676
Aandelen en overige deelnemingen	6 047 512	295 902	233 292	23 929	6 600 635	64 061	75 785
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	1 534 127	15 347	110 821	3 890	1 664 185	14 900	- 30 940
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	515 374	1 705	14 222	- 4 404	526 897	- 10 094	- 92 686
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	406 655	28 058	- 34	1 218	435 897	- 10 706	- 1 372
Totaal vorderingen	15 113 485	577 106	407 101	48 551	16 146 243	284 520	- 207 173
Schulden							
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten	6 156	0	9	0	6 165	0	- 421
Chartaal geld	57 244	2 239	0	0	59 483	2 344	0
Girale deposito's	726 081	88 807	801	- 42 577	773 112	27 451	- 18 278
Spaartegoeden	321 058	5 836	11	- 751	326 154	2 866	- 28
Overige deposito's	517 046	32 278	607	44 191	594 122	7 674	- 18 949
Kortlopende schuldbewijzen	110 074	- 8 931	- 309	1 691	102 525	- 5	- 7 442
Langlopende schuldbewijzen	1 759 524	- 30 252	1 534	- 1 445	1 729 361	- 18 738	- 53 309
Kortlopende leningen	1 126 525	- 47 567	6 441	- 13 487	1 071 912	95 600	- 36 888
Langlopende leningen	2 305 344	50 211	7 853	48 595	2 412 003	21 416	- 32 461
Aandelen en overige deelnemingen	5 399 100	375 806	252 422	4 015	6 031 343	35 787	179 735
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	1 530 221	16 294	110 887	3 890	1 661 292	12 052	- 30 926
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	485 432	19 339	- 12 293	- 4 407	488 071	15 217	- 116 015
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	432 078	17 314	- 154	6 882	456 120	7 225	- 2 726
Totaal schulden	14 775 883	521 374	367 809	46 597	15 711 663	208 889	- 137 708
Financieel vermogenssaldo	337 602	55 732	39 292	1 954	434 580	75 631	- 69 465

S 3.2 Financiële balansen van de sector niet-financiële vennootschappen

	2016				2017		
	Beginbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen	Overige volumemutaties	Eindbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen
	mln euro						
Vorderingen							
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten							
Chartaal geld	4 001	- 261	0	0	3 740	- 240	0
Girale deposito's	179 186	12 644	220	- 40 811	151 239	14 168	- 4 187
Spaartegoeden							
Overige deposito's	91 041	462	- 457	42 191	133 237	2 874	- 985
Kortlopende schuldbewijzen	2 182	- 670	- 163	0	1 349	427	- 24
Langlopende schuldbewijzen	10 129	30	- 1 932	- 150	8 077	- 430	- 8
Kortlopende leningen	262 708	- 3 422	3 415	0	262 701	33 357	- 11 841
Langlopende leningen	359 683	65 197	842	- 1	425 721	23 457	- 10 784
Aandelen en overige deelnemingen	1 224 376	119 537	40 139	0	1 384 052	19 979	- 37 801
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	24 216	678	1 336	0	26 230	393	4 895
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	7 309	- 322	- 58	0	6 929	1 974	- 3 865
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	157 015	15 712	- 53	14	172 688	3 512	- 310
Totaal vorderingen	2 321 846	209 585	43 289	1 243	2 575 963	99 471	- 64 910
Schulden							
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten							
Chartaal geld							
Girale deposito's							
Spaartegoeden							
Overige deposito's							
Kortlopende schuldbewijzen	6 057	- 1 148	403	0	5 312	449	- 488
Langlopende schuldbewijzen	75 141	32 248	- 4 255	0	103 134	2 780	- 6 080
Kortlopende leningen	406 297	- 29 786	3 308	205	380 024	7 669	- 13 729
Langlopende leningen	715 367	40 660	3 023	- 1 256	757 794	26 000	- 17 078
Aandelen en overige deelnemingen	1 790 879	127 833	69 218	141	1 988 071	20 692	63 916
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	0	119	- 119	0	0	6	- 6
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	14 176	34	- 1 472	0	12 738	66	- 5 063
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	163 752	14 817	- 215	38	178 392	2 460	- 505
Totaal schulden	3 171 669	184 777	69 891	- 872	3 425 465	60 122	20 967
Financieel vermogenssaldo	- 849 823	24 808	- 26 602	2 115	- 849 502	39 349	- 85 877

2017	2018*				
Overige volumemutaties	Eindbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen	Overige volumemutaties	Eindbalans
mln euro					
0	26 623	264	894	0	27 781
0	14 634	- 247	0	0	14 387
- 156	596 933	22 141	1 213	29	620 316
0	343 725	7 332	19	0	351 076
- 2	720 899	- 40 244	6 491	1	687 147
3	51 452	- 6 166	171	13	45 470
149	1 248 230	26 169	- 12 972	- 35	1 261 392
4 541	1 137 903	- 32 170	8 625	- 13 147	1 101 211
- 30 347	2 820 817	113 997	6 316	- 5 516	2 935 614
15 714	6 756 195	- 402 550	27 629	1 376	6 382 650
349	1 648 494	20 024	22 958	0	1 691 476
0	424 117	34 397	- 64 680	0	393 834
- 92	423 727	- 15 151	346	- 1 010	407 912
- 9 841	16 213 749	- 272 204	- 2 990	- 18 289	15 920 266
Vorderingen					
0	5 744	3	134	0	5 881
0	61 827	3 159	0	0	64 986
0	782 285	30 550	5 151	0	817 986
0	328 992	7 264	19	0	336 275
0	582 847	- 61 239	5 778	0	527 386
- 235	94 843	4 638	1 937	- 110	101 308
- 19 680	1 637 634	10 542	- 7 699	2 888	1 643 365
4 162	1 134 786	- 3 901	14 236	- 21 488	1 123 633
4 028	2 404 986	- 14 135	5 029	1 727	2 397 607
5 981	6 252 846	- 360 250	- 14 754	2 599	5 880 441
401	1 642 819	22 771	23 205	0	1 688 795
0	387 273	27 928	- 56 677	0	358 524
- 4 522	456 097	- 28 638	- 22	- 671	426 766
- 9 865	15 772 979	- 361 308	- 23 663	- 15 055	15 372 953
24	440 770	89 104	20 673	- 3 234	547 313
Schulden					
0	5 744	3	134	0	5 881
0	61 827	3 159	0	0	64 986
0	782 285	30 550	5 151	0	817 986
0	328 992	7 264	19	0	336 275
0	582 847	- 61 239	5 778	0	527 386
- 235	94 843	4 638	1 937	- 110	101 308
- 19 680	1 637 634	10 542	- 7 699	2 888	1 643 365
4 162	1 134 786	- 3 901	14 236	- 21 488	1 123 633
4 028	2 404 986	- 14 135	5 029	1 727	2 397 607
5 981	6 252 846	- 360 250	- 14 754	2 599	5 880 441
401	1 642 819	22 771	23 205	0	1 688 795
0	387 273	27 928	- 56 677	0	358 524
- 4 522	456 097	- 28 638	- 22	- 671	426 766
- 9 865	15 772 979	- 361 308	- 23 663	- 15 055	15 372 953
24	440 770	89 104	20 673	- 3 234	547 313
Totaal vorderingen					
Schulden					
0	5 744	3	134	0	5 881
0	61 827	3 159	0	0	64 986
0	782 285	30 550	5 151	0	817 986
0	328 992	7 264	19	0	336 275
0	582 847	- 61 239	5 778	0	527 386
- 235	94 843	4 638	1 937	- 110	101 308
- 19 680	1 637 634	10 542	- 7 699	2 888	1 643 365
4 162	1 134 786	- 3 901	14 236	- 21 488	1 123 633
4 028	2 404 986	- 14 135	5 029	1 727	2 397 607
5 981	6 252 846	- 360 250	- 14 754	2 599	5 880 441
401	1 642 819	22 771	23 205	0	1 688 795
0	387 273	27 928	- 56 677	0	358 524
- 4 522	456 097	- 28 638	- 22	- 671	426 766
- 9 865	15 772 979	- 361 308	- 23 663	- 15 055	15 372 953
24	440 770	89 104	20 673	- 3 234	547 313
Totaal schulden					
Financieel vermogenssaldo					

2017	2018*				
Overige volumemutaties	Eindbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen	Overige volumemutaties	Eindbalans
mln euro					
0	3 500	- 126	0	0	3 374
7	161 227	10 186	745	0	172 158
- 79	135 047	- 4 510	460	0	130 997
0	1 752	532	0	0	2 284
0	7 639	644	- 244	0	8 039
0	284 217	14 816	1 024	0	300 057
- 92	438 302	36 051	- 267	0	474 086
1 840	1 368 070	- 26 761	32 516	3 451	1 377 276
0	31 518	1 944	- 2 869	0	30 593
0	5 038	1 380	- 203	0	6 215
126	176 016	7 516	162	0	183 694
1 802	2 612 326	41 672	31 324	3 451	2 688 773
Vorderingen					
0	5 273	- 1 932	167	0	3 508
11	99 845	13 772	- 6 089	0	107 528
- 599	373 365	34 688	1 992	- 250	409 795
- 1 139	765 577	- 6 153	2 053	- 599	760 878
1 840	2 074 519	- 55 466	- 32 005	3 451	1 990 499
0	0	16	- 16	0	0
0	7 741	0	- 709	0	7 032
7	180 354	6 450	- 21	0	186 783
120	3 506 674	- 8 625	- 34 628	2 602	3 466 023
1 682	- 894 348	50 297	65 952	849	- 777 250
Schulden					
0	5 273	- 1 932	167	0	3 508
11	99 845	13 772	- 6 089	0	107 528
- 599	373 365	34 688	1 992	- 250	409 795
- 1 139	765 577	- 6 153	2 053	- 599	760 878
1 840	2 074 519	- 55 466	- 32 005	3 451	1 990 499
0	0	16	- 16	0	0
0	7 741	0	- 709	0	7 032
7	180 354	6 450	- 21	0	186 783
120	3 506 674	- 8 625	- 34 628	2 602	3 466 023
1 682	- 894 348	50 297	65 952	849	- 777 250
Totaal vorderingen					
Schulden					
0	5 273	- 1 932	167	0	3 508
11	99 845	13 772	- 6 089	0	107 528
- 599	373 365	34 688	1 992	- 250	409 795
- 1 139	765 577	- 6 153	2 053	- 599	760 878
1 840	2 074 519	- 55 466	- 32 005	3 451	1 990 499
0	0	16	- 16	0	0
0	7 741	0	- 709	0	7 032
7	180 354	6 450	- 21	0	186 783
120	3 506 674	- 8 625	- 34 628	2 602	3 466 023
1 682	- 894 348	50 297	65 952	849	- 777 250
Totaal schulden					
Financieel vermogenssaldo					

S 3.3 Financiële balansen van de sector financiële instellingen

	2016				2017		
	Beginbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen	Overige volumemutaties	Eindbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen
	mln euro						
Vorderingen							
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten	25 166	- 286	2 460	0	27 340	- 9	- 708
Chartaal geld	2 233	- 282	0	0	1 951	125	0
Girale deposito's	307 743	24 632	719	1 505	334 599	4 427	- 3 675
Spaartegoeden							
Overige deposito's	488 998	55 413	- 630	- 1 750	542 031	57 540	- 19 016
Kortlopende schuldbewijzen	33 944	13 708	624	- 318	47 958	2 815	- 1 839
Langlopende schuldbewijzen	1 176 897	35 613	26 693	- 834	1 238 369	23 351	- 36 346
Kortlopende leningen	909 560	- 40 473	14 420	- 17 928	865 579	- 15 117	- 33 821
Langlopende leningen	2 185 860	66 966	2 431	45 903	2 301 160	68 420	- 34 892
Aandelen en overige deelnemingen	4 392 167	178 883	165 158	23 218	4 759 426	47 500	97 742
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	22 167	- 5 988	- 935	0	15 244	- 3 619	- 74
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	488 654	8 528	10 140	- 4 404	502 918	- 9 029	- 87 509
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	120 728	10 349	19	2 099	133 195	- 13 381	- 1 062
Totaal vorderingen	10 154 117	347 063	221 099	47 491	10 769 770	163 023	- 121 200
Schulden							
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten	6 156	0	9	0	6 165	0	- 421
Chartaal geld	57 244	2 239	0	0	59 483	2 344	0
Girale deposito's	701 526	82 374	801	- 42 577	742 124	26 270	- 18 278
Spaartegoeden	321 058	5 836	11	- 751	326 154	2 866	- 28
Overige deposito's	514 148	33 295	607	44 191	592 241	7 768	- 18 949
Kortlopende schuldbewijzen	89 956	- 10 299	- 776	1 691	80 572	- 1 042	- 6 702
Langlopende schuldbewijzen	1 293 076	- 56 030	- 1 117	938	1 236 867	- 11 464	- 37 688
Kortlopende leningen	632 937	- 9 785	3 130	- 13 370	612 912	94 791	- 23 139
Langlopende leningen	764 572	- 1 341	4 792	49 634	817 657	- 14 903	- 15 273
Aandelen en overige deelnemingen	3 608 106	248 002	183 204	3 931	4 043 243	15 095	115 819
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	1 530 221	16 175	111 006	3 890	1 661 292	12 046	- 30 920
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	469 644	19 319	- 10 759	- 4 407	473 797	15 167	- 110 275
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	160 290	4 636	61	6 816	171 803	1 316	- 2 221
Totaal schulden	10 148 934	334 421	290 969	49 986	10 824 310	150 254	- 148 075
Financieel vermogenssaldo	5 183	12 642	- 69 870	- 2 495	- 54 540	12 769	26 875

S 3.4 Financiële balansen van de sector overheid (geconsolideerd)

	2016				2017		
	Beginbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen	Overige volumemutaties	Eindbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen
	mln euro						
Vorderingen							
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten							
Chartaal geld	24	- 2	0	0	22	- 4	0
Girale deposito's	7 979	871	0	- 413	8 437	2 100	0
Spaartegoeden							
Overige deposito's	3 444	442	4	10	3 900	128	- 24
Kortlopende schuldbewijzen	248	712	0	33	993	- 271	0
Langlopende schuldbewijzen	8 828	- 1 328	- 8	- 35	7 457	- 819	70
Kortlopende leningen	114	86	0	- 59	141	- 123	0
Langlopende leningen	61 047	- 1 585	5	- 3 633	55 834	1 106	0
Aandelen en overige deelnemingen	95 400	- 3 091	5 633	768	98 710	- 5 730	5 779
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	0	0	0	0	0	0	0
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	18 378	- 6 483	4 175	0	16 070	- 3 103	- 778
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	50 918	5 908	0	16	56 842	- 1 092	0
Totaal vorderingen	246 380	- 4 470	9 809	- 3 313	248 406	- 7 808	5 047
Schulden							
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten							
Chartaal geld							
Girale deposito's	1 065	2 224	0	0	3 289	- 1 930	0
Spaartegoeden							
Overige deposito's	755	- 200	0	0	555	16	0
Kortlopende schuldbewijzen	14 061	2 516	64	0	16 641	588	- 252
Langlopende schuldbewijzen	390 120	- 6 403	6 875	- 2 381	388 211	- 9 667	- 9 472
Kortlopende leningen	26 432	- 2 245	0	- 14	24 173	- 4 228	0
Langlopende leningen	68 017	- 401	31	55	67 702	- 3 122	- 63
Aandelen en overige deelnemingen	31	- 29	0	0	2	0	0
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	0	0	0	0	0	0	0
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	535	0	- 16	0	519	0	- 85
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	48 436	- 749	0	1 021	48 708	1 096	0
Totaal schulden	549 452	- 5 287	6 954	- 1 319	549 800	- 17 247	- 9 872
Financieel vermogenssaldo	- 303 072	817	2 855	- 1 994	- 301 394	9 439	14 919

2017	2018*				
Overige volumemutaties	Eindbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderings	Overige volumemutaties	Eindbalans
mln euro					
0	26 623	264	894	0	27 781
0	2 076	207	0	0	2 283
- 156	335 195	6 132	427	29	341 783
- 24	580 531	- 35 772	6 013	1	550 773
- 20	48 914	- 7 969	171	13	41 129
- 1	1 225 373	26 243	- 12 455	- 35	1 239 126
4 606	821 247	- 44 506	7 601	- 13 147	771 195
- 30 175	2 304 513	75 878	6 583	- 5 516	2 381 458
13 874	4 918 542	- 371 735	9 327	- 2 075	4 554 059
0	11 551	- 2 236	11	0	9 326
0	406 380	37 228	- 64 691	0	378 917
- 206	118 546	- 22 819	200	- 1 010	94 917
- 12 102	10 799 491	- 339 085	- 45 919	- 21 740	10 392 747
0	5 744	3	134	0	5 881
0	61 827	3 159	0	0	64 986
0	750 116	27 072	5 151	0	782 339
0	328 992	7 264	19	0	336 275
0	581 060	- 61 212	5 778	0	525 626
- 235	72 593	1 520	1 898	- 110	75 901
- 19 691	1 168 024	11 156	- 1 684	2 888	1 180 384
5 049	689 613	- 30 009	12 236	- 21 115	650 725
5 451	792 932	- 20 109	2 931	2 434	778 188
4 141	4 178 298	- 304 784	17 251	- 852	3 889 913
401	1 642 819	22 755	23 221	0	1 688 795
0	378 689	27 943	- 55 818	0	350 814
- 4 646	166 252	- 34 778	- 1	- 671	130 802
- 9 530	10 816 959	- 350 020	11 116	- 17 426	10 460 629
- 2 572	- 17 468	10 935	- 57 035	- 4 314	- 67 882
Vorderingen					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld					
Girale deposito's					
Spaartegoeden					
Overige deposito's					
Kortlopende schuldbewijzen					
Langlopende schuldbewijzen					
Kortlopende leningen					
Langlopende leningen					
Aandelen en overige deelnemingen					
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen					
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers					
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten					
Totaal vorderingen					
Schulden					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld					
Girale deposito's					
Spaartegoeden					
Overige deposito's					
Kortlopende schuldbewijzen					
Langlopende schuldbewijzen					
Kortlopende leningen					
Langlopende leningen					
Aandelen en overige deelnemingen					
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen					
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers					
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten					
Totaal schulden					
Financieel vermogenssaldo					

2017	2018*				
Overige volumemutaties	Eindbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderings	Overige volumemutaties	Eindbalans
mln euro					
0	18	2	0	0	20
- 7	10 530	- 1 636	0	0	8 894
101	4 105	62	18	0	4 185
23	745	1 262	0	0	2 007
150	6 858	- 359	23	0	6 522
0	18	50	0	0	68
12	56 952	1 465	0	0	58 417
0	98 759	- 166	- 1 600	0	96 993
0	0	0	0	0	0
0	12 189	- 4 426	438	0	8 201
- 12	55 738	653	0	0	56 391
267	245 912	- 3 093	- 1 121	0	241 698
Vorderingen					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld					
Girale deposito's					
Spaartegoeden					
Overige deposito's					
Kortlopende schuldbewijzen					
Langlopende schuldbewijzen					
Kortlopende leningen					
Langlopende leningen					
Aandelen en overige deelnemingen					
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen					
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers					
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten					
Totaal vorderingen					
Schulden					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld					
Girale deposito's					
Spaartegoeden					
Overige deposito's					
Kortlopende schuldbewijzen					
Langlopende schuldbewijzen					
Kortlopende leningen					
Langlopende leningen					
Aandelen en overige deelnemingen					
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen					
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers					
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten					
Totaal schulden					
Financieel vermogenssaldo					

S 3.5 Financiële balansen van de sector huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens

	2016				2017		
	Beginbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen	Overige volumemutaties	Eindbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen
	mln euro						
Vorderingen							
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten							
Chartaal geld	10 500	- 829	0	0	9 671	- 631	0
Girale deposito's	49 487	3 350	11	1 000	53 848	5 428	- 105
Spaartegoeden	335 655	5 904	11	- 751	340 819	2 934	- 28
Overige deposito's	30	- 30	0	0	0	0	0
Kortlopende schuldbewijzen	44	4	1	0	49	- 9	1
Langlopende schuldbewijzen	8 694	- 753	103	0	8 044	- 698	321
Kortlopende leningen	490	- 403	0	0	87	- 7	0
Langlopende leningen	9 687	80	0	- 3	9 764	146	0
Aandelen en overige deelnemingen	335 485	573	22 362	0	358 420	2 312	10 065
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	1 487 744	20 657	110 420	3 890	1 622 711	18 126	- 35 761
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	1 033	- 18	- 35	0	980	64	- 534
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	58 397	- 3 177	0	79	55 299	402	0
Totaal vorderingen	2 297 246	25 358	132 873	4 215	2 459 692	28 067	- 26 041
Schulden							
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten							
Chartaal geld							
Girale deposito's							
Spaartegoeden							
Overige deposito's							
Kortlopende schuldbewijzen	0	0	0	0	0	0	0
Langlopende schuldbewijzen	0	0	0	0	0	0	0
Kortlopende leningen	23 964	- 2 623	3	- 308	21 036	- 1 271	- 20
Langlopende leningen	746 888	11 186	7	198	758 279	12 780	- 47
Aandelen en overige deelnemingen							
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	0	0	0	0	0	0	0
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	1 077	- 14	- 46	0	1 017	- 16	- 592
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	40 003	- 656	0	- 3	39 344	2 500	0
Totaal schulden	811 932	7 893	- 36	- 113	819 676	13 993	- 659
Financieel vermogenssaldo	1 485 314	17 465	132 909	4 328	1 640 016	14 074	- 25 382

S 3.6 Financiële balansen van het buitenland met Nederland

	2016				2017		
	Beginbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen	Overige volumemutaties	Eindbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen
	mln euro						
Vorderingen							
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten	6 156	0	9	0	6 165	0	- 421
Chartaal geld	40 486	3 629	0	0	44 115	3 110	0
Girale deposito's	292 640	32 147	251	- 289	324 749	7 391	- 14 406
Spaartegoeden	0	0	0	0	0	0	0
Overige deposito's	354 602	12 842	368	289	368 101	- 8 921	- 17 403
Kortlopende schuldbewijzen	106 591	- 10 713	- 420	1 948	97 406	205	- 7 314
Langlopende schuldbewijzen	1 359 618	- 56 528	- 3 769	- 1 289	1 298 032	- 25 826	- 46 592
Kortlopende leningen	657 420	3 663	2 427	- 13 370	650 140	54 856	- 21 642
Langlopende leningen	918 757	- 11 785	4 854	13 506	925 332	- 2 264	- 20 718
Aandelen en overige deelnemingen	3 673 232	275 083	145 268	3 996	4 097 579	29 695	134 439
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	4 086	76	38	0	4 200	- 209	- 37
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	333 983	34 440	- 35 633	1 464	334 254	40 881	- 107 169
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	135 197	4 692	- 184	6 737	146 442	2 217	- 2 618
Totaal vorderingen	7 882 768	287 546	113 209	12 992	8 296 515	101 135	- 103 881
Schulden							
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten	6 002	- 286	2	0	5 718	- 9	- 390
Chartaal geld	0	16	0	0	16	16	0
Girale deposito's	134 444	- 10 954	400	3 569	127 459	9 174	- 4 095
Spaartegoeden	14 597	68	0	0	14 665	68	0
Overige deposito's	423 212	36 034	- 1 322	- 3 451	454 473	43 837	- 18 479
Kortlopende schuldbewijzen	32 935	11 972	351	- 28	45 230	3 172	- 1 734
Langlopende schuldbewijzen	805 829	7 219	19 584	- 865	831 767	13 929	- 29 315
Kortlopende leningen	740 662	3 890	13 821	- 17 870	740 503	- 23 995	- 30 416
Langlopende leningen	1 240 190	68 769	279	7 141	1 316 379	70 110	- 33 933
Aandelen en overige deelnemingen	4 321 644	195 179	126 138	23 910	4 666 871	57 969	30 489
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	7 992	- 871	- 28	0	7 093	2 639	- 51
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	363 925	16 806	- 9 118	1 467	373 080	15 570	- 83 840
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	109 774	15 436	- 64	1 073	126 219	- 15 714	- 1 264
Totaal schulden	8 201 206	343 278	150 043	14 946	8 709 473	176 766	- 173 028
Financieel vermogenssaldo	- 318 438	- 55 732	- 36 834	- 1 954	- 412 958	- 75 631	69 147

2017	2018*				
Overige volumemutaties	Eindbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderings	Overige volumemutaties	Eindbalans
mln euro					
0	9 040	- 330	0	0	8 710
0	59 171	3 633	41	0	62 845
0	343 725	7 332	19	0	351 076
0	0	0	0	0	0
0	41	9	0	0	50
0	7 667	- 286	- 301	0	7 080
0	80	245	0	0	325
- 1	9 909	55	0	0	9 964
0	370 797	- 3 888	- 12 614	0	354 295
349	1 605 425	20 316	25 816	0	1 651 557
0	510	215	- 224	0	501
0	55 701	- 611	- 16	0	55 074
348	2 462 066	26 690	12 721	0	2 501 477
Vorderingen					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld					
Girale deposito's					
Spaartegoeden					
Overige deposito's					
Kortlopende schuldbewijzen					
Langlopende schuldbewijzen					
Kortlopende leningen					
Langlopende leningen					
Aandelen en overige deelnemingen					
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen					
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers					
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten					
Totaal vorderingen					
Schulden					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld					
Girale deposito's					
Spaartegoeden					
Overige deposito's					
Kortlopende schuldbewijzen					
Langlopende schuldbewijzen					
Kortlopende leningen					
Langlopende leningen					
Aandelen en overige deelnemingen					
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen					
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers					
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten					
Totaal schulden					
Financieel vermogenssaldo					
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
- 211	19 534	- 1 484	8	- 123	17 935
- 233	770 779	11 855	16	- 108	782 542
0	0	0	0	0	0
0	409	- 15	- 147	0	247
- 19	41 825	221	0	0	42 046
- 463	832 547	10 577	- 123	- 231	842 770
811	1 629 519	16 113	12 844	231	1 658 707

2017	2018*				
Overige volumemutaties	Eindbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderings	Overige volumemutaties	Eindbalans
mln euro					
0	5 744	3	134	0	5 881
0	47 225	3 376	0	0	50 601
0	317 734	1 600	4 250	0	323 584
0	0	0	0	0	0
0	341 777	- 27 348	5 457	0	319 886
- 258	90 039	2 971	2 018	- 110	94 918
- 19 737	1 205 877	14 700	- 7 441	2 888	1 216 024
5 037	688 391	25 056	10 930	- 21 106	703 271
5 497	907 847	- 21 762	3 333	2 435	891 853
7 141	4 268 854	- 251 349	- 6 151	- 852	4 010 502
52	4 006	827	342	0	5 175
0	267 966	27 776	- 25 161	0	270 581
- 4 636	141 405	- 4 759	- 29	- 671	135 946
- 6 904	8 286 865	- 228 909	- 12 318	- 17 416	8 028 222
Vorderingen					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld					
Girale deposito's					
Spaartegoeden					
Overige deposito's					
Kortlopende schuldbewijzen					
Langlopende schuldbewijzen					
Kortlopende leningen					
Langlopende leningen					
Aandelen en overige deelnemingen					
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen					
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers					
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten					
Totaal vorderingen					
Schulden					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld					
Girale deposito's					
Spaartegoeden					
Overige deposito's					
Kortlopende schuldbewijzen					
Langlopende schuldbewijzen					
Kortlopende leningen					
Langlopende leningen					
Aandelen en overige deelnemingen					
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen					
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers					
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten					
Totaal schulden					
Financieel vermogenssaldo					
0	5 319	264	124	0	5 707
0	32	- 30	0	0	2
- 156	132 382	- 6 809	312	29	125 914
0	14 733	68	0	0	14 801
- 2	479 829	- 6 353	6 170	1	479 647
- 20	46 648	- 7 833	252	13	39 080
92	816 473	30 327	- 12 714	- 35	834 051
5 416	691 508	- 3 213	5 319	- 12 765	680 849
- 28 878	1 323 678	106 370	4 620	- 4 808	1 429 860
16 874	4 772 203	- 293 649	36 232	- 2 075	4 512 711
0	9 681	- 1 920	95	0	7 856
0	304 810	34 245	- 33 164	0	305 891
- 206	109 035	8 728	339	- 1 010	117 092
- 6 880	8 706 331	- 139 805	7 585	- 20 650	8 553 461
- 24	- 419 466	- 89 104	- 19 903	3 234	- 525 239

S 4.1 Balansen van de totale economie

	2015	2015	2016	2017	2018*
	Beginbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans
	mln euro				
Niet-financiële activa					
Vaste activa	2 031 287	2 043 627	2 058 060	2 098 557	2 195 155
Woningen	873 312	852 686	854 525	865 994	921 143
Bedrijfsgebouwen	381 711	373 193	369 748	371 150	379 751
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	362 667	368 962	373 616	388 192	405 427
Overdrachtskosten op grond	10 787	11 586	12 842	14 647	16 809
Vervoermiddelen	57 719	61 429	65 802	71 456	76 058
Personenauto's	21 483	23 280	24 253	25 895	28 560
Overige wegvervoermiddelen	9 273	9 757	10 911	11 860	12 970
Treinen en trams	7 102	7 219	7 502	8 763	9 118
Schepen	14 185	14 634	14 777	15 394	15 763
Vliegtuigen	5 676	6 538	8 358	9 544	9 646
Computers	13 018	13 628	15 540	15 157	14 520
Telecommunicatie apparatuur	2 405	2 310	2 216	2 016	1 882
Machines en installaties	182 794	188 800	190 316	192 922	198 243
Overige materiële vaste activa	27 294	27 087	26 435	26 359	26 952
In cultuur gebrachte activa	2 366	2 395	2 448	2 641	2 293
Onderzoek en ontwikkeling	66 135	85 552	86 125	87 007	87 111
Computerprogrammatuur en databanken	43 187	48 268	51 015	53 867	57 628
Overige immateriële activa	7 893	7 731	7 432	7 152	7 338
Voorraden	91 404	92 703	95 890	100 888	104 433
Grond	901 431	982 348	1 089 805	.	.
Grond onder woningen	706 497	782 720	878 236	1 016 828	1 156 291
Grond onder bedrijfsgebouwen	97 639	99 939	108 671	116 520	118 568
Landbouwgrond	97 295	99 689	102 898	.	.
Olie- en gasreserves	134 508	113 607	38 244	.	.
Totaal niet-financiële activa	3 158 630	3 232 285	3 281 999	.	.
Financiële activa/passiva					
Vorderingen					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten	24 898	25 166	27 340	26 623	27 781
Chartaal geld	18 281	16 758	15 384	14 634	14 387
Girale deposito's	479 853	567 885	575 822	596 933	620 316
Spaartegoeden	332 212	335 655	340 819	343 725	351 076
Overige deposito's	557 114	585 656	680 494	720 899	687 147
Kortlopende schuldbewijzen	45 153	36 418	50 349	51 452	45 470
Langlopende schuldbewijzen	1 177 308	1 205 735	1 263 096	1 248 230	1 261 392
Kortlopende leningen	1 263 148	1 209 767	1 162 275	1 137 903	1 101 211
Langlopende leningen	2 520 452	2 626 777	2 803 050	2 820 817	2 935 614
Aandelen en overige deelnemingen	5 518 235	6 047 512	6 600 635	6 756 195	6 382 650
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	1 450 770	1 534 127	1 664 185	1 648 494	1 691 476
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	628 357	515 374	526 897	424 117	393 834
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	417 605	406 655	435 897	423 727	407 912
Totaal vorderingen	14 433 386	15 113 485	16 146 243	16 213 749	15 920 266
Schulden					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten	5 767	6 156	6 165	5 744	5 881
Chartaal geld	54 053	57 244	59 483	61 827	64 986
Girale deposito's	628 847	726 081	773 112	782 285	817 986
Spaartegoeden	315 483	321 058	326 154	328 992	336 275
Overige deposito's	488 310	517 046	594 122	582 847	527 386
Kortlopende schuldbewijzen	130 306	110 074	102 525	94 843	101 308
Langlopende schuldbewijzen	1 752 697	1 759 524	1 729 361	1 637 634	1 643 365
Kortlopende leningen	1 140 611	1 126 525	1 071 912	1 134 786	1 123 633
Langlopende leningen	2 208 201	2 305 344	2 412 003	2 404 986	2 397 607
Aandelen en overige deelnemingen	4 895 921	5 399 100	6 031 343	6 252 846	5 880 441
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	1 446 920	1 530 221	1 661 292	1 642 819	1 688 795
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	605 359	485 432	488 071	387 273	358 524
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	462 148	432 078	456 120	456 097	426 766
Totaal schulden	14 134 623	14 775 883	15 711 663	15 772 979	15 372 953
Financieel vermogenssaldo	298 763	337 602	434 580	440 770	547 313
Netto vermogen	3 457 393	3 569 887	3 716 579	.	.

S 4.2 Balansen van de sector niet-financiële vennootschappen

	2015	2015	2016	2017	2018*
	Beginbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans
	mln euro				
Niet-financiële activa					
Vaste activa	783 599	809 439	816 414	831 027	859 881
Woningen	164 192	158 943	156 210	156 261	163 575
Bedrijfsgebouwen	202 667	199 334	198 146	199 138	203 734
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	101 733	104 552	107 259	112 453	118 850
Overdrachtskosten op grond	3 078	3 560	3 781	4 429	5 083
Vervoermiddelen	48 175	51 783	55 875	61 303	65 440
Personenauto's	18 432	20 052	20 854	22 286	24 504
Overige wegvervoermiddelen	6 572	7 048	8 069	8 824	9 735
Treinen en trams	7 102	7 219	7 405	8 661	9 019
Schepen	11 113	11 614	11 842	12 606	13 098
Vliegtuigen	4 956	5 850	7 705	8 926	9 083
Computers	8 068	8 677	10 345	9 620	8 943
Telecommunicatie apparatuur	1 660	1 546	1 445	1 295	1 202
Machines en installaties	157 842	162 623	163 988	165 578	169 848
Overige materiële vaste activa	18 037	17 958	17 638	17 705	18 145
In cultuur gebrachte activa	227	238	273	284	242
Onderzoek en ontwikkeling	42 039	60 701	60 527	60 593	59 879
Computerprogrammatuur en databanken	28 453	32 264	33 940	35 666	38 063
Overige immateriële activa	7 428	7 260	6 987	6 702	6 878
Voorraden	78 434	80 187	83 216	87 748	91 180
Grond	198 538	213 324	234 113	.	.
Grond onder woningen	132 954	145 953	160 598	183 576	205 479
Grond onder bedrijfsgebouwen	51 895	53 435	58 296	62 600	63 714
Landbouwgrond	13 689	13 936	15 219	.	.
Olie- en gasreserves	0	0	0	.	.
Totaal niet-financiële activa	1 060 571	1 102 950	1 133 743	.	.
Financiële activa/passiva					
Vorderingen					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld	4 445	4 001	3 740	3 500	3 374
Girale deposito's	179 335	179 186	151 239	161 227	172 158
Spaartegoeden					
Overige deposito's	80 487	91 041	133 237	135 047	130 997
Kortlopende schuldbewijzen	3 492	2 182	1 349	1 752	2 284
Langlopende schuldbewijzen	10 538	10 129	8 077	7 639	8 039
Kortlopende leningen	248 788	262 708	262 701	284 217	300 057
Langlopende leningen	299 533	359 683	425 721	438 302	474 086
Aandelen en overige deelnemingen	1 099 240	1 224 376	1 384 052	1 368 070	1 377 276
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	28 169	24 216	26 230	31 518	30 593
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	5 462	7 309	6 929	5 038	6 215
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	154 041	157 015	172 688	176 016	183 694
Totaal vorderingen	2 113 530	2 321 846	2 575 963	2 612 326	2 688 773
Schulden					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld					
Girale deposito's					
Spaartegoeden					
Overige deposito's					
Kortlopende schuldbewijzen	5 485	6 057	5 312	5 273	3 508
Langlopende schuldbewijzen	70 658	75 141	103 134	99 845	107 528
Kortlopende leningen	412 990	406 297	380 024	373 365	409 795
Langlopende leningen	681 354	715 367	757 794	765 577	760 878
Aandelen en overige deelnemingen	1 577 348	1 790 879	1 988 071	2 074 519	1 990 499
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	0	0	0	0	0
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	13 977	14 176	12 738	7 741	7 032
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	164 795	163 752	178 392	180 354	186 783
Totaal schulden	2 926 607	3 171 669	3 425 465	3 506 674	3 466 023
Financieel vermogenssaldo	- 813 077	- 849 823	- 849 502	- 894 348	- 777 250
Netto vermogen	247 494	253 127	284 241	.	.

S 4.3 Balansen van de sector financiële instellingen

	2015	2015	2016	2017	2018*
	Beginbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans
	mln euro				
Niet-financiële activa					
Vaste activa	42 890	40 977	40 543	41 938	43 598
Woningen	20 021	18 810	18 927	19 286	20 277
Bedrijfsgebouwen	10 425	9 347	8 312	8 395	8 079
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	62	60	59	59	59
Overdrachtskosten op grond	3 081	3 021	2 958	3 261	3 660
Vervoermiddelen	282	279	296	327	354
Personenauto's	248	249	262	290	314
Overige wegvervoermiddelen	34	30	34	37	40
Treinen en trams	0	0	0	0	0
Schepen	0	0	0	0	0
Vliegtuigen	0	0	0	0	0
Computers	1 258	1 222	1 291	1 475	1 551
Telecommunicatie apparatuur	87	93	98	93	90
Machines en installaties	193	193	204	220	230
Overige materiële vaste activa	413	392	413	460	479
In cultuur gebrachte activa	0	0	0	0	0
Onderzoek en ontwikkeling	2 724	2 841	2 935	3 004	3 080
Computerprogrammatuur en databanken	4 283	4 671	5 014	5 333	5 720
Overige immateriële activa	61	48	36	26	20
Voorraden	0	0	0	0	0
Grond	20 537	21 649	23 891	.	.
Grond onder woningen	16 663	17 793	20 055	23 380	26 319
Grond onder bedrijfsgebouwen	2 621	2 456	2 387	2 542	2 404
Landbouwgrond	1 253	1 400	1 449	.	.
Olie- en gasreserves	0	0	0	.	.
Totaal niet-financiële activa	63 427	62 626	64 434	.	.
Financiële activa/passiva					
Vorderingen					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten	24 898	25 166	27 340	26 623	27 781
Chartaal geld	2 308	2 233	1 951	2 076	2 283
Girale deposito's	229 028	307 743	334 599	335 195	341 783
Spaartegoeden					
Overige deposito's	470 187	488 998	542 031	580 531	550 773
Kortlopende schuldbewijzen	41 304	33 944	47 958	48 914	41 129
Langlopende schuldbewijzen	1 145 565	1 176 897	1 238 369	1 225 373	1 239 126
Kortlopende leningen	976 492	909 560	865 579	821 247	771 195
Langlopende leningen	2 138 188	2 185 860	2 301 160	2 304 513	2 381 458
Aandelen en overige deelnemingen	4 010 668	4 392 167	4 759 426	4 918 542	4 554 059
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	24 653	22 167	15 244	11 551	9 326
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	597 661	488 654	502 918	406 380	378 917
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	130 554	120 728	133 195	118 546	94 917
Totaal vorderingen	9 791 506	10 154 117	10 769 770	10 799 491	10 392 747
Schulden					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten	5 767	6 156	6 165	5 744	5 881
Chartaal geld	54 053	57 244	59 483	61 827	64 986
Girale deposito's	612 179	701 526	742 124	750 116	782 339
Spaartegoeden	315 483	321 058	326 154	328 992	336 275
Overige deposito's	484 992	514 148	592 241	581 060	525 626
Kortlopende schuldbewijzen	101 378	89 956	80 572	72 593	75 901
Langlopende schuldbewijzen	1 285 476	1 293 076	1 236 867	1 168 024	1 180 384
Kortlopende leningen	639 240	632 937	612 912	689 613	650 725
Langlopende leningen	710 846	764 572	817 657	792 932	778 188
Aandelen en overige deelnemingen	3 318 458	3 608 106	4 043 243	4 178 298	3 889 913
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	1 446 920	1 530 221	1 661 292	1 642 819	1 688 795
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	589 540	469 644	473 797	378 689	350 814
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	192 601	160 290	171 803	166 252	130 802
Totaal schulden	9 756 933	10 148 934	10 824 310	10 816 959	10 460 629
Financieel vermogenssaldo	34 573	5 183	- 54 540	- 17 468	- 67 882
Netto vermogen	98 000	67 809	9 894	.	.

S 4.4 Balansen van de sector overheid (geconsolideerd)

	2015	2015	2016	2017	2018*
	Beginbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans
	mln euro				
Niet-financiële activa					
Vaste activa	405 982	407 611	408 605	418 318	430 993
Woningen	3 302	3 212	3 212	3 238	3 414
Bedrijfsgebouwen	94 763	91 499	89 841	89 068	89 728
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	257 260	260 730	262 516	271 651	282 205
Overdrachtskosten op grond	1 671	1 610	1 470	1 433	1 445
Vervoermiddelen	3 367	3 233	3 306	3 256	3 220
Personenauto's	555	582	648	688	763
Overige wegvervoermiddelen	1 408	1 319	1 286	1 290	1 282
Treinen en trams	0	0	97	102	99
Schepen	751	716	698	638	590
Vliegtuigen	653	616	577	539	486
Computers	2 591	2 546	2 553	2 768	2 798
Telecommunicatie apparatuur	427	439	445	419	399
Machines en installaties	11 489	12 144	12 151	12 506	12 585
Overige materiële vaste activa	4 994	4 906	4 667	4 332	4 236
In cultuur gebrachte activa	0	0	0	0	0
Onderzoek en ontwikkeling	18 927	19 527	20 132	20 775	21 410
Computerprogrammatuur en databanken	7 191	7 765	8 312	8 872	9 553
Overige immateriële activa	0	0	0	0	0
Voorraden	2 590	2 116	2 016	2 108	2 137
Grond	30 348	31 078	33 452	.	.
Grond onder woningen	2 775	3 067	3 437	3 966	4 478
Grond onder bedrijfsgebouwen	24 323	24 589	26 504	28 082	28 150
Landbouwgrond	3 250	3 422	3 511	.	.
Olie- en gasreserves	134 508	113 607	38 244	.	.
Totaal niet-financiële activa	573 428	554 412	482 317	.	.
Financiële activa/passiva					
Vorderingen					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld	30	24	22	18	20
Girale deposito's	7 978	7 979	8 437	10 530	8 894
Spaartegoeden					
Overige deposito's	3 853	3 444	3 900	4 105	4 185
Kortlopende schuldbewijzen	323	248	993	745	2 007
Langlopende schuldbewijzen	9 607	8 828	7 457	6 858	6 522
Kortlopende leningen	1 266	114	141	18	68
Langlopende leningen	65 485	61 047	55 834	56 952	58 417
Aandelen en overige deelnemingen	89 017	95 400	98 710	98 759	96 993
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	0	0	0	0	0
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	24 167	18 378	16 070	12 189	8 201
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	54 360	50 918	56 842	55 738	56 391
Totaal vorderingen	256 086	246 380	248 406	245 912	241 698
Schulden					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld					
Girale deposito's	218	1 065	3 289	1 359	1 011
Spaartegoeden					
Overige deposito's	764	755	555	571	568
Kortlopende schuldbewijzen	23 443	14 061	16 641	16 977	21 899
Langlopende schuldbewijzen	395 173	390 120	388 211	369 072	354 828
Kortlopende leningen	26 143	26 432	24 173	19 933	15 612
Langlopende leningen	69 120	68 017	67 702	64 557	64 310
Aandelen en overige deelnemingen	31	31	2	2	2
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	0	0	0	0	0
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	609	535	519	434	431
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	44 456	48 436	48 708	49 940	49 299
Totaal schulden	559 957	549 452	549 800	522 845	507 960
Financieel vermogenssaldo	- 303 871	- 303 072	- 301 394	- 276 933	- 266 262
Netto vermogen	269 557	251 340	180 923	.	.

S 4.5 Balansen van de sector huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens

	2015	2015	2016	2017	2018*
	Beginbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans
	mln euro				
Niet-financiële activa					
Vaste activa	798 820	785 603	792 502	807 274	860 683
Woningen	685 797	671 723	676 176	687 208	733 877
Bedrijfsgebouwen	73 856	73 013	73 449	74 548	78 210
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	3 612	3 620	3 782	4 030	4 313
Overdrachtskosten op grond	2 956	3 394	4 633	5 525	6 620
Vervoermiddelen	5 897	6 134	6 327	6 570	7 044
Personenauto's	2 249	2 397	2 490	2 631	2 978
Overige wegvervoermiddelen	1 259	1 361	1 523	1 709	1 914
Treinen en trams	0	0	0	0	0
Schepen	2 322	2 304	2 237	2 150	2 075
Vliegtuigen	67	72	77	79	77
Computers	1 101	1 183	1 352	1 294	1 228
Telecommunicatie apparatuur	232	232	228	209	192
Machines en installaties	13 270	13 841	13 974	14 619	15 580
Overige materiële vaste activa	3 850	3 832	3 717	3 862	4 093
In cultuur gebrachte activa	2 138	2 157	2 175	2 358	2 051
Onderzoek en ontwikkeling	2 446	2 483	2 530	2 635	2 742
Computerprogrammatuur en databanken	3 261	3 568	3 749	3 995	4 291
Overige immateriële activa	404	423	410	423	440
Voorraden	10 380	10 400	10 658	11 032	11 116
Grond	652 008	716 297	798 349	.	.
Grond onder woningen	554 105	615 907	694 146	805 906	920 015
Grond onder bedrijfsgebouwen	18 800	19 459	21 484	23 296	24 300
Landbouwgrond	79 103	80 931	82 719	.	.
Olie- en gasreserves	0	0	0	.	.
Totaal niet-financiële activa	1 461 208	1 512 300	1 601 509	.	.
Financiële activa/passiva					
Vorderingen					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld	11 498	10 500	9 671	9 040	8 710
Girale deposito's	47 062	49 487	53 848	59 171	62 845
Spaartegoeden	332 212	335 655	340 819	343 725	351 076
Overige deposito's	33	30	0	0	0
Kortlopende schuldbewijzen	34	44	49	41	50
Langlopende schuldbewijzen	10 208	8 694	8 044	7 667	7 080
Kortlopende leningen	364	490	87	80	325
Langlopende leningen	9 696	9 687	9 764	9 909	9 964
Aandelen en overige deelnemingen	319 226	335 485	358 420	370 797	354 295
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	1 397 948	1 487 744	1 622 711	1 605 425	1 651 557
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	1 067	1 033	980	510	501
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	57 987	58 397	55 299	55 701	55 074
Totaal vorderingen	2 187 335	2 297 246	2 459 692	2 462 066	2 501 477
Schulden					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld					
Girale deposito's					
Spaartegoeden					
Overige deposito's					
Kortlopende schuldbewijzen	0	0	0	0	0
Langlopende schuldbewijzen	0	0	0	0	0
Kortlopende leningen	26 000	23 964	21 036	19 534	17 935
Langlopende leningen	739 331	746 888	758 279	770 779	782 542
Aandelen en overige deelnemingen					
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	0	0	0	0	0
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	1 233	1 077	1 017	409	247
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	39 633	40 003	39 344	41 825	42 046
Totaal schulden	806 197	811 932	819 676	832 547	842 770
Financieel vermogenssaldo	1 381 138	1 485 314	1 640 016	1 629 519	1 658 707
Netto vermogen	2 842 346	2 997 614	3 241 525	.	.

S 5.1 Niet-financiële balans van de totale economie, 2015

	Beginbalans	Herwaardering	Kapitaal- vorming	Overige volume- mutaties	Statistisch verschil	Eindbalans
	mln euro					
Vaste activa	2 031 287	- 24 245	36 791	- 206	0	2 043 627
Woningen	873 312	- 24 495	3 812	58	0	852 686
Bedrijfsgebouwen	381 711	- 7 817	- 643	- 58	0	373 193
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	362 667	51	6 244	- 0	0	368 962
Overdrachtskosten op grond	10 787	517	283	0	0	11 586
Vervoermiddelen	57 719	793	2 917	0	0	61 429
Personenauto's	21 483	262	1 535	0	0	23 280
Overige wegvervoermiddelen	9 273	30	454	0	0	9 757
Treinen en trams	7 102	186	- 69	0	0	7 219
Schepen	14 185	161	288	0	0	14 634
Vliegtuigen	5 676	153	709	0	0	6 538
Computers	13 018	- 303	913	- 0	0	13 628
Telecommunicatie apparatuur	2 405	- 209	114	0	0	2 310
Machines en installaties	182 794	5 145	860	0	0	188 800
Overige materiële vaste activa	27 294	458	- 666	- 0	0	27 087
In cultuur gebrachte activa	2 366	- 47	266	- 190	0	2 395
Onderzoek en ontwikkeling	66 135	952	18 465	0	0	85 552
Computerprogrammatuur en databanken	43 187	597	4 486	0	0	48 268
Overige immateriële activa	7 893	112	- 258	- 16	0	7 731
Voorraden	91 404	- 967	2 246	19	0	92 703
Grond	901 431	75 943	0	4 973	0	982 348
Grond onder woningen	706 497	68 836	0	7 386	0	782 720
Grond onder bedrijfsgebouwen	97 639	1 586	0	714	0	99 939
Landbouwgrond	97 295	5 521	0	- 3 127	0	99 689
Olie- en gasreserves	134 508	- 21 235	0	334	0	113 607
Totaal niet-financiële balans	3 158 630	29 496	39 037	5 120	0	3 232 285

S 5.2 Niet-financiële balans van de totale economie, 2016

	Beginbalans	Herwaardering	Kapitaal- vorming	Overige volume- mutaties	Statistisch verschil	Eindbalans
	mln euro					
Vaste activa	2 043 627	- 9 286	23 764	- 184	138	2 058 060
Woningen	852 686	- 7 177	8 717	298	0	854 525
Bedrijfsgebouwen	373 193	- 3 322	176	- 298	0	369 748
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	368 962	- 1 294	5 948	- 0	0	373 616
Overdrachtskosten op grond	11 586	- 20	1 275	0	0	12 842
Vervoermiddelen	61 429	714	3 520	- 0	138	65 802
Personenauto's	23 280	438	522	- 0	13	24 253
Overige wegvervoermiddelen	9 757	75	954	0	125	10 911
Treinen en trams	7 219	221	62	0	0	7 502
Schepen	14 634	- 128	271	0	0	14 777
Vliegtuigen	6 538	108	1 712	0	0	8 358
Computers	13 628	- 418	2 330	0	0	15 540
Telecommunicatie apparatuur	2 310	- 66	- 28	- 0	0	2 216
Machines en installaties	188 800	1 186	331	0	0	190 316
Overige materiële vaste activa	27 087	163	- 815	0	0	26 435
In cultuur gebrachte activa	2 395	- 13	251	- 184	0	2 448
Onderzoek en ontwikkeling	85 552	1 226	- 653	0	0	86 125
Computerprogrammatuur en databanken	48 268	- 279	3 026	0	0	51 015
Overige immateriële activa	7 731	16	- 315	0	0	7 432
Voorraden	92 703	13	3 178	- 4	0	95 890
Grond	982 348	100 482	0	6 977	0	1 089 805
Grond onder woningen	782 720	89 062	0	6 455	0	878 236
Grond onder bedrijfsgebouwen	99 939	7 941	0	792	0	108 671
Landbouwgrond	99 689	3 479	0	- 270	0	102 898
Olie- en gasreserves	113 607	- 72 903	0	- 2 459	0	38 244
Totaal niet-financiële balans	3 232 285	18 306	26 942	4 330	138	3 281 999

S 5.3 Niet-financiële balans van de totale economie, 2017

	Beginbalans	Herwaardering	Kapitaal- vorming	Overige volume- mutaties	Statistisch verschil	Eindbalans
	mln euro					
Vaste activa	2 058 060	13 407	27 218	– 126	0	2 098 557
Woningen	854 525	– 582	12 020	31	0	865 994
Bedrijfsgebouwen	369 748	65	1 367	– 31	0	371 150
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	373 616	9 837	4 739	0	0	388 192
Overdrachtskosten op grond	12 842	651	1 154	0	0	14 647
Vervoermiddelen	65 802	334	5 320	0	0	71 456
Personenauto's	24 253	376	1 266	0	0	25 895
Overige wegvervoermiddelen	10 911	5	943	0	0	11 860
Treinen en trams	7 502	60	1 201	0	0	8 763
Schepen	14 777	– 342	958	0	0	15 394
Vliegtuigen	8 358	234	952	0	0	9 544
Computers	15 540	– 55	– 328	0	0	15 157
Telecommunicatie apparatuur	2 216	– 98	– 101	0	0	2 016
Machines en installaties	190 316	1 304	1 302	0	0	192 922
Overige materiële vaste activa	26 435	144	– 221	0	0	26 359
In cultuur gebrachte activa	2 448	324	– 5	– 126	0	2 641
Onderzoek en ontwikkeling	86 125	1 295	– 413	0	0	87 007
Computerprogrammatuur en databanken	51 015	128	2 724	0	0	53 867
Overige immateriële activa	7 432	60	– 341	0	0	7 152
Voorraden	95 890	1 866	3 131	0	0	100 888
Grond	1 089 805	.	.	.	.	.
Grond onder woningen	878 236	131 318	0	7 274	0	1 016 828
Grond onder bedrijfsgebouwen	108 671	7 573	1	276	0	116 520
Landbouwgrond	102 898	.	.	.	.	.
Olie- en gasreserves	38 244	.	.	.	.	.
Totaal niet-financiële balans	3 281 999	.	.	.	.	.

S 5.4 Niet-financiële balans van de totale economie, 2018*

	Beginbalans	Herwaardering	Kapitaal- vorming	Overige volume- mutaties	Statistisch verschil	Eindbalans
	mln euro					
Vaste activa	2 098 557	66 446	30 241	– 90	0	2 195 155
Woningen	865 994	40 467	14 648	34	0	921 143
Bedrijfsgebouwen	371 150	5 748	2 888	– 34	0	379 751
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	388 192	12 227	5 009	0	0	405 427
Overdrachtskosten op grond	14 647	973	1 189	0	0	16 809
Vervoermiddelen	71 456	681	3 921	0	0	76 058
Personenauto's	25 895	924	1 741	0	0	28 560
Overige wegvervoermiddelen	11 860	32	1 079	0	0	12 970
Treinen en trams	8 763	– 67	422	0	0	9 118
Schepen	15 394	– 152	522	0	0	15 763
Vliegtuigen	9 544	– 55	158	0	0	9 646
Computers	15 157	– 201	– 436	0	0	14 520
Telecommunicatie apparatuur	2 016	– 71	– 63	0	0	1 882
Machines en installaties	192 922	2 983	2 338	0	0	198 243
Overige materiële vaste activa	26 359	416	178	0	0	26 952
In cultuur gebrachte activa	2 641	– 217	– 41	– 90	0	2 293
Onderzoek en ontwikkeling	87 007	1 528	– 1 424	0	0	87 111
Computerprogrammatuur en databanken	53 867	1 349	2 412	0	0	57 628
Overige immateriële activa	7 152	563	– 377	0	0	7 338
Voorraden	100 888	1 276	2 268	0	0	104 433
Grond	.	.	.	.	.	.
Grond onder woningen	1 016 828	129 480	0	9 982	0	1 156 291
Grond onder bedrijfsgebouwen	116 520	1 389	1	658	0	118 568
Landbouwgrond	.	.	.	.	.	.
Olie- en gasreserves	.	.	.	.	.	.
Totaal niet-financiële balans	.	.	.	.	.	.

7.

Overige

tabellen

O 1.1 Belastingen

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)	42 408	42 951	44 746	47 849	49 833	52 619
Loonbelasting	45 816	46 086	54 144	55 487	62 386	62 077
Vennootschapsbelasting	12 447	14 511	16 108	21 035	21 413	23 613
Accijnzen	10 885	11 598	11 207	11 707	11 689	12 206
Milieuheffingen	7 747	7 679	7 952	8 397	8 670	9 258
Motorrijtuigenbelasting	4 967	5 434	5 539	5 610	5 678	5 792
Belasting van personenauto's en motorrijwielen (bpm)	1 159	1 121	1 462	1 551	2 000	2 270
Overdrachtsbelasting	1 104	1 566	1 772	2 292	2 727	3 041
Onroerendezaakbelasting	3 439	3 542	3 691	3 771	3 873	3 957
Dividendbelasting	4 258	5 734	5 670	5 207	6 182	7 085
Invoerrechten	1756	2046	2307	2353	2420	2498
Vermogensheffingen ¹⁾	1 874	1 670	1 758	1 991	1 987	1 878
Vermogensbelasting	1	0	0	0	0	0
Assurantiebelasting	2 343	2 366	2 375	2 464	2 486	2 716
Kansspelbelasting	477	440	476	480	469	530
Overige	3 851	7 320	3 654	1 761	6 097	6 662
Belastingen	144 532	154 064	162 861	171 955	187 910	196 202
Belastingen op productie en invoer	73 774	78 079	79 430	84 725	88 314	93 526
Belastingen op inkomen en vermogen	68 884	74 315	81 673	85 239	97 609	100 798
Vermogensheffingen ¹⁾	1 874	1 670	1 758	1 991	1 987	1 878
Betaald door:						
Ingezetenen	139 633	148 442	157 300	166 335	182 007	189 310
Buitenland	4 899	5 622	5 561	5 620	5 903	6 892
Ontvangen door:						
Overheid	139 097	147 961	155 687	165 039	180 549	188 607
Buitenland	5 435	6 103	7 174	6 916	7 361	7 595

¹⁾ Vermogensheffingen zijn niet-periodieke belastingen op vermogen. Deze bestaan hoofdzakelijk uit erf- en schenkbelasting.

O 1.2 Belastingen op inkomen en vermogen

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Belastingen op inkomen	62 023	66 934	74 217	77 666	89 837	92 945
Vennootschapsbelasting	12 447	14 511	16 108	21 035	21 413	23 613
Loonbelasting	45 816	46 086	54 144	55 487	62 386	62 077
Inkomstenbelasting	- 1 337	- 190	- 2 566	- 5 111	- 1 183	- 1 082
Dividendbelasting	4 258	5 734	5 670	5 207	6 182	7 085
Kansspelbelasting	143	128	142	130	129	146
Bronbelasting rente	696	665	719	918	910	1 106
Belastingen op vermogen	6 861	7 381	7 456	7 573	7 772	7 853
Vermogensbelasting	1	0	0	0	0	0
Motorrijtuigenbelasting	4 008	4 386	4 470	4 530	4 582	4 673
Milieuheffingen	2 084	2 134	2 170	2 230	2 248	2 277
Rioolrechten	1 229	1 262	1 286	1 334	1 341	1 355
Heffingen op waterverontreiniging	855	872	884	896	907	922
Omslagheffing waterschappen	492	517	514	532	561	576
Overige	276	344	302	281	381	327
Belastingen op inkomen en vermogen	68 884	74 315	81 673	85 239	97 609	100 798
Betaald door:						
Niet-financiële vennootschappen	10 883	12 400	14 167	18 840	18 920	20 632
Financiële instellingen	3 469	4 012	3 992	4 140	4 631	5 359
Overheid	0	17	2	20	41	15
Huishoudens	49 767	52 400	58 087	56 755	68 250	68 036
Buitenland ¹⁾	4 765	5 486	5 425	5 484	5 767	6 756
Ontvangen door:						
Overheid	65 601	70 773	77 760	81 566	93 533	96 567
Buitenland ²⁾	3 283	3 542	3 913	3 673	4 076	4 231

¹⁾ Betreft de dividendbelasting en de loonbelasting betaald door het buitenland (inclusief Caribisch Nederland).

²⁾ Betreft de dividendbelasting, de loonbelasting en de bronbelasting rente ontvangen door het buitenland (Inclusief Caribisch Nederland).

O 1.3 Belastingen op productie en invoer

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
	mln euro					
Productgebonden belastingen	65 494	67 460	69 896	74 504	77 706	82 470
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)	42 408	42 951	44 746	47 849	49 833	52 619
Invoerrechten aan de EU	1 756	2 046	2 307	2 353	2 420	2 498
EU-heffingen op voedingsmiddelen	253	370	356	243	243	243
Accijnzen	10 885	11 598	11 207	11 707	11 689	12 206
Benzine	3 960	4 042	4 109	4 226	4 293	4 472
Overige minerale oliën	3 630	3 833	3 757	3 862	3 875	3 919
Tabak	2 228	2 632	2 222	2 491	2 397	2 669
Alcohol	306	311	314	324	331	342
Overige accijnzen	761	780	805	804	793	804
Verbruiksbelasting op alcoholvrije dranken e.d.	154	213	207	256	265	278
Verbruiksbelasting op milieugrondslag	4 997	4 810	5 024	5 331	5 593	6 104
Belasting van personenauto's en motorrijwielen (bpm)	1 159	1 121	1 462	1 551	2 000	2 270
Kansspelbelasting	334	312	334	350	340	384
Overdrachtsbelasting	1 104	1 566	1 772	2 292	2 727	3 041
Assurantiebelasting	2 343	2 366	2 375	2 464	2 486	2 716
Voorraadheffing olie	101	107	106	108	110	111
Niet-productgebonden belastingen op productie	8 280	10 619	9 534	10 221	10 608	11 056
Onroerendezaakbelasting	3 439	3 542	3 691	3 771	3 873	3 957
Motorrijtuigenbelasting	959	1 048	1 069	1 080	1 096	1 119
Milieuheffingen	666	735	758	836	829	877
Rioolrechten	234	235	245	250	256	250
Heffingen op waterverontreiniging	327	326	328	348	350	348
Emissierechten	49	108	137	199	200	261
Overige milieuheffingen	56	66	48	39	23	18
Omslagheffing waterschappen	761	778	832	850	867	899
Bankenbelasting	507	1 453	478	473	478	447
Heffing depositogarantiestelsel	0	0	0	448	470	492
Verhuurdersheffing	48	1 224	1 345	1 474	1 618	1 738
EU-resolutieheffing	0	0	454	502	476	476
Overige niet-productgebonden belastingen op productie	1 900	1 839	907	787	901	1 051
Belastingen op productie en invoer (betaald door ingezetenen)	73 774	78 079	79 430	84 725	88 314	93 526
Ontvangen door:						
Overheid	71 765	75 663	76 313	81 627	85 175	90 309
Buitenland (EU)	2 009	2 416	3 117	3 098	3 139	3 217

8.

Toelichtingen

8.1 Nationale rekeningen in hoofdlijnen

Inleiding

Het systeem van nationale rekeningen geeft een kwantitatieve beschrijving van het economische proces in een land en de economische relaties met het buitenland. Als onderdelen van het economisch proces worden onderscheiden: productie, inkomensvorming, inkomensverdeling, bestedingen, financiering en vermogensvorming.

Economisch gebied

De Nederlandse nationale rekeningen hebben betrekking op het economisch gebied van het Koninkrijk der Nederlanden in Europa. Het Nederlandse deel van het continentaal plat in de Noordzee wordt ook beschouwd als deel van dat economisch gebied. De economieën van de buiten Europa liggende landen van het Koninkrijk der Nederlanden (Curaçao, Sint Maarten en Aruba) worden niet beschreven door de Nederlandse nationale rekeningen. De eilanden (openbare lichamen) Bonaire, Sint Eustatius en Saba zijn weliswaar onderdeel van Nederland, maar worden evenmin meegenomen.

Sinds de staatkundige veranderingen per 10-10-2010 is het CBS in Nederland verantwoordelijk voor de statistieken van de eilanden van Caribisch Nederland. In dat kader maakt het CBS ramingen voor het bbp voor elk van deze eilanden. Dit wordt echter niet samengenomen met het Nederlandse bbp.

Economische indicatoren

Centraal in de nationale rekeningen staat een aantal belangrijke economische indicatoren zoals het binnenlands product en het nationaal inkomen. Het bruto binnenlands product (bbp) is een maat voor de omvang van de economie. De volumeverandering van het bbp in een bepaalde tijdsperiode is de maatstaf voor de groei (of krimp) van de economie. Volumeveranderingen zijn geschoond voor prijsveranderingen.

Het nationaal inkomen is de som van de primaire inkomens (lonen, winsten en per saldo ontvangen rente en dividenden) van de ingezetenen van een land. Het nationaal inkomen kan bruto of netto worden bepaald, dat wil zeggen inclusief of exclusief het verbruik van vaste activa (ook wel afschrijvingen genoemd). Het bruto nationaal inkomen (bni) is gelijk aan het bruto binnenlands product plus het saldo van de primaire inkomensstromen van en naar het buitenland.

Statistische beschrijving economisch proces

Er zijn landen waar de nationale rekeningen uitsluitend betrekking hebben op een raming voor een of meer van deze macrovariabelen. Er is dan niet echt sprake van een statistische beschrijving van het economisch proces. Vóór de Tweede Wereldoorlog was dit ook in Nederland het geval; de grondslagen voor een geïntegreerd systeem zoals we dat nu kennen, waren toen ook nog niet gelegd. In een uitgebouwd nationale-rekeningenstelsel zoals dat nu in Nederland wordt samengesteld gaat de beschrijving veel verder. Om te beginnen wordt er een uitgebreid overzicht gegeven van de productie van goederen en diensten. Ook wordt vastgelegd hoeveel en wat er wordt geconsumeerd, waarin wordt geïnvesteerd en wat er wordt in- en uitgevoerd. Verder bevatten de nationale rekeningen

de inkomensvorming, evenals de herverdeling door belasting- en premieheffing en sociale uitkeringen. Ten slotte maken ook financiële transacties en vermogensvorming deel uit van de nationale rekeningen.

Dit alles gebeurt niet alleen voor het totaal van de volkshuishouding maar ook voor onderdelen daarvan. De beschrijving van de productie bijvoorbeeld wordt gedetailleerd naar bedrijfsklassen. Voor de beschrijving van inkomensverdeling, financiering en vermogensvorming wordt de economie onderscheiden in sectoren zoals de overheid, huishoudens, niet-financiële vennootschappen en financiële instellingen. Hiermee zijn ook de twee hoofdsystemen van de nationale rekeningen afgebakend: productie wordt beschreven in de zogenoemde aanbod- en gebruiktabellen (AGT). Inkomensverdeling, financiering en vermogensvorming valt onder de sectorrekeningen, waarvoor soms de naam inkomens- en vermogensrekeningen wordt gehanteerd. Arbeid wordt als een derde hoofdsysteem gezien. Wel ligt deze in de praktijk dicht tegen de productie aan. De drie hoofdsystemen raken elkaar op belangrijke onderdelen als toegevoegde waarde en beloning. Daardoor zijn ze (door integratie) volledig consistent met elkaar.

Consistente beschrijving

Dat de nationale rekeningen een systeem worden genoemd is gerechtvaardigd doordat ze een samenhangend en geïntegreerd geheel vormen waarin alle variabelen op een consistente wijze met elkaar samenhangen. Dit draagt belangrijk bij aan kwaliteit en gebruiksmogelijkheden. De kwaliteit wordt er door bevorderd omdat de definitie- en vergelijkingen die aan het systeem ten grondslag liggen het mogelijk maken om gegevens uit verschillende bronstatistieken aan elkaar te relateren. Ook als de uitkomsten van deze bronstatistieken niet sluiten, kan via integratie tot de meest plausibele schattingen worden gekomen. De gebruiksmogelijkheden van de nationale rekeningen worden bevorderd doordat de systematiek het mogelijk maakt allerlei verschijnselen met elkaar in verband te brengen.

De genoemde systematiek leidt echter ook tot beperkingen, vooral ten aanzien van de mogelijkheid om wijzigingen in concepten en definities door te voeren. Partiële veranderingen zijn zonder meer uitgesloten. Een verandering bijvoorbeeld in wat tot de productie gerekend moet worden is alleen mogelijk als tegelijkertijd begrippen als inkomen, consumptie, besparingen en investeringen aangepast worden.

Diverse gebruiksmogelijkheden

De gebruiksmogelijkheden van de nationale rekeningen zijn zeer divers. Allereerst worden binnenlands product en nationaal inkomen vaak gehanteerd als een maatstaf voor het functioneren van de economie van een land, het succes van het gevoerde financieel-economische beleid en de financiële draagkracht van de samenleving. Het vorderingensaldo van de overheid en de overheidsschuld worden bijvoorbeeld uitgedrukt als percentage van het bbp (EMU-norm). Verder is het bni één van de grondslagen voor de afdrachten aan de Europese Unie. Het nationaal inkomen wordt gebruikt als richtlijn voor de omvang van de ontwikkelingshulp en als basis voor allerlei kengetallen ten aanzien van de overheid. Verder kan uit de nationale rekeningen het relatieve belang van een bedrijfstak voor de economie afgelezen worden, bijvoorbeeld door zijn aandeel in het binnenlands product.

Voorts worden nationale-rekeningengegevens veelvuldig gebruikt voor prognoses en analyses. Omdat ze een geïntegreerde en gecoördineerde beschrijving van de economie geven, zijn de nationale-rekeningengegevens bij uitstek geschikt voor gebruik in modellen die de economische ontwikkeling voorspellen en de invloed van beleidsvarianten toetsen.

Ten slotte kan nog gewezen worden op het gebruik van de gegevens over de productie-structuur. Deze vormen een specifieke dataset (aanbod- en gebruikstabellen en input-outputtabellen), die eveneens dient als basis voor een zeer pluriform gebruik. Voorbeelden zijn studies naar energiegebruik, milieuvervuiling en de gevolgen van belastingmaatregelen op de productie en werkgelegenheid.

Institutionele benadering

In de nationale rekeningen wordt een beschrijving gegeven vanuit de invalshoek van de economische actoren. Dit wordt de institutionele benadering genoemd. Bij een institutionele beschrijving van het productieproces staan de producenten centraal. Deze worden op basis van het zwaartepunt van hun economische activiteit ingedeeld in bedrijfstakken. Producenten bijvoorbeeld die vervoer als hoofdactiviteit hebben worden ingedeeld in de bedrijfstak vervoer, opslag en communicatie. Dit leidt tot goede informatie over de totale productiewaarde van de producenten die tot een bepaalde bedrijfsgroep gerekend worden en sluit aan bij de werkelijkheid waarin de producent opereert. Deze benadering betekent echter tevens dat ook de productie uit hoofde van eventuele nevenactiviteiten in de productiewaarde van een bedrijfstak wordt meegenomen. Dat geldt bijvoorbeeld voor een textielfabriek die ook producten rechtstreeks verkoopt aan consumenten (detailhandel).

Iedere keuze die in dit kader is gemaakt, is er op gericht dat de nationale rekeningen voor zoveel mogelijk doeleinden bruikbaar zijn. Voor specifieke oogmerken worden aparte modules gemaakt die dan in aanvulling op de standaard nationale rekeningen de gegevens bevatten die nodig zijn voor een bijzondere invalshoek of een specifiek gebruik.

Internationale vergelijkbaarheid en gebruik

Internationale vergelijkbaarheid is een belangrijk kenmerk van de nationale rekeningen. De begrippen, classificaties en methoden van de nationale rekeningen zijn wereldwijd gestandaardiseerd en vastgelegd in internationale richtlijnen (SNA 2008 en ESR 2010).

Nederland is op grond van internationale regelgeving verplicht om nauwkeurig omschreven gegevens op vastgelegde tijdstippen aan internationale instellingen te leveren. De belangrijkste levering betreft die aan het statistisch bureau van de Europese Unie (Eurostat). Deze instelling draagt ook zorg voor een verdere doorlevering van de cijfers aan onder andere de Europese Centrale Bank (ECB) en de Organisatie voor Economische samenwerking en Ontwikkeling (OESO). Tevens berekent Eurostat de totalen voor de Europese Unie (EU) en de eurozone.

Veel internationale verdragen en internationale richtlijnen bevatten verwijzingen naar of gegevens uit de nationale rekeningen. De internationale betekenis en het administratieve gebruik van de nationale rekeningen is de laatste decennia sterk toegenomen. Zowel de btw-bijdrage als de bni-bijdrage van Nederland aan de Europese Unie is gebaseerd op de nationale rekeningen. Ook aan de inkomstenkant van Nederland spelen de nationale rekeningen een belangrijke rol. De verdeling van het bbp over regio's, zoals deze kan worden afgeleid uit de regionale (nationale) rekeningen bepaalt mede de hoogte van de bijdragen die een lidstaat ontvangt uit de Europese structuurfondsen. Kortom, de netto financiële positie van Nederland ten opzichte van de EU wordt grotendeels bepaald door gegevens uit de nationale rekeningen.

Door het toegenomen belang van onder meer het bni is het steeds belangrijker geworden dat alle lidstaten statistische begrippen op precies dezelfde manier toepassen. Daarom zijn afspraken gemaakt over het opstellen van onderling vergelijkbare, oftewel

‘geharmoniseerde’ cijfers. Onder auspiciën van Eurostat is het bni-comité opgericht dat als taak heeft toe te zien op de kwaliteit van de bni-ramingen van de lidstaten. Het comité controleert in hoeverre de voorschriften worden nageleefd. Controles vinden ook plaats door de Europese Rekenkamer. De kwaliteit en internationale vergelijkbaarheid van de nationale rekeningen wordt hierdoor gunstig beïnvloed.

Bij de eisen voor toetreding tot de EMU (vastgelegd in het Verdrag van Maastricht) en in het Stabiliteits- en groeipact (vastgelegd in het Verdrag van Amsterdam) spelen overheidsschuld en overheidstekort als percentage van het bbp een wezenlijke rol. Ook een eventuele boete bij het niet nakomen van de verplichtingen in het stabiliteitspact en eventuele verzachtende omstandigheden (economische depressie) zijn gerelateerd aan de nationale rekeningen.

Welvaart

Vanwege het veelvuldige en veelzijdige gebruik van de nationale-rekeningencijfers is het van belang dat de precieze betekenis van deze gegevens ook voor iedereen duidelijk is. Het binnenlands product en het nationaal inkomen vormen bijvoorbeeld maar enkele indicaties voor de welvaart. Zaken als inkomensverdeling, (niet gecompenseerde) schade aan het milieu en geluk zitten er niet in. Vanuit de nationale rekeningen wordt dan ook gewerkt aan een verbreding van het arsenaal aan begrippen dat geïntegreerd naar buiten wordt gebracht. Deze blijven vooralsnog wel buiten het kernsysteem van de nationale rekeningen. Voorbeelden van de verbreding zijn indicatoren voor duurzame ontwikkeling en groene groei.

Milieu

In het reguliere deel van de nationale rekeningen zijn de milieuaspecten van productie en consumptie slechts in beperkte mate meegenomen. Alleen voor zover economische actoren (bedrijven, overheden, consumenten) daadwerkelijk uitgaven doen om vervuiling tegen te gaan, komen deze ook in de nationale rekeningen terecht. Indien bijvoorbeeld de overheid zorgt voor waterzuivering of bodemsanering, wordt dit gerekend tot de overheidsproductie en draagt dit bij aan het nationaal inkomen. De vervuiling zelf komt niet tot uiting in de in geld uitgedrukte transacties. Wel is het zo dat, als er via de markt of het democratisch proces aan milieubederf een prijskaartje gehangen wordt, dit in het huidige stelsel van de nationale rekeningen enigszins tot uitdrukking komt. Milieuheffingen bijvoorbeeld vormen een onderdeel van de transacties die in het kader van de nationale rekeningen beschreven worden.

Daarom worden in een afzonderlijke module in samenhang met de nationale rekeningen (en macro-economische grootheden als het nationaal inkomen) milieueffecten zo volledig mogelijk gekwantificeerd in statistisch waarneembare fysieke eenheden. Tevens worden uitgaven aan het milieu in de vorm van milieubelastingen of milieureinigingsdiensten in deze milieurekeningen verbijzonderd.

Overige deelsystemen

Naast de hoofdsystemen AGT, sectorrekeningen en arbeid zijn er specifieke onderwerpen in aparte modules ondergebracht. De milieurekeningen zijn hiervan een voorbeeld. Andere modules zijn er op het terrein van regio, groeianalyse en toerisme.

8.2 Transacties in de nationale rekeningen

Inleiding

In de nationale rekeningen worden, uitgaande van internationale richtlijnen, transacties beschreven van bedrijfseenheden (gegroepeerd in bedrijfsklassen) en van institutionele eenheden (gegroepeerd in sectoren). De transacties van bedrijfseenheden worden beschreven in de aanbod- en gebruikstabellen (AGT). Hierbij ligt het accent op de goederen- en dienstentransacties en de beschrijving van het productieproces en de inkomensvorming. Bedrijfseenheden worden ingedeeld naar economische activiteit (bedrijfsklasse) volgens de Standaard Bedrijfsindeling (SBI) 2008. De transacties van institutionele eenheden worden beschreven in het rekeningenstelsel, het domein van de sectorrekeningen. Hierbij ligt het accent op inkomensverdeling, besteding en financiering. In deze toelichting komen de diverse transacties aan de orde. Institutionele eenheden worden in gedeeld in (sub)sectoren volgens het Europees Systeem van rekeningen (ESR) 2010.

Een transactie is een economische stroom, d.w.z. een interactie met wederzijdse instemming, tussen institutionele eenheden of soms binnen een institutionele eenheid. In dat laatste geval is het zinvol om de stroom als transactie te beschouwen omdat de eenheid in twee verschillende hoedanigheden functioneert. Transacties worden in vier hoofdgroepen ingedeeld:

- transacties in producten. Deze beschrijven de oorsprong (binnenlandse output of invoer) en het gebruik van producten (intermediair verbruik, finale consumptie, investering — waaronder het verbruik van vaste activa valt — of uitvoer)
- verdelingstransacties. Deze beschrijven hoe de bij de productie gegenereerde toegevoegde waarde over arbeid, kapitaal en overheid wordt verdeeld, en hoe inkomen en vermogen worden herverdeeld (inkomsten- en vermogensbelasting, en andere overdrachten)
- financiële transacties. Deze beschrijven de mutaties van de financiële activa en passiva voor elk type financieel instrument. Dergelijke transacties komen niet alleen voor als tegenhanger van niet-financiële transacties, maar ook als transacties met uitsluitend financiële instrumenten
- overige transacties. Deze worden gevormd door het saldo van aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa.

Productie en inkomensvorming

Productie (basisprijzen)

Het totaal aan goederen en diensten dat is geproduceerd, wordt ook wel output genoemd. Hiervan bestaan drie soorten:

- marktoutput: goederen en diensten die op de markt zijn afgezet of waarvoor dit in de toekomst de bedoeling is
- output voor eigen finaal gebruik: goederen en diensten voor eigen consumptie of voor investeringen door dezelfde bedrijfseenheid als die welke die goederen en diensten heeft geproduceerd
- niet-marktoutput: goederen en diensten die gratis of tegen economisch niet-significante prijzen aan andere eenheden zijn geleverd.

De output wordt gewaardeerd tegen basisprijzen. Dit zijn de prijzen die door producenten zelf worden ervaren: per bedrijfstak zijn de productgebonden belastingen er vanaf getrokken en de productgebonden subsidies erbij opgeteld. Door de producent afzonderlijk in rekening gebrachte vervoerskosten zijn niet inbegrepen. Ook de

waardeveranderingen van financiële en niet-financiële activa (productiemiddelen) tijdens de verslagperiode zijn niet inbegrepen.

Inbegrepen is de productie van alle in Nederland opererende bedrijfseenheden, dus ook degenen die in buitenlandse handen zijn. Ook overheidsinstanties en andere niet-commerciële instanties behoren hiertoe.

Enkele bijzondere gevallen:

-Bedrijfstakingen:

De *handel* distribueert goederen in ruimte en tijd zonder ze te bewerken. Zij produceert dus diensten die aan goederen verbonden zijn. De waarde van deze diensten wordt berekend als het verschil tussen de verkoopwaarde en de aankoopwaarde van de verhandelde goederen.

Verhuur van en handel in onroerend goed produceert diensten van bedrijfsgebouwen en huurwoningen. Ook diensten van woningen die door de eigenaar zelf worden bewoond (het 'woongenot') worden hieraan toegekend. Deze diensten worden gewaardeerd met behulp van de huurprijzen voor vergelijkbare woningen.

-(Sub)sectoren:

Banken houden zich vooral bezig met financiële intermediatie, dat wil zeggen het aantrekken, transformeren en distribueren van financiële middelen. De vergoeding voor deze diensten wordt impliciet verrekend met de ontvangen en betaalde rente. De waarde van deze zogenaamde toegerekende bankdiensten wordt berekend als de marge op aangetrokken deposito's en op uitgezette leningen. Daarnaast produceren banken diensten, als het gebruik van pinpassen, waar door de klant expliciet voor wordt betaald. Het *verzekeringswezen en de pensioenfondsen* houden zich vooral bezig met het omzetten van individuele risico's in collectieve risico's. De waarde van deze dienstverlening is bij schadeverzekeraars gelijkgesteld aan het verschil tussen bruto premies (incl. toegerekende premies) en gemiddelde uitkeringen. Bij pensioenfondsen en levensverzekeringsmaatschappijen is de waarde van de dienst gelijk aan de som van de uitvoeringskosten, inclusief een eventuele winsttopslag bij verzekeraars.

De *overheid* houdt zich vooral bezig met het produceren van collectieve diensten. Door het ontbreken van marktprijzen wordt de productiewaarde van de overheid vanuit de productiekosten berekend, als de som van het intermediair verbruik, de beloning van werknemers, de afschrijvingen en het saldo van de niet-productgebonden belastingen en subsidies op productie betaald door de overheid zelf.

Instellingen zonder winstoogmerk (izw's) ten behoeve van huishoudens zijn net als de overheid niet-marktproducenten. Hun productiewaarde wordt ook bepaald vanuit de productiekosten.

Intermediair verbruik (aankooprijzen)

Goederen en diensten die als input in een productieproces worden gebruikt, met uitzondering van de vaste activa (investeringsgoederen). Het gaat hierbij om goederen die tijdens het productieproces worden verwerkt in andere producten of volledig worden verbruikt (dit gebeurt per definitie met de ingehuurde diensten). Volgens internationale afspraken wordt een aangeschaft goed of een ingehuurde dienst niet als intermediair verbruik maar als vast activum (investering) gezien wanneer het meer dan één jaar ingezet kan worden in een productieproces. De intermediair verbruikte goederen en diensten worden gewaardeerd tegen de aankooprijzen die op het moment van gebruik voor soortgelijke goederen of diensten gelden.

Toegevoegde waarde (basisprijzen)

De waarde van alle geproduceerde goederen en diensten (de productiewaarde of output) minus de waarde van goederen en diensten die tijdens deze productie zijn opgebruikt (het intermediair verbruik).

Het bruto binnenlands product (bbp)

Het bruto binnenlands product (bbp) is een maat voor de omvang van de economie. De verandering van het volume van het bbp in een bepaalde tijdsperiode is een maat voor de groei (of krimp) van de economie. Het bruto binnenlands product tegen marktprijzen is het eindresultaat van de productieve activiteiten van ingezeten productie-eenheden.

Het kan op drie manieren worden gedefinieerd:

- vanuit het oogpunt van de productie: het bbp is de som van de bruto toegevoegde waarde van alle institutionele sectoren of bedrijfstakken en het saldo van productgebonden belastingen en subsidies (die niet aan sectoren en bedrijfstakken worden toegerekend). Het is eveneens de sluitpost van de productierekening van de totale economie.
- vanuit het oogpunt van de bestedingen: het bbp is de som van de finale bestedingen aan goederen en diensten door ingezeten institutionele eenheden (consumptie en bruto-investeringen) en het saldo van uitvoer en invoer van goederen en diensten.
- vanuit het oogpunt van het inkomen: het bbp is de som van de bestedingen in de inkomensvormingsrekening van de totale economie (beloning van werknemers, belastingen op productie en invoer exclusief subsidies, bruto-exploitatieoverschot en gemengd inkomen van de totale economie).

Door het bbp te verminderen met het verbruik van vaste activa, wordt het netto binnenlands product (nbp) tegen marktprijzen verkregen.

Belastingen op productie en invoer

Verplichte betalingen, in geld of in natura, die door de overheid of door de instellingen van de Europese Unie worden opgelegd in verband met de productie of de invoer van goederen en diensten, het in dienst hebben van arbeidskrachten en het eigendom of het gebruik van grond, gebouwen of andere activa die in het productieproces worden aangewend. Dergelijke belastingen zijn verschuldigd ongeacht gemaakte winst. Zowel productgebonden als niet-productgebonden belastingen behoren hiertoe.

Productgebonden belastingen

Belastingen die moeten worden betaald per eenheid van een bepaald goed dat of bepaalde dienst die is geproduceerd of ingevoerd. De belasting kan een bepaald bedrag per kwantitatieve eenheid van een goed of een dienst zijn, of worden berekend als een bepaald percentage van de prijs per eenheid of van de waarde van de geproduceerde of verhandelde goederen en diensten.

Belastingen op invoer (exclusief btw)

Belastingen die gerelateerd zijn aan de waarde of de hoeveelheid van ingevoerde producten. Voorbeelden hiervan zijn invoerrechten en accijnzen op ingevoerde brandstoffen.

Btw

De btw is een productgebonden belasting, die op de verschillende momenten van levering door producenten wordt geïnd en uiteindelijk volledig ten laste komt van de eindgebruikers. Producenten dragen alleen het verschil af tussen de btw op hun verkopen en de btw op hun aankopen. De btw wordt alleen berekend over de transacties waarbij sprake is van een eindheffing. Dit geldt vooral voor de consumptieve aankopen door huishoudens en de aankopen door 'vrijgestelde' bedrijven. Deze bedrijven zijn vrijgesteld van de afdracht van btw. Omdat ze geen btw berekenen op hun verkopen, kunnen ze de btw op hun aankoop van intermediaire goederen en kapitaalgoederen ook niet verrekenen. De btw op hun aankopen is daarmee een eindheffing.

Niet-productgebonden belastingen op productie

Dit zijn de belastingen op productie die producenten moeten betalen, ongeacht de hoeveelheid of de waarde van de geproduceerde of verkochte producten. Voorbeelden hiervan zijn onroerendezaakbelasting en rioolrechten betaald door producenten.

Subsidies

Subsidies zijn betalingen om niet die door de Nederlandse overheid of instellingen van de Europese Unie worden gedaan aan ingezeten producenten. Zowel productgebonden als niet-productgebonden subsidies behoren hiertoe.

Productgebonden subsidies

Subsidies die zijn uitgekeerd per geproduceerde of ingevoerde eenheid van een goed of een dienst. De subsidies zijn gerelateerd aan de waarde of aan de hoeveelheid van het product.

Niet-productgebonden subsidies

Onder subsidies die niet-productgebonden zijn, vallen de subsidies op productie die niet direct gerelateerd zijn aan de waarde of de hoeveelheid geproduceerde en verkochte producten. Het betreft vooral landbouwsubsidies, subsidies op R&D en loonsubsidies.

Beloning van werknemers

De totale vergoeding, in geld of in natura, die door een werkgever aan een werknemer verschuldigd is voor de arbeid die deze tijdens een verslagperiode heeft verricht. De beloning van werknemers is gelijk aan het totaal van lonen en sociale premies ten laste van werkgevers.

Lonen

De vergoedingen voor de werknemer, in geld of in natura, voor de tijdens de verslagperiode verrichte arbeid. Deze komen ten laste van de werkgever en zijn inclusief de door de werkgever ingehouden loonbelasting en de sociale premies die ten laste komen van de werknemer.

Sociale premies t.l.v. werkgevers

De aan het loon gerelateerde en ten laste van werkgevers komende premies voor wettelijke sociale verzekering, particuliere sociale premies (waaronder pensioenpremies) en toegerekende sociale premies zoals doorbetaling van loon bij ziekte.

Verbruik van vaste activa

De waardevermindering van vaste activa (productiemiddelen) in eigendom als gevolg van normale slijtage en economische veroudering, ook wel afschrijvingen genoemd. Bij het berekenen van het verbruik van vaste activa wordt gebruik gemaakt van de PIM methode (*perpetual inventory method*). Deze methode gaat uit van de waarde van de aan het begin van een jaar aanwezige kapitaalgoederenvoorraad, die op vervangingswaarde wordt gebracht door te corrigeren voor de prijsveranderingen van vergelijkbare kapitaalgoederen in het verslagjaar. Hieraan worden de investeringen in vaste activa van dat jaar toegevoegd en vervolgens wordt de waarde van de buiten gebruik gestelde activa erop in mindering gebracht. Aldus wordt de waarde van de kapitaalgoederenvoorraad aan het eind van het jaar verkregen. Vervolgens wordt via een afschrijvingspercentage de afschrijvingen bepaald. De aldus bepaalde afschrijvingen behoeven niet overeen te stemmen met de bedrijfseconomische afschrijvingen die zijn vastgesteld op basis van historische kostprijs of fiscale levensduur.

Exploitatieoverschot / gemengd inkomen

Het saldo dat resteert nadat de toegevoegde waarde tegen basisprijzen is verminderd met de beloning van werknemers en het saldo van belastingen en subsidies op productie en invoer. Bij zelfstandigen (die deel uitmaken van de sector huishoudens) wordt dit saldo

gemengd inkomen genoemd omdat het ook de beloning voor de door hen geleverde arbeid bevat.

In de nationale rekeningen betekent bruto vóór aftrek van het verbruik van vaste activa en netto na aftrek van het verbruik van vaste activa. Uit het bruto-exploitatatieoverschot moet het verbruik van vaste activa worden bekostigd.

Finale bestedingen en invoer

Invoer en uitvoer (waarderingen)

In de aanbod- en gebruiktabellen zijn ingevoerde en uitgevoerde goederen gewaardeerd tegen de prijs aan de Nederlandse grens. Als gevolg van de grenswaardering zijn:

- bij de invoer de kosten van vervoer en verzekering in het buitenland begrepen in de invoer van goederen (cif-waardering, van *cost, insurance and freight*)
- bij de uitvoer de kosten van vervoer en verzekering op het Nederlandse traject begrepen in de uitvoer van goederen (fob-waardering, van *free on board*).

De grenswaardering kan niet zonder meer worden toegepast. Om te bereiken dat het uitvoeroverschot (het saldo van de uitvoer en de invoer) aansluit op de werkelijk per saldo uit het buitenland te ontvangen bedragen wordt de volgende registratiewijze toegepast:

- als bij de uitvoer van goederen het vervoer in Nederland tot de grens plaatsvindt door een buitenlands bedrijf, dan vindt er compensatie plaats door de invoer van diensten met hetzelfde bedrag te verhogen
- als bij de invoer van goederen het vervoer in het buitenland tot de grens plaatsvindt door een Nederlands bedrijf, dan vindt er compensatie plaats door de uitvoer van diensten met hetzelfde bedrag te verhogen.

Op macroniveau wordt de invoer fob gewaardeerd (evenals de uitvoer), dus tegen de waarde aan de grens van het land van uitvoer. De overgang van een cif- naar een fob-waardering van ingevoerde goederen bestaat uit:

- een cif/fob-correctie, voor wat betreft het vervoer door Nederlandse bedrijven in het buitenland. De invoer en de uitvoer worden met hetzelfde bedrag verminderd
- een cif/fob-herclassificatie, voor wat betreft het vervoer door buitenlandse bedrijven in het buitenland. In dit geval vindt er een verschuiving plaats van invoer goederen naar invoer diensten.

Invoer van goederen en diensten

De goederen- en dienstenstromen (verkoop, ruil en giften) van niet-ingezetenen naar ingezetenen (in Nederland). Invoer van goederen vindt plaats wanneer het economische eigendom van goederen door een niet-ingezetene wordt overgedragen aan een ingezetene, ongeacht of er sprake is van een fysieke grensoverschrijdende goederen-beweging. Een bedrijf of instantie wordt hier als ingezetene beschouwd wanneer het minimaal een jaar in Nederland actief is. Of dit bedrijf of deze instantie in buitenlandse handen is, doet niet ter zake.

Uitvoer van goederen en diensten

De goederen- en dienstenstromen (verkoop, ruil en giften) van ingezetenen (in Nederland) naar niet-ingezetenen. Uitvoer van goederen vindt plaats wanneer het economisch eigendom van goederen door een ingezetene wordt overgedragen aan een niet-ingezetene, ongeacht of er sprake is van een fysieke grensoverschrijdende goederen-beweging. Een bedrijf of instantie wordt hier als ingezetene beschouwd wanneer het minimaal een jaar in Nederland actief is. Of dit bedrijf of deze instantie in buitenlandse handen is, doet niet ter zake.

Consumptieve bestedingen

Uitgaven aan goederen en diensten die worden gebruikt voor de rechtstreekse bevrediging van individuele of collectieve behoeften. De consumptieve bestedingen kunnen zowel op het eigen grondgebied als in het buitenland worden gedaan, maar het gaat altijd om uitgaven door ingezetene institutionele eenheden, dat wil zeggen in Nederland gevestigde huishoudens, izw's t.b.v. huishoudens en overheidsinstanties. Ondernemingen consumeren niet: kosten aan goederen en diensten die ondernemingen maken ten behoeve van hun productie vallen hier niet onder, maar onder intermediair verbruik of investeringen. De overheid is een speciaal geval. Ook de overheid kent intermediair verbruik, naar analogie van ondernemingen. Maar de productie die de overheid levert en waar niet rechtstreeks voor wordt betaald, niet-markt-output (veiligheid bijvoorbeeld), valt onder de (overheids-)consumptie. Het heet dat de overheid 'haar eigen productie consumeert'. Binnen de nationale rekeningen moet alles wat wordt geproduceerd namelijk ook worden afgenomen. Dat de consumptie van de overheidsproductie bij de overheid zelf is neergelegd, is een conventie. Daarnaast bevat de overheidsconsumptie ook door de overheid verstrekte sociale uitkeringen in natura zoals basiszorg en huurtoeslag.

Classificatie van consumptieve bestedingen en werkelijke individuele consumptie

Voor de consumptieve bestedingen en werkelijke individuele consumptie (zie verder) van huishoudens worden internationaal twee verschillende classificaties gebruikt: naar productgroepen en naar verbruiksfuncties. De classificatie naar productgroepen geeft vooral het gezichtspunt van de producenten weer. Het is ook de indeling die wordt gebruikt in de aanbod- en gebruikstabellen. De classificatie naar verbruiksfuncties geeft meer het gezichtspunt van de consumenten weer. Bij deze laatste indeling speelt het onderscheid tussen goederen en diensten geen centrale rol. De verbruiksfunctie vervoer omvat bijvoorbeeld zowel de aankoop van voertuigen als de aankoop van vervoersdiensten. In de Nederlandse nationale rekeningen worden de consumptieve bestedingen en werkelijke individuele consumptie van huishoudens ook ingedeeld naar goederen- en dienstencategorieën. Deze specifiek Nederlandse indeling kan worden gezien als een indeling vanuit het gezichtspunt van de detailhandel. Het is een mengeling van de indelingen naar productgroepen en verbruiksfuncties.

Consumptieve bestedingen door huishoudens

Tot de consumptieve bestedingen door huishoudens behoren de volgende grensgevallen:

- inkomen in natura zoals huisvesting, voeding en kleding en de auto van de zaak
- diensten van woningen die door de eigenaar zelf worden bewoond (het 'woongenot') en waarbij dus geen sprake is van werkelijk betaalde huur. Deze diensten zijn gewaardeerd met behulp van de huurprijzen voor vergelijkbare woningen
- producten die voor eigen gebruik zijn geproduceerd, bijvoorbeeld in de landbouw. De waarde ervan is gelijk aan de marktprijs voor deze of vergelijkbare producten
- duurzame consumptiegoederen, zoals personenauto's, huishoudelijke apparaten, meubilair en kleding. De aankoop door particulieren van woningen wordt echter gerekend tot de investeringen in vaste activa van huishoudens.

De detailgegevens over de consumptieve bestedingen betreffen de binnenlandse particuliere consumptieve bestedingen. Hieronder vallen de consumptieve bestedingen in Nederland, ongeacht het ingezetenschap van de consument. Hieruit kunnen de consumptieve bestedingen door huishoudens worden afgeleid door de consumptie door niet-ingezetenen in Nederland in mindering te brengen en te registreren als uitvoer en de consumptie door ingezetenen in het buitenland erbij te tellen en te registreren als invoer.

Consumptieve bestedingen door izw's t.b.v. huishoudens

De consumptieve bestedingen door instellingen zonder winstoogmerk (izw's) ten behoeve van huishoudens omvatten per conventie de niet-marktproductie van deze sector met uitzondering van de investeringen in eigen beheer.

Consumptieve bestedingen door de overheid

Bij de consumptieve bestedingen door de overheid doet zich een probleem voor dat verband houdt met het karakter van de overheidsproductie. Slechts een deel van de diensten van de overheid wordt daadwerkelijk verkocht (marktproductie). Het grootste deel van de overheidsproductie wordt betaald uit de algemene middelen en gratis algemeen beschikbaar gesteld (niet-marktproductie). Daarom stuit het toerekenen ervan aan gebruikers op grote problemen. Een dergelijke toerekening wordt dan ook niet gemaakt. De overheid wordt per conventie beschouwd als consument van de door haarzelf geproduceerde diensten. Door het ontbreken van marktprijzen wordt de waarde van de consumptieve bestedingen door de overheid berekend vanuit de kosten:

$$\begin{aligned} & \text{intermediair verbruik} \\ \text{plus:} & \text{beloning van werknemers} \\ \text{plus:} & \text{afschrijvingen} \\ \text{plus:} & \text{niet-productgebonden belastingen op productie (betaald door de overheid zelf)} \\ \text{minus:} & \text{niet-productgebonden subsidies (ontvangen door de overheid)} \\ = & \text{productie (basisprijzen)} \\ & \text{productie (basisprijzen)} \\ \text{minus:} & \text{verkopen (=marktproductie)} \\ \text{minus:} & \text{investerings in eigen beheer} \\ \text{plus:} & \text{sociale uitkeringen in natura} \\ = & \text{consumptieve bestedingen door de overheid} \end{aligned}$$

De consumptieve bestedingen worden onderscheiden in individuele en collectieve.

Individuele consumptieve bestedingen

Uitgaven aan goederen en diensten die worden gebruikt voor de rechtstreekse bevrediging van individuele behoeften of wensen. Individuele consumptieve bestedingen vinden plaats bij huishoudens en izw's t.b.v. huishoudens en de overheid.

Collectieve consumptieve bestedingen

Uitgaven aan goederen en diensten die worden gebruikt voor de rechtstreekse bevrediging van collectieve behoeften of wensen van leden van de gemeenschap. Collectieve consumptieve bestedingen vinden plaats bij de overheid en betreffen met name uitgaven voor diensten op het gebied van:

- openbaar bestuur, beveiliging en defensie
- ordehandhaving, wet- en regelgeving
- milieubescherming
- speur- en ontwikkelingswerk
- infrastructuur en economische ontwikkeling.

Werkelijke individuele consumptie

Consumptieve bestedingen door huishoudens hebben betrekking op de uitgaven aan consumptiegoederen en -diensten. De werkelijke individuele consumptie daarentegen betreft de verwerving van consumptiegoederen en -diensten. Naast de consumptie door huishoudens bevat deze bepaalde goederen en diensten die door de overheid of izw's t.b.v. huishoudens worden gefinancierd, en vervolgens als sociale overdrachten in natura aan de huishoudens worden geleverd. Hieronder valt het merendeel van de uitgaven van de overheid op het gebied van gezondheid, onderwijs en sociale bescherming. Per conventie wordt de consumptie door izw's t.b.v. huishoudens geheel tot de individuele consumptie gerekend.

De werkelijke individuele consumptie door huishoudens wordt als volgt berekend:

$$\begin{aligned} & \text{consumptieve bestedingen door huishoudens} \\ \text{plus:} & \text{consumptieve bestedingen door izw's t.b.v. huishoudens} \end{aligned}$$

plus: individuele consumptie door de overheid
= werkelijke individuele consumptie

Netto materiële overheidsconsumptie

De index van de materiële overheidsconsumptie (IMOC) kent een nieuwe berekeningswijze. De IMOC volgens de oude berekeningswijze liet voor sommige jaren opvallend variabele en moeilijk te duiden uitkomsten zien. Het ligt echter niet in de lijn der verwachting dat overheidsuitgaven van het een op het andere jaar sterk variëren in samenstelling en prijs.

In de verbeterde IMOC zijn een aantal conceptuele verbeteringen doorgevoerd: de marktverkopen, het verbruik van verzekeringsdiensten en het saldo van de belastingen en subsidies maken geen onderdeel meer uit van de berekening.

De definitie van de verbeterde IMOC is nu als volgt: de prijsindex van de materiële overheidsconsumptie (IMOC) geeft de prijsontwikkeling weer van het intermediair verbruik (exclusief het verbruik van verzekeringsdiensten door de socialezekerheidsfondsen en het verbruik van de toegerekende bankdiensten) van de bedrijfstakken openbaar bestuur, gesubsidieerd onderwijs en sociale werkvoorziening.

Investerings in vaste activa

Uitgaven aan productiemiddelen die langer dan één jaar worden ingezet tijdens een productieproces. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om een bedrijfsgebouw, woning, bedrijfswagen of een machine. Dit in tegenstelling tot goederen of diensten die tijdens het productieproces worden opgebruikt, zoals ijzererts, het intermediair verbruik. De aanschaf van auto's, meubelen e.d. door huishoudens behoort niet tot de investeringen. Vaste activa kunnen in de loop der jaren in waarde verminderen door slijtage of omdat bijvoorbeeld de techniek verouderd (economische veroudering). Dit wordt verbruik van vaste activa genoemd (ook wel afschrijvingen). Bij bruto-investeringen zijn deze niet afgehaald van de waarde van de investeringen, bij netto-investeringen is dit wel het geval.

De volgende investeringsgoederen worden onderscheiden: bouwwerken, vervoermiddelen, machines en installaties, telecommunicatieapparatuur, wapensystemen (inbegrepen bij machines), computers, software, onderzoek en ontwikkeling, in cultuur gebrachte activa (bv. vee en bomen), exploratie en evaluatie van minerale reserves, kosten van eigendomsoverdracht voor niet-geproduceerde activa en intellectuele eigendommen. De precieze afbakening van de investeringen is te vinden in het Europees Systeem van Rekeningen (ESR) 2010.

Veranderingen in voorraden

Veranderingen in de grondstoffen, halffabricaten, onderhanden werk (onvoltooide producten zoals schepen of machines) en eindproducten die bij de producenten aanwezig zijn en veranderingen in handelsvoorraden. Onderhanden werk in de bouw wordt niet tot de voorraadvorming gerekend. Positieve veranderingen in de voorraden ontstaan wanneer in het verslagjaar goederen zijn geproduceerd die nog niet zijn verkocht. Ook ontstaan toevoegingen aan voorraden wanneer goederen in het verslagjaar zijn gekocht, maar nog niet in het productieproces verbruikt of, in het geval van de handel, verkocht. Negatieve veranderingen in voorraden ontstaan wanneer goederen aan bestaande voorraden worden onttrokken om verkocht of in het productieproces verbruikt te worden.

De waardering van de veranderingen in voorraden gebeurt zodanig, dat er geen winsten of verliezen op voorraden door prijsveranderingen ontstaan. Beginvoorraad en eindvoorraad van elk goed worden voor dit doel tegen dezelfde prijs gewaardeerd, namelijk grondstoffen tegen de in de periode geldende gemiddelde inkoopprijs, eindproducten tegen de gemiddelde verkoopprijs en het onderhanden werk tegen de gemiddelde kostprijs.

Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden

Dit betreft het saldo van aan- en verkopen van kostbaarheden, zoals edelstenen, goud, antiques, kunstobjecten en sierraden, die primair als beleggingsobject worden aangeschaft. In de nationale rekeningen wordt deze transactie in het algemeen gecombineerd met de veranderingen in voorraden.

Verdelingstransacties

Rente

Rente wordt toegerekend aan het tijdvak waarin de onderliggende vordering of schuld bestaat. Werkelijke rentebetalingen of -ontvangsten worden gecorrigeerd voor indirect gemeten diensten van financiële intermediairs (toegerekende bankdiensten). Er treedt daarmee een verschuiving op van de werkelijke rentebetalingen en -ontvangsten naar de productie of het verbruik van bankdiensten. Voor producenten van toegerekende bankdiensten leidt dit tot een daling van de ontvangen en een stijging van de betaalde rente ten opzichte van de werkelijke rentestromen. Bij de verbruikers van toegerekende bankdiensten leidt dit tot een stijging van ontvangen rente en een daling van de betaalde rente, in vergelijking met de werkelijke rentestromen.

Werkelijke ontvangen rente

De werkelijk ontvangen rente zijn de inkomsten uit rente toegerekend aan het tijdvak waarin de onderliggende vordering bestaat. Dit wijkt af van het begrip rente in de nationale rekeningen. In het begrip rente van de nationale rekeningen wordt de werkelijk ontvangen rente gecorrigeerd voor indirect gemeten diensten van financiële intermediairs (toegerekende bankdiensten).

Werkelijke betaalde rente

De werkelijk betaalde rente zijn de uitgaven aan rente toegerekend aan het tijdvak waarin de onderliggende schuld bestaat. Dit wijkt af van het begrip rente in de nationale rekeningen. In het begrip rente van de nationale rekeningen wordt de werkelijk betaalde rente gecorrigeerd voor indirect gemeten diensten van financiële intermediairs (toegerekende bankdiensten).

Indirect gemeten diensten van financiële intermediairs

Banken houden zich vooral bezig met financiële intermediair, dat wil zeggen het aantrekken, transformeren en distribueren van financiële middelen. De vergoeding voor deze diensten wordt impliciet verrekend met de ontvangen en betaalde rente. De omvang van de indirect gemeten diensten van financiële intermediairs (toegerekende bankdiensten, geproduceerd door banken) wordt bepaald met behulp van de referentierente. De referentierente is het tarief waartegen banken onderling lenen. Het verschil tussen de referentierente en de werkelijk aan geldverstrekkers betaalde rente (op deposito's) of van geldafnemers ontvangen rente (op leningen) is de indirect bepaalde vergoeding voor de financiële dienstverlening. De werkelijk betaalde en ontvangen rente wordt gecorrigeerd voor deze toegerekende bankdiensten.

Dividenden

Dividend is een uitkering van een vennootschap aan diegenen die vermogen beschikbaar hebben gesteld in de vorm van aandelenkapitaal. Tot het dividend behoren de contante dividenden, het stockdividend alsmede het keuzedividend. Bonusuitkeringen vallen niet onder het dividend. Dividend wordt bruto geregistreerd, dat wil zeggen inclusief de door de vennootschappen als voorheffing ingehouden dividendbelasting. Dit geldt ook voor de dividendbetalingen van en naar het buitenland. Dividenden worden geregistreerd op het moment dat zij betaalbaar worden gesteld.

Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen

Quasi-vennootschappen zijn delen van juridische eenheden die, omdat zij zich gedragen als vennootschappen (nv's, bv's), als afzonderlijke economische eenheden worden opgevat. (Te denken valt aan grote familiebedrijven.) De quasi-vennootschappen worden ingedeeld bij de niet-financiële vennootschappen of de financiële instellingen. Overheidsbedrijven zijn, hoewel ze administratief tot de overheid behoren, als quasi-vennootschappen bij de vennootschappen opgenomen. De winsten van de overheidsbedrijven worden in de vorm van inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen en teruggeboekt naar de overheid. Het spiegelbeeld hiervan, overheidsbijdragen in tekorten van overheidsbedrijven, worden daarentegen als subsidies geboekt.

Ingehouden winsten op directe buitenlandse investeringen

De ingehouden winsten op directe buitenlandse investeringen omvatten het deel van de winst van een buitenlandse dochteronderneming dat niet in de vorm van dividend is afgedragen aan de moederonderneming. Indien het uitgekeerde dividend groter is dan de in een jaar behaalde winst betekent dit dat de ingehouden winsten op directe buitenlandse investeringen negatief zijn. Op de financiële rekening wordt dit rendement op directe buitenlandse investeringen teruggesluisd in de vorm van de aankoop van aandelen.

Overig inkomen uit beleggingen

Het overig inkomen uit beleggingen bestaat uit:

- inkomen uit beleggingen toe te rekenen aan polishouders
- inkomen uit beleggingen te betalen aan pensioendeelnemers
- inkomen uit beleggingen toe te rekenen aan aandeelhouders van collectieve beleggingsfondsen.

Inkomen uit beleggingen toe te rekenen aan polishouders

De directe opbrengsten, verkregen uit belegging t.b.v. schadeverzekeringen en individuele levensverzekeringen, worden beschouwd als primair inkomen van polishouders. In werkelijkheid betalen de verzekeringsinstellingen deze bedragen niet aan de polishouders uit, maar voegen ze toe aan de voorzieningen. Om aan de eisen van het stelsel binnen nationale rekeningen te voldoen, wordt een tweetal toerekeningen gemaakt: eerst worden de bedragen toegerekend aan polishouders, die dit vervolgens terugbetalen als onderdeel van de premies.

Inkomen uit beleggingen toe te rekenen aan pensioendeelnemers

De directe opbrengsten, verkregen uit de belegging van de in de loop der jaren opgebouwde voorzieningen bij levensverzekeraars en pensioenfondsen, worden beschouwd als primair inkomen van pensioendeelnemers. In werkelijkheid betalen de levensverzekeraars en de pensioenfondsen deze bedragen niet aan de deelnemers uit, maar voegen ze toe aan de voorzieningen. Om aan de eisen van het stelsel binnen nationale rekeningen te voldoen, wordt daarom een tweetal toerekeningen gemaakt: eerst worden de bedragen toegerekend aan pensioendeelnemers en polishouders van collectieve levensverzekeringen, die dit vervolgens terugbetalen als onderdeel van de premies.

Inkomen uit beleggingen toe te rekenen aan aandeelhouders van collectieve beleggingsfondsen

Inkomen uit beleggingen toe te rekenen aan aandeelhouders van collectieve beleggingsfondsen bestaat uit de volgende afzonderlijke componenten:

- dividenden toe te rekenen aan aandeelhouders van collectieve beleggingsfondsen
- ingehouden winsten toe te rekenen aan aandeelhouders van collectieve beleggingsfondsen.

Dividend is een uitkering van een beleggingsfonds aan diegenen die vermogen beschikbaar hebben gesteld in de vorm van aandelenkapitaal. Ingehouden winsten omvatten het deel van de winst van een beleggingsfonds dat niet in de vorm van dividend is afgedragen aan de aandeelhouders. Op de financiële rekening wordt dit rendement op beleggingsfondsen terugschuldigd in de vorm van de aankoop van aandelen.

Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen

Er zijn twee verschillende soorten van inkomen uit natuurlijke hulpbronnen: inkomen uit grond en inkomen uit minerale hulpbronnen. Inkomen uit andere natuurlijke hulpbronnen zoals radiospectra volgt dat laatste stramien. Voorbeelden zijn pacht voor het gebruik van grond en concessie voor vergunningen om minerale reserves te mogen exploreren of exploiteren.

Belastingen op inkomen en vermogen

Bij vennootschappen omvatten de belastingen op inkomen en vermogen met name de vennootschapsbelasting en de dividendbelasting. Deze belastingen hebben als grondslag de winst van vennootschappen. Bij huishoudens worden als belastingen op inkomen en vermogen alle belastingen beschouwd die periodiek worden geheven op het inkomen of het vermogen, zoals inkomstenbelasting, loonbelasting en vermogensbelasting. Niet-periodieke heffingen, zoals de successierechten, zijn als kapitaaloverdrachten aangemerkt.

Enkele belastingsoorten die bij producenten gerekend worden tot belastingen op productie en invoer worden bij huishoudens, in hun hoedanigheid van consument, beschouwd als belastingen op inkomen en vermogen. Zo is de motorrijtuigenbelasting op auto's die privé worden gebruikt, gerekend tot de belastingen op inkomen en vermogen.

De behandeling van de dividendbelasting vloeit voort uit de brutoregistratie van dividend, dat wil zeggen inclusief dividendbelasting. Dit betekent dat de dividendbelasting geboekt dient te worden bij de sector die het dividend ontvangt. Dit heeft tot gevolg dat er ook dividendbelasting aan het buitenland wordt betaald en uit het buitenland wordt ontvangen.

Sociale premies

Sociale premies omvatten premies wettelijke sociale verzekering, pensioenpremies, overige particuliere sociale premies en toegerekende sociale premies. Deze premies komen ten laste van werkgevers, werknemers, zelfstandigen en niet-werkenden. In de praktijk wordt het werkgeversdeel van deze premies rechtstreeks door de werkgevers aan de sociale verzekeringsfondsen, levensverzekeraars en pensioenfondsen betaald. Omdat de werkgeverspremies ook deel uitmaken van de loonkosten zijn zij in eerste aanleg behandeld als beloning van werknemers aan huishoudens. Vanuit de huishoudens vloeien ze daarna, samen met de premies die niet ten laste komen van werkgevers, naar de sociale verzekeringsfondsen, levensverzekeraars en pensioenfondsen.

Pensioenpremies

Premies die huishoudens betalen aan pensioenfondsen en levensverzekeringsmaatschappijen, voor de verzekering van hun pensioen. Pensioenpremies worden betaald op grond van collectieve contracten bij pensioenfondsen en levensverzekeringsmaatschappijen.

Deze netto-pensioenpremies worden als volgt berekend:

	werkelijke pensioenpremies
<i>plus:</i>	toegerekende premies t.l.v. werkgevers
<i>plus:</i>	aanvulling uit beleggingsinkomen
<i>minus:</i>	vergoeding van verzekeringsdiensten (=consumptie)
=	netto pensioenpremies

De aanvulling uit beleggingsinkomen is het direct inkomen uit beleggingen toegerekend aan pensioendeelnemers.

Toegerekende sociale premies

In deze transactie wordt de tegenwaarde geregistreerd van de rechtstreekse sociale uitkeringen door werkgevers aan hun (voormalige) werknemers. Omdat de rechtstreekse uitkeringen door werkgevers deel uitmaken van de loonkosten zijn zij in eerste instantie geregistreerd als beloning van werknemers (onderdeel sociale premies t.l.v. werkgevers). De rechtstreekse uitkeringen worden echter ook gezien als sociale uitkeringen. De dubbeltelling die daardoor ontstaat wordt geneutraliseerd door de fictieve transactie toegerekende sociale premies.

Sociale uitkeringen (in geld)

Deze uitkeringen worden aan huishoudens toegekend om de financiële lasten te verlichten die voor die huishoudens voortvloeien uit een aantal risico's en behoeften (zoals ziekte, invaliditeit, arbeidsongeschiktheid, ouderdom, overlijden partner en werkloosheid). Sociale uitkeringen omvatten uitkeringen wettelijke sociale verzekering, uitkeringen sociale voorziening, pensioenuitkeringen, overige particuliere sociale premies en uitkeringen rechtstreeks door werkgevers.

Uitkeringen sociale voorziening

Sociale uitkeringen van de centrale en de lokale overheid aan huishoudens, waar geen premies voor hoeven te worden betaald. Deze uitkeringen worden onder meer toegekend op grond van de Wet werk en bijstand, de zorgtoeslag en de Wajong.

Pensioenuitkeringen

Pensioenuitkeringen zijn particuliere sociale uitkeringen die fungeren als oudedagsvoorziening en die meer specifiek betrekking hebben op ouderdomsverzekering, overlijdensverzekering of invaliditeitsverzekering, door werkgevers ten behoeve van hun werknemers afgesloten bij pensioenfondsen of levensverzekeringsmaatschappijen.

Schadeverzekeringspremies

Premies die betaald worden om schade als gevolg van bijvoorbeeld een ongeval, ziekte, diefstal of aanrijding te verzekeren. De premies worden betaald door polishouders aan verzekeringsinstellingen. De schadepremies worden netto geregistreerd, d.w.z. na aftrek van de uitvoeringskosten.

Schadeverzekeringsuitkeringen

Uitkeringen die betaald worden ter compensatie van schade als gevolg van bijvoorbeeld een ongeval, ziekte, diefstal of aanrijding. De uitkeringen worden betaald door verzekeringsinstellingen aan polishouders.

Overige inkomensoverdrachten n.e.g.

Onder deze transactie worden alle nog niet eerder genoemde transacties geboekt, die niet het karakter hebben van een kapitaaloverdracht. Hiertoe behoren voornamelijk de onderlinge overdrachten tussen de subsectoren van de overheid.

Correctie voor mutaties in pensioenrechten

Deze correctie is bedoeld om de verandering in de pensioenrechten en collectieve levensverzekeringsrechten (de 'pensioenreserves') in de besparingen van de huishoudens tot uitdrukking te brengen. Deze rechten worden in de financiële rekeningen en de balansen beschouwd als vorderingen van huishoudens op pensioenfondsen en levensverzekeraars. De correctie is gelijk aan het verschil tussen netto-pensioenpremies (incl. toegerekende premies) en de pensioenuitkeringen. Zo blijven de besparingen van huishoudens op hetzelfde niveau als wanneer de pensioenpremies en -uitkeringen niet als inkomenstransacties zouden zijn opgenomen.

Kapitaaloverdrachten

Kapitaaloverdrachten zijn betalingen waarvoor geen tegenprestatie verwacht wordt en die drukken op het vermogen van de betaler of dienen om investeringen in vaste activa of andere lange-termijnguitgaven van de ontvanger te financieren. Er worden vier deeltransacties onderscheiden: investeringsbijdragen, vermogensheffingen, overige kapitaaloverdrachten en de toegerekende kapitaaloverdrachten.

Investeringsbijdragen

Investeringsbijdragen zijn kapitaaloverdrachten die bestemd zijn om de investeringen in vaste activa van andere eenheden geheel of gedeeltelijk te financieren.

Vermogensheffingen

Vermogensheffingen zijn verplichte, niet-periodieke betalingen aan de overheid, die gebaseerd zijn op het vermogen van de belastingplichtigen. Zij hebben in de praktijk uitsluitend betrekking op successierechten. Tot de vermogensheffingen behoort niet de vermogensbelasting. Deze wordt periodiek geheven en is daarom begrepen in de belastingen op inkomen en vermogen.

Overige kapitaaloverdrachten

Overige kapitaaloverdrachten bestaan uit de kapitaaloverdrachten die niet het karakter hebben van een investeringsbijdrage of een vermogensheffing.

Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa

Het saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa bestaat voornamelijk uit transacties in grond. Het belangrijkste deel wordt gevormd door de verkopen van bouwrijp gemaakte grond door gemeentelijke grondbedrijven aan investeerders in gebouwen en woningen. De waardering van de aan- en verkopen van grond is exclusief btw en overdrachtskosten; deze vormen een onderdeel van de investeringen in vaste activa. Voor de sector overheid worden de immateriële activa meegerekend, zoals de verkoop van UMTS-frequenties.

Financiële transacties

Algemeen

Financiële transacties zijn veranderingen in diverse typen vorderingen op en schulden aan andere sectoren en het buitenland. In het algemeen worden veranderingen in vorderingen respectievelijk schulden gemeten als het verschil tussen de verstrekte respectievelijk aangetrokken financiële middelen en de aflossingen. De waarde van de transacties in effecten, zoals aandelen en obligaties, wordt evenwel bepaald als aankoopsaldo (aan de vorderingenkant) en verkoopsaldo (aan de schuldenkant). Herwaarderingen, bijvoorbeeld als gevolg van koersveranderingen, zijn niet begrepen in de financiële transacties.

Financiële transacties kunnen twee oorzaken hebben:

- een financiële transactie is het gevolg van een lopende of kapitaaltransactie. Beide transacties worden gelijktijdig geregistreerd tegen dezelfde waarde
- een financiële transactie is het gevolg van een andere financiële transactie. Ook hierbij worden de beide transacties gelijktijdig geregistreerd tegen dezelfde waarde.

Bij de groepering van de financiële transacties is getracht een tweetal invalshoeken zoveel mogelijk te verenigen:

- de aard en vorm van de betrokken transacties. Hiermee ontstaat een beeld van de ontwikkelingen van een aantal deelmarkten van de geld- en kapitaalmarkt
- de looptijd en eventuele overdraagbaarheid van vorderingen en schulden. Dit is van belang bij de beoordeling van de liquiditeit en solvabiliteit per sector.

Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten

Monetair goud omvat alle goud dat niet voor industriële doeleinden is bestemd en niet in de vorm van kostbaarheden wordt aangehouden. Monetair goud wordt uitsluitend waargenomen bij De Nederlandsche Bank (DNB). De bijzondere trekkingsrechten (SDR's) omvatten de door het IMF gecreëerde internationale deviezenreserves. Zij zijn als vordering opgenomen bij DNB.

Chartaal geld en deposito's

Chartaal geld bestaat uit bankbiljetten en munten die door monetaire autoriteiten zijn uitgegeven of toegelaten. Deposito's bestaan uit rekening-couranttegoeden (girale deposito's), spaartegoeden en overige deposito's

Chartaal geld

Chartaal geld omvat alle bankbiljetten en munten in omloop.

Girale deposito's

Girale deposito's omvatten alle rekening-couranttegoeden luidend in euro's en vreemde valuta bij ingezeten en niet-ingezeten banken waarover door middel van pinbetaling, opname uit geldautomaat, overschrijving of anderszins onmiddellijk en volledig kan worden beschikt. Daarnaast omvatten girale deposito's rekening-couranttegoeden van lokale overheden die aangehouden worden bij de centrale overheid.

Spaartegoeden

Deze tegoeden omvatten alle tegoeden in euro's en vreemde valuta van zowel ingezeten als niet-ingezeten particulieren bij banken in de vorm van gewone spaarrekeningen, termijnsparrekeningen, premiesparrekeningen en termijndeposito's.

Overige deposito's

Overige deposito's omvatten alle deposito's in euro's en vreemde valuta bij ingezeten en niet-ingezeten banken (uitgezonderd spaartegoeden in euro's) waarover niet onmiddellijk en volledig kan worden beschikt. Daarnaast omvatten overige deposito's tegoeden van de overheid die aangehouden worden bij de centrale overheid.

Schuldbewijzen

Schuldbewijzen zijn verhandelbare financiële instrumenten die als bewijs van schuld dienen.

Kortlopende schuldbewijzen

Kortlopende schuldbewijzen omvatten alle schuldbewijzen met een looptijd tot maximaal een jaar. Voorbeelden van kortlopende schuldbewijzen zijn schatkistpapier (*dutch treasury certificates*), door financiële instellingen in omloop gebrachte schuldbewijzen (spaarbrieven, spaarbewijzen aan toonder, *certificates of deposit*) en door lagere overheid en bedrijven in omloop gebrachte schuldbewijzen (*commercial paper*).

Langlopende schuldbewijzen

Langlopende schuldbewijzen omvatten alle schuldbewijzen met in het algemeen een langere looptijd dan een jaar. Hieronder vallen obligaties, *floating rate notes* (obligaties met een variabele rente), pandbrieven en converteerbare obligaties, zolang deze niet in aandelen zijn omgezet.

Leningen

Leningen omvatten kredieten die niet het karakter dragen van deposito's.

Kortlopende leningen

Kortlopende leningen omvatten alle kredieten die niet het karakter dragen van deposito's en waarvan de vooraf bepaalde contractuele looptijd doorgaans korter is dan een jaar. Hieronder vallen onder meer kortlopende leningen bij financiële instellingen, rekening-courantverhoudingen (uitgezonderd giraal geld), kortlopend consumptief krediet, wissels en promessen.

Langlopende leningen

Langlopende leningen omvatten alle kredieten die niet het karakter dragen van deposito's en waarvan de vooraf bepaalde contractuele looptijd in principe gelijk dan wel langer is dan een jaar. Het gaat voornamelijk om langlopende leningen op schuldbekentenis (vooral aangaande bij institutionele beleggers), hypothecaire leningen en langlopend consumptief krediet.

Aandelen en overige deelnemingen

Aandelen en overige deelnemingen omvatten alle vorderingen die een gehele of gedeeltelijke aanspraak verlenen op de eventuele winst en het eventuele netto vermogen bij liquidatie. Hiertoe wordt eveneens gerekend de waarde van de investeringen door de overheid in de overheidsbedrijven.

Een splitsing wordt gemaakt in:

- beursgenoteerde aandelen
- niet-beursgenoteerde aandelen
- overige deelnemingen
- aandelen of rechten van deelneming in beleggingsfondsen.

Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen

Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen zijn in zes subcategorieën onderverdeeld:

- technische voorzieningen schadeverzekering
- levensverzekerings- en lijfrenterechten
- pensioenrechten
- aanspraken van pensioenfondsen op pensioenbeheerders
- rechten op niet-pensioenuitkeringen
- voorzieningen voor claims in het kader van standaardgaranties.

Technische voorzieningen schadeverzekering

Financiële aanspraken van polishouders op schadeverzekeraars met betrekking tot niet-verdiende premies en nog te betalen schades.

Levensverzekerings- en lijfrenterechten

Financiële aanspraken van polishouders en begunstigden van een lijfrente op levensverzekeraars.

Pensioenrechten

Pensioenrechten omvatten financiële aanspraken van huidige en voormalige werknemers op:

- hun werkgevers
- een pensioenfonds
- een levensverzekeraar (collectieve contracten).

Bij deze post gaat het om de zogenaamde tweede pijler van het Nederlandse pensioenstelsel, m.a.w. de door werknemers opgebouwde aanvullende pensioenen en niet om de AOW. Onder deze post worden de pensioenaanspraken geboekt, de contant gemaakte waarde van alle bestaande verplichtingen, en niet de totale waarde van de beleggingen. De pensioenaanspraken kunnen afwijken van de waarde van de beleggingen. Als de

dekkingsgraad bijvoorbeeld 110 procent bedraagt, zijn de beleggingen 10 procent meer waard dan de pensioenaanspraken.

Aanspraken van pensioenfondsen op werkgevers (of vice versa) en rechten op niet-pensioenuitkeringen

De waarde van de aanspraken van pensioenfondsen op werkgevers (of vice versa) is gelijk aan de vermogensbuffer van ondernemingspensioenfondsen met in hun statuten een bijstortverplichting voor de werkgever in het geval van onderdekking. Een dekkingsoverschot wordt als vordering van de werkgever op het fonds geregistreerd en een dekkingstekort (oftewel een negatieve vermogensbuffer) als een vordering van het fonds op de werkgever.

De rechten op niet-pensioenuitkeringen betreffen de aanspraken in het kader van VUT-, prepensioen- en levensloopregelingen.

Voorzieningen voor claims in het kader van standaardgaranties

Financiële aanspraken van houders van standaardgaranties op de institutionele eenheden die deze garanties verlenen. Voorzieningen met betrekking tot claims in het kader van standaardgaranties zijn vooruitbetaalde netto-vergoedingen en voorzieningen voor openstaande claims in het kader van standaardgaranties. Evenals technische voorzieningen schadeverzekering bestaan voorzieningen voor claims in het kader van standaardgaranties uit niet-verdiende vergoedingen (premies) en claims (aanspraken) die nog niet zijn afgewikkeld. Standaardgaranties zijn garanties die in grote aantallen en op vrijwel identieke wijze worden uitgegeven, meestal voor vrij kleine bedragen. In de Nederlandse situatie voldoen alleen premies en uitkeringen bij waarborgfondsen aan de eisen voor standaardgaranties.

Financiële derivaten en aandelenopties

Financiële derivaten zijn financiële stukken gebaseerd op of afgeleid van een andere onderliggende waarde (bijvoorbeeld effecten, rente, valuta of grondstoffen), met het oog op het verkleinen van risico's of juist speculatieve doeleinden. Bij derivaten worden afspraken gemaakt over mogelijke toekomstige koop-/verkoopprijzen van de onderliggende waarden of worden cashflows tegen elkaar uitgeruild. Alleen de afgeleide instrumenten die een marktwaarde hebben (omdat zij verhandelbaar zijn of op de markt kunnen worden gecompenseerd), worden in de nationale rekeningen als vorderingen beschouwd. Tot de financiële derivaten behoren opties en termijncontracten (*warrants*, *futures*, *swaps* en *forward rate agreements*). Tot de derivaten behoren niet de onderliggende waarde, de terug te betalen margestorting en de afgeleide instrumenten die niet verhandelbaar zijn.

Balansstanden van termijncontracten worden bruto, zowel aan de activa als passiva zijde, gepresenteerd. De presentatie van de stromen van termijncontracten blijft netto (gesaldeerd aan de activa zijde). Hierdoor ontstaat aan de passiva zijde een bedrag bij de post 'Prijsmutaties en herwaarderingen' om de balansmutatie te registreren. Door deze presentatiewijze wijzigen ook de bovenliggende aggregaten.

Aandelenopties voor werknemers zijn overeenkomsten die op een bepaalde datum zijn aangegaan en op grond waarvan een werknemer het recht heeft een bepaald aantal aandelen van de werkgever te kopen tegen een vastgestelde prijs, hetzij op een bepaald tijdstip, hetzij binnen een periode die direct volgt na de datum vanaf wanneer de opties kunnen worden uitgeoefend.

Overige vorderingen/schulden

Overige vorderingen/schulden zijn financiële activa en passiva die ontstaan als tegenboekingen van transacties indien er sprake is van een tijdsverschil tussen deze transacties en de daarmee samenhangende betalingen. Financiële transacties in overige vorderingen/schulden omvatten:

- handelskredieten en voorschotten
- overige transitorische posten.

Handelskredieten en voorschotten zijn financiële aanspraken die voortvloeien uit de rechtstreekse kredietverlening door aanbieders van goederen en diensten aan hun klanten, en uit vooruitbetalingen door klanten voor nog niet geleverde goederen en diensten.

Overige transitorische posten zijn financiële aanspraken die ontstaan uit tijdsverschillen tussen verdelingstransacties of financiële transacties op de secundaire markt en de daarmee samenhangende betalingen. Overige transitorische posten omvatten financiële aanspraken die ontstaan als gevolg van het tijdsverschil tussen het moment van toerekening van transacties aan een verslagperiode en de daarmee samenhangende betalingen. Het kan bijvoorbeeld gaan om:

- lonen
- belastingen en sociale premies
- dividenden
- huur
- aankoop en verkoop van effecten.

De belangrijkste saldi in de nationale rekeningen

Binnenlands product / toegevoegde waarde

Toegevoegde waarde is productie minus intermediair verbruik. De toegevoegde waarde is daarbij uitgedrukt in basisprijzen. Het bruto binnenlands product (bbp) is de som van de toegevoegde waarde van alle bedrijfsklassen vermeerderd met het saldo van de productgebonden belastingen en subsidies plus het verschil tussen de toegerekende en afgedragen btw. Dit is het bbp tegen marktprijzen.

Inbegrepen is de toegevoegde waarde van alle in Nederland opererende bedrijfs-eenheden, dus ook degenen die in buitenlandse handen zijn. Ook overheidsinstanties en andere niet-commerciële instanties behoren hiertoe.

Nationaal inkomen / primair inkomen

Het totaal van de door ingezeten institutionele eenheden ontvangen primaire inkomens: beloning van werknemers, netto-exploitatietoerschoot / netto gemengd inkomen, het saldo van ontvangen en betaald inkomen uit vermogen en de belastingen op productie en invoer minus subsidies. Inkomens uit vermogen die van de ene binnenlandse sector naar de andere gaan, vallen in dit inkomensbegrip tegen elkaar weg. Het bruto nationaal inkomen (tegen marktprijzen) is gelijk aan het bbp minus het primaire inkomen dat ingezeten eenheden aan niet-ingezeten eenheden betalen plus het primaire inkomen dat ingezeten eenheden uit het buitenland ontvangen. De afdrachten van lidstaten aan de Europese Unie is voor een groot deel gebaseerd op het bruto nationaal inkomen.

Het begrip nationaal inkomen is geen productie-, maar een inkomensbegrip; het is daarom relevanter indien het netto wordt uitgedrukt, dat wil zeggen na aftrek van het verbruik van vaste activa.

Netto nationaal beschikbaar inkomen

De som van de netto beschikbare inkomens van de institutionele sectoren. Het netto nationaal beschikbaar inkomen is gelijk aan het netto nationaal inkomen (tegen marktprijzen) minus de inkomensoverdrachten (belastingen op inkomen, vermogen enz., sociale premies, sociale uitkeringen en overige inkomensoverdrachten) die aan niet-ingezeten eenheden worden betaald, plus de inkomensoverdrachten die ingezeten

eenheden uit het buitenland ontvangen. Doorgaans wordt het nettobegrip gebruikt, dat wil zeggen: na aftrek van het verbruik van vaste activa (afschrijvingen).

Besparingen

Het gedeelte van het nationaal beschikbaar inkomen dat niet voor consumptieve bestedingen is gebruikt. De nationale besparingen zijn de som van de besparingen van alle institutionele sectoren. Doorgaans wordt voor de nationale besparingen het nettobegrip gebruikt, dat wil zeggen: na aftrek van het verbruik van vaste activa.

Saldo lopende transacties met het buitenland

Het overschot (indien negatief) of het tekort (indien positief) van de totale economie op zijn lopende transacties (handel in goederen en diensten, primair inkomen, inkomensoverdrachten) met het buitenland. Het saldo van de lopende transacties met het buitenland vormt de sluitpost van de rekening voor inkomsten transacties met het buitenland en is opgebouwd uit drie onderdelen:

- het uitvoeroverschot, dat is het bedrag waarmee de uitvoer de invoer overtreft
- het saldo uit het buitenland ontvangen primaire inkomens. De primaire inkomens omvatten belastingen op productie en invoer, subsidies, beloning van werknemers en inkomen uit vermogen, zoals rente en dividend
- het saldo uit het buitenland ontvangen inkomensoverdrachten. De inkomensoverdrachten omvatten de dividendbelasting, de uitkeringen sociale verzekering en de overige inkomensoverdrachten.

Het saldo van de lopende transacties met het buitenland is ook gelijk aan de nationale besparingen minus de investeringen inclusief de veranderingen in voorraden.

Vorderingensaldo

Het nationaal vorderingensaldo is het saldo van middelen en bestedingen op de lopende rekening en de kapitaalrekening van de gezamenlijke binnenlandse sectoren. In de financiële rekening van Nederland geeft het saldo aan voor welk bedrag nieuwe leningen zijn aangegaan met het buitenland en/of financiële activa zijn verkocht (bij een tekort) of voor welk bedrag schulden zijn afgelost aan het buitenland en/of financiële activa zijn gekocht (bij een overschot). Het vorderingensaldo is dan ook in theorie gelijk aan de mutatie van het saldo van vorderingen en schulden ten opzichte van het buitenland. In praktijk bestaat er echter een statistisch verschil tussen die twee.

Overheidssaldo

Het saldo van uitgaven en inkomsten van de overheid. Dit is gelijk aan het vorderingensaldo van de sector overheid in de nationale rekeningen. Een positief getal betekent een overschot en een negatief getal een tekort. Het overheidssaldo wordt vaak als percentage van het bruto binnenlands product (bbp) gepresenteerd. Het overheidssaldo (ook wel EMU-saldo genoemd) is één van de onderdelen van het Groei- en Stabiliteitspact

Overheidsschuld (EMU)

De geconsolideerde schuld van de overheid, exclusief de transitorische schuld en de schuld op de titel financiële derivaten. Geconsolideerd wil zeggen dat schulden tussen overheden onderling niet meetellen in de schuld van de overheid. De schuldtitels zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. De overheidsschuld wordt vaak als percentage van het bbp gepresenteerd.

Door het verschil in waarderingsgrondslag is de som van de schuldtitels van de overheidsschuld (nominaal) niet gelijk aan de som van de schuldtitels in de nationale rekeningen (marktwaarde). De schuld bestaat uit de volgende titels: deposito's, kortlopende schuldbewijzen, langlopende schuldbewijzen, kortlopende leningen en langlopende leningen. De overheidsschuld (ook wel EMU-schuld genoemd) is één van de onderdelen van het Groei- en Stabiliteitspact.

Verandering in financieel vermogen

De verandering in financieel vermogen is de vanuit de financiële transacties vastgestelde verandering in de financiële verhouding van een sector met de andere sectoren en het buitenland. In principe is dit saldo gelijk aan het vorderingensaldo. Onder andere door het gebruik van verschillende bronnen voor de lopende en kapitaaltransacties respectievelijk de financiële transacties ontstaan echter statistische verschillen.

8.3 Aanbod-, gebruik- en input-outputtabellen

Inleiding

In deze publicatie zijn een aanbodtabel (tabel G 1), een gebruiktabel (G 2) en een input-outputtabel (G 3) opgenomen. In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op deze tabellen.

De aanbodtabel

De aanbodtabel (tabel G 1) beschrijft het aanbod van goederen en diensten verbijzonderd naar productgroepen. Het aanbod is wat er in Nederland is geproduceerd plus wat er is ingevoerd. De tabel geeft de binnenlandse productie door bedrijfsklassen (kolom 1-21) en de invoer (23 en 24) van de diverse productgroepen.

Een regel van de aanbodtabel geeft een beschrijving van het aanbod van een bepaalde productgroep. Zo komt cel 1,1 overeen met de productie van landbouwproducten door de bedrijfsklasse landbouw, bosbouw en visserij. Cel 1,23 bevat de invoer van landbouwproducten.

Een kolom van de aanbodtabel beschrijft de totale productie van een bedrijfsklasse. Zo geeft kolom 3 een verdeling van de totale productie van de industrie over de verschillende producten.

De gebruiktabel

De gebruiktabel (tabel G 2) beschrijft het gebruik van goederen en diensten verbijzonderd naar productgroepen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen intermediair verbruik door bedrijfsklassen (kolom 1-21) en finale bestedingen (23-28). De finale bestedingen worden uitgesplitst naar uitvoer van goederen en van diensten, consumptieve bestedingen door huishoudens respectievelijk de overheid, bruto investeringen in vaste activa en veranderingen in voorraden.

Een regel van de gebruiktabel geeft een beschrijving van de bestemmingen van een bepaalde productgroep. Uit cel 1,3 blijkt bijvoorbeeld het gebruik van landbouwproducten door de industrie. De uitvoer van deze producten is te vinden in cel 1,23.

Het totaal van iedere regel van de gebruiktabel (kolom 30) is per definitie gelijk aan het totaal van de corresponderende regel van de aanbodtabel (29). Hiertoe dienen nog wel enkele aanvullende kolommen te worden opgenomen in verband met de verschillende waarderingen van de aanbod- en gebruiktabellen. Deze kolommen worden hieronder nader verklaard onder het kopje 'soorten waardering'.

Een kolom van het intermediaire gedeelte van de gebruiktabel beschrijft welke producten door een bedrijfsklasse zijn gebruikt in het productieproces (regel 1-46) en tevens de in het productieproces gegenereerde toegevoegde waarde (48-52). Cel 47,3 geeft het totale intermediaire verbruik van de industrie. De totale bruto toegevoegde waarde (tegen basisprijzen, zie bij soorten waardering) van deze bedrijfsklasse is te vinden in cel 53,3. Het totaal van iedere kolom van de gebruiktabel (regel 58) is per definitie gelijk aan het totaal van de corresponderende kolom van de aanbodtabel (regel 50).

De input-outputtabel

Ook in de input-outputtabel (tabel G 3) worden aanbod en gebruik beschreven. Hier staat echter centraal hoeveel van welke aanbieder naar welke gebruiker is gegaan. De aanbieder kan hierbij ook invoer zijn en de gebruiker uitvoer. Aanbod en gebruik worden niet gespecificeerd naar productgroep. De input-outputtabel wordt afgeleid uit de aanbod- en gebruiktabellen.

Op een regel van de input-outputtabel staat de productie van een bedrijfsklasse verdeeld naar afzetcategorieën: intermediair verbruik door andere bedrijfsklassen en de finale bestedingen. In de kolommen van het intermediair verbruik wordt beschreven van welke bedrijfsklasse (dan wel invoer) de door de bedrijfsklassen gebruikte producten afkomstig zijn. Zo kan bijvoorbeeld in cel 1,3 het gebruik van producten van de landbouw, bosbouw en visserij door de industrie worden afgelezen. Regels 23 en 24 beschrijven de invoer van goederen en diensten naar bestemming.

De input-outputtabel bevat verder de toegevoegde waarde per bedrijfsklasse (regel 32-36) en de finale afzet (consumptie, investeringen e.d.) naar bedrijfsklasse van herkomst (kolom 23-28). Kolom 29 van de input-outputtabel betreft de productie van handels- en vervoersmarges. Deze kolom is gelijk aan regel 47 van de aanbodtabel. Omdat meestal niet bekend is om welke goederen het gaat en welke bestemming deze hebben is een volledige toerekening van de marges naar bedrijfsklasse van bestemming niet mogelijk. Daarom is een afzonderlijke kolom (29) marges opgenomen en een daarmee corresponderende regel (30).

Soorten waardering

Bij binnenlands geproduceerde producten spelen drie soorten waardering een rol. De aankoopprijs van een product is het bedrag dat de koper betaalt. De producent van een product ontvangt echter niet de aankoopprijs, maar een lager bedrag. Het verschil wordt bepaald door de handels- en vervoersmarges op het product. Het bedrag dat de producent ontvangt is de producentenprijs. Echter, het kan zijn dat de producent nog productgebonden belastingen (bijvoorbeeld accijnzen) moet afdragen of productgebonden subsidies ontvangt. Wat de producent uiteindelijk overhoudt is de basisprijs. Voor ingevoerde producten zijn er twee waarderingen, aankoopprijs en cif-prijs, dat wil zeggen de prijs aan de Nederlandse grens.

Soorten waardering voor binnenlands geproduceerde producten:

aankoopprijs
minus: handels- en vervoersmarges
minus: afgedragen productgebonden belastingen
plus: ontvangen productgebonden subsidies
=
basisprijs

Soorten waardering voor ingevoerde producten:

aankoopprijs
minus: handels- en vervoersmarges in Nederland
minus: belastingen op invoer
plus: subsidies op wederuitvoer
=
cif-prijs

De bedragen in de gebruiktabel zijn in aankooprijzen inclusief de niet-afrekbare btw. De bedragen in de aanbodtabel luiden voor wat betreft de binnenlandse productie in basisrijzen, de invoer is gewaardeerd tegen cif-prijzen. De totalen van de handels- en vervoersmarges en productgebonden belastingen en subsidies per productgroep zijn opgenomen in de kolommen 26-28 van de aanbodtabel. Op deze wijze zijn de totalen per productgroep in de aanbod- en gebruiktabel aan elkaar gelijk.

De bedragen van de binnenlands geproduceerde goederen en diensten in de input-outputtabel zijn uitgedrukt in basisrijzen. De ingevoerde goederen van het intermediair en de finale bestedingen zijn gewaardeerd tegen cif-prijzen. Na de cif/fob-correctie in kolom 31 blijft de invoer van goederen gewaardeerd tegen fob-prijzen over. De handels- en vervoersmarges op de aangekochte producten worden afzonderlijk beschreven op regel 30. Regels 25-26 bevatten de belastingen op ingevoerde producten.

De aansluiting in de gebruiktabel en de input-outputtabel met de macrototalen

In de gebruiktabel en de input-outputtabel is een aantal extra regels en kolommen opgenomen om aansluiting met de macrototalen te verkrijgen. Deze worden hieronder toegelicht.

Verkoop van gebruikte vaste activa

Naast de toename van de kapitaalgoederenvoorraad door nieuw geproduceerde en ingevoerde kapitaalgoederen, neemt de kapitaalgoederenvoorraad af door verkopen van gebruikte vaste activa. Dit wordt in de kolom investeringen in vaste activa geregistreerd. De tegenposten zijn uitvoer, voor zover het verkopen aan het buitenland betreft, en consumptieve bestedingen door huishoudens. De invoer van gebruikte vaste activa wordt overigens geheel tot de investeringen in vaste activa gerekend.

Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland

De binnenlandse particuliere consumptieve bestedingen bevatten ook de consumptie door niet-ingezetenen in Nederland, zoals uitgaven tijdens vakantie. De consumptieve bestedingen worden in één keer hiervoor gecorrigeerd. De tegenpost is de uitvoer.

Consumptie door ingezetenen in het buitenland

Tegenover de consumptie door niet-ingezetenen in Nederland staan de consumptieve bestedingen door Nederlandse ingezetenen in het buitenland. De consumptieve bestedingen zijn hiervoor gecorrigeerd. In een aparte kolom 'consumptie door ingezetenen in het buitenland' wordt dit bedrag tegengeboekt bij de invoer.

8.4 Sectoren in het rekeningenstelsel

Inleiding

Het rekeningenstelsel geeft in de vorm van opeenvolgende rekeningen een overzicht van alle economische deelprocessen, zoals productie, inkomensverdeling en financiering. Deze rekeningen worden niet alleen opgesteld voor de totale economie, maar ook voor vijf verschillende binnenlandse sectoren. Op deze wijze beschrijft het rekeningenstelsel:

- per economisch deelproces de rol die elke sector speelt, zoals de overheid bij inkomenshervdeling en financiële instellingen bij financiering
- per sector de omvang en samenhang van de verschillende economische activiteiten en hun relatie met de rest van de economie en het buitenland.

De sectoren zijn volgens internationaal vastgestelde criteria onderscheiden in niet-financiële vennootschappen, financiële instellingen, overheid, huishoudens en instellingen zonder winstoogmerk ten behoeve van huishoudens.

In de aanbod- en gebruiktabellen en de input-outputtabel zijn de producenten niet ingedeeld naar sectoren, maar naar bedrijfsklassen.

De sectorindeling in het rekeningenstelsel

Het rekeningenstelsel beschrijft de transacties van Nederlandse economische eenheden met andere economische eenheden, zowel Nederlandse als buitenlandse. De Nederlandse economische eenheden betreffen alle in Nederland gevestigde vennootschappen, alle Nederlandse overheidsinstellingen (zowel in Nederland als in het buitenland) en alle in Nederland woonachtige natuurlijke personen.

Vennootschappen zijn ondernemingen met rechtspersoonlijkheid. Ook grote zelfstandig opererende ondernemingen zonder rechtspersoonlijkheid worden tot de vennootschappen gerekend. Voorbeelden van deze zogenoemde quasi-vennootschappen zijn gemeentelijke vervoersbedrijven en grote familiebedrijven. Buitenlandse ondernemingen die zich voor langere tijd in Nederland vestigen worden eveneens gerekend tot de Nederlandse vennootschappen. De vestigingen van Nederlandse ondernemingen in het buitenland worden niet tot de Nederlandse vennootschappen gerekend. (Wel worden de winst en andere financiële stromen in de nationale rekeningen verdisconteerd, net als bij Nederlandse dochterondernemingen van een buitenlandse moeder.) Alle vennootschappen en quasi-vennootschappen behoren uitsluitend tot de sectoren niet-financiële vennootschappen en financiële instellingen.

Niet-financiële vennootschappen

De sector niet-financiële vennootschappen bevat alle vennootschappen met als hoofdfunctie het produceren van goederen en verhandelbare niet-financiële diensten.

Tot de niet-financiële vennootschappen behoren:

- alle vennootschappen (nv's, bv's, cv's, vof's), en coöperatieve verenigingen die niet tot de financiële instellingen worden gerekend. Ook grote zelfstandig opererende (niet-financiële) ondernemingen zonder rechtspersoonlijkheid worden tot de niet-financiële vennootschappen gerekend. Voorbeelden van deze zogenoemde quasi-vennootschappen zijn grote familiebedrijven
- alle instellingen zonder winstoogmerk (stichtingen en verenigingen) die voor de markt produceren en niet tot de financiële instellingen worden gerekend. Voorbeelden zijn bejaardentehuizen, ziekenhuizen en woningcorporaties. Minimaal 50 procent van de

- productiekosten dient door de verkoop gedekt te worden anders wordt de betreffende instelling gerekend tot de sector overheid of de sector instellingen zonder winstoogmerk ten behoeve van huishoudens
- overheidsbedrijven (vennootschappen die geheel of gedeeltelijk eigendom zijn van de overheid) zoals de Nederlandse Spoorwegen.

Financiële instellingen

De sector financiële instellingen bevat alle (quasi-)vennootschappen met als hoofdfunctie financiële intermediatie, dat wil zeggen het aantrekken, transformeren en distribueren van financiële middelen of het verlenen van financiële hulpdiensten. Ook vennootschappen die financiële diensten verstrekken en die het merendeel van hetzij hun activa hetzij hun passiva niet op open markten verhandelen, behoren tot de sector financiële instellingen.

De sector financiële instellingen bestaat uit negen subsectoren die in drie groepen ingedeeld worden: monetaire financiële instellingen, verzekeringsinstellingen en pensioenfondsen en overige financiële instellingen.

Tot de monetaire financiële instellingen behoren:

- De Nederlandsche Bank (DNB)
- onder toezicht van DNB staande geldscheppende instellingen, zoals algemene banken, spaarbanken, effectenkredietinstellingen en zelfstandige hypotheekbanken
- geldmarktfondsen.

Tot de verzekeringsinstellingen en pensioenfondsen behoren alle (quasi-) vennootschappen met als hoofdfunctie het omzetten van individuele risico's in collectieve risico's:

- onder toezicht van DNB staande pensioenfondsen, levens- en schadeverzekeringsmaatschappijen en spaar- en jaarkassen
- niet onder toezicht van DNB staande pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen, zoals VUT-fondsen en herverzekeringsmaatschappijen
- particulier georganiseerde sociale verzekeringsinstellingen. Deze voeren sociale verzekeringsregelingen uit die buiten de invloedssfeer van de overheid vallen.

Tot de overige financiële instellingen behoren:

- beleggingsfondsen m.u.v. geldmarktfondsen
- niet onder toezicht staande financiële instellingen zoals zelfstandige financierings- en leasemaatschappijen
- financiële hulpbedrijven voor het bankwezen zoals de Amsterdamse Effectenbeurs, creditcardorganisaties en bedrijven op het gebied van krediet- en hypotheekbemiddeling
- financiële hulpbedrijven voor verzekeringsinstellingen en pensioenfondsen zoals assurantietussenpersonen, waarborgfondsen, pensioenadviesbureaus en verzekeringsbeurzen
- houdstermaatschappijen van monetaire financiële instellingen en verzekeringsinstellingen en pensioenfondsen voor zover die zelf niet onder de toezichtwetgeving vallen
- instellingen zonder winstoogmerk met rechtspersoonlijkheid met als hoofdfunctie financiële intermediatie of het verlenen van financiële hulpdiensten alsmede instellingen zonder winstoogmerk ten behoeve van financiële instellingen
- financiële instellingen en kredietverstrekkers binnen concernverband.

Niet in de sector financiële instellingen begrepen zijn:

- juridisch zelfstandige beleggingsmaatschappijen in het bezit van één of enkele eigenaren die zelf niet tot de financiële instellingen behoren. Deze zijn ingedeeld bij de sector waartoe de eigenaar behoort
- niet onder toezicht staande fondsen gericht op de pensioenverzekering van één enkel persoon (pensioen-bv's). Deze zijn ingedeeld bij de sector huishoudens

- financiële hulpbedrijven en dergelijke die geen rechtspersoonlijkheid bezitten. Deze zijn ingedeeld bij de sector huishoudens.

Overheid

De overheid bestaat ten eerste uit eenheden die uitvoerende, wetgevende en rechterlijke bevoegdheden op nationaal of regionaal niveau hebben. Zij hebben daarmee de bevoegdheid belastingen en andere verplichte heffingen op te leggen en wetten vast te stellen die het gedrag van economische eenheden beïnvloeden. Het gaat hierbij in Nederland om de Rijksoverheid, gemeenten, provincies, waterschappen en dergelijke. Daarnaast worden die instellingen tot de overheid gerekend die gecontroleerd worden door de eerder genoemde eenheden, én daarbij niet voor de markt produceren. De sector overheid bestaat uit drie subsectoren: centrale overheid, lokale overheid en socialezekerheidsfondsen.

Centrale overheid

Tot de subsector centrale overheid behoren:

- Rijksoverheid (ministeries, programmaministeries, begrotingsfondsen en agentschappen. Ook horen hierbij rechtspersonen waarover het Rijk zodanige zeggenschap heeft, dat deze rechtspersonen geringe eigen beslissingsbevoegdheid hebben, zoals STER en NLFI.)
- bekostigde universiteiten;
- product- en bedrijfsschappen (per 1 januari 2015 opgeheven);
- een groep van landelijke stichtingen en organisaties;

Voorbeelden van deze landelijke stichtingen en organisaties zijn:

- onderzoeksinstituten (onder andere NWO, KNAW en aan de universiteiten gelieerde instituten);
- zelfstandige overheidsdiensten als ProRail en het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Lokale overheid

Tot de subsector lokale overheid behoren:

- gemeenten;
- gemeenschappelijke regelingen;
- provincies;
- waterschappen;
- bekostigde onderwijsinstellingen (exclusief universiteiten);
- overige lokale instellingen zonder winstoogmerk, zoals bibliotheken, musea en jeugdhulpverlening waarover de overheid overheersende zeggenschap heeft.

Socialezekerheidsfondsen

Tot de subsector socialezekerheidsfondsen behoren:

de toezichts- en uitvoeringsorganen van de wettelijke socialeverzekeringsregelingen, zoals het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV), de Sociale Verzekeringsbank (SVB) en Zorginstituut Nederland (ZIN).

De uitvoeringsinstellingen zijn verantwoordelijk voor het beheer van de sociale fondsen zoals AOW-fonds, werkloosheidsfondsen (SFN, AWF), die de wettelijke socialeverzekeringsregelingen zoals AOW en WW bekostigen.

Huishoudens

Tot de sector huishoudens behoren alle natuurlijke personen die langer dan een jaar in Nederland verblijven, ongeacht hun nationaliteit. Omgekeerd worden Nederlanders die langer dan een jaar in het buitenland verblijven niet tot de Nederlandse huishoudens gerekend. Huishoudens omvatten niet alleen op zichzelf of in gezinsverband wonende personen, maar ook personen in verpleeginrichtingen, bejaardentehuizen, gevangenen en internaten. Indien de tot de huishoudens gerekende personen een eigen bedrijf

hebben, wordt dit bedrijf ook tot de huishoudens gerekend. Dit is het geval bij de zelfstandigen (eenmanszaken). Grote, zelfstandig opererende ondernemingen zonder rechtspersoonlijkheid (quasi-vennootschappen) behoren echter tot de (niet-financiële of financiële) vennootschappen.

Instellingen zonder winstoogmerk ten behoeve van huishoudens

Tot de sector instellingen zonder winstoogmerk ten behoeve van huishoudens (izw's t.b.v. huishoudens) behoren stichtingen en verenigingen waarvan de middelen voor het merendeel afkomstig zijn uit vrijwillige bijdragen van huishoudens en uit inkomen uit vermogen. Voorbeelden zijn religieuze instellingen, liefdadigheidsinstellingen, politieke partijen, vakbonden en verenigingen op het gebied van cultuur, sport en recreatie.

Buitenland

In de nationale rekeningen is het buitenland als zodanig geen institutionele sector. De transacties van het buitenland met Nederland zijn transacties tussen ingezetenen en niet-ingezetenen.

De relatie tussen sectoren en bedrijfsklassen

Bij de aanbod- en gebruikstabellen worden de bedrijfseenheden ingedeeld naar bedrijfsklassen, oftewel economische activiteit. Omdat de hoofdsystemen op elkaar aansluiten is er een precieze relatie tussen de sectoren en de bedrijfsklassen. Hieronder wordt aangegeven met welke bedrijfsklassen de verschillende sectoren corresponderen.

Niet-financiële vennootschappen

De sector niet-financiële vennootschappen bevat alle bedrijfseenheden die niet bij de andere sectoren zijn ingedeeld.

Financiële instellingen

De sector financiële instellingen bevat eenheden uit de bedrijfsklassen bankwezen, verzekeraars en pensioenfondsen en overige financiële dienstverlening. Een aantal eenheden uit deze bedrijfsklassen behoort tot de sector huishoudens en de sector overheid. Daarnaast zijn er eenheden in een aantal andere bedrijfsklassen die tot de sector financiële instellingen behoren. Voorbeelden hiervan zijn:

- operationele lease door maatschappijen die onderdeel vormen van een financiële instelling (bedrijfsklasse verhuur van roerende goederen)
- houdstermaatschappijen van verzekeringsmaatschappijen en monetaire financiële instellingen die zelf niet onder toezicht staan (bedrijfsklasse holdings en managementadviesbureaus).

Overheid

De sector overheid bestaat voor het grootste deel uit de bedrijfsklassen openbaar bestuur en overheidsdiensten en gesubsidieerd onderwijs. Daarnaast zijn er eenheden in een aantal andere bedrijfsklassen die eveneens tot de sector overheid behoren. Voorbeelden hiervan zijn:

- specifieke activiteiten van gemeenten, zoals reinigingsdiensten (bedrijfsklasse afvalbeheer), sociale werkplaatsen (bedrijfsklasse overige industrie), Gemeentelijke Geneeskundige Diensten (bedrijfsklasse gezondheidszorg) en afzonderlijke gemeenschappelijke regelingen voor deze activiteiten
- bureaus voor arbeidsbemiddeling, banenpools en het Jeugd Werk Garantieplan (bedrijfsklasse uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling)
- aan universiteiten gelieerde instituten (bedrijfsklasse research)
- ProRail (bedrijfsklasse opslag, dienstverlening voor vervoer)
- opvangtehuizen en asielzoekerscentra (bedrijfsklasse verzorging en welzijn)

- ideële organisaties, zoals Oxfam Novib en SNV Netherlands Development Organisation.

Huishoudens

De sector huishoudens bevat alle natuurlijke personen met inbegrip van hun bedrijf. Hieronder vallen de zelfstandigen en de eigenwoningbezitters. Het eigenwoningbezit maakt deel uit van de bedrijfsklasse verhuur en handel van onroerend goed. Zelfstandigen kunnen in principe in elke bedrijfsklasse voorkomen, met uitzondering van de bedrijfsklassen waarin de specifieke activiteiten van de overheid zijn opgenomen.

Instellingen zonder winstoogmerk ten behoeve van huishoudens

De stichtingen en verenigingen die tot de sector izw's t.b.v. huishoudens behoren, komen met name voor in de bedrijfsklassen gezondheidszorg, verzorging en welzijn, cultuur, sport en recreatie en overige dienstverlening.

8.5 Rekeningen in het rekeningenstelsel

Inleiding

In het rekeningenstelsel wordt de economie beschreven als een reeks samenhangende economische deelprocessen. Deze zijn: productie, inkomensvorming, primaire en secundaire inkomensverdeling, inkomensbesteding, herverdeling door kapitaaloverdrachten, kapitaalvorming en financiering.

Elk deelproces wordt beschreven in een afzonderlijke rekening. Daarbij worden de economische transacties onderscheiden in middelen en bestedingen. De rekeningen zijn in evenwicht gebracht door middel van saldi (het verschil tussen de middelen en de bestedingen). Door het saldo van de ene rekening door te boeken naar de volgende rekening ontstaat er een samenhang tussen de opeenvolgende rekeningen en de daarin beschreven processen.

De deelprocessen worden beschreven in de rekeningen voor de totale economie en voor de afzonderlijke binnenlandse sectoren. De relatie van de totale economie met het buitenland wordt getoond in de rekeningen voor transacties van het buitenland met Nederland. Deze rekeningen zijn opgesteld vanuit buitenlands gezichtspunt en bevatten een lopende rekening, een kapitaalrekening en een financiële rekening. Op de lopende rekening zijn de invoer, de uitvoer en de inkomenstransacties opgenomen. Hieronder worden de onderscheiden rekeningen nader toegelicht.

De rekeningen

Productierekening

De productierekening toont de transacties die betrekking hebben op het productieproces. De productie wordt geregistreerd als baat, het intermediair verbruik als last. Het saldo van de rekening is de bruto toegevoegde waarde tegen basisprijzen voor de betreffende sector.

De productierekening voor de totale economie is de som van de productierekeningen van de sectoren aangevuld met transacties die niet naar sectoren worden verdeeld. Deze laatste betreffen de productgebonden belastingen en subsidies. Het saldo van de productierekening voor de totale economie is het bbp tegen marktprijzen.

Inkomensrekening: inkomensvorming

Deze rekening beschrijft de verdeling van de gevormde toegevoegde waarde tegen basisprijzen over de beloning van werknemers, het saldo van niet-productgebonden belastingen en subsidies en het bruto-exploitatietooverschot. Het bruto-exploitatietooverschot is het resultaat vóór afschrijvingen. Bij de sector huishoudens wordt het saldo van deze rekening gemengd inkomen genoemd omdat het naast het exploitatietooverschot ook de beloning voor geleverde arbeid van zelfstandigen en hun meewerkende gezinsleden bevat. Het exploitatietooverschot / gemengd inkomen is in eerste instantie op brutobasis geregistreerd (vóór aftrek van het verbruik van vaste activa). Omdat bij de inkomenssaldi een nettoregistratie relevanter is, is hierop het verbruik van vaste activa in mindering gebracht.

Inkomensrekening: primaire inkomensverdeling

Op deze rekening wordt bij de middelen het inkomen geregistreerd dat de sectoren ontvangen voor hun directe deelname aan het productieproces evenals het inkomen uit vermogen, dat wil zeggen het inkomen dat zij ontvangen in ruil voor het beschikbaar

stellen van financiële middelen, grond en dergelijke. Bij de bestedingen wordt het betaalde inkomen uit vermogen geregistreerd. Op deze rekening zijn de betaalde en ontvangen rente geregistreerd exclusief de indirect gemeten diensten van financiële intermediairs, oftewel de toegerekende bankdiensten. Toegerekende bankdiensten (een belangrijk deel van de productie door banken) worden indirect gemeten en zijn in de productierekening opgenomen. In de inkomensrekening worden de betaalde en ontvangen rente gecorrigeerd voor deze toegerekende bankdiensten.

De voorzieningen van verzekeringsinstellingen en pensioenfondsen worden in de nationale rekeningen beschouwd als een vordering van polishouders en pensioen-deelnemers op de verzekeraars en pensioenfondsen. Daarom worden de beleggings-opbrengsten op deze voorzieningen geboekt als een betaling van verzekeringsinstellingen en pensioenfondsen aan polishouders en deelnemers, door de transacties 'inkomen uit beleggingen' toe te rekenen aan polishouders en pensioendeelnemers.

Het saldo van de inkomensrekening: primaire inkomensverdeling voor de afzonderlijke sectoren is het primair inkomen. Voor de totale economie wordt dit saldo het nationaal inkomen genoemd.

Inkomensrekening: secundaire inkomensverdeling

Deze rekening laat zien hoe het primaire inkomen van de sectoren wordt herverdeeld door belastingen op inkomen en vermogen, sociale premies (waaronder pensioen-premies), sociale uitkeringen (waaronder pensioenuitkeringen) en overige inkomens-overdrachten. Het saldo van deze rekening is het beschikbaar inkomen. Voor de sectoren waar consumptie plaatsvindt (overheid, huishoudens en izw huishoudens) wordt dit saldo doorgeboekt naar de inkomensbestedingsrekening. Voor de overige sectoren is het beschikbaar inkomen gelijk aan de besparingen. Deze worden doorgeboekt naar de kapitaalrekening.

Inkomensrekening: inkomensbesteding

Deze rekening laat zien welk deel van het beschikbaar inkomen wordt besteed aan consumptie en welk deel wordt bespaard. Alleen bij de overheid, de huishoudens en de izw t.b.v. huishoudens is er sprake van consumptie. Bij de middelen van deze rekening is de post 'correctie pensioenvoorziening' opgenomen. Deze correctie neutraliseert (het saldo van) de pensioenpremies en de uitkeringen die als sociale premies c.q. uitkeringen zijn opgenomen op de vorige rekening. Voor de levensverzekeringstransacties, die gezien worden als financiële transacties, behoeft een dergelijke correctie niet te worden opgenomen. De registratiewijze van de verzekeringstransacties leidt ertoe dat de opbouw van de pensioen- en levensverzekeringsvoorzieningen als besparingen van ingezet en niet-ingezet huishoudens wordt gezien.

Kapitaalrekening: kapitaaloverdrachten

Op deze rekening worden de kapitaaloverdrachten geregistreerd, zoals vermogens-heffingen en investeringsbijdragen.

Kapitaalrekening: kapitaalvorming

Op deze rekening staan bij de middelen de nettobesparingen, de afschrijvingen en de per saldo ontvangen kapitaaloverdrachten. Na investeringen en de per saldo aangekochte niet geproduceerde niet-financiële activa (met name grond) resteert het vorderingensaldo. Dit saldo geeft aan hoeveel een sector kan uitlenen / beleggen dan wel aan financiële middelen moet aantrekken gegeven de lopende en kapitaaltransacties in het rekeningstelsel.

Financiële balansen en transacties

Beginbalans

De beginbalans registreert de waarde van activa en passiva aan het begin van de verslagperiode. De waarderingsgrondslag hangt af van het soort activum/passivum en de gevolgde verslagleggingsregels.

Financiële transacties

Financiële transacties zijn transacties in financiële activa en passiva tussen eenheden. Transacties zijn een gevolg van afspraken tussen twee eenheden.

Overige mutaties

Overige mutaties zijn veranderingen in de waarde van activa en passiva die niet het gevolg zijn van transacties. Hieronder vallen bijvoorbeeld herwaarderingen als gevolg van koerseffecten, afboekingen van oninbare vorderingen en veranderingen als gevolg van wijzigingen in classificaties. Overige mutaties kunnen worden verdeeld in overige volumemutaties en prijsmutaties en herwaarderingen.

Prijsmutaties en herwaarderingen

Prijsmutaties en herwaarderingen zijn balansmutaties als gevolg van prijsontwikkelingen en/of herwaarderingen, bijvoorbeeld als gevolg van koerseffecten.

Overige volumemutaties

Overige volumemutaties zijn balansmutaties die noch aan financiële transacties, noch aan prijsmutaties en herwaarderingen toegeschreven kunnen worden. Bij de volumemutaties in activa en passiva gaat het onder meer om stromen waardoor activa en passiva op een andere wijze dan via transacties in de rekeningen verschijnen of daaruit verdwijnen; dit betreft bijvoorbeeld de ontdekking, de uitputting en het kwaliteitsverlies van natuurlijke hulpbronnen. Tot de volumemutaties in activa en passiva behoren ook mutaties door uitzonderlijke, onverwachte externe gebeurtenissen die niet economisch van aard zijn, en mutaties die uit een herclassificatie of herstructurering van eenheden of van activa en passiva voortvloeien.

Eindbalans

De eindbalans registreert de waarde van activa en passiva aan het eind van de verslagperiode. De waarderingsgrondslag hangt af van het soort activum/passivum en de gevolgde verslagleggingsregels.

Statistische verschillen

Met het rekeningenstelsel kan in principe een volledig consistente beschrijving worden gegeven van de totale economie.

Consistentie houdt daarbij het volgende in:

- een transactie die als last wordt geregistreerd bij een sector wordt tevens geregistreerd als baat bij een andere sector en vice versa. Dientengevolge geldt voor iedere transactie dat het totaal van de bestedingen gelijk is aan het totaal van de middelen; dit wordt de transactie-identiteit genoemd. Een bijzondere identiteit is die tussen aanbod (productie en invoer) en gebruik (intermediair verbruik, consumptieve bestedingen, investeringen en uitvoer)
- alle bij een sector beschikbaar gekomen middelen worden ook aangewend door die sector. Dit wordt de budgetidentiteit genoemd. Deze identiteit houdt in dat bij iedere sector het totaal van middelen en verandering van schulden gelijk is aan het totaal van bestedingen en de verandering van de vorderingen.

In het rekeningenstelsel wordt volledig voldaan aan de transactie-identiteit. Het is echter nog niet mogelijk om volledig aan de budgetidentiteit te voldoen. Het handhaven van deze identiteit zou leiden tot aanpassingen van de ramingen die niet kunnen worden onderbouwd vanuit het beschikbare statistische materiaal. Daarom is gekozen voor het opnemen van statistische verschillen in de financiële rekeningen.

8.6 Arbeid

Arbeidsrekeningen

De gegevens over arbeid zijn afkomstig uit de Arbeidsrekeningen van het CBS. Dit is een geïntegreerd stelsel van gegevens over de werkgelegenheid, dat volledig aansluit op de Nationale Rekeningen. Het gaat hierbij om de werkgelegenheid bij bedrijven, instellingen en particuliere huishoudens in Nederland. Alle betaalde arbeid telt hierbij mee, ongeacht de leeftijd of het woonland van de werkende, of het aantal uren dat iemand per week werkt.

De werkgelegenheid wordt op vier manieren gekwantificeerd: het aantal werkzame personen, het aantal banen van werkzame personen, het aantal arbeidsjaren (waarbij deeltijdbanen zijn omgerekend tot het equivalent van voltijdbanen) en het arbeidsvolume op basis van het totaal aantal gewerkte uren. Het verschil tussen werkzame personen en banen van werkzame personen is dat een persoon tegelijkertijd meerdere banen kan hebben (bijbanen). Bij het aantal werkzame personen, het aantal banen en het aantal arbeidsjaren gaat het om jaargemiddelden, dus niet om bijvoorbeeld het totaal aantal personen dat in de loop van het jaar gewerkt heeft. Verder worden binnen Arbeidsrekeningen uitkomsten samengesteld over de lonen, de beloning en de loonkosten van werknemers.

De Arbeidsrekeningen worden opgesteld volgens de richtlijnen van het Europees systeem van Rekeningen (ESR2010). De uitkomsten worden samengesteld in een statistisch integratieproces dat op basis van alle beschikbare bronnen tot zo nauwkeurig mogelijke ramingen leidt. De belangrijkste bronnen bij het samenstellen van de Arbeidsrekeningen zijn de banenbestanden op basis van de polisadministratie van het UWV, het bestand Satelliet Zelfstandige Ondernemers (SZO) en de Inkomensstatistiek. De Nationale Rekeningen en daarin de Arbeidsrekeningen zijn in 2018 gereviseerd voor het verslagjaar 2015.

Werkzame personen

Werkzame personen zijn personen die een baan hebben bij een in Nederland gevestigd bedrijf of instelling, of bij een particulier huishouden in Nederland.

Tot de werkzame personen behoren alle personen die betaalde arbeid verrichten, ook al is het maar voor één of enkele uren per week, ook als zij:

- arbeid verrichten die op zichzelf genomen legaal is, maar waarvan de beloning aan de registratie door de fiscus of sociale zekerheidsautoriteiten wordt onttrokken ('zwarte arbeid');
- tijdelijk geen arbeid verrichten, maar wel doorbetaald krijgen (bijvoorbeeld bij ziekte of vorstverlet);
- tijdelijk onbetaald verlof hebben opgenomen.

Werkzame personen kunnen worden onderscheiden in werknemers en zelfstandigen. Ze kunnen woonachtig zijn in Nederland, maar ook in het buitenland.

Het aantal werkzame personen in een bepaalde bedrijfstak geeft niet het totaal aantal personen weer dat in die bedrijfstak werkt, maar het gemiddeld aantal personen met een hoofdbaan in de desbetreffende bedrijfstak. Het aantal werkzame personen (werkzaam in Nederland) is niet gelijk aan de werkzame beroepsbevolking (woonachtig in Nederland).

Werknemers

Werknemers zijn personen die op grond van een arbeidsovereenkomst betaald werk verrichten voor een bedrijf, instelling of particulier huishouden en waarvan de betaling (in geld en/of in natura) als beloning van werknemers wordt geregistreerd. Bij Arbeidsrekeningen en de SWL behoren hiertoe ook de directeuren-groootaandeelhouders (dga's), terwijl de dga's bij de EBB en de Inkomensstatistiek als zelfstandigen tellen.

Zelfstandigen

Zelfstandigen zijn personen die arbeid verrichten voor eigen rekening of risico in een eigen bedrijf of praktijk, of in het bedrijf of de praktijk van een gezinslid, of in een zelfstandig uitgeoefend beroep. Hiertoe behoren onder meer ook huishoudelijke hulpen, gastouders, babysitters, krantenbezorgers en folderaars. Meewerkende gezinsleden worden tot zelfstandigen gerekend tenzij zij een arbeidsovereenkomst zijn aangegaan. Directeuren-groootaandeelhouders (dga's) worden bij Arbeidsrekeningen tot de werknemers gerekend.

Banen

Een baan is een expliciete of impliciete overeenkomst tussen een persoon en een in Nederland gevestigde economische eenheid (een bedrijf, instelling of particulier huishouden) om gedurende een bepaalde periode of tot nader order tegen beloning werk te verrichten. De niet-bezette arbeidsplaatsen (vacatures) tellen dus niet mee in het aantal banen. Naast banen van werknemers zijn er ook banen van zelfstandigen. De persoon valt dan (al dan niet met anderen) samen met het bedrijf. Een zelfstandige kan ook meerdere banen hebben, bijvoorbeeld als iemand een autorijschool heeft en daarnaast ook werkzaam is als vertaler.

Arbeidsvolume

Het arbeidsvolume kan worden uitgedrukt in arbeidsjaren of in uren.

Arbeidsjaar

Het arbeidsvolume in arbeidsjaren is een maatstaf voor het arbeidsvolume, die wordt berekend door alle banen (voltijd en deeltijd) om te rekenen naar voltijdbanen, ook wel voltijdequivalenten (vte) genoemd. Zo leveren twee halve banen (elk 0,5 vte) samen een arbeidsvolume van één arbeidsjaar op.

Overeengekomen uren

Het aantal overeengekomen uren is het aantal uren dat een werknemer volgens contract geacht wordt te werken in een bepaalde tijdsperiode (week, maand, e.d.).

Het aantal overeengekomen uren wordt berekend door het aantal betaalde overwerkuren op het aantal betaalde uren in mindering te brengen.

Betaalde niet-gewerkte uren (zoals verlof) zijn niet op de overeengekomen uren in mindering gebracht.

Betaalde overwerkuren

Betaalde overwerkuren zijn uren die boven de voor de werknemer geldende arbeidsduur werkelijk zijn gewerkt en volledig zijn uitbetaald.

Betaalde uren

Arbeidstijd van werknemers waarover loon wordt betaald, in uren. Hieronder vallen de contracturen (inclusief niet-gewerkte, maar wel uitbetaalde uren zoals in geval van verlof of ziekte) en betaalde overwerkuren. Adv-uren, onbetaald overwerk en onbetaald verlof vallen hier niet onder.

Gewerkte uren

Het totale aantal uren dat werknemers en/of zelfstandigen gedurende de verslagperiode werkelijk hebben gewerkt. Niet-gewerkte uren wegens verlof of ziekte tellen dus niet mee.

De gewerkte uren van werknemers worden berekend door de betaalde uren (de overeengekomen uren plus de betaalde overwerkuren) te vermeerderen met onbetaalde overwerkuren en te verminderen met feitelijk niet gewerkte uren die betaald worden, zoals wegens ziekteverzuim, zwangerschaps- en bevallingsverlof, stakingen, weerverlet, ouderschapsverlof en kort verzuim. De gewerkte uren van zelfstandigen worden rechtstreeks bepaald.

Beloning van werknemers en loonkosten

Beloning van werknemers

De totale vergoeding, in geld of in natura, die door een werkgever aan een werknemer verschuldigd is voor de arbeid die deze tijdens een verslagperiode heeft verricht. De beloning van werknemers is gelijk aan het totaal van lonen en sociale premies ten laste van werkgevers.

De beloning van werknemers bestaat uit de volgende elementen: lonen en salarissen (inclusief de ingehouden loonbelasting en sociale premies ten laste van de werknemer), bijzondere beloningen (zoals vakantietoeslag), loon in natura, onkostenvergoedingen in verband met de dienstbetrekking (zoals kosten woon-werkverkeer) en sociale premies ten laste van de werkgever (betalingen en afdrachten in het kader van de wettelijke en contractuele sociale zekerheid, zoals pensioenbijdrage).

Lonen

De vergoedingen voor de werknemer, die in een bepaalde periode arbeid verricht, en die ten laste komen van de werkgever. Dit is inclusief de door de werkgever ingehouden loonbelasting en de sociale premies die ten laste komen van de werknemer.

Naast het periodieke, direct aan werknemers betaalde loon bevatten de lonen en salarissen ook aanvullingen hierop (zoals gratificaties, overwerkvergoeding, fooien en provisie), het loon in natura (zoals vrij wonen, vrije voeding, 'auto van de zaak', korting op kinderopvang, rentevoordeel en voordelig reizen) en het vakantiegeld. Ook bepaalde vergoedingen voor kosten die door werknemers zijn gemaakt in verband met de dienstbetrekking, zoals vergoeding voor de kosten van het woon-werkverkeer, worden tot de lonen gerekend. De loonbetaling over uren die een werknemer wegens ziekteverzuim niet werkt wordt overgeheveld naar de 'sociale premies ten laste van werkgevers'.

Sociale premies ten laste van werkgevers

De ten laste van werkgevers komende premies voor wettelijke sociale verzekering, particuliere sociale premies (waaronder pensioenpremies) en toegerekende sociale premies (zoals doorbetaling van loon bij ziekte).

Loonkosten

Het totaal van lonen en sociale premies ten laste van werkgevers, plus eindheffingen minus loonkostensubsidies.

Ontwikkeling van de loonkosten per gewerkt uur

De prijsindex arbeid geeft de ontwikkeling weer van de totale loonkosten per gewerkt uur van werknemers, gecorrigeerd voor veranderingen in de werknemersstructuur. Als het aandeel van werknemers met relatief hoge loonkosten (zoals hoger opgeleide werknemers en oudere werknemers) toeneemt, stijgen de gemiddelde loonkosten per gewerkt uur. Na correctie voor deze structuurveranderingen resteert een zuivere

prijsstijging. Met de prijsindex arbeid kan de totale stijging van de loonkosten per gewerkt uur gesplitst worden in een prijscomponent en een structureffect.

Verdere detailleringen

Meer gedetailleerde uitkomsten zijn beschikbaar via StatLine, de elektronische databank van het CBS. Er worden uitsplitsingen gemaakt naar onder meer economische activiteit, werknemer/zelfstandige, geslacht, en voor de werknemers naar dienstverband (voltijd/deeltijd). Behalve de oorspronkelijke jaar- en kwartaalgemiddelden worden voor een aantal gegevens ook seizoengecorrigeerde cijfers samengesteld.

De indeling naar economische activiteit wordt bepaald door de SBI 2008 van het bedrijf waar de persoon in dienst is. Uitzendkrachten die op de loonlijst van uitzendbureaus voorkomen behoren dus bij de uitzendbureaus.

8.7 Prijs- en volumemutaties

Inleiding

De nationale rekeningen leveren samenhangende gegevens die gebruikt kunnen worden voor het beoordelen en analyseren van de economische ontwikkelingen in een land. De nadruk ligt daarbij veelal op de groei van macro-economische variabelen zoals het bruto binnenlands product (bbp), de consumptie door huishoudens, de investeringen en de in- en uitvoer. Kenmerk van dergelijke groeicijfers is dat zij gecorrigeerd zijn voor prijsveranderingen.

In Nederland worden de groeicijfers voor de macrovariabelen vastgesteld binnen het raamwerk van de aanbod- en gebruiktabellen van de nationale rekeningen. Voor alle transacties in deze tabellen worden de veranderingen in de waarde ten opzichte van het voorafgaande jaar gesplitst in een prijs- en een volumemutatie. Een belangrijk voordeel van het bepalen van prijs- en volumemutaties binnen een integratiekader als de aanbod- en gebruiktabellen is dat een controle mogelijk is ten aanzien van de consistentie en de plausibiliteit van zowel niveaugegevens als prijs- en volumemutaties. Een tweede voordeel is dat consistente prijs- en volumemutaties voor belangrijke saldogposten, zoals toegevoegde waarde en het bbp, bepaald kunnen worden.

Prijs en volume in de NR

De keuze van de indexcijferformule

Macrovariabelen zijn veelal aggregaten van diverse onderdelen die onderling forse verschillen vertonen. De totale consumptie is de optelling van de bestedingen van huishoudens aan een grote variëteit van goederen en diensten. Om de prijs- en volume-indices van dergelijke aggregaten te bepalen, wordt gebruik gemaakt van indexcijfer-formules. Het Europees Systeem van Rekeningen (ESR) 2010 schrijft het gebruik van een Paasche prijsindex en een Laspeyres volume-index voor. Hier ligt de praktische reden aan ten grondslag dat deze combinatie van indexformules aan twee belangrijke eisen voldoet:

- de waarde-index is gelijk aan het product van prijsindex en volume-index
- additieve consistentie, d.w.z. een gedefleerd aggregaat kan bepaald worden als som van de gedefleerde onderdelen.

Het gebruik van deze combinatie van indexcijferformules binnen een systeem van aanbod- en gebruiktabellen betekent dat alle consistentieregels die voor de lopende prijzen gelden, ook gelden voor de gedefleerde waarden.

De keuze van het basisjaar

Een indexcijfer van een aggregaat is een gewogen gemiddelde van de indexcijfers van de onderliggende componenten. De gewichten worden bepaald op basis van gegevens uit het zogenoemde basisjaar. Een optie is om dit basisjaar voor een aantal jaren vast te houden. Zekere naarmate het verslagjaar verder verwijderd is van het basisjaar, heeft deze keuze het risico dat de gewichten niet meer representatief zijn. Daarom wordt, conform de richtlijnen van het ESR 2010, in de Nederlandse nationale rekeningen voor elk verslagjaar het voorafgaande jaar als basisjaar in de indexcijferformules gebruikt. Omdat daardoor voor ieder verslagjaar een actueel wegingsschema wordt gehanteerd, resulteren betere ramingen van de groei. Om een tijdreeks van prijs- en volume-indices te bepalen, worden kettingindices gebruikt. Daarbij wordt vanuit een willekeurig referentiejaar (index =100) de indexreeks bepaald door het (door)vermenigvuldigen van de berekende jaarindices waarbij het voorafgaande jaar als basisjaar is gebruikt.

Non-additiviteit

Naast de groeivoeten worden in economische analyses ook wel niveaugegevens gebruikt die gewaardeerd zijn tegen prijzen van een vast referentiejaar (bijvoorbeeld: het bbp van 2017 in prijzen van 2015). Voor het bepalen van deze niveaugegevens wordt gebruik gemaakt van de bovengenoemde kettingindices. Daarbij gaat echter de additiviteit verloren, wat betekent dat het aggregaat in prijzen van het referentiejaar niet gelijk is aan de som van de onderdelen in prijzen van het referentiejaar. Als gevolg hiervan moeten niveaugegevens in prijzen van het referentiejaar voor een variabele altijd berekend worden met de kettingindices van diezelfde variabele.

Prijzen en hoeveelheden

Voor alle transacties in goederen en diensten in de aanbod- en gebruiktabel worden prijs- en volumemutaties bepaald. Meestal gebeurt dit door de waarde in lopende prijzen te defleren met een passende prijsindex. Voor grote delen van de productie zijn producentenprijsindices beschikbaar. Voor de consumptie van huishoudens worden consumentenprijsindices ingezet. De volumemutatie is dan een afgeleide. Voor transacties waarvoor geen prijsindices beschikbaar zijn, worden met behulp van hoeveelhedsgegevens schattingen gemaakt. Hierbij moet gedacht worden aan onderwijs en diensten van banken en verzekeraars. In gevallen waar ook geen hoeveelhedsgegevens beschikbaar zijn, zoals voor de (collectieve) overheidsproductie, worden prijs en volume bepaald via de productiekosten. Dit is analoog aan de wijze waarop deze productie in lopende prijzen wordt vastgesteld.

Productgebonden belastingen en subsidies en handels- en vervoersmarges

Productgebonden belastingen en subsidies beïnvloeden alleen de prijs van een product en niet het volume. Dit betekent dat de volume-index van een goederen- of dienstentransactie inclusief en exclusief belasting dezelfde is. Dientengevolge is de volume-index van de belasting of subsidie op een transactie gelijk aan de volume-index van de transactie inclusief (of exclusief) belasting. Eenzelfde werkwijze wordt gehanteerd voor de bepaling van de volume-ontwikkelingen van de handels- en vervoersmarges. Hoewel hierbij sprake is van dienstverlening wordt deze aanpak, bij gebrek aan voldoende informatie, als goede benadering gezien.

Volumemutaties van de toegevoegde waarde en bbp

De toegevoegde waarde per bedrijfstak wordt in aanbod- en gebruiktabellen bepaald als het verschil tussen productie en intermediair verbruik. Dit geldt zowel voor lopende prijzen als voor de prijzen van het voorgaand jaar. De gedefleerde productie en intermediair verbruik liggen ten grondslag aan de raming van de groei van de toegevoegde waarde per bedrijfstak en, op macroniveau, aan de groei van het bbp. Ook voor de benadering van het bbp via de bestedingen kan deze werkwijze worden gehanteerd.

Handboek voor prijs- en volumemutaties in de nationale rekeningen

In internationale richtlijnen voor de nationale rekeningen zoals het System of National Accounts 2008 (SNA 2008) en het ESR 2010 wordt relatief weinig aandacht besteed aan prijs- en volumemaatstaven. Daarom heeft het statistische bureau van de Europese Unie (Eurostat) in aanvulling daarop in 2001 het 'Handbook on price and volume measures in national accounts' gepubliceerd. Dit boek geeft een volledig overzicht van de vraagstukken over het meten van prijs- en volumeveranderingen. Naast algemene beginselen worden specifieke voorschriften gegeven voor het vaststellen van prijs- en volumemutaties van individuele goederen en diensten.

